

Dysgu Cymraeg

Mynediad –
Entry (A1)

(De Cymru –
South Wales)

Y Ganolfan
Dysgu Cymraeg
Genedlaethol —
National Centre
for Learning Welsh

CYMR
AEG

Dysgu
Learn

Croeso!

Croeso i'ch taith yn dysgu Cymraeg. Er mwyn dysgu'n llwyddiannus, mae mynchyd dosbarthiadau'n rheolaidd yn bwysig dros ben, yn ogystal â dysgu'r eirfa ym mhob uned, ymarfer y patrymau a defnyddio'ch sgiliau newydd. I'ch helpu chi i ymarfer, mae llawer o weithgareddau ar-lein sy'n cyd-fynd â'r cwrs yma ar www.dysgucymraeg.cymru, ac ym mhob uned yn y cwrs byddwch chi'n cael gwybod sut i adolygu'r gwaith gyda Duolingo hefyd. Mae unedau Gwaith cartref yng nghefn y llyfr yma. Gwrandewch ar Radio Cymru, gwylchi S4C a darllenwch! Bydd eich tiwtor hefyd yn dweud wrthoch chi am lawer o gyfleoedd i ymarfer ac i ddefnyddio eich Cymraeg.

Pob lwc!

Welcome to your learning Welsh journey. To make sure that you are successful, it is important to attend class regularly, learn the vocabulary in the units as you go along, practise the language patterns and use your new skills. To help you practise, you can access learning materials specifically designed to accompany this course at www.learnwelsh.cymru. As you work through the units, you will also know which Duolingo units will help you revise specific language patterns. There are Homework sections for each unit at the back of this book. Listen to Radio Cymru, watch S4C and read! Your tutor will inform you regularly of the numerous opportunities available to practise and use your Welsh.

Good luck!

Cynnwys newydd / New content

Uned	Teitl	Nod/ Aim	Cynnwys newydd/ New content
1	Helô, sut dych chi?	Dechrau sgwrs/ <i>Starting a conversation</i>	Ceri dw i Sut dych chi? Sut wyt ti? Ble dych chi'n byw? Rhifau/Numbers
2	Wyt ti'n hoffi coffi?	Siarad am bethau 'dyn ni'n hoffi a gweithgareddau pob dydd/ <i>Talking about likes and everyday activities</i>	Dw i'n lico/hoffi Wyt ti'n lico/hoffi? Ydw/Nac ydw Dw i ddim yn hoffi 'Dyn ni'n hoffi 'Dyn ni ddim yn hoffi Dyddiau'r wythnos
3	Dych chi eisiau paned?	Mynegi dymuniad/ <i>Expressing a desire</i>	Dw i eisiau Wyt ti eisiau? Ydw/Nac ydw Lliwiau/Colours
4	Mynd a dod	Trafod o ble 'dyn ni'n dod a ble 'dyn ni'n mynd/ <i>Discussing where we come from and where we are going</i>	Y Treiglad Meddal/ <i>Soft Mutation</i>
5	Beth wnest ti ddoe?	Dweud beth wnaethoch chi/ <i>Saying what you did</i>	Gwnes i Wnest ti? Do/Naddo Wnaethoch chi? Do/Naddo Coginiai i
6	Sut mae'r tywydd?	Siarad am y tywydd a phobl eraill/ <i>Talking about the weather and other people</i>	Mae hi'n braf Mae hi'n gallu Mae e'n gallu Maen nhw'n gallu Sut/ble/pryd mae'r dosbarth? Rhifau/Numbers 11-100
7	Ydy hi'n gweithio?	Gofyn ac ateb cwestiynau am bobl a phethau eraill/ <i>Asking and answering questions about other people and things</i>	Siân yw hi Ydy hi'n dda? Ydy/Nac ydy Ydyn nhw'n dda? Ydyn/Nac ydyn Dyw e ddim yn dda 'Dyn nhw ddim yn dda Pwy/beth/faint yw e?

Uned	Teitl	Nod/ Aim	Cynnwys newydd/ New content
8	Adolygu ac ymestyn –	Siarad ar y ffôn Adolygu ac ymarfer ymadroeddion ffôn/ <i>Revision and useful phrases for the telephone</i>	Gaf i? Cei/Na chei, Cewch/Na chewch Dw i'n gweithio yn y coleg / Dw i'n gweithio mewn coleg
9	Prynon ni fara	Dweud beth wnaethoch chi a phobl eraill yn y gorffennol/ <i>Saying what you and others did in the past</i>	Gwnaeth e/hi, Gwnaethon ni/nhw, Prynaist ti, Prynodd e/hi, Prynon ni, Prynoch chi, Prynon nhw
10	Es i i'r dre	Dweud ble aethoch chi a phobl eraill/ <i>Saying where you and others went</i>	Es i Est ti Aeth e/hi Aethon ni Aethoch chi Aethon nhw Es i ddim Y tymhorau/ <i>The seasons</i>
11	Ces i dost i frecwast	Dweud beth gawsoch chi a phobl eraill/ <i>Saying what you and others had or received</i>	Ces i/Ges i Cest ti/Gest ti Cafodd Sam/Gaeth Sam Cawson ni/Gaethon ni Cawsoch chi/ Gaethoch chi Cawson nhw/ Gaethon nhw Gest ti? Ches i ddim
12	Mae car gyda fi	Dweud beth sy gyda chi a phobl eraill/ <i>Saying what you and others have and own</i>	Mae XX gyda fi/ti/fe/hi/ni/chi/nhw Oes XX gyda ti? Does dim XX gyda fi
13	Roedd hi'n braf	Disgrifio pethau yn y gorffennol/ <i>Describing things in the past</i>	Roedd hi'n braf Oedd hi'n braf? Oedd/Nac oedd Doedd hi ddim yn braf Roedd XX gyda fi
14	Ble ro'ch chi'n byw ac yn gweithio?	Siarad am bethau ro'ch chi'n arfer eu gwneud/ <i>Talking about things you used to do</i>	Ro'n i/Ro't ti/Ro'n ni/ Ro'ch chi/Ro'n nhw Y Treiglad Trwynol/ <i>Nasal Mutation</i>

Uned	Teitl	Nod/ Aim	Cynnwys newydd/ New content
15	Adolygu ac Ymestyn – Siarad wyneb yn wyneb	Adolygu ac ymarfer ymadroeddion ar gyfer siarad wyneb yn wyneb / Revision and useful phrases for face-to-face meetings	Dw i wedi arall Y misoedd / The months
16	Rhifau, Amser ac Arian	Siarad am amser ac arian / Talking about time and money	Faint o'r gloch yw hi? Y cloc Faint yw...? Arian
17	Bydd hi'n braf yfory	Siarad am ddigwyddiadau yn y dyfodol / Talking about events in the future	Bydd e/hi Fydd e/hi...? Bydd/Na fydd Fydd e/hi ddim Bydda i
18	Bydda i'n mynd	Siarad am gynlluniau yn y dyfodol / Talking about plans in the future	Byddwn ni Byddan nhw Fyddi di? Bydda/Na fydda Fyddwch chi? Byddwn/Na fyddwn
19	Fy	Siarad am eich eiddo chi a'ch perthnasau chi / Talking about your possessions and your relatives	fy nhad i fy nrws i fy nghar i fy ngwin i fy mhen i fy mrawd i
20	Dy/Eich	Gofyn cwestiynau am eiddo a pherthnasau pobl eraill / Asking questions about other people's possessions and relatives	eich tocyn chi dy docyn di
21	Dewch yma!	Cyfarwyddo / Giving instructions	Codwch/Ewch / Dewch/Gwnewch Coda/Cer/Dere / Gwna
22	Yn y gwaith	Siarad yn y gwaith ac adolygu unedau 16-21 / Speaking in work and revision of units 16-21	

Uned	Teitl	Nod/ Aim	Cynnwys newydd/ New content
23	Rhaid i fi	Siarad am orfod gwneud rhywbeth/ <i>Talking about having to do something</i>	Rhaid i fi Rhaid i ti Rhaid iddo fe Rhaid iddi hi Rhaid i ni Rhaid i chi Rhaid iddyn nhw Oes rhaid i ti? Does dim rhaid i fi Rhaid i fi beidio
24	Cyn ac ar ôl	Siarad am gyfres o ddigwyddiadau yn eu trefn/ <i>Talking about a series of events in sequence</i>	Ar ôl i fi fynd Cyn i fi fynd
25	Mae bwyd yn y caffi	Gofyn am bethau mewn caffi/ <i>Asking for things in a café</i>	Mae'r te'n oer Ydy'r te'n oer? Dyw'r te ddim yn oer Mae te Oes te? Does dim te
26	Ei/Ein/Eu	Siarad am bethau a phobl sy'n perthyn i bobl eraill/ <i>Talking about other people's belongings and relatives</i>	ei gar e ei char hi ein car ni eu car nhw
27	Pobl y Cwm	Siarad am eiddo a pherthnasau/ <i>Talking about possessions and relatives</i>	pris petrol pris y petrol
28	Adolygu ac edrych ymlaen	Adolygu/ <i>Revision</i>	hoff liw
Uned Arholiad Mynediad	Yr Arholiad	Paratoi at Arholiad Mynediad/ <i>Preparing for the Entry level examination</i>	Enghreifftiau o'r tasgau/ Examples of the tasks

Rhestri Defnyddiol / Useful Vocabulary Lists

Dyddiau'r Wythnos/Days of the Week

dydd Sul	Sunday
dydd Llun	Monday
dydd Mawrth	Tuesday
dydd Mercher	Wednesday
dydd Iau	Thursday
dydd Gwener	Friday
dydd Sadwrn	Saturday

Misoedd/Months

mis Ionawr	January
mis Chwefror	February
mis Mawrth	March
mis Ebrill	April
mis Mai	May
mis Mehefin	June
mis Gorffennaf	July
mis Awst	August
mis Medi	September
mis Hydref	October
mis Tachwedd	November
mis Rhagfyr	December

Lliwiau/Colours

brown	brown
coch	red
du	black
glas	blue
gwyn	white
gwydd	green
llwyd	grey
melyn	yellow
oren	orange
pinc	pink
porffor	purple

Uned 1 (un) Helô, sut dych chi?

Nod: Dechrau Sgwrs / Starting a conversation

(Ceri dw i, Pwy dych chi?, Sut dych chi?, Sut wyt ti?,
Ble dych chi'n byw?)

Geirfa

- enwau benywaidd / feminine nouns
- enwau gwrywaidd / masculine nouns
- berfau / verbs
- ansodeiriau / adjectives
- arall / other

Cymraeg ————— **Welsh**
nos ————— night
noswaith ————— evening

paned ————— cuppa
problem(au) ————— problem(s)
uned(au) ————— unit(s)

bore(au) ————— morning(s)
car (ceir) ————— car(s)
croeso ————— welcome
dosbarth(iadau) ————— class(es)

enw(au) ————— name(s)
heddlu ————— police
pryhawn(iau) ————— afternoon(s)
rhif(au) ————— number(s)

byw ————— to live
darllen ————— to read
dysgu ————— to learn, to teach

gwyliau ————— to watch
gyrru ————— to drive
stopio ————— to stop

da ————— good
ofnadwy ————— terrible

pinc ————— pink
wedi blino ————— tired

a ————— and
ble ————— where
chi ————— you
diolch ————— thanks
dyna pam ————— that's why
eto ————— again
fi ————— me
gyda ————— with
heddiw ————— today
hwyll! ————— bye!

i ————— to
iawn ————— ok, very
nawr ————— now
ond ————— but
pawb ————— everybody
pwy ————— who
sut ————— how
ti ————— you
yma ————— here
yn ————— in

Geiriau pwysig i fi

×

×

×

×

Cymraeg
Dosbarth –
Pawb! Eto!

“

Siôn dw i. _____	I'm Siôn.
Siân dw i. _____	I'm Siân.
Pwy dych chi? _____	Who are you?
Sut dych chi? _____	How are you?
lawn. _____	OK.
Da iawn, diolch. _____	Very well, thanks.
Ofnadwy. _____	Terrible.
Wedi blino. _____	Tired.

Sgwrs 1

”

- A:** Helô, Eryl dw i. Pwy dych chi?
- B:** lawn, diolch.
- A:** Bore da, Ceri dw i. Sut dych chi?
- A:** Hwyl, Ceri!
- A:** Da iawn, diolch. Sut dych chi?
- B:** Hwyl.

Ynganu - Yr Wyddor

Aa

A - cat/hard	Ng - long	Ph - physics
B - bat	H - hard	R - race
C - cat	I - ink/tree	Rh - as in Y Rhyl Rhiwbeina
Ch - loch	J - jam	S - seven
D - dog	L - lounge	T - tavern
Dd - the	Li - Llanelli <small>(Place tongue behind teeth and blow)</small>	Th - three
E - egg/air	M - mam	U - tin/been
F - valley	N - no	W - water/look
Ff - friend	O - orange/roar	Y - bin / been/ 'uh' as in Pontypridd
G - garden	P - paper	

Un llythyren (one letter) yw

Rhifau

dim (0)	pedwar (4)	wyth (8)
un (1)	pump (5)	naw (9)
dau (2)	chwech (6)	deg (10)
tri (3)	saith (7)	

Pwyslais! Stress!

professional
novelist
psychologist
psychiatrist

proffesiYNol
noFElydd
seicoLEGydd
seiciATrydd

The emphasis in Welsh is almost always on the last but one syllable.

Siôn
Huw
Marc
Gareth
Carwyn
Rhodri
Dylan
Geraint
Gwilym
Rhidian
Arfon
Llywelyn
Meredydd

A
2
3
4
5
6
7
8
9
10
Jac
Brenhines
Brenin

Siân
Mair
Gwen
Marged
Rhian
Bethan
Glenys
Eirlys
Mari
Rhiannon
Eleri
Mererid
Myfanwy

Ymarfer! Practice!

mân	man	gwêñ	Gwen	tôn	ton	dur	dŵr
twr	tŵr	hyn	hŷn	cân	carn	ci	si
dal	dall	dallu	dathlu	marc	march	y garreg	y garej
nodi	noddi	beth	bedd	gwyrrth	gwyrrdd	ofer	offer

Sgwrs 2

A: O na, yr heddlu! (Stopio'r car)
 B: Hello, hello, hello.
 A: Cymraeg, plîs.
 B: O, helô, helô, helô.
 A: Prynhan da, cwnstabl.
 B: Prynhan da. Pwy dych chi?
 A: Ceri Llwyd dw i.
 B: Ceri Llwyd, y gitarydd?

A: Ie, sut ...
 B: Y gitarydd gyda band Y Pandas Pinc?
 A: Ie.
 B: Y Pandas Pinc. Waw...
 A: Problem gyda'r car, cwnstabl?
 B: Na, na, dim problem. Hwyl, Ceri.
 A: Hwyl.
 B: Wel, wel, Ceri Llwyd, Y Pandas Pinc, waw ...

Sut wyt ti?

A: Bore da Ceri.
 B: Helô Eryl. Sut **wyt ti?**
 A: Da iawn diolch, sut **wyt ti?**
 B: lawn.

CHI = formal & plural
TI = one person you know well, a child, a pet

Ble dych chi'n byw?
Ble rwyt ti'n byw?

Where do you live ?
 Where do you live?

Llanelli.
Abertawe.

Dw i'n gyrru Fiesta.	—	I drive a Fiesta.
Dw i'n gwyllo Strictly.	—	I watch Strictly.
Dw i'n darllen y Western Mail.	—	I read the Western Mail.
Dw i'n dysgu Cymraeg.	—	I'm learning Welsh.

Sgwrs 3

- A: Bore da. Sut dych chi?
- B: lawn, ond wedi blino heddiw.
- A: Ble dych chi'n byw nawr?
- B: Abertawe.
- A: Abertawe? A dych chi'n dysgu Cymraeg yma!

- B: Dyna pam dw i wedi blino. Dw i'n gyrru i'r dosbarth Cymraeg.
- A: Paned?
- B: Ie, plîs.

Help llaw (Top Tips)

Yr Wyddor (The Alphabet)

1. Welsh pronunciation is generally quite consistent.

There are 7 vowels –

a e i o u w y

Y has 2 sounds, see Ynys, Aberystwyth. This will be explained soon.

A, I, O + Y are also useful words! (meaning and, to, from, the)

S also has 2 sounds – normally a hiss (Sut) but combined with i is a sh sound (e.g. Siân)

2. The stress on a Welsh word is almost always on the last syllable but one.

3. **lawn** – You will see in the vocabulary that 'iawn' can mean both 'OK' and 'very'. On its own, it means 'OK': Sut dych chi? lawn.

However, when used after an adjective its meaning is 'very': da iawn (very good).

4. Ti + Chi are similar to Tu + Vous in French (and many other languages). Ti is always singular and Chi can be either formal singular or plural.
5. The word for 'and' is a, but it becomes ac before a vowel. Aled a Siân / Siân ac Aled

greet1

greet2

present1

Uned 2 (dau) - Wyt ti'n lico/hoffi coffi?

Nod: Siarad am bethau 'dyn ni'n hoffi a gweithgareddau pob dydd/ Talking about likes and everyday activities (Dw i, 'dyn ni, wyt ti, dych chi)

Geirfa

cacen(nau) —— cake(s)
pêl (peli) —— ball(s)

teisen(nau) —— cake(s)
wythnos(au) —— week(s)

bwyd —— food
caws —— cheese
cerdyn (cardiau) —— card(s)
cig(oedd) —— meat(s)
coffi(s) —— coffee(s)
criced —— cricket
dau —— two
dillad —— clothes
dydd(iau) —— day(s)
golf —— golf

gwin —— wine
hoci —— hockey
llaeth —— milk
papur newydd —— newspaper
pêl-droed —— football
radio —— radio
siocled(i) —— chocolate(s)
siwgr —— sugar
teledu —— television
tost —— toast

bod —— to be
bwyta —— to eat
canu —— to sing
chwarae —— to play
dawnsio —— to dance
gweithio —— to work
gweld —— to see
gwneud —— to do, to make

hoffi —— to like
lico —— to like
mynd —— to go
prynu —— to buy
siopa —— to shop
smwddio —— to iron
yfed —— to drink
ymddeol —— to retire

bendigedig —— brilliant
coch —— red
gwyn —— white

neis —— nice
newydd —— new
siŵr —— sure

beth —— what
chwaith —— either
dim —— not; nothing; zero
hefyd —— also
heno —— tonight

i —— to/for
mynd am dro —— to go for a walk
wrth gwrs —— of course
ych a fi —— horrid
yfory —— tomorrow

Cymraeg
Dosbarth
Codwch!
Eisteddwch!

Geiriau pwysig i fi

✗

✗

✗

✗

Lico/Hoffi

Dw i'n lico/hoffi coffi. _____ I like coffee.

Dw i'n lico/hoffi siocled. _____ I like chocolate.

Dw i'n lico/hoffi pitsa. _____ I like pizza.

Dw i'n lico/hoffi llaeth. _____ I like milk.

Wyt ti'n lico/hoffi coffi? _____ Do you like coffee?

Wyt ti'n lico/hoffi siwgr? _____ Do you like sugar?

Wyt ti'n lico/hoffi cyrri? _____ Do you like curry?

Wyt ti'n lico/hoffi pasta? _____ Do you like pasta?

Ydw. ✓

Nac ydw. ✗

Dw i ddim yn lico/hoffi caws. _____ I don't like cheese.

Dw i ddim yn lico/hoffi siocled. _____ I don't like chocolate.

Dw i ddim yn lico/hoffi cyrri. _____ I don't like curry.

Dw i ddim yn lico/hoffi pasta. _____ I don't like pasta.

Enw	caws	cacen	pêl-droed	canu
Chi				
Tiwtor				

A: Wyt ti'n hoffi gwin gwyn?

B: ✓

A: Dw i ddim. Wyt ti'n hoffi gwin coch?

B: ✗

A: Dw i ddim yn hoffi gwin coch chwaith! Ond dw i'n hoffi coffi!

B: A fi. Dw i'n hoffi coffi hefyd.

A: Wyt ti'n lico rygbi?

B: ✓

A: Dw i ddim. Wyt ti'n lico criced?

B: ✗

A: Dw i ddim yn lico criced chwaith! Ond dw i'n lico pêl-droed.

B: A fi. Dw i'n lico pêl-droed hefyd.

Sgwrs 1

Ceri: Noswaith dda, Eryl. Sut wyt ti?

Eryl: Da iawn, diolch. A sut wyt ti?

Ceri: Wedi blino, heno.

Eryl: Wyt ti'n mynd i'r dosbarth salsa yfory?

Ceri: Ydw, wrth gwrs! Dw i'n lico'r dosbarth salsa.

Eryl: Da iawn! Hwyl, Ceri.

Ceri: Nos da.

Beth dych chi'n hoffi/lico? — What do you like?

Beth dych chi'n hoffi/lico wneud? — What do you like doing?

Beth dych chi ddim yn hoffi/lico? — What don't you like?

Beth dych chi ddim yn hoffi/lico wneud? — What don't you like doing?

Beth wyt ti'n hoffi/lico ar y teledu? — What do you like on television?

Beth wyt ti'n hoffi/lico ar y radio? — What do you like on the radio?

Dw i'n hoffi pasta ond dw i ddim yn hoffi pitsa.

Dw i'n hoffi ioga ond dw i ddim yn hoffi dawnsio.

Beth dych chi **ddim** yn hoffi?

siopa	dawnsio	canu
gweithio	smwddio	darllen

Ynganu - llafariaid hir/long vowels

Gyda'r tiwtor, wedyn gyda'ch partner, dwedwch:

**da/de/di/do/du/dw/dy
pa/te/ci/to/plu/nhw/fy**

Ymarfer! Practice!

brain	dull	mud	union	archangel
campus	faint	murmur	sail	Arthur
call	haul	offer	toes	barn
cell	her	person	toll	blinder
dawn	hurt	pump	bore	draw
march	torch			

'Dyn ni'n dysgu Cymraeg. ————— We are learning Welsh.

'Dyn ni'n darllen papur newydd yn y bore. ————— We read a newspaper in the morning.

'Dyn ni'n mynd am dro yn y prynhawn. ————— We go for a walk in the afternoon.

'Dyn ni'n prynu bwyd yn Tesbury's. ————— We buy food in Tesbury's.

Ble dych chi'n siopa? ————— Where do you shop?

Ble dych chi'n prynu bwyd? ————— Where do you buy food?

Ble dych chi'n prynu dillad? ————— Where do you buy clothes?

Ble dych chi'n prynu petrol? ————— Where do you buy petrol?

Holiadur siopa/Shopping questionnaire

Gofynnwch i saith person ble maen nhw'n prynu bwyd, dillad, petrol.

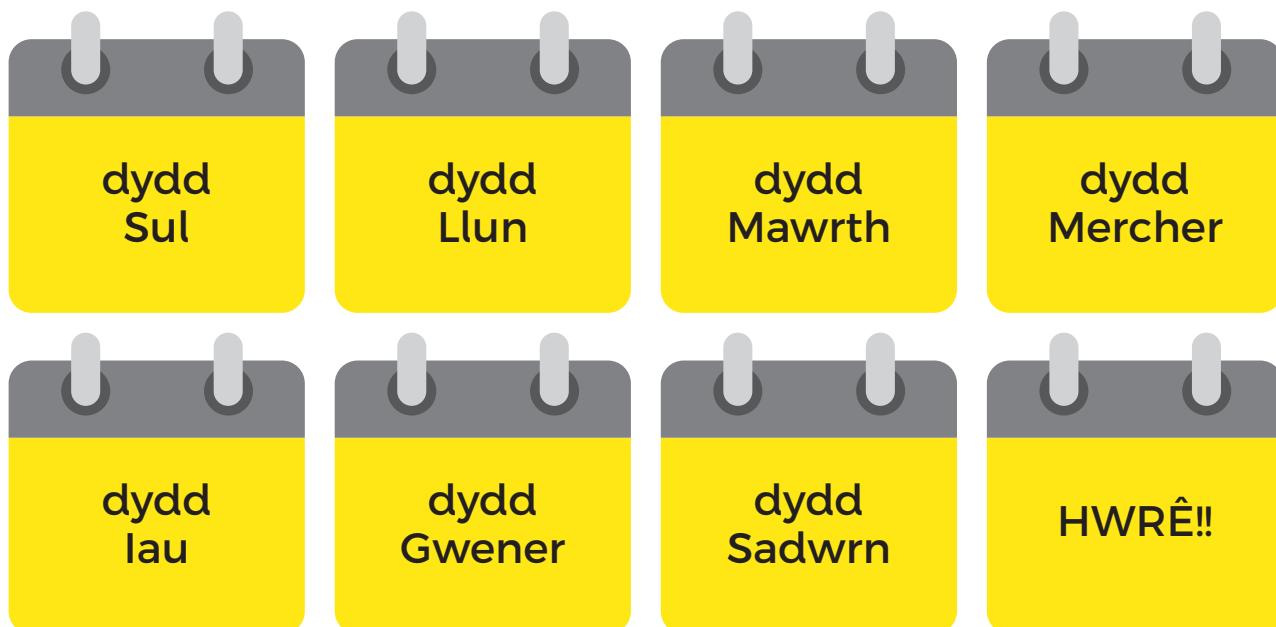
Ask seven class members where they buy bwyd, dillad, petrol.

Enw	bwyd	dillad	petrol

- 'Dyn ni ddim yn gwyllo **Emmerdale**. — We don't watch Emmerdale.
'Dyn ni ddim yn bwyta cig. — We don't eat meat.
'Dyn ni ddim yn hoffi/lico criced. — We don't like cricket.
'Dyn ni ddim yn yfed gwin. — We are not drinking wine.

Dyddiau'r wythnos (days of the week)

Pryd dych chi'n.....?

chwarae tennis/hoci/golff/cardiau/pêl-droed/rygbi/criced?
siopa?

dysgu Cymraeg/ioga/pilates?

	Llun	Mawrth	Mercher	Iau	Gwener	Sadwrn	Sul
Chi							
	Llun	Mawrth	Mercher	Iau	Gwener	Sadwrn	Sul
Partner							

Beth dych chi'n wneud?

Chi			
dydd Sul			
dydd Llun			
dydd Mawrth			
dydd Mercher			
dydd Iau			
dydd Gwener			
dydd Sadwrn			

chwarae...

dawnsio

dysgu Cymraeg

prynu...

siopa

smwddio

gwylia...

darllen

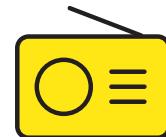
gweithio

Sgwrs 2

A: Bore da.**B:** Ych a fi. Dw i ddim yn lico llaeth.
Reit, ble dw i'n gweithio?**A:** Sut dych chi heddiw?**A:** Gweithio? Ym, dw i ddim yn siŵr.
Pwy dych chi, plîs?**B:** Ofnadwy. Dw i ddim yn lico
dydd Llun.**B:** Williams, y bôs newydd.**A:** Coffi?**A:** O? Neis iawn.... Croeso, Mr Williams.**B:** Hmff.**B:** Dr Williams.**A:** Te?**A:** Croeso, Dr Williams.**B:** lawn.**A:** (wrtho/wrthi ei hun / to him/herself)
Ych a fi, dwi ddim yn lico'r bôs
newydd.**A:** Llaeth?

Robin Radio

a) Atebwch / Answer:

Gyda phwy mae Robin yn siarad?
Who is Robin speaking to?

.....
.....
.....

Pa adeg o'r diwrnod yw hi?
What time of day is it?

.....
.....
.....

Ble mae Robin yn byw?
Where does Robin live?

.....
.....
.....

b) Gwrandewch am / Listen out for:

Pwy sy'n siarad? — *Who is speaking?*
heddiw — *today*
wedi ymddeol — *retired*

c) Cyfieithwch / Translate:

How are you today?

Where do you live?

I don't work.

.....
.....
.....
.....

Help llaw

- The verb **bod** (to be) is very important in Welsh. Here it is used to make present tense patterns. **Dw i + yn + verb (also Rwyd ti, 'Dyn ni, Dych chi)** In this unit we have been looking at present tense sentences, e.g.

Dw i'n hoffi ————— I like
Dw i'n mynd ————— I go/I am going
Dw i'n darllen ————— I read/I am reading
Dw i'n gweithio ————— I work/I am working

- Dw i'n hoffi** – I like – is also said as **Dw i'n lico/licio** in many areas of Wales. Both are fine, use the one you like (ask your tutor!)
- Ydw / Nac ydw** is the 1st person answer (present tense) when questions start with **Wyt ti** or **Dych chi**... You are literally saying I am/I do or I am not/I don't. The plural is **Ydyn / Nac ydyn**.
- You may come across the form **Rydw i**. **Dw i** is a shortened form used in speech.
- Here are the forms of the verb **bod** in Uned 2:

Dw i	'Dyn ni
Rwyd ti	Dych chi
Dw i ddim	'Dyn ni ddim
Dwyd ti ddim	Dych chi ddim
Wyt ti?	Ydw/Nac ydw
Dych chi?	Ydw/Nac ydw Ydyn/Nac ydyn

present1 present2 days1

Uned 3 (tri) Dych chi eisiau paned?

Nod: Mynegi dymuniad / Expressing a desire
(Dw i eisiau, Mae Aled eisiau)

Geirfa

diod(ydd) ——— drink(s)

punt (punnoedd) – pound(s) (money)

blodyn (blodau) — flower(s)
caffi(s) ——— café(s)
coffi ——— coffee
dŵr ——— water
finegr ——— vinegar
ffôn (ffonau) ——— phone(s)
halen ——— salt

hufen iâ ——— ice cream
pysgodyn (pysgod) ——— fish(es)
rhywbeth ——— something
sglodion ——— chips
te ——— tea
tŷ (tai) ——— house(s)

cael ——— to have
clywed ——— to hear
deall ——— to understand

eisiau ——— to want
nofio ——— to swim

arall ——— other, else
dyma ——— here is, this is

rhywbeth arall ——— something else
os gwelwch chi'n dda ——— please

Geiriau pwysig i fi

×

×

×

×

Cymraeg
Dosbarth –
Dw i ddim yn
deall.

Dw i eisiau paned. _____ *I want a cuppa.*

Dw i eisiau te. _____ *I want tea.*

Dw i eisiau car newydd. _____ *I want a new car.*

Dw i eisiau swydd newydd. _____ *I want a new job.*

Wyt ti eisiau diod? _____ *Do you want a drink?*

Wyt ti eisiau paned? _____ *Do you want a cuppa?*

Wyt ti eisiau llaeth? _____ *Do you want milk?*

Wyt ti eisiau siwgr? _____ *Do you want sugar?*

Ydw. **Nac ydw.**

Dw i ddim eisiau coffi. _____ *I don't want coffee.*

Dw i ddim eisiau te gwyrdd. _____ *I don't want green tea.*

Dw i ddim eisiau tŷ newydd. _____ *I don't want a new house.*

Dw i ddim eisiau ffôn newydd. _____ *I don't want a new phone.*

Amser Paned – Gofynnwch i'r dosbarth:

Enw	coffi	te	llaeth	siwgr
Chi				
Tiwtor				

Sgwrs 1

- A: Helô. Beth dych chi eisiau?
B: Pysgodyn a sglodion, os gwelwch chi'n dda.
A: Dych chi eisiau finegr?
B: Ydw, plîs.
A: Dych chi eisiau halen?
B: Dim diolch.
A: Dych chi eisiau rhywbeth arall?
B: Potel o lemonêd, os gwelwch chi'n dda.
A: Dyma chi. Pum punt, os gwelwch chi'n dda.
B: Dyma chi.
A: Diolch.

Yn y caffi...

- A: Beth dych chi eisiau?
B:
- A: Dych chi eisiau ?
B:
- A: Dych chi eisiau ?
B: Dw i'n lico siwgr.
- A: Dych chi eisiau rhywbeth arall?
B:
- A: Dyma chi. Punt os gwelwch chi'n dda.
B: Dyma chi.
- A: Diolch.
- A: Beth dych chi eisiau?
B:
- A: Dych chi eisiau ?
B:
- A: Dych chi eisiau ?
B: Dw i ddim yn lico siwgr.
- A: Dych chi eisiau rhywbeth arall?
B:
- A: Dyma chi. Punt os gwelwch chi'n dda.
B: Dyma chi.
- A: Diolch.

- 'Dyn ni eisiau dawnsio heno.** —— We want to dance tonight.
'Dyn ni eisiau canu carioci heno. —— We want to sing karaoke tonight.
'Dyn ni eisiau smwddio heno. —— We want to iron tonight.
'Dyn ni eisiau gwneud y gwaith cartref heno. —— We want to do the homework tonight.

- Dych chi eisiau dawnsio heno?** —— Do you want to dance tonight?
Dych chi eisiau canu carioci heno? —— Do you want to sing karaoke tonight?
Dych chi eisiau smwddio heno? —— Do you want to iron tonight?
Dych chi eisiau gwneud y gwaith cartref heno? —— Do you want to do the homework tonight?

Sgwrs 2

- A:** Dych chi eisiau paned?
B: Mm, diolch yn fawr. Coffi, plîs.
A: Dych chi eisiau llaeth a siwgr?

- B:** Ydw, llaeth a chwech siwgr.
A: Dyma chi. Dych chi eisiau cacen?
B: Dim diolch. Dw i'n slimo.

- Mae Siân eisiau diod.** —— Siân wants a drink.
Mae Aled eisiau te. —— Aled wants tea.
Mae Mari eisiau coffi. —— Mari wants coffee.
Mae Gareth eisiau dŵr. —— Gareth wants water.

Ynganu

cof
crai
synnu

ffynnu
hynny
taid

nain
sain
main

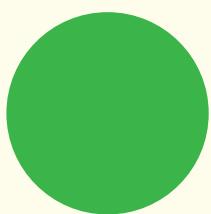
trai
dysgu

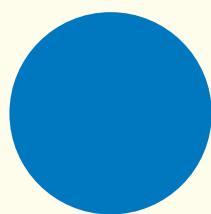
Lliwiau

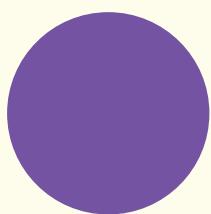
gwyn

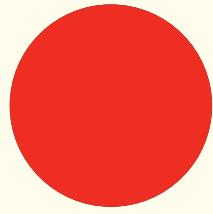
gwydd

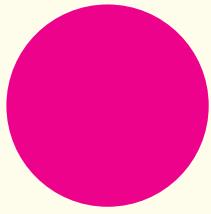
glas

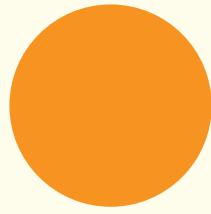
porffor

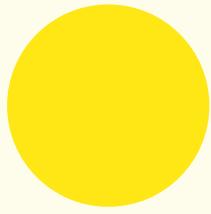
coch

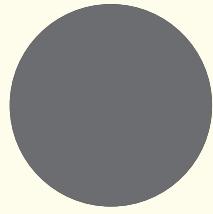
pinc

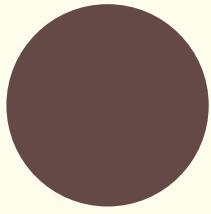
oren

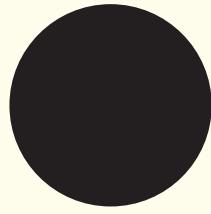
melyn

llwyd

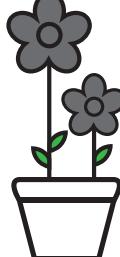
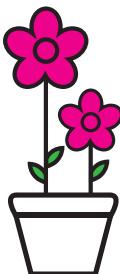

brown

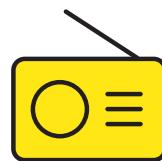
du

Blodau

Robin Radio

a) Atebwch / Answer:

Pwy sy'n ffonio Robin? *Who is phoning Robin?*

Sut mae Haf? *How is Haf?*

Beth yw gwaith Haf? *What is Haf's job?*

b) Gwrandewch am / Listen out for:

Mae'n braf. ————— *It's nice weather.*

ysbyty ————— *hospital*

Diolch am ffonio. —— *Thanks for phoning.*

c) Cyfieithwch / Translate:

I'm Haf. How are you?

Where do you work?

Help llaw

1. When using **eisiau** – to want – never use **yn**.

2. The third person singular of **bod** (to be) is introduced in Uned 3. To speak of a third person we use **Mae** at the beginning of the sentence:

Mae Aled eisiau diod. / Mae Aled yn hoffi te.

Mae Aled yn dysgu Cymraeg.

So far, you have learned.

Dw i

I am

'Dyn ni

We are

Rwyt ti

You are

Dych chi

You are

Mae Aled

Aled is

wanting1 colours

Uned 4 (pedwar) – Mynd a dod

Nod: Trafod o ble dych chi'n dod a ble dych chi'n mynd/
Discussing where you come from and where you are going
 (Dw i'n dod o, dw i'n mynd i)

Geirfa

Cymru	Wales
gêm (gemaу)	game(s), match(es)
gwlad (gwledydd)	country (countries)
gwyliau	holiday(s)
Iwerddon	Ireland
Lloegr	England

mefusen	strawberry
(mefus)	(strawberries)
siop(au)	shop(s)
tref(i)	town(s)
tudalen(nau)	page(s)
Yr Alban	Scotland

byd	world
dyn(ion)	man (men)
gwaith	work
gwely(au)	bed(s)

hufen	cream
Nadolig	Christmas
penwythnos(au)	weekend(s)
sinema (sinemâu)	cinema(s)

aros	to stay, to wait
cerdded	to walk
cofio	to remember
dod	to come

dweud	to say, to tell
hedfan	to fly
helpu	to help
nabod	to know, to recognise

bach — small

gwreiddiol — original

a dweud y gwir	— to tell the truth
ac ati	etc.
adre	(towards) home
dros	over
dyna	there is
neu	or

pan	— when
pob lwc	— good luck
weithiau	— sometimes
wir	— indeed
yno	— there

Geirianau pwysig i fi

X

X

X

X

**Cymraeg
Dosbarth –**
Gwela i chi yr
wythnos nesaf!

Dw i'n dod o Abertawe.

I come from Swansea.

Dw i'n dod o Harlech.

I come from Harlech.

'Dyn ni'n dod o'r Bala.

We come from Bala.

'Dyn ni'n dod o'r Fenni.

We come from Abergavenny.

O ble rwyt ti'n dod?

Where do you come from?

O ble dych chi'n dod?

Where do you come from?

ABERYSTWYTH

ABERDEEN

EGLWYSBACH

EGLWYSWRW

FFWRNAIS

FFRAINC

HARLECH

HWLFFORDD

AWSTRALIA

IWERDDON

RADUR

RWSIA

SOLFACH

SBAEN

WAUNFAWR

WRECSAM

YSTRADGYNLAIS

Y BARRI

Y Treiglad Meddal – Soft Mutation

Ar ôl **o** mae 9 llythyren (9 letters) yn newid. Gweler Help llaw
(see Help llaw)

t	d	ll
c	g	rh
p	b	m

Dw i'n dod o **Dalybont**, o **Dreffynnon**, o **Dreorci**, o **Dyddewi** T > **D**

Dw i'n dod o **Gaerdydd**, o **Geredigion**, o **Gaergybi**, o **Gymru** C > **G**

Dw i'n dod o **Benarth**, o **Bwlheli**, o **Brestatyn**, o **Bontypridd** P > **B**

Dw i'n dod o **Ddolgellau**, o **Ddowlais**, o **Ddeganwy**, o **Ddinbych** D > **Dd**

Dw i'n dod o **_Lynebwyr**, o **_Wynedd**, o **_Lynceiriog**, o **_Went** G > **_**

Dw i'n dod o **Fangor**, o **Fethesda**, o **Frynmawr**, o **Fedwas** B > **F**

Dw i'n dod o **Rydaman**, o **Ruthun**, o **Risga**, o **Rosneigr** Rh > **R**

Dw i'n dod o **Langrannog**, o **Lanelli**, o **Langollen**, o **Loegr** Ll > **L**

Dw i'n dod o **Fachynlleth**, o **Ferthyr**, o **Faesteg**, o **Feifod** M > **F**

O ble dych chi'n dod yn wreiddiol?

Cymru	Wales
Iwerddon	Ireland
Yr Alban	Scotland
Lloegr	England

- Mae Gareth yn dod o Gymru.** ——— Gareth comes from Wales.
Mae Lisa yn dod o Loegr. ——— Lisa comes from England.
Mae Iona yn dod o Iwerddon. ——— Iona comes from Ireland.
Mae Andrew yn dod o'r Alban. ——— Andrew comes from Scotland.
O ble mae Carmen yn dod? ——— Where does Carmen come from?

Enw	C	LI	A	I	?

Dyma gerdd (*poem*) gan Cyril Jones (*Dysgu trwy lenyddiaeth*, CBAC)

I gofio'r treiglad meddal:
Mae Ceri o Gaerdydd,
Mae Tom yn dod o Dalybont
A Pam o Bontypridd.

Mae Gwyn yn dod o Wynedd,
Mae Dai o Ddinas Brân,
Mae Bob yn dod o Fangor,
A dyna hanner cân.

Mae Mari'n dod o Fargam,
A Llew o Lan-y-bri,
Mae Rhys yn dod o Ryd-y-waun,
Ac wedyn, dyna ni!

Ble dych chi'n mynd?

Dw i'n mynd i Gaerdydd. ————— I'm going to Cardiff.
Dw i'n mynd i Fangor. ————— I'm going to Bangor.
Dw i'n mynd i Landudno. ————— I'm going to Llandudno.
Dw i'n mynd i Bontypridd. ————— I'm going to Pontypridd.

Dw i'n mynd i'r sinema. ————— I'm going to the cinema.
Dw i'n mynd i'r gêm. ————— I'm going to the game.
Dw i'n mynd i'r siop. ————— I'm going to the shop.
Dw i'n mynd i'r amgueddfia. ————— I'm going to the museum.

'Dyn ni'n mynd i'r gwaith. ————— We're going to work.
'Dyn ni'n mynd i'r dosbarth. ————— We're going to class.
'Dyn ni'n mynd i'r gwely. ————— We're going to bed.
'Dyn ni'n mynd i'r dre. ————— We're going to town.

Ble rwyt ti'n mynd yfory? ————— Where are you going tomorrow?
Ble rwyt ti'n mynd dydd Sul? ————— Where are you going on Sunday?
Ble dych chi'n mynd nos yfory? ————— Where are you going tomorrow night?
Ble dych chi'n mynd nos Sul? ————— Where are you going Sunday night?

Dych chi'n cofio?

dydd Sul
dydd Llun
dydd Mawrth

Ond...

nos Sul
nos Lun
nos Fawrth

dydd Mercher
dydd lau
dydd Gwener

nos Fercher
nos lau
nos Wener

dydd Sadwrn

nos Sadwrn - Hwrê!!

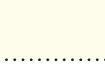

Chi	nos Lun	nos Fawrth	nos Fercher	nos lau	nos Wener	nos Sadwrn	nos Sul
Ble?							
Sut?							
Partner:	nos Lun	nos Fawrth	nos Fercher	nos lau	nos Wener	nos Sadwrn	nos Sul
Ble?							
Sut?							

BLE? – i'r cinema, i'r theatr, i'r dre, i'r gêm, i'r dosbarth, i'r caffi, i'r siop.

SUT? – yn y car, ar y bws, ar y trêr **neu** Dw i'n cerdded.

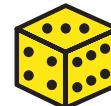
Beth dych chi'n mynd i wneud?

Dw i'n mynd i siopa.	I'm going shopping.	
Dw i'n mynd i nofio.	I'm going swimming.	
Dw i'n mynd i chwarae golff.	I'm going to play golf.	
Dw i'n mynd i helpu ffrind.	I'm going to help a friend.	
Dw i'n mynd i ddarllen llyfr.	I'm going to read a book.	
Dw i'n mynd i gael bath.	I'm going to have a bath.	
Dw i'n mynd i fwyta cinio.	I'm going to eat lunch.	
Dw i'n mynd i weld ffilm.	I'm going to see a film.	

1 - heno
4 - dydd Sul

2 - bore fory
5 - nos Sul

3 - nos fory
6 - wythnos nesa

Ynganu – llythrennau dwbl

Aberystwyth
Dolgellau
Llanelli
Machynlleth
Rhyd-ddu

Clydach
Hwlfordd
Llanfihangel
Pwllheli
Treffynnon

Dinbych
Llandudno
Llangollen
Rhuddlan
Tyddewi

Edrychwch yn ôl ar yr wyddor ar dudalen 8.
Look back at the alphabet on page 8.

Sgwrs 1

- Ceri:** O ble rwyt ti'n dod yn wreiddiol?
Chris: Dw i'n dod o America.
Ceri: Ble yn America?
Chris: Dw i'n dod o Los Angeles.
Ceri: Wel, wel, dw i'n lico Los Angeles.
 Dw i'n mynd yno ar wyliau bob haf.
Chris: Wyt ti'n nabod loan Ifans o Gaerdydd?

- Ceri:** Ydw wir! Dw i'n aros gyda loan weithiau.
Chris: Wel, wel, dw i'n mynd i wyllo pêl fasged gyda loan yn aml.
Ceri: Byd bach!

Sgwrs 2

A: Beth wyt ti'n wneud y penwythnos 'ma?

B: Dw i'n mynd i Lundain ar y trênn
bore dydd Gwener.

A: Pryd?

B: Pump o'r gloch y bore. Dw i'n
mynd i Stockholm yn y prynhawn.

A: O ble rwyt ti'n mynd?

B: O Heathrow. Dw i'n mynd i weld
tîm pêl-droed Cymru yn chwarae
Sweden nos Wener.

A: Ble rwyt ti'n aros?

B: Dw i ddim yn aros. Dw i'n mynd ar y

fferi i Riga yn Latfia dros nos.
Dw i'n mynd i barti yn Riga nos
Sadwrn.

A: Pryd rwyt ti'n dod adre?

B: Nos Sul. Wel, tri o'r gloch y bore,
bore dydd Llun, a dweud y gwir.

A: Wyt ti'n gweithio dydd Llun?

B: Ydw, dw i'n mynd i Gaerdydd gyda'r
bòs. 'Dyn ni'n mynd ar y trênn
o Fangor!

A: Pob lwc!

Llenwch y bylchau/*Fill in the gaps:*

Dw i'n mynd i ar y trênn bore dydd Gwener.

Dw i'n mynd i Stockholm yn y prynhawn o

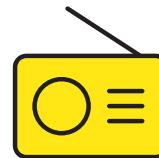
Dw i'n mynd ar y fferi i dros nos.

Dw i'n mynd i yn Riga nos Sadwrn.

Dw i'n mynd i Fangor ar y bore Llun.

Robin Radio

a) Atebwch / Answer:

1. Gyda phwy mae Robin yn siarad? *Who is Robin talking to?*

2. Ble mae hi'n byw? *Where does she live?*

3. Pam mae hi'n mynd i Melbourne? *Why is she going to Melbourne?*

b) Gwrandewch am / Listen out for:

dros y Nadolig _____ over Christmas
Dych chi'n mynd yn ôl? _____ Do you go back?
siwrne dda _____ good journey

c) Cyfieithwch / Translate:

I come from Australia.

I'm going to Melbourne.

Help llaw

1. Y Treiglad Meddal / The Soft Mutation

You may have noticed that some words change their first letter in Welsh sometimes. These are called mutations and are meant to make it easier to link words together.

Once you start listening out for them you will see that they are quite common for various reasons – but don't worry too much about them, they don't change the meaning and people will understand you even if you forget.

After the words **o** (from) and **i** (to) there is a change called the soft mutation – **treiglad meddal**.

Only 9 letters change – the majority stay the same.

t > d
c > g
p > b

d > dd
g > /
b > f

m > f
rh > r
ll > l

2. Dw i'n mynd i'r = I'm going to the...blocks the mutation unless it's a **singular** feminine noun! **Dw i'n mynd i'r dosbarth, i'r caffi, i'r tŷ bwyta, i'r dafarn, i'r dre** (feminine nouns!).

3. I'r means 'to the' but look at the following phrases:

mynd i'r dosbarth _____ to go to class
mynd i'r gwaith _____ to go to work
mynd i'r ysgol _____ to go to school
mynd i'r dre _____ to go to town

In English, we omit 'the' when referring to a specific place we attend regularly.

4. Dw i'n mynd i ... can mean both "I'm going to..." a place and "I'm going to...." do something.

countries goingto days1

Uned 5 (pump) – Beth wnest ti ddoe?

Nod: Dweud beth wnaethoch chi/Saying what you did
(Gwnes i, Beth wnest ti?, Beth wnaethoch chi? Coginiai i)

Geirfa

eglwys(i) ——— church(es)
lolfa ——— lounge
llyfrgell(oedd) ——— library (libraries)

swyddfa bost — a post office
tafarn(au) ——— pub(s)
ysgol/ion) ——— school(s)

amser ——— time
banc(iau) ——— bank(s)
cartref(i) ——— a home (homes)
clwb (clybiau) ——— club(s)
llesstr(i) ——— dish(es)
llyfr(au) ——— book(s)

parc(iau) ——— park(s)
rygbi ——— rugby
stamp(iau) ——— stamp(s)
swper ——— supper
ysbyty (ysbytai) ——— hospital(s)

coginio ——— to cook
edrych ar ——— to look at
garddio ——— to garden

golchi ——— to wash
ymlacio ——— to relax

diwetha ——— last (previous)

ddoe ——— yesterday
gyda'r nos ——— in the evening

neithiwr ——— last night
wedyn ——— afterwards

Geirianau pwysig i fi

X

X

X

X

Cymraeg Dosbarth –
Mae'n ddrwg gyda fi.

Gwnes i swper ddoe. ————— I made supper yesterday.

Gwnes i de ddoe. ————— I made tea yesterday.

Gwnes i ginio ddoe. ————— I made dinner yesterday.

Gwnes i frecwast ddoe. ————— I made breakfast yesterday.

Beth wnest ti ddoe? ————— What did you do yesterday?

Beth wnest ti neithiwr? ————— What did you do last night?

Beth wnaethoch chi ddoe? ————— What did you do yesterday?

Beth wnaethoch chi neithiwr? ————— What did you do last night?

Wnest ti swper ddoe? ————— Did you make supper yesterday?

Wnest ti de ddoe? ————— Did you make tea yesterday?

Wnest ti ginio ddoe? ————— Did you make dinner yesterday?

Wnest ti frecwast ddoe? ————— Did you make breakfast yesterday?

Do. Naddo.

8.15am	gwneud paned	1.30pm	gwneud gwaith cartref
8.30am	gwneud brecwast	2.00pm	gwneud tost
11.00am	gwneud coffi	3.30pm	gwneud te
12.30pm	gwneud cinio	7.00pm	gwneud swper

golchi
ymolchi

golchais i
ymolchais i

coginio
ymlacio

coginiai i
ymlaciais i

edrych

edrychais i

Gyrrais i ddoe. _____ I drove yesterday.
Ymolchais i ddoe. _____ I washed yesterday.
Bwytais i ddoe. _____ I ate yesterday.

Bwytais i siocled ddoe. _____ I ate chocolate yesterday.
Bwytais i sglodion ddoe. _____ I ate chips yesterday.
Bwytais i gig ddoe. _____ I ate meat yesterday.
Bwytais i gaws ddoe. _____ I ate cheese yesterday.

Coginiais i bysgod ddoe. _____ I cooked fish yesterday.
Gwyliais i Pobol y Cwm ddoe. _____ I watched Pobol y Cwm yesterday.
Gweithiais i yn y tŷ ddoe. _____ I worked in the house yesterday.
Ymlaciais i yn y tŷ ddoe. _____ I relaxed in the house yesterday.

Darllenais i lyfr neithiwr. _____ I read a book last night.
Chwaraeais i gyda'r plant neithiwr. _____ I played with the children last night.
Arhosais i yn y tŷ neithiwr. _____ I stayed in the house last night.

Holiadur

Enw	ddoe	neithiwr	dydd Sadwrn

Sgwrs

A: Beth wnaethoch chi ddoe?

B: Arhosais i yn y tŷ.

A: Beth wnaethoch chi yn y tŷ, 'te?

B: Golchais i'r car yn y bore, garddais i yn y prynhawn ac wedyn darllenais i'r papur.

A: A beth wnaethoch chi gyda'r nos?

B: Edrychais i ar y teledu yn y lolfa.

A: Wnaethoch chi swper?

B: Naddo. Gyrrais i i'r siop i brynu têcawê!

Ynganu

trydan
pymtheg
gyrru

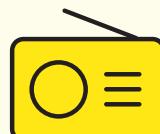
gwyn
plentyn
menyn

tywydd
ynys
mynydd

ysbyty
gwely
bwty

Robin Radio

a) Alwen dych chi. (You are Alwen.) Atebwch y cwestiynau:

Beth wnaethoch chi ddoe?

Dych chi'n lico'r gwaith?

Beth dych chi eisiau wneud?

b) Gwrandewch am:

Wnes i ddim byd. *I didn't do anything.*

Es i i'r gwaith. *I went to work.*

Pam rwyt ti'n ffonio? *Why are you phoning?*

c) Cyfieithwch:

What did you do?

I stayed at home.

I'm not sure.

Help llaw

- 1.** In this unit, you have been introduced to some concise past tense verbs so that you can have a chat about your weekends and so on at the beginning of class. This work will be introduced fully in units 9-11, but for the time being, concentrate on the following rules.

You have to add the ending **-ais** to the stem of a verb to speak about yourself in the past. Here are some basic rules for finding the stem:

drop the final vowel sound

golchi > golchais i

drop the final vowel sound where there is an
io at the end

ymlacio > ymlaciais i

add the ending to the verb itself

edrych > edrychais i

Note that **aros** is a little different

aros > arhosais i

- 2. Gwneud** is an irregular verb. For the time being, learn the following forms:

Gwnes i

I did

Wnes i?

Did I?

Gwnest ti

You did

Wnest ti?

Did you?

Gwnaethoch chi

You did

Wnaethoch chi?

Did you?

- 3.** The answer to questions in the past tense is always **Do** or **Naddo**.

Wnest ti swper ddoe?

Do/Naddo.

- 4.** You will hear two different ways of the concise past being expressed.

Coginiais i.

Gwnes i goginio.

Gyrrais i.

Gwnes i yrnu.

Darllenais i.

Gwnes i ddarllen.

pstgwneud1 pstgwneud1

Uned 6 (chwech) – Sut mae'r tywydd?

Nod: Siarad am y tywydd a phobl eraill/
Talking about the weather and other people
(Mae e, mae hi, maen nhw)

Geirfa

awyren(nau) —— plane(s)
barn —— opinion
cân (caneuon) — song(s)

gwraig (gwragedd) wife (wives)
neuadd(au) — hall(s)

bws (bysiau) —— bus(es)
cyfarfod(ydd) — meeting(s)
eira —— snow
glaw —— rain
gŵr (gwŷr) —— husband(s)
hanner —— half

llawr —— floor
teulu(oedd) — family (families)
traeth(au) — beach(es)
trên (trenau) — train(s)
tywydd — weather

bwrw eira —— to snow
bwrw glaw —— to rain
cau —— to close
cwrdd (â) —— to meet
dechrau —— to start
gadael —— to leave

gallu —— to be able to
gorfod —— to have to
gorffen —— to finish
gwybod —— to know
rhedeg —— to run
torri i lawr —— to break down

braf —— fine
cymylog —— cloudy
diflas —— boring, miserable
gwlyb —— wet
gwyntog —— windy
hyfryd —— nice, pleasant
mawr —— big

oer —— cold
poeth —— hot
prysur —— busy
pwysig —— important
stormus —— stormy
swnllyd —— noisy
sych —— dry
twym —— warm

pam? —— why?
pryd? —— when?

rhywle —— somewhere
tua —— about

**Cymraeg
Dosbarth**
Sut mae
dweud?

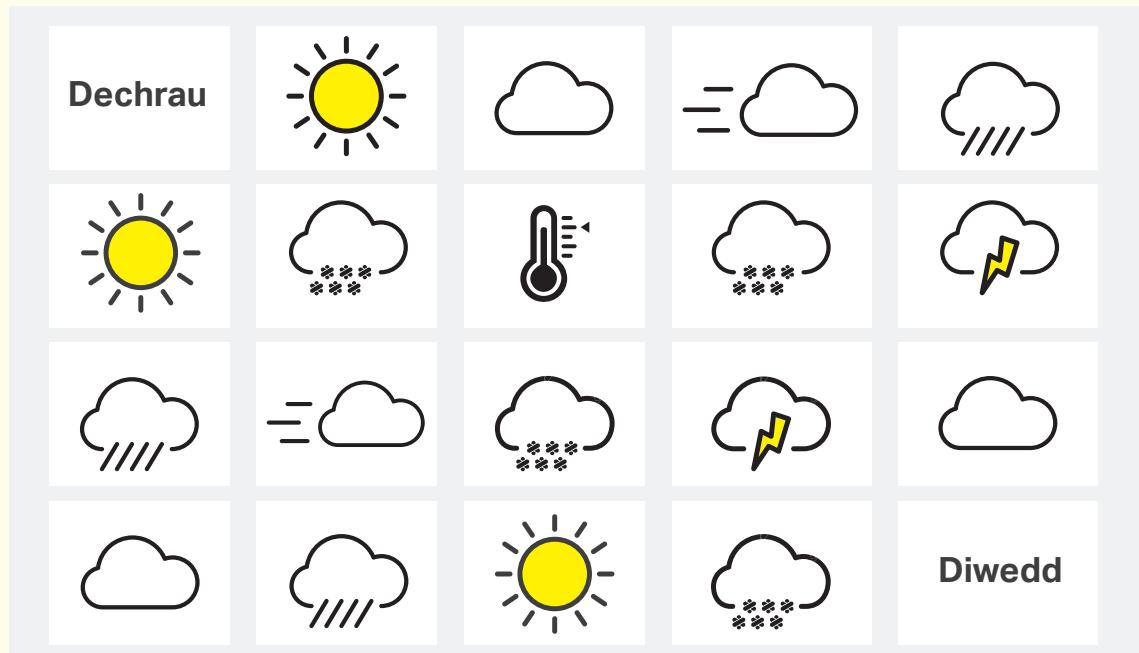

Mae hi'n braf. _____ It's fine.
Mae hi'n oer. _____ It's cold.
Mae hi'n stormus. _____ It's stormy.
Mae hi'n sych. _____ It's dry.

Mae hi'n wyntog. _____ It's windy.
Mae hi'n wlyb. _____ It's wet.
Mae hi'n gymylog. _____ It's cloudy.
Mae hi'n dwym. _____ It's hot.

Mae hi'n bwrw glaw. _____ It's raining.
Mae hi'n bwrw eira. _____ It's snowing.

Sut mae'r tywydd heddiw? _____ How is the weather today?

Ymarfer

- A:** Bore da. Mae hi'n braf heddiw. (gwyntog, twym, stormus, gwlyb)
B: Ydy, mae hi'n braf iawn. Dw i'n mynd i'r parc. (sinema, tafarn, llyfrgell, traeth)
A: Hyfryd, hwyl!
 (*ydy= yes, it is. Dych chi'n mynd i ddysgu 'ydy' yn Uned 7.)

Mae hi'n nofio. ————— She is swimming.

Mae hi'n gyrru. ————— She is driving.

Mae e'n canu. ————— He is singing.

Mae e'n rhedeg. ————— He is running.

Mae hi'n gallu nofio. ————— She can swim.

Mae hi'n gallu gyrru. ————— She can drive.

Mae e'n gallu canu. ————— He can sing.

Mae e'n gallu rhedeg. ————— He can run.

Mae hi'n gallu nofio'n dda. ————— She can swim well.

Mae hi'n gallu gyrru'n dda. ————— She can drive well.

Mae e'n gallu canu'n dda. ————— He can sing well.

Mae e'n gallu rhedeg yn dda. ————— He can run well.

Dyma John / Dyma Tom

Dyma Mae e'n dod o

Mae e'n hoffi Mae e'n gallu 'n dda.

Mae e'n mynd i bob penwythnos.

Maen nhw'n siopa. ————— They are shopping.

Maen nhw'n bwyta. ————— They are eating.

Maen nhw'n gweithio. ————— They are working.

Maen nhw'n rhedeg. ————— They are running.

Maen nhw'n gorfod siopa yfory. ————— They must shop tomorrow.

Maen nhw'n gorfod bwyta yfory. ————— They must eat tomorrow.

Maen nhw'n gorfod gweithio yfory. ————— They must work tomorrow.

Maen nhw'n gorfod rhedeg yfory. ————— They must run tomorrow.

Barn

Wyt ti'n hoffi bocsio?

Ydw, mae e'n grêt.
Mae e'n iawn.
Nac ydw, mae e'n ofnadwy.

Wyt ti'n lico'r ffilm?

Ydw, mae hi'n fendigedig.
Mae hi'n iawn.
Nac ydw, mae hi'n ddiflas.

Wyt ti'n hoffi'r grŵp?

Ydw, maen nhw'n fendigedig.
Maen nhw'n iawn.
Nac ydw, maen nhw'n swnllyd.

criced			
golff			
ffilm:			
ffilm:			
grŵp:			
grŵp:			

Sut mae'r dosbarth? _____ How is the class?
Ble mae'r dosbarth? _____ Where is the class?
Pryd mae'r dosbarth? _____ When is the class?

Cysylltwch y cwestiwn â'r ateb cywir!
Match the question to the correct answer

Sut mae'r bòs?

Wyth o'r gloch.

Ble mae'r bòs?

Mae hi'n brysur.

Pryd mae'r bòs yn mynd adre?

Yn y swyddfa.

Sut mae'r gŵr?

Mae e yn y car.

Ble mae'r gŵr?

Nawr.

Pryd mae'r gŵr yn mynd adre?

Mae e'n hapus.

Sut mae'r plant?

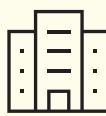
Tri o'r gloch.

Ble mae'r plant?

Maen nhw'n iawn.

Pryd mae'r plant yn mynd adre?

Yn yr ysgol.

Ynganu

Deuseiniaid – 2 lafariad
Diphthongs – 2 vowels together

ai	Dai, Mair, gair, gwaith, Owain
ae	pennaeth, gwasanaeth
au	dau, cau, dechrau
aw	naw, mawr, llawr, awr, caws, cawl, glaw, pawb
ei	beic, peint, eira, gweithio
eu	neu, neuadd, dweud
ew	blew, llew, tew

Dau lew tew heb ddim blew.
Mae pawb yn y cae yn chwarae.
Dau gawr mawr ar y llawr.
Mae'r Neuadd Fawr wedi cau.
Mae Dai wedi mynd ar y beic i gael peint o seidr yn y Llew Aur.

Sgwrs 1

- A:** Noswaith dda, sut wyt ti heno?
- B:** Ofnadwy.
- A:** Mae hi'n wlyb heno.
- B:** Mae hi'n ofnadwy.
- A:** Sut mae'r teulu?
- B:** Ofnadwy.
- A:** Sut mae'r gwaith?
- B:** Ofnadwy.
- A:** Sut mae'r dosbarth Cymraeg yn mynd?
- B:** Bendigedig.

Sgwrs 2

Eryl: Pryd mae'r cyfarfod pwysig?

Ceri: Heno.

Eryl: lawn. Ble mae e?

Ceri: Yn Neuadd y Dre.

Eryl: Pryd mae e'n dechrau?

Ceri: Chwech o'r gloch.

Eryl: Pryd mae e'n gorffen?

Ceri: Dw i ddim yn gwybod. Tua naw o'r gloch?

Eryl: Wyt ti'n mynd?

Ceri: Ydw, wrth gwrs. Ond dw i'n gadael am saith o'r gloch.

Eryl: Pam?

Ceri: Mae'r dosbarth Cymraeg yn cwrdd yn y clwb golff.

Eryl: Wel, wel, dw i'n dod i'r clwb golff hefyd, 'te!

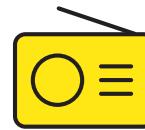
Rhifau mwy na 10

Degau (*tens*) ac unedau (*units*)

Un deg + un	= 11	Chwe deg + chwech	= 66
Dau d deg + dau	= 22	Saith deg + saith	= 77
Tri deg + tri	= 33	Wyth deg + wyth	= 88
Pedwar deg + pedwar	= 44	Naw deg + naw	= 99
Pum deg + pump	= 55	Cant	= 100

Robin Radio

a) Atebwch:

Sut mae'r tywydd yn Aberafon?

Beth mae Ann eisiau wneud y prynhawn yma?

Beth mae Ann yn mynd i wneud y prynhawn yma?

b) Gwrandewch am:

drwy'r wythnos *throughout the week*
ers chwech o'r gloch *since six o'clock*
Does dim ots gyda fi. *I don't mind.*

c) Cyfieithwch:

It is very wet.

What are you doing?

It is dry in the club.

Help llaw

- When we speak about the weather we use the feminine version of 'it is' – **mae hi**. However, many people don't say the word **hi** when speaking – just **Mae'n...**
- In Uned 6 we meet another important example of the soft mutation – Adjectives mutate after **yn**.

da > yn dda prysur > yn brysur

- Sut mae...** – How is... **Mae** is used in questions starting with these words:

Sut mae? _____ How is?
Ble mae? _____ Where is?
Pryd mae? _____ When is?
Pam mae? _____ Why is?

- The word for the is **y**. However, it is **yr** before a vowel and becomes '**r**' when it follows a vowel.

y neuadd
y bws

yr awyren
yr eira

Sut mae'r tywydd?
i'r ysgol

- Gorfod** is really useful. Learn the following:

Dw i'n gorfod mynd.
Rwyd ti'n gorfod mynd.
Mae e'n gorfod mynd.
Mae hi'n gorfod mynd.

'Dyn ni'n gorfod mynd.
Dych chi'n gorfod mynd.
Maen nhw'n gorfod mynd.

weather numbers2

Uned 7 (saith) - Ydy hi'n gweithio?

Nod: Gofyn ac ateb cwestiynau am bobl a phethau eraill /
Asking and answering questions about people and other things
 (Ydy e? Ydy hi? Dyw e ddim, Dyw hi ddim)

Geirfa

awr (oriau) ————— hour(s)
ceiniog(au) ————— penny (pennies)

merch(ed) ————— girl(s), daughter(s)
stryd(oedd) ————— street(s)

ffasiwn ————— fashion
ffermwyr (ffermwyr) ————— farmer(s)
mab (meibion) ————— son(s)
oed ————— age (of person)
pen-blwydd (penblwyddi) ————— birthday(s)

postmon (postmyn) ————— postman (-men)
rheu ————— ice
tennis ————— tennis

codi ————— to get up, to lift

ffeindio ————— to find

crac ————— angry
cyfeillgar ————— friendly
cynta ————— first
drud ————— expensive
enwog ————— famous
twp ————— silly

hen ————— old
hwyr ————— late
nesa ————— next
rhad ————— cheap
trist ————— sad

faint? ————— how much? how many?
o'r gloch ————— o'clock

Geirianau pwysig i fi

X

X

X

X

Cymraeg Dosbarth –

Beth yw "rhad" yn Saesneg? "Cheap."
Beth yw "expensive" yn Gymraeg? "Drud."

Siôn dw i. _____ I am Siôn.
Siôn yw e. _____ He is Siôn.
Tiwtor yw e. _____ He is a tutor.

Pwy yw e? _____ Who is he?
Beth yw e? _____ What is he?
Siôn yw e? _____ Is he Siôn?

Siân dw i. _____ I am Siân.
Siân yw hi. _____ She is Siân.
Tiwtor yw hi. _____ She is a tutor.

Pwy yw hi? _____ Who is she?
Beth yw hi? _____ What is she?
Siân yw hi? _____ Is she Siân?

Ie. Nage.

Ydy hi'n canu? _____ Is she singing?/Does she sing?
Ydy hi'n actio? _____ Is she acting?/Does she act?
Ydy e'n chwarae golff? _____ Is he playing golf?/Does he play golf?
Ydy e'n gweithio? _____ Is he working?/Does he work?

Ydy. Nac ydy.

Ydyn nhw'n brysur? _____ Are they busy?
Ydyn nhw'n ddiflas? _____ Are they miserable?
Ydyn nhw'n gwylod? _____ Do they know?
Ydyn nhw'n gadael? _____ Are they leaving?

Ydyn. Nac ydyn.

Ydyn nhw'n...?

	darllen y <i>Times</i>?
	gyrru Porsche?
	prynu tŷ newydd?
	lico coffi du?
	mynd i sioe ffasiwn?
	dysgu Cymraeg?
	mynd i Disneyland?
	mynd i glwb nos?

Dyw'r gwin ddim yn dda. _____ *The wine isn't good.*

Dyw'r bwyd ddim yn ddrud. _____ *The food isn't expensive.*

Dyw'r staff ddim yn gyfeillgar. _____ *The staff aren't friendly.*

Dyw'r prisiau ddim yn rhad. _____ *The prices aren't cheap.*

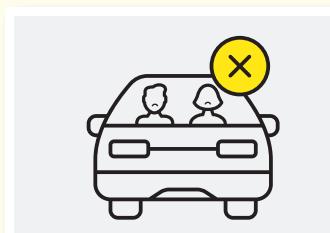
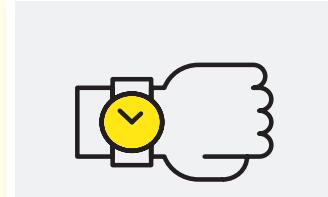
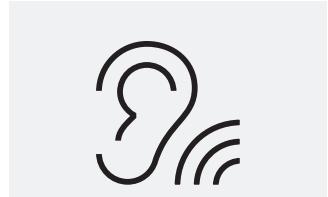
Dyw e ddim yn hapus. _____ *He is not happy.*

Dyw hi ddim yn hapus. _____ *She is not happy.*

'Dyn nhw ddim yn hapus. _____ *They are not happy.*

'Dyn nhw ddim yn grac. _____ *They are not angry.*

Ysgrifennwch un o'r brawddegau o dan bob llun./*Write one of the sentences under every picture.*

1. Dyw hi ddim eisiau codi.
2. Dyw hi ddim eisiau clywed.
3. 'Dyn nhw ddim eisiau bod yn y car.
4. Dyw hi ddim eisiau bod yn y swyddfa.
5. Dyw e ddim eisiau bod yn hwyr.
6. 'Dyn nhw ddim eisiau bod yn y cyfarfod.

Faint yw e? _____ How much is it?

Faint ydyn nhw? _____ How much are they?

Un bunt. _____ One pound.

Dwy bunt. _____ Two pounds.

Tair punt. _____ Three pounds.

Pedair punt. _____ Four pounds.

Ynganu

Deuseiniaid eto – 2 lafariad (*Diphthongs – 2 vowels together*)

oi	troi, rhoi, cloi
oe	oer, dooe, oed, poeth
ow	Owen, Lowri, brown, clown
iw	lliw, rhiw, siwt
yw	byw, llyw

Sgwrs 1

Ceri: Wyt ti'n dod i'r theatr heno?

Eryl: Dw i ddim yn siŵr. Dw i wedi blino.

Ceri: Ond mae pawb o'r dosbarth yn mynd.

Eryl: Dw i ddim yn hoffi pantomeim a dweud y gwir.

Ceri: Mae e'n grêt!

Eryl: Nac ydy, dyw e ddim! Mae e'n dwp.

Ceri: Dyw e ddim yn dwp!

Eryl: O ydy, mae e...!

Ceri: Dyw e ddim!

Eryl: Ac mae e'n ddrud iawn.

Ceri: Dyw e ddim! Mae e'n rhad!

Eryl: Wel, a dweud y gwir, dw i eisiau aros gartre i wneud y gwaith cartref Cymraeg.

Ceri: Ond mae'r pantomeim yn Gymraeg!

Eryl: O'r gorau 'te.

Sgwrs 2

- A:** Wyt ti'n mynd i'r cyfarfod prynhawn 'ma?
- B:** Nac ydw, dw i'n brysur. Ond mae Siôn yn gallu mynd.
- A:** lawn, dim problem. Wyt ti'n gallu mynd i'r cyfarfod mawr dydd Mercher?
- B:** Pryd mae e?
- A:** Deg o'r gloch.
- B:** Nac ydw, dw i'n brysur iawn bore dydd Mercher. Ond mae Siôn yn gallu mynd, dw i'n siŵr.
- A:** Mae Siôn yn gallu mynd i'r cyfarfod busnes gyda'r cleient newydd yn Barcelona dydd Gwener hefyd, 'te.
- B:** O nac ydy, mae Siôn yn ofnadwy o brysur dydd Gwener, ond dw i'n gallu mynd i Barcelona, dim problem.

Yr Amser

Un	Dau
Tri	Pedwar
Pump	Chwech
Saith	Wyth
Naw	Deg
Un ar ddeg	Deuddeg

... o'r gloch.

Hanner dydd –
Midday

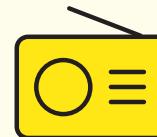
Hanner nos –
Midnight

Robin Radio

a) Atebwch:

Beth maen nhw'n wneud dydd Sadwrn?:

plant Mari Mari
Robin

b) Gwrandewch am:

Mae mab gyda fi. —— *I have a son.*

dim o gwbl ——— *not at all*

Pen-blwydd hapus! — *Happy birthday!*

c) Cyfieithwch:

I'm not going swimming.

The children are learning to swim.

Can you play tennis well?

present3 time

Help llaw

1. We have now learnt the verb **bod** in the present tense:

Dw i	Dw i?	Dw i ddim
Rwyt ti	Wyt ti?	Dwyt ti ddim
Mae e/hi	Ydy e/hi?	Dyw e/hi ddim
'Dyn ni	'Dyn ni?	'Dyn ni ddim
Dych chi	Dych chi?	Dych chi ddim
Maen nhw	Ydyn nhw?	'Dyn nhw ddim

2. Also, take a look at the answers but concentrate on the ones in the bold font:

Dw i'n mynd?	Wyt/Ydych
Wyt ti'n mynd?	Ydw
Ydy e/hi'n mynd?	Ydy
'Dyn ni'n mynd?	Ydyn/Ydych
Dych chi'n mynd?	Ydw/Ydyn
Ydyn nhw'n mynd?	Ydyn

3. When we introduce ourselves or say who someone else is in Welsh, we need to use emphasis and place the name at the beginning of the sentence. When this happens in a question, the answer is **Ie** or **Nage**.

Siôn dw i.	Siôn wyt ti?	Ie / Nage.
Siôn yw e.	Siôn yw e?	Ie / Nage.
Siân yw hi.	Siân yw hi?	Ie / Nage.

You will frequently hear people say just **Na**, rather than **Nage**.

4. Notice the difference in the way we form a question:

Ble mae e/hi?	Pwy yw e/hi?
Pryd mae e/hi?	Beth yw e/hi?
Sut mae e/hi?	Faint yw e/hi?

5. Note that **dau** and **tri** have feminine versions to be used before feminine nouns.

dau fab	dwy bunt
tri mab	tair punt

Uned 8 (wyth) - Adolygu ac Ymestyn

(Revision and Extension)

Nod: Adolygu ac ymarfer ymadroddion ffôn

Revision and useful phrases for speaking on the telephone

Geirfa

actores(au) —— actor(s)
athrawes(au) —— teacher(s)
ffatri (ffatrioedd) factory (factories)
fflat(iau) —— flat(s)
gorsaf(oedd) — station(s)

munud(au) —— minute(s)
nyrs(ys) —— nurse(s)
pobl —— people
rheolwraig — manager

actor(ion) —— actor(s)
athro (athrawon) teacher(s)
bachgen — boy(s)
(bechgyn)
camera (camerâu) camera(s)
cogydd(ion) — chef(s), cook(s)
cyngerdd — concert(s)
(cyngherddau)
derbynnydd — receptionist
gwesty (gwestai) hotel(s)

maes parcio — car park
meddyg(on) — doctor(s)
pennaeth — head (person)
plismon — policeman
(plismyn) — (policemen)
prifathro — headmaster
rheolwr (rheolwyr) manager(s)
rhywun — someone
tocyn(nau) — ticket(s)

adolygu —— to revise, to review
cadw —— to keep, to reserve
ffonio —— to phone

gofyn —— to ask
talu —— to pay

allan/ma's —— out
ar gael —— available
Caerdydd — Cardiff

drwodd —— through
mewn —— in a

Cymraeg Dosbarth
 – Gaf i ofyn cwestiwn?

Geirianau pwysig i fi

X

X

Gêm o gardiau

A	O ble rwyt ti'n dod?	Wyt ti'n gyrru car?	Ble rwyt ti'n gweithio?	Beth dych chi'n gorfod ei wneud heddiw?
2	Ble rwyt ti'n lico prynu bwyd?	Beth wyt ti'n lico ei yfed mewn parti?	Beth wyt ti'n ei fwyta i freqwast?	Beth wyt ti'n hoffi ei chwarae?
3	Beth dych chi'n ei wneud y penwythnos nesa?	Wyt ti'n gweithio?	Wyt ti'n darllen papur newydd?	Dych chi'n bwyta cacennau?
4	Beth dych chi'n ei lico ar y teledu?	Ble dych chi'n mynd dydd Sadwrn?	Beth wnaethoch chi neithiwr?	Ble rwyt ti'n hoffi mynd ar wyliau?
5	Dych chi'n brysur yfory?	Beth wnaethoch chi ddoe?	Beth wyt ti'n hoffi ei yfed amser brecwast?	Ble rwyt ti'n byw?
6	Ble mae'r plant?	Beth wnaethoch chi dydd Sadwrn?	Sut mae'r tywydd?	Beth wyt ti'n lico ei ddarllen?
7	Beth wyt ti eisiau ei wneud dydd Sul?	Pwy dych chi?	Wyt ti'n lico chwarae bingo?	Ydy hi'n braff heddiw?
8	Wyt ti'n hoffi nofio?	Ble mae'r dosbarth?	Wyt ti'n gallu nofio'n dda?	Wyt ti wedi blino?
9	Sut wyt ti'n dod i'r dosbarth?	Wnaethoch chi waith cartref ddoe?	Beth wyt ti'n lico ei fwyta?	Ydy hi'n bwrw glaw?
10	Beth wyt ti'n ei wneud yfory?	Ble dych chi'n hoffi mynd i weld cyngerdd?	Beth dwyt ti ddim yn lico ei yfed?	Beth wnaethoch chi nos Wener?
Jac	Dych chi'n hoffi mynd i gaffis?	Wyt ti'n hoffi rygbi?	Ble rwyt ti'n mynd yfory?	Wyt ti'n gallu canu'n dda?
Brenhines	Ble rwyt ti'n dysgu Cymraeg?	Ble dych chi'n mynd i'r sinema?	Sut wyt ti?	Dych chi'n hoffi mynd am dro?
Brenin	Ydy hi'n bwrw eira?	Wyt ti'n lico coffi?	Beth dych chi'n gorfod ei wneud yfory?	Beth wyt ti eisiau amser paned?

1. Ffonio'r banc

- A:** Bore da, banc Llanaber.
B: Gaf i siarad â Mr Jones, os gwelwch chi'n dda?
A: Cewch wrth gwrs.... Dych chi drwodd nawr. Dyma chi.
- A:** Bore da, Banc Abercastell.
B: Gaf i siarad â Ms Morgan, os gwelwch chi'n dda?
A: Un funud. Mae'n ddrwg gyda fi, dyw hi ddim yma heddiw.
B: Dim problem.
A: Dych chi eisiau ffonio'n ôl yfory?
B: Wrth gwrs, diolch yn fawr.

Gaf i helpu? _____ May I help?
Gaf i dalu? _____ May I pay?
Gaf i ofyn? _____ May I ask?
Gaf i adael? _____ May I leave?

Cewch. Yes, you may. ✓
Cei. Yes, you may.

Na chewch. No, you may not. ✗
Na chei. No, you may not.

2. Ffonio'r ysgol

- A:** Prynhawk da, Ysgol y Bryn.
B: Gaf i siarad â'r penneth, os gwelwch chi'n dda?
A: Mae'n ddrwg gyda fi, dyw e ddim ar gael. Mae e mewn cyfarfod yng Nghaerdydd y bore 'ma.
B: Ydy e'n gallu ffonio'n ôl?
A: Ydy, wrth gwrs. Mae e'n ôl yn yr ysgol yfory.
B: Ydy e'n gallu ffonio yn y bore? Dw i'n mynd ma's yn y prynhawk.
A: Beth yw'ch enw chi?
B: Pat Jones
A: Beth yw'r rhif ffôn?
B: 07841 632591
A: 07841 632591. lawn?
B: lawn.
A: Dim problem. Hwyl.
B: Diolch. Hwyl!

Dw i'n gweithio yn y coleg. ————— I work in the college.
Dw i'n gweithio yn y banc. ————— I work in the bank.
Dw i'n gweithio yn yr ysbyty. ————— I work in the hospital.
Dw i'n gweithio yn yr ysgol. ————— I work in the school.

Dw i'n gweithio mewn siop. ————— I work in a shop.
Dw i'n gweithio mewn caffi. ————— I work in a cafe.
Dw i'n gweithio mewn swyddfa. ————— I work in an office.
Dw i'n gweithio mewn ffatri. ————— I work in a factory.

Ble dych chi'n gweithio?

derbynnydd

plismon

athrawes

nyrs

cogydd

mecanic

Dilynwch y patrwm:

Nyrs dw i, dw i'n gweithio mewn

Gyda phartner: Ysgrifennwch **mewn** neu **yn** yn y bylchau.

Bob dw i. Dw i'n byw fflat a dw i'n gweithio swyddfa
brysur yr ysbyty Llanaber. Dw i'n mynd i'r
gwaith y car bob dydd a dw i'n gallu parcio maes
parcio bach i'r staff. Dw i'n lico'r gwaith yn fawr iawn.

Nawr, ysgrifennwch baragraff fel un o'r bobl yn y lluniau.

3. Ffonio'r theatr

Derbynnydd: Noswaith dda. Theatr yr Aber.

Sam: Gaf i docynnau i'r ddrama nos yfory? (cyngerdd)

Derbynnydd: Cewch, wrth gwrs.

Sam: Faint ydyn nhw?

Derbynnydd: Deg punt yr un. (£5)

Sam: Gaf i bedwar tocyn os gwelwch chi'n dda? (7)

Derbynnydd: Cewch, wrth gwrs.

Sam: Gaf i dalu nos yfory?

Derbynnydd: Dw i'n gallu cadw tocynnau i chi. Mae'r ddrama yn dechrau am saith o'r gloch. Beth yw'ch enw chi? (8)

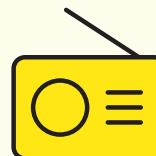
Sam: Sam Jones.

Robin Radio -

Mae Robin, Llinos ac Anti Mair yn siarad yn y swyddfa

a) Atebwch:

Faint o'r gloch yw hi?

Ble mae'r parti?

Faint o'r gloch mae Robin yn gweithio yfory?

b) Gwrandewch am:

Dw i yma ers wyth o'r gloch. —— *I've been here since eight o'clock.*

Dw i'n mynd i alw mewn. —— *I'm going to call in.*

Dw i'n mynd i gael tacsi. —— *I'm going to get a taxi.*

c) Cyfieithwch:

Can I have a black coffee?

I don't drink coffee.

Can I have a lift?

may i? work!

Adolygu Atebion – Yes and No Revision

Wyt ti'n dysgu Cymraeg?	Ydw/Nac ydw.	Uned 2
Dych chi'n dysgu yn y Barri?	Ydyn/Nac ydyn.	Uned 2
Ydy'r bws yn mynd i Wrecsam?	Ydy/Nac ydy.	Uned 7
Ydy'r plant yn yr ysgol? (Ydyn nhw?)	Ydyn/Nac ydyn.	Uned 7
Wnaethoch chi swper?	Do/Naddo.	Uned 5
Actor wyt ti? (noun/adj 1st)	Ie/Nage.	Uned 7
Y Beatles ydyn nhw?	Ie/Nage.	Uned 7
Gaf i ofyn cwestiwn?	Cei/Na chei.	Uned 8
Gaf i fynd?	Cewch/Na chewch.	Uned 8

Help llaw

Help llaw

1. **Gaf i ...?** *May I ...?* is useful to ask for things and for permission. It comes from the verb **cael** – to have. You can use it before verbs and nouns:

Gaf i helpu? – May I help?

Gaf i docynnau? – May I have tickets?

The answers **Cei/Na chei** (informal) **Cewch/Na chewch** (formal/plural) will be explained later but for now accept it as an important/useful phrase.

2. **Mewn** and **yn** can both mean 'in' but are used in separate ways.
Mewn – in a (before an indefinite noun)
Yn – in (before the definite article + with proper nouns such as place names)
3. Yn y sgwrs '**Ffonio'r ysgol**', you come across **yng Nghaerdydd**. This is an example of the nasal mutation which happens following **yn** meaning 'in'. It will be fully introduced in Uned 14 but try to recognise the mutations. Look at the following examples:

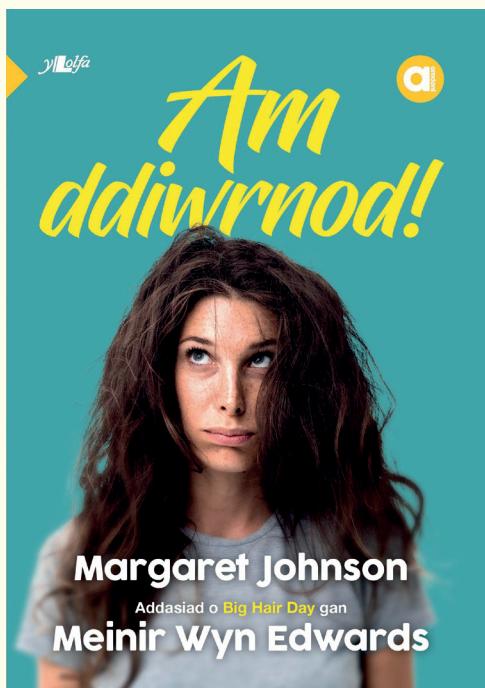
Caerdydd – **yng Nghaerdydd**
Caernarfon – **yng Nghaernarfon**

Cymru – **yng Nghymru**
Caerffili – **yng Nghaerffili**

Dych chi nawr yn gallu darllen *Am Ddiwrnod*. Dych chi'n gallu prynu'r llyfr yn eich siop Gymraeg leol chi neu ar www.gwales.com.

Dyma'r clawr (cover) ac un paragraff:

Dw i yng Nghaerdydd! Hwyl fawr, Abertawe a hwyl fawr, Caffi Jac, am wythnos! Dw i'n hapus iawn, iawn. Dw i eisiau **chwerthin** a dw eisiao **gweiddi** a dawnsio.

chwerthin – to laugh

gweiddi – to shout

Uned 9 (naw) – Prynon ni fara

Nod: Dweud beth wnaethoch chi a phobl eraill yn y gorffennol/
Saying what you and others did in the past
(Gwnaeth e/hi, gwnaethon ni/nhw, prynaist ti, prynodd e/hi,
prynon ni, prynoch chi, prynon nhw)

Geirfa

Abertawe —————— Swansea
cegin(au) —————— kitchen(s)
cerddoriaeth —————— music

garej(is) —————— garage(s)
Lerpwl —————— Liverpool
Saesneg —————— English

bwrdd (byrddau) —————— table(s)
cwrw —————— beer
drws (drysau) —————— door(s)
ebost (ebyst) —————— email(s)

gair (geiriau) —————— word(s)
help —————— help
llawer —————— a lot
tipyn —————— a little

agor —————— to open
ateb —————— to answer
bowlio —————— to bowl
cadw'n heini —————— to keep fit
cyrraedd —————— to arrive
gwrando ar —————— to listen to

llenwi —————— to fill
mynd â —————— to take
mwynhau (joio) —————— to enjoy
peintio —————— to paint
seiclo —————— to cycle

dan —————— under
echdoe —————— the day before
felly —————— yesterday
felly —————— therefore, so

eitha da —————— quite good
trueni! —————— what a pity!
yna —————— there; then

Cymraeg Dosbarth –
Esgusodwch fi.

Geiriau pwysig i fi

X

X

X

X

Dych chi'n cofio?

Beth wnest ti ddoe? _____ Gwnes i swper.

Beth wnaethoch chi ddoe? _____ Gwnes i goffi.

Gwnaeth e goffi. _____ He made coffee.

Gwnaeth e de. _____ He made tea.

Gwnaeth hi fwyd. _____ She made food.

Gwnaeth hi ginio. _____ She made dinner.

Beth wnaeth e? _____ What did he do?

Beth wnaeth hi? _____ What did she do?

Beth wnaeth y plant? _____ What did the children do?

Beth wnaethon nhw? _____ What did they do?

Gwnaethon ni'r gwaith cartre. _____ We did the homework.

Gwnaethon ni'r bwyd. _____ We did the food.

Gwnaethon nhw'r gwaith cartre. _____ They did the homework.

Gwnaethon nhw'r bwyd. _____ They did the food.

Beth wnaeth pawb echdoe?

8.15am	gwneud y gwely
8.30am	gwneud y brecwast
9.00am	gwneud y glanhau
11.00am	gwneud y coffi
11.15am	gwneud y siopa
12.30pm	gwneud y cinio
1.30pm	gwneud y gwaith cartre
2.00pm	gwneud y gwaith papur
3.30pm	gwneud y te
4.00pm	gwneud y smwddio
7.00pm	gwneud y swper
8.00pm	gwneud y llestri

Dych chi'n cofio?

Bwytais i bysgod ddoe.
Gwyliais i Pobol y Cwm ddoe.
Chwaraeais i rygbi ddoe.

Yfais i goffi ddoe. ————— I drank coffee yesterday.
Gwelais i ffrind. ————— I saw a friend.
Cerddais i i'r dre. ————— I walked to town.
Gwrandawais i ar Radio Cymru. ————— I listened to Radio Cymru.

Beth wnest ti bore ddoe?

Codais i. ————— I got up.
Gwisgais i. ————— I dressed.
Bwytais i frecwast. ————— I ate breakfast.
Golchais i'r llestri. ————— I washed the dishes.
Gadawais i'r tŷ. ————— I left the house.

Beth wnest ti?

Enw	neithiwr	bore ddoe	dydd Sadwrn	nos Wener

Ddarllenaist ti lyfr ddoe? ————— Did you read a book yesterday?
Brynaist ti lyfr ddoe? ————— Did you buy a book yesterday?
Brynaist ti fara ddoe? ————— Did you buy bread yesterday?
Fwytaist ti fara ddoe? ————— Did you eat bread yesterday?

Do. Naddo.

Dechrau	Fwytaist ti frecwast heddiw?	Weithiaist ti yn yr ardd ddoe?	Goginiaist ti ddoe?
Yfaist ti de ddoe?	Brynaist ti rywbeth ddoe?	Ffoniaist ti rywun ddoe?	Olchaist ti'r car yr wythnos diwetha?
Smwddiaist ti yr wythnos diwetha?	Wrandaist ti ar y radio y bore 'ma?	Welaist ti ffrind ddoe?	Yrraist ti i'r dosbarth heddiw?
Wyliaist ti ffilm dydd Sadwrn?	Chwaraeaist ti gêm yr wythnos diwetha?	Wrandaist ti ar gerddoriaeth ddoe?	Brynaist ti rywbeth ddoe?
Gerddaist ti i'r dosbarth heddiw?	Gyrhaeddaist ti'r dosbarth yn hwyr heddiw?	Arhosaist ti yn y tŷ neithiwr?	Ddysgaist ti'r eirfa yr wythnos diwetha?
Orffennaist ti'r gwaith cartre yr wythnos diwetha?	Dalaist ti fil yr wythnos diwetha?	Brynaist ti rywbeth ar-lein yr wythnos diwetha?	Yn ôl i'r dechrau

Llongau rhyfel

bwyta swper	darllen papur newydd	garddio	edrych ar S4C
coginio cyrri	ymlacio	smwddio	yfed coffi
prynu car newydd	gyrru i'r gwaith	cerdded i'r gwaith	gweld ffilm
siarad Cymraeg	bwyta brecwast	ffonio ffrind	anfon ebost
darllen nofel	edrych ar y teledu	golchi dillad	yfed dŵr

Yfodd Sam goffi yn y caffi. ————— Sam drank coffee in the café.

Yfodd e goffi yn y caffi. ————— He drank coffee in the café.

Yfodd hi goffi yn y caffi. ————— She drank coffee in the café.

Yfodd y plant goffi yn y caffi. ————— The children drank coffee in the café.

Beth wnaeth Mari neithiwr?

Gyrrodd hi i'r garej. ————— She drove to the garage.

Llenwodd hi'r tanc petrol. ————— She filled the petrol tank.

Talodd hi'r bil. ————— She paid the bill.

Gyrrodd hi adre. ————— She drove home.

Edrychon ni ar y teledu neithiwr. ————— We watched television last night.

Gwrandawon ni ar y radio neithiwr. ————— We listened to the radio last night.

Arhoson ni yn y tŷ neithiwr. ————— We stayed in the house last night.

Darllenon ni lyfr neithiwr. ————— We read a book last night.

Edrychon nhw ar y teledu neithiwr. ————— They watched television last night.

Gwrandawon nhw ar y radio neithiwr. ————— They listened to the radio last night.

Arhoson nhw yn y tŷ neithiwr. ————— They stayed in the house last night.

Darllenon nhw lyfr neithiwr. ————— They read a book last night.

Cysylltwch y cwestiwn â'r ateb:

Beth wnaeth y staff?	Prynon nhw betrol i'r car.
Beth wnaeth y teulu?	Bwyton nhw deisen pen-blwydd.
Beth wnaeth y ffrindiau?	Siaradon nhw yn y swyddfa.
Beth wnaeth y bobl drws nesa?	Gwrandawon nhw ar gerddoriaeth.
Beth wnaeth yr heddlu?	Chwaraeon nhw yn y parc.
Beth wnaeth John a Jane?	Agoron nhw'r drws i ni.

Edrychoch chi ar y teledu neithiwr? — *Did you watch television last night?*

Wrandochoch chi ar y radio neithiwr? — *Did you listen to the radio last night?*

Arhosoch chi yn y tŷ neithiwr? — *Did you stay in the house last night?*

Ddarllenoch chi lyfr neithiwr? — *Did you read a book last night?*

Do. Naddo.

Edrychais i ddim ar y teledu neithiwr. — *I didn't watch television last night.*

Wrandoais i ddim ar y radio neithiwr. *I didn't listen to the radio last night.*

Arhosais i ddim yn y tŷ neithiwr. — *I didn't stay in the house last night.*

Ddarllenais i ddim llyfr neithiwr. — *I didn't read a book last night.*

	✓	✗
1 – i	golchi'r car	garddio
2 – ti	darllen y papur	smwddio
3 – hi	garddio	gyrru i'r gwaith
4 – ni	smwddio	ffonio ffrind
5 – chi	cerdded i'r gwaith	golchi dillad
6 – nhw	chwarae pêl-droed	chwarae rygbi

Ynganu - wy

Dwedwch:

wy

dwy

llwy

mwy

wyth

hwyr

cwyn

nwyr

Beth yw *food / egg / grey / who / late / birthday* yn Gymraeg?

Beth yw *windy / green / white / weather* yn Gymraeg?

Sgwrs 1

Mam: Rwyd ti'n edrych yn ofnadwy y bore 'ma. Beth wnest ti neithiwr?

Sam: Es i ma's gyda ffrindiau.

Mam: I ble?

Sam: I glwb newydd yn y dre. Gadawon ni'r clwb am bedwar o'r gloch!

Mam: Dyna pam rwyd ti'n edrych yn ofnadwy 'te!

Sam: Ac yna prynon ni gyrrif.

Mam: Ond dwyt ti ddim yn lico cyrrif!

Sam: Dw i'n gwybod. Cyrhaeddais i adre am bump o'r gloch.
Byth eto!

Sgwrs 2

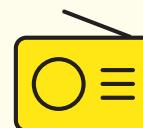

- A:** Sut mae'r cwrs Cymraeg yn mynd?
B: Grêt, diolch.
A: Wyt ti'n siarad Cymraeg ma's o'r dosbarth?
B: Dw i'n trio gwneud tipyn bach yn Gymraeg bob dydd.
A: Sut mae'n mynd?
B: Iawn. Siaradais i Gymraeg ar y bws dydd Llun, ond siaradodd y gyrrwr â fi yn Saesneg.
A: Ond ddeallodd e'r cwestiwn?
B: Do.
A: Dechrau da!
B: Nos Fawrth, siaradais i Gymraeg yn y dafarn. Atebodd y barman yn Gymraeg – hwrê – ond gwnes i gael peint o ddŵr, dim cwrw.
A: Trueni, ond mae dŵr yn dda i ti.
B: Dydd Mercher, gwrandawais i ar Radio Cymru.
A: Da iawn. Mae gwrandio ar y radio'n help mawr.
B: Bore 'ma, siaradais i Gymraeg â'r ci. Dealloedd e bob gair.

Robin Radio

a) Atebwch:

Sut aeth Alwyn o Lanelli i Gydweli?

Sut aeth e o Gydweli i Lanelli?

Wnaeth e gael tywydd braf?

b) Gwrandewch am:

Diolch byth! —— *Thank goodness!*

Mae'n gas gyda fi... —— *I hate...*

Hwyl ar y cerdded. —— *Good luck with the walking.*

c) Cyfieithwch:

What did you do?

We parked in Llanelli.

He is a doctor.

Help llaw

1. Gwneud (*to do or to make*) is widely used. Learn it thoroughly:

Gwnes i	Wnes i?	Wnes i ddim
Gwnest ti	Wnest ti?	Wnest ti ddim
Gwnaeth e/hi	Wnaeth e/hi?	Wnaeth e/hi ddim
Gwnaethon ni	Wnaethon ni?	Wnaethon ni ddim
Gwnaethoch chi	Wnaethoch chi?	Wnaethoch chi ddim
Gwnaethon nhw	Wnaethon nhw?	Wnaethon nhw ddim

2. As we saw in Uned 5, we can use **gwneud** to form past tense sentences, by using the past tense of **gwneud** + the verb noun, e.g.

Gwnes i brynu

Gwnes i ddarllen

Gwnes i helpu

However, in south Wales, changing the verb nouns themselves to create the past tense is also widely used. Each verb has a bôn (stem) you need to learn. Here are some rules:

When a verb ends in a single vowel, you will lose that vowel to find the bôn:

Prynu	Prynais i	Golchi	Golchais i
Canu	Canais i	Bwyta	Bwytais i

When a verb ends in **io**, we once again lose the final vowel:

Gweithio	Gweithiais i	Smwddio	Smwddiais i
Nofio	Nofiais i	Gwylio	Gwyliais i

We always lose a final **ed** or **eg** ('eds will roll and 'egs will smash!!)

Cerdded	Cerddais i	Yfed	Yfais i
Clywed	Clywais i	Rhedeg	Rhedais i

With some verbs, we add the bôn to the end of the verb, without changing it at all (many of these end in a consonant):

Darllen	Darllenais i	Edrych	Edrychais i
Deall	Deallais i	Chwarae	Chwaraeais i

There are also some irregular forms. Learn the following for now:

Gadael	Gadawais i
Gwrando	Gwrandawais i
Aros	Arhosais i
Cyrraedd	Cyrhaeddais i

3. *Learn the endings:*

Prynais i	Prynon ni
Prynaist ti	Prynoch chi
Prynodd e/hi	Prynon nhw

4. *A noun following immediately after the short forms will take a treiglad meddal:*

bara Prynais i fara

5. *There is a treiglad meddal in direct questions:*

Brynaist ti fara?

6. *Notice that there is a treiglad meddal in the negative forms introduced in the unit:*

Darllenais i Ddarllenais i ddim

However, this is not true for t, c, p. This will be introduced in Uned 11.

7. *Do and Naddo are the answers in all instances:*

Brynaist ti fara?	Do/Naddo.
Brynoch chi fara?	Do/Naddo.
Brynodd e fara?	Do/Naddo.

pastod2

pastshort

Uned 10 (deg) - Es i i'r dre

Nod: Dweud ble aethoch chi a phobl eraill /

Saying where you and others went

(es i, est ti, aeth e/hi, aethon ni, aethoch chi, aethon nhw, es i ddim)

Geirfa

coeden (coed) — tree(s)
deilen (dail) — leaf (leaves)
Llundain — London
miliwn (miliynau) — million(s)

Sbaen — Spain
sieci(au) — cheque(s)
ysgol(ion) — school(s)

beic(iau) — bike(s)
capel(i) — chapel(s)
Dydd Calan — New Year's Day
Dydd Gŵyl Dewi — St. David's Day
gaeaf — winter
gwanwyn — spring

haf — summer
hydref — autumn
mis(oedd) — month(s)
môr (moroedd) — sea(s)
pwll (pyllau) — pool(s)
tymor (tymhorau) — season(s), term(s)

ennill — to win
gwario — to spend (money)

casglu — to collect

cynnar — early
mwy — more

syth — straight

am — about
dal — still

i ffwrdd — away

Geiriau pwysig i fi

X

X

X

X

- Es i i'r gwaith ddoe.** _____ *I went to work yesterday.*
Es i i'r sinema ddoe. _____ *I went to the cinema yesterday.*
Es i i'r gêm neithiwr. _____ *I went to the game last night.*
Es i i'r dosbarth neithiwr. _____ *I went to class last night.*
- Ble est ti ddoe?** _____ *Where did you go yesterday?*
Ble est ti neithiwr? _____ *Where did you go last night?*

	nos Lun	nos Fawrth	nos Fercher	nos Iau	nos Wener	nos Sadwrn	nos Sul
fi							
enw							
enw							

- Est ti i siopa ddoe?** ————— Did you go shopping yesterday?
Est ti i nofio ddoe? ————— Did you go swimming yesterday?
Aethoch chi i nofio ddoe? ————— Did you go swimming yesterday?
Aethoch chi i weld ffilm ddoe? ————— Did you go to see a film yesterday?

Do. Naddo.

Yr wythnos diwetha	X neu ✓	X neu ✓
y dosbarth Cymraeg		
yr eglwys		
y llyfrgell		
yr ysbyty		
yr ysgol		
y banc		
y parc		
y clwb rygbi		

- Aeth Ceri i'r dre.** _____ *Ceri went to town.*
- Aeth Eryl i'r siop.** _____ *Eryl went to the shop*
- Aeth e i'r dosbarth.** _____ *He went to the class.*
- Aeth hi i'r gêm.** _____ *She went to the game.*
-
- Aeth Ceri i'r capel?** _____ *Did Ceri go to chapel?*
- Aeth Eryl i'r eglwys?** _____ *Did Eryl go to church?*
- Aeth e i'r mosg?** _____ *Did he go to the mosque?*
- Aeth hi i'r neuadd?** _____ *Did she go to the hall?*

Do. Naddo.

Enw	Ble?
	i'r sinema
	i'r siop
	i'r gêm bêl-droed
	i'r dosbarth Cymraeg
	i'r cyfarfod
	i'r gwaith
	i'r swyddfa
	i'r dre
	i'r dafarn
	i'r ysbyty
	i'r parti
	i'r gêm rygbi
	i'r ganolfan hamdden
	i'r clwb nos
	i'r pwll nofio

- Aethon ni i siopa ddoe.** ————— We went shopping yesterday.
Aethon ni i gerdded ddoe. ————— We went walking yesterday.
Aethon ni i brynu car ddoe. ————— We went to buy a car yesterday.
Aethon ni i weld ffilm neithiwr. ————— We went to see a film last night.

Ymarfer - Ble aethoch chi?

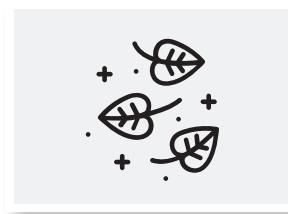
A: Ble aethoch chi neithiwr?
B: Aethon ni i <u>Abertawe</u> neithiwr.
A: Pam aethoch chi i <u>Abertawe</u> ?
B: Aethon ni i weld gêm.	A: Ble aethoch chi dydd Sadwrn?
B: Aethon ni i <u>Borthcawl</u> .
A: Pam aethoch chi i <u>Borthcawl</u> ?
B: Aethon ni i nofio yn y môr.
A: Ble aethoch chi ddoe?
B: Aethon ni i <u>Gaerdydd</u> .
A: Pam aethoch chi i <u>Gaerdydd</u> ?
B: Aethon ni i siopa. | |

- Es i ddim ma's ddoe.** ————— I didn't go out yesterday.
Aethon nhw ddim ma's ddoe. ————— They didn't go out yesterday.
Aethon nhw ddim ma's neithiwr. ————— They didn't go out last night.
Aethon nhw ddim ma's o gwbl. ————— They didn't go out at all.

Y tymhorau

Pwy?	Ble?	Sut?	Pryd?
fi	Llundain	mewn tacsi	yn y gwanwyn
Siân	Awstria	ar y trêñ	yn yr haf
Dafydd	Paris	yn y car	yn yr hydref
y plant	Sbaen	mewn awyren	yn y gaeaf
y teulu	Awstralia	ar y bws	ddoe
y dosbarth	Yr Alban	ar y beic	neithiwr

Ynganu - o

eto
nofio
dawnsio

heno
seiclo
gweithio

gwrando
trio
smwddio

cini
gwylia
ymlacio

lico
coginio
garddio

Sgwrs 1

Ceri: Pen-blwydd hapus, Eryl!

Eryl: Diolch.

Ceri: Ble est ti dros y penwythnos, 'te?

Eryl: Es i i'r tŷ bwyta newydd ym
Mangor nos Sadwrn.

Ceri: Neis iawn! Gyda phwy est ti?

Eryl: Es i gyda Jo a Chris.

Ceri: Aethoch chi i rywle wedyn?

Eryl: Do, aethon ni i'r cinema. Ond
aethon ni ddim i mewn...

Ceri: Pam?

Eryl: Mae Chris yn mynd i weld pob
ffilm newydd yn syth! Felly
aethon ni adre yn gynnar.

Ceri: Dyna druenil!

Sgwrs 2

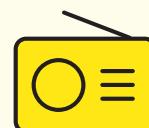
- A: Sut aeth y cyfarfod neithiwr?
B: Dw i ddim yn gwybod. Es i ddim.
A: Est ti ddim?
B: Naddo.
A: Aeth Ceri ddim chwaith.
B: Naddo? Beth am Siôn a Siân?
A: Na, aethon nhw ddim chwaith.
B: Wel, wel, ofnadwy.

- A: Gwelais i rywbedd ar Facebook bore 'ma. Sam yw'r capten newydd.
B: Sam? O na!
A: Beth? Dwyt ti ddim yn hapus?
Ond est ti ddim i'r cyfarfod neithiwr?
B: Naddo.
A: TYFF, felly.

Robin Radio

a) Atebwch:

Ble aeth y Teulu Tomos yn syth ar ôl ennill y Loteri?

Ble aethon nhw wedyn?

Ble maen nhw nawr?

b) Gwrandewch am:

peidiwch â gwario —— *don't spend*
paid â phoeni —— *don't worry*

c) Cyfieithwch:

Five million pounds

We went to London.

We are not coming home.

Help llaw

1. Learn the past tense of **mynd**:

Es i	Aethon ni
Est ti	Aethoch chi
Aeth e/hi/X	Aethon nhw

2. All the concise past answers are **DO** (yes) and **NADDO** (no):

Est ti i'r cyfarfod? Do. Aethoch chi i'r cyfarfod? Naddo.
Aeth Dewi i'r cyfarfod? Do. Aethon nhw i'r cyfarfod? Naddo.

3. To form the negative – add DDIM:

Es i ddim i'r dosbarth. Aeth e ddim ma's.
Aethon ni ddim i'r dre. Aethoch chi ddim i'r siop.

4. **Ym Mangor.** This is another example of the nasal mutation after **yn**. You have already seen **yng Nghaerdydd**.

ym Mangor	ym Meddgelert
ym Mrechfa	ym Medwas

5. **Bôn** (stem) newydd:

Ennill > Enill Enillais i

pastmynd2 **pastshort**

Uned 11 (un ar ddeg) - Ces i dost i frecwast

Nod: Dweud beth gawsoch chi a phobl eraill/

Saying what you and others had or received

(ces i, cest ti, cafodd Sam, cawson ni, cawsoch chi, cawson nhw)

(ges i, gest ti, gaeth Sam, gaethon ni, gaethoch chi, gaethon nhw)

Geirfa

banana(s) —— banana(s)
bargen (bargeinion) bargain(s)
bisged(i) —— biscuit(s)
brechdan(au) - sandwich(es)

esgid(iau) —— shoe(s)
moronen (moron) carrot(s)
taten (tatws) —— potato(es)
torth(au) —— loaf/loaves

bara —— bread
cawl —— soup
chwaraeon —— sports
ffrwyth(au) —— fruit(s)
ham —— ham
haul —— sun
jam —— jam
lemon(au) —— lemon(s)

llysiau —— vegetables
peiriant (peiriannau) machine(s)
salad —— salad
sudd —— juice
tomato(s) —— tomato(es)
uwd —— porridge
wy(au) —— egg(s)

angen —— to need
gwerthu —— to sell

parcio —— to park

anodd —— difficult

poeth —— hot

gormod —— too much

popeth —— everything
trwy —— through

Geiriau pwysig i fi

X

X

X

X

Cymraeg Dosbarth –
Sut mae sillafu...?

Ces i/Ges i uwdd i freqwast. ————— I had porridge for breakfast.

Ces i/Ges i ffrwythau i freqwast. ————— I had fruit for breakfast.

Ces i/Ges i wy i freqwast. ————— I had an egg for breakfast.

Ces i/Ges i dost i freqwast. ————— I had toast for breakfast.

Beth gest ti i freqwast? ————— What did you have for breakfast?

Beth gest ti i ginio? ————— What did you have for lunch?

Beth gest ti i de? ————— What did you have for tea?

Beth gest ti i swper? ————— What did you have for supper?

	Fi	Enw	Enw
brecwast			
cinoio			
te			
swper			

Gawsoch chi/Gaethoch chi sglodion ddoe? — Did you have chips yesterday?

Gawsoch chi/Gaethoch chi frechdan ddoe? — Did you have a sandwich
yesterday?

Gawsoch chi/Gaethoch chi uwdd? ————— Did you have porridge?

Gawsoch chi/Gaethoch chi gawl? ————— Did you have soup?

Do. Naddo.

Beth gafodd/gaeth Pat yn y caffi? — *What did Pat have in the café?*

Cafodd/Gaeth Pat de. — Pat had tea.

Cafodd/Gaeth Pat goffi. — Pat had coffee.

Cafodd/Gaeth e siocled poeth. — He had hot chocolate.

Cafodd/Gaeth hi sudd oren. — She had orange juice.

Beth gafodd pawb?

	Bwyd	Diod
A – Tom	caws	coffi du
2 – Mari	tost	te
3 – Helen	bara brown	cappuccino
4 – Marc	brechdan salad	dŵr
5 – Mair	cyrri	lager
6 – Sara	brechdan domato	lemonêd
7 – Matt	pasta	gwin gwyn
8 – Gareth	banana	sudd oren
9 – Paul	brechdan jam	te gwyrdd
10 – Sam	brechdan ham	gwin coch
Jac – Jac	barbeciw	cwrw
Brenhines – Liz	cinio dydd Sul	siampên
Brenin – Harri	cawl	siocled poeth

Cawson ni/Gaethon ni ebost ddoe. — *We had an email yesterday.*

Cawson ni/Gaethon ni neges ddoe. — *We had a message yesterday.*

Cawson nhw/Gaethon nhw bost ddoe. — *They had post yesterday.*

Cawson nhw/Gaethon nhw lythyr ddoe. — *They had a letter yesterday.*

Ches i ddim post ddoe. _____ *I didn't get any post yesterday.*

Ches i ddim ebost ddoe. _____ *I didn't get an email yesterday.*

Ches i ddim tecst ddoe. _____ *I didn't get a text yesterday.*

Ches i ddim llythyr ddoe. _____ *I didn't get a letter yesterday.*

1. Yn y dosbarth

- A: Ces i uwdd i freqwast heddiw.
- B: O! Ces i wy ar dost.
- C: Ches i ddim brecwast o gwbl! Ces i goffi du. Dw i ddim yn hoffi bwyta yn y bore.

2. Yn y swyddfa

- A: Ces i gawd llyisiau i ginio heddiw.
- B: O! Ces i frechdan gaws.
- C: Ches i ddim cinio o gwbl! Ces i baned o de a bisged siocled. Dw i eisiau bwyd!

3. Yn y dafarn

- A: Ces i gyrra a reis i swper neithiwr.
- B: O? Ces i gyrra hefyd ond ches i ddim reis. Ond ces i fara nan.
- C: Ces i bysgod a sglodion – dw i ddim yn hoffi cyrri o gwbl.

Mewn grŵp o dri, ysgrifennwch ddeialog:

A:

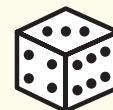
B:

C:

Ymarfer

1. Es i i'r siop fara, ces i dorth.
2. Est ti i'r sinema, cest ti bopcorn.
3. Aeth e i'r siop lysiau, cafodd e foron.
4. Aethon ni i'r banc, cawson ni arian.
5. Aethoch chi i'r traeth, cawsoch chi dywydd braf.
6. Aethon nhw i'r siop ddillad, cawson nhw fargen.

	mynd	cael	
1 (fi)	i'r banc		
2 (ti)	i'r garej		
3 (fe/hi)	at y doctor		
4 (ni)	i'r swyddfa bost		
5 (chi)	i'r traeth		
6 (nhw)	i'r siop fara		

Ynganu - r

storm	stormus	araf	arall
car	cariad	cerdded	cario
gŵr	gwraig	dosbarth	person
gair	geiriau	sgwrs	siarad

Sgwrs 1

Ceri: Est ti i'r dre ddoe?

Eryl: Naddo, pam?

Ceri: Mae siop Lewis Huws yn cau.

Eryl: O, trueni! Dw i'n lico'r siop yna yn fawr. Maen nhw'n gwerthu popeth!

Ceri: Ond maen nhw'n symud i siop fawr yn y parc siopa y mis nesa.

Eryl: Wel, mae'n anodd parcio yn y dre....

Ceri: Ces i fargen – teledu newydd am hanner pris! Mae popeth yn hanner pris...

Eryl: Wel, wel!

Ceri: Ydy! Dillad, esgidiau, pethau i'r gegin... Dw i'n mynd i brynu peiriant golchi a siaced newydd yfory!

Eryl: Ydyn nhw eisiau staff newydd?

Ceri: Fallai. Pam?

Eryl: Ces i neges o'r banc bore ma. Prynais i ormod yn y sêls... Dw i angen ffeindio gwaith, dw i'n meddwl...

Sgwrs 2

A: Helô! Sut mae'r cadw'n heini'n mynd?

B: Wel, es i i'r gwaith ar y beic bob dydd yr wythnos diwetha ac es i ma's i redeg dydd Sadwrn a dydd Sul.

A: Beth gest ti i fwyta trwy'r wythnos?

B: Ces i uwdd i frecwast a ches i gawl i ginio bob dydd.

A: Da iawn ti.

B: A bod yn onest, es i ma's i fwyta nos Wener a ches i ormod o sglodion. Es i i'r dafarn nos Sadwrn hefyd a ches i sglodion eto, a dweud y gwir.

A: O diar.

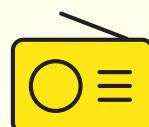
- B:** Ond ches i ddim byd ond salad a dŵr gyda lemon dydd Sul. A ti? Beth wnest ti i gadw'n heini yr wythnos diwetha?
- A:** Cerddais i o'r maes parcio i'r swyddfa bob dydd.

- B:** Pum deg metr?
- A:** O na, dau ddeg pump. A ches i ddim cacen amser cinio dydd Llun.
- B:** Chwarae teg i ti. Mae'r rhaglen cadw'n heini'n mynd yn dda, dw i'n gweld!

Robin Radio - Yn y swyddfa

a) Atebwch:

Beth wnaeth Robin dydd Sul?

Ble mae e nawr?

Ble mae Llinos yn gweld y gêm?

b) Gwrandewch am:

Mae'n well gyda fi. —— *I prefer.*
Dw i'n cytuno. —— *I agree.*

c) Cyfieithwch:

I had a telephone message.

Where is the game?

Robin phoned.

Help llaw

1. Learn the past tense of **cael**. There are two possible forms. Your tutor will concentrate on one but you need to be familiar with both:

Ces i / Ges i
Cest ti / Gest ti
Cafodd e/hi / Gaeth e/hi
Cawson ni / Gaethon ni
Cawsoch chi / Gaethoch chi
Cawson nhw / Gaethon nhw

2. You may have noticed the **ch** at the beginning of another pattern – Na **chewch**. This change indicates the negative.

3. The negative **DDIM** blocks the mutation: Ches i ddim coffi.

pastcael2

pastshort

Uned 12 (deuddeg) – Mae car gyda fi

Nod: Dweud beth sy gyda chi a phobl eraill /
Saying what you and others have and own
(Mae gyda fi/ti/Sam/fe/hi/ni/chi/nhw)

Geirfa

canolfan(nau) — a centre (centres)
carafán (carafanau) caravan(s)
cath(od) — cat(s)
chwaer (chwiorydd) sister(s)
het(iau) — hat(s)

mam(au) — mother(s)
mam-gu — grandmother
sblectol — spectacles
troed (traed) — foot (feet)

anifail (anifeiliaid) – animal(s)
anifail anwes — pet
apwyntiad(au) — appointment(s)
arian — money; silver
babi(s) — baby/babies
brawd (brodyr) — brother(s)
cariad(on) — girlfriend(s), boyfriend(s)
ceffyl(au) — horse(s)
ci (cŵn) — dog(s)

cyfrifiadur(on) – computer(s)
cymydog — neighbour(s)
(cymdogion)
geiriadur(on) — dictionary (dictionaries)
gwaltt — hair
partner(iaid) — partner(s)
plentyn (plant) — child(ren)
syniad(au) — idea(s)
tad(au) — father(s)
tad-cu — grandfather

cysgu — to sleep

Cymraeg Dosbarth –
Beth sy'n digwydd?
What's happening?

Geiriau pwysig i fi

X

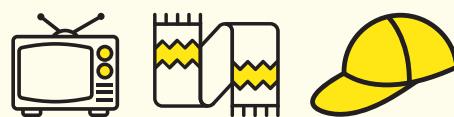
X

X

X

- Mae car gyda fi.** _____ I have a car.
Mae tŷ gyda fi. _____ I have a house.
Mae teledu gyda fi. _____ I have a television.
Mae dosbarth gyda fi. _____ I have a class.

- Oes car gyda ti?** _____ Have you got a car?
Oes teledu gyda ti? _____ Have you got a TV?
Oes dosbarth gyda ti? _____ Have you got a class?
Oes gwaith gyda ti? _____ Have you got work/a job?

Oes. Nac oes.

Enw	teledu	camera	ffôn	spectol	cyfrifiadur	geiriadur

Does dim ci gyda fi. _____ *I don't have a dog.*

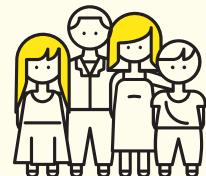
Does dim cath gyda fi. _____ *I don't have a cat.*

Does dim ceffyl gyda fi. _____ *I don't have a horse.*

Does dim parot gyda fi. _____ *I don't have a parrot.*

Mae plant gyda Bethan. _____ *Bethan has children.*

Mae partner gyda Bethan. _____ *Bethan has a partner.*

Mae brawd gyda Bethan. _____ *Bethan has a brother.*

Mae chwaer gyda Bethan. _____ *Bethan has a sister.*

1. chwaer	2. brawd	3. plant
4. ffrindiau	5. partner	6. cymdogion

Oes teulu gyda Tomos? _____ *Has Tomos got a family?*

Oes car gyda Tomos? _____ *Has Tomos got a car?*

Oes ci gyda Tomos? _____ *Has Tomos got a dog?*

Oes diod gyda Tomos? _____ *Has Tomos got a drink?*

Does dim teulu gyda Tomos. _____ *Tomos hasn't got a family.*

Does dim car gyda Carys. _____ *Carys hasn't got a car.*

Does dim ci gyda Gwen. _____ *Gwen hasn't got a dog.*

Does dim diod gyda Dewi. _____ *Dewi hasn't got a drink.*

A	teledu	car	ci	diod
Tomos	✓	✓	✗	✓
Carys	✓	✗	✗	✗
B				
Gwen	✗	✓	✓	✗
Dewi	✓	✗	✓	✓

Does dim plant gyda fe. ————— *He doesn't have children.*

Does dim anifail anwes gyda fe. ————— *He doesn't have a pet.*

Does dim plant gyda hi. ————— *She doesn't have children.*

Does dim anifail anwes gyda hi. ————— *She doesn't have a pet.*

Mae plentyn gyda fe.

Mae dau o blant gyda fe.

Mae tri o blant gyda fe.

Mae pedwar o blant gyda fe.

Mae pump o blant gyda fe.

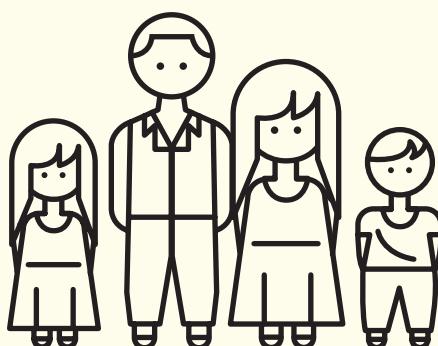
Mae plentyn gyda hi.

Mae dau o blant gyda hi.

Mae tri o blant gyda hi.

Mae pedwar o blant gyda hi.

Mae pump o blant gyda hi.

Mae problem gyda ni. ————— *We have a problem.*

Mae cyfarfod gyda ni. ————— *We have a meeting.*

Mae cyfarfod gyda nhw. ————— *They have a meeting.*

Mae cyfarfod staff gyda nhw. ————— *They have a staff meeting.*

Does dim cyfarfod gyda ni. ————— *We don't have a meeting.*

Does dim apwyntiad gyda ni. ————— *We don't have an appointment.*

Does dim apwyntiad gyda nhw. ————— *They don't have an appointment.*

Does dim syniad gyda nhw. ————— *They don't have an idea.*

Pam rwyt ti'n mynd i'r siop?	petrol
Pam dyw Serena ddim yn chwarae tennis?	pêl
Pam dwyt ti ddim yn darllen papur newydd bob dydd?	problem
Pam wyt ti'n hapus?	pasport
Pam mae e'n cerdded i'r gwaith?	raced
Pam dyw'r plant ddim yn chwarae pêl-droed?	arian
Pam mae'r bös yn mynd i'r banc?	bwyd
Pam mae hi'n mynd i'r Ganolfan Waith?	amser
Pam mae e'n cysgu mewn carafán?	gwaith
Pam dyw'r tiwtor ddim yn mynd i Sbaen?	car
Pam dyw e ddim yn edrych ar S4C?	tŷ
Pam mae Gwyn yn mynd i'r garej?	teledu

Oes problem gyda chi? _____ Have you got a problem?

Oes cyfarfod gyda chi? _____ Have you got a meeting?

Oes apwyntiad gyda chi? _____ Have you got an appointment?

Oes syniad gyda chi? _____ Have you got an idea?

Oes cyfarfod staff gyda nhw? _____ Have they got a staff meeting?

Oes apwyntiad gyda nhw? _____ Have they got an appointment?

Oes syniad gyda nhw? _____ Have they got an idea?

Oes swyddfa gyda nhw? _____ Have they got an office?

Enw	chwaer	brawd	ci	cath

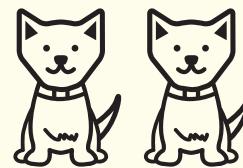

Faint o blant sy gyda chi?	How many children do you have?
Faint o blant sy gyda ti?	How many children do you have?
Faint o blant sy gyda fe?	How many children does he have?
Faint o blant sy gyda hi?	How many children does she have?
-
Mae un mab gyda fi.	Mae un ferch gyda fi.
Mae dau fab gyda fi.	Mae dwy ferch gyda fi.
Mae tri mab gyda fi.	Mae tair merch gyda fi.
Mae pedwar mab gyda fi.	Mae pedair merch gyda fi.

Ynganu

Dyma hwiangerdd (*nursery rhyme*) enwog yn Gymraeg:

**Dau gi bach yn mynd i'r coed,
Esgid newydd am bob troed;
Dau gi bach yn dŵad adre
Wedi colli un o'u sgidie,
Dau gi bach.**

Sgwrs 1

Bara brith – “speckled bread” – *fruit loaf*

Mae Eryl yn ffonio Ceri.

Ceri: Helô ?

Eryl: Helô Ceri, Eryl yma. Mae cwestiwn gyda fi. Faint o'r gloch mae'r bore coffi dydd Sadwrn?

Ceri: Deg o'r gloch. Mae poster gyda fi yma.

Eryl: Da iawn. Dw i'n gallu mynd i'r bore coffi felly, ond mae cyfarfod gyda fi am hanner dydd.

Ceri: Dw i'n gallu cyrraedd am un ar ddeg ar y bws. Gwela i ti yna.

Eryl: Mae cacen gyda fi i'r bore coffi. Oes amser gyda ti i wneud cacen?

Ceri: Nac oes, ond mae bara brith gan Mam gyda fi yma.

Eryl: Bendigedig! Mae'r tiwtor a'r dosbarth yn hoffi bara brith yn fawr.

Ceri: Mae bara brith Mam yn flasus iawn.

Eryl: Mae gwaith cartref gyda ni hefyd – gofyn am baned yn Gymraeg yn y bore coffi!

Ceri: Da iawn, gwela i ti dydd Sadwrn.

Sgwrs 2

A: Oes teulu mawr gyda chi?

B: Mae pump brawd a saith chwaer gyda fi.

A: Oes plant gyda chi?

B: Mae saith o blant gyda fi.

A: Oes anifeiliaid gyda chi?

B: Mae pedwar ci gyda ni.

A: Dych chi'n gallu mynd ar wyliau teulu?

B: O ydyn, 'dyn ni'n mynd i Aberaeron bob haf. Mae carafán gyda ni yno.

A: Sut dych chi'n mynd i Aberaeron?

B: Yn y car.

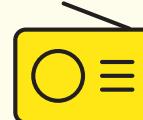
A: Oes car mawr gyda chi?

B: Mae bws mini gyda ni.

Robin Radio

a) Atebwch:

Ble mae Anti Mair yn gweithio?

Beth yw esgus (excuse) Anti Mair?

Ble mae Anti Mair?

b) Gwrandewch am:

Beth sy'n bod? —— What's wrong?

Dw i ar ben fy hun. —— I'm on my own.

Rwyd ti'n garedig iawn. — You're very kind.

c) Cyfieithwch:

I have a problem.

I don't want to leave.

I want to stay.

Help llaw

- 1.** Showing possession is an important pattern in Welsh. It is different to English. We are literally saying 'There is xx with me'.

Mae car gyda fi.
Does dim car gyda fi.
Oes car gyda chi?

Oes. **Nac oes.**

- 2.** There are 2 ways of using numbers in Welsh. Here we see both ways - number + **o** + plural form (mutated after **o**), e.g. **dau o blant**. The other way is to use the number plus the singular form, but you need to know whether the noun is masculine or feminine:

un mab (dim treiglad)
dau **f**ab (treiglad meddal)
tri mab (dim treiglad yma ond t>th, c>ch, p>ph)
pedwar mab (dim treiglad)

un **f**erch (treiglad meddal)
dwy **f**erch (treiglad meddal)
tair merch (dim treiglad)
pedair merch (dim treiglad)

possgan

Uned 13 (un deg tri) - Roedd hi'n braf

Nod: Disgrifio pethau yn y gorffennol/*Describing things in the past*
 (Roedd hi'n braf, Oedd hi'n braf? Oedd/Nac oedd, Doedd hi ddim yn
 braf, Roedd gyda fi)

Geirfa

cawod(ydd) —— a shower(s)
 cot(iau) —— coat(s)
 dannodd —— toothache

pabell (pebyll) — tent(s)
 poen(au) — pain(s)

annwyd —— a cold
 bag(iau) —— bag(s)
beic modur — motorbike(s)
(beiciau modur)
 bol(iau) —— stomach(s)
 cefn(au) —— back(s)

llais (lleisiau) — voice(s)
 llwnc —— throat
 moddion —— medicine
 pâr (parau) — pair(s), couple(s)
 pen —— head
 peswch —— a cough
 tro —— turn, time

cario —— to carry

symud —— to move

araf —— slow
 ardderchog —— excellent
 cyflym —— fast

heulog —— sunny
 priod —— married

byth —— ever; never
fel arfer —— as usual; usually

(y) llynedd —— last year

Geiriau pwysig i fi

×

×

×

×

- Roedd hi'n braf ddoe.** ————— It was fine yesterday.
Roedd hi'n heulog ddoe. ————— It was sunny yesterday.
Roedd hi'n oer ddoe. ————— It was cold yesterday.
Roedd hi'n wyntog ddoe. ————— It was windy yesterday.

- Oedd hi'n braf neithiwr?** ————— Was it fine last night?
Oedd hi'n heulog neithiwr? ————— Was it sunny last night?
Oedd hi'n oer neithiwr? ————— Was it cold last night?
Oedd hi'n sych neithiwr? ————— Was it dry last night?

- Oedd.**
Oedd.
Nac oedd.
Nac oedd.

Sut roedd y tywydd ddoe? ————— How was the weather yesterday?

- Roedd hi'n dost.** ————— She was ill.
Roedd hi'n drist. ————— She was sad.
Roedd hi'n hwyr. ————— She was late.
Roedd hi'n brysur. ————— She was busy.

- Oedd e'n dost?** ————— Was he ill?
Oedd e'n drist? ————— Was he sad?
Oedd e'n gyflym? ————— Was he quick?
Oedd e'n araf? ————— Was he slow?

Oedd **Nac oedd**

- Doedd hi ddim yn sych.** ————— It wasn't dry.
Doedd hi ddim yn dda. ————— She wasn't well.
Doedd e ddim yn drist. ————— He wasn't sad.
Doedd e ddim yn hapus. ————— He wasn't happy.

1		braf	(tywydd)
2		hawdd	(gwaith)
3		oer	(bwyd)
4		drud	(car)
5		rhad	(gwesty)
6		stormus	(môr)
7		trist	(ffilm)
8		hapus	(plentyn)
9		prysur	(ffordd)
10		hwyr	(trên)

Mae pen tost gyda fi. _____ I have a headache.

Roedd pen tost gyda fi. _____ I had a headache.

Roedd bola tost gyda fi. _____ I had a bad stomach.

Roedd clust dost gyda fi. _____ I had a bad ear.

Roedd annwyd arna i. _____ I had a cold.

Roedd peswch ar Sam. _____ Sam had a cough.

Roedd y ffliw arno fe. _____ He had flu.

Roedd y ddannodd arni hi. _____ She had toothache.

Roedd annwyd arnon ni. _____ We had a cold.

Roedd peswch arnoch chi. _____ You had a cough.

Roedd y ffliw arnyn nhw. _____ They had a flu.

Roedd y ddannodd ar Sam a Mari. — Siân and Mari had toothache.

Pwy oedd yn y dosbarth?

	A	B
Siân		
Mair		☒
Iestyn		
Llinos		☒
Elen		
Gareth		
Huw		
Marc		
Dafydd		
Tomos	☒	

Ymarfer

Roedd car glas gyda ni. Mae car coch gyda ni nawr.

Roedd

cot babi		babi	
beic modur	llyfrau		geiriadur Saesneg

Mae

	dau o blant		beic
gwely	cyfrifiadur		geiriadur Cymraeg

Sgwrs 1

Ceri: Sut roedd y parti priodas neithiwr?

Pat: Roedd e'n grêt! Roedd y gwesty'n braf, roedd y bwffe'n flasus a chawson ni amser gwych.

Ceri: A sut roedd y pâr priod?

Pat: Hapus iawn.

Ceri: Oedd pawb yno?

Pat: Doedd y plant bach ddim yno, wrth gwrs, ond roedd pawb arall yno.

Ceri: Sut roedd mam Twm?

Pat: lawn. Roedd hi'n mwynhau ei hun, dw i'n meddwl.

Ceri: Oedd hi'n dawnsio yn y disgo?

Pat: Oedd, wrth gwrs, fel arfer.

Ceri: Gyda phwy y tro 'ma?

Pat: Gyda'r ficer.

Ceri: A sut roedd y carioci?

Pat: Ofnadwy. Dw i ddim eisiau clywed ABBA byth eto.

Sgwrs 2

Mae ditectif yn siarad â Mr Williams

- A:** Felly, Mr Williams, beth weloch chi?
- B:** Gwelais i rywun yn rhedeg ma's o'r banc.
- A:** Faint o'r gloch oedd hi?
- B:** Saith munud wedi dau.
- A:** Dw i'n gweld. Reit, gweloch chi rywun yn rhedeg ma's o'r banc am saith munud wedi dau. Dyn oedd e?

- B:** Nage, menyw, dw i'n meddwl, ond roedd cot fawr gyda hi a balaclafa, felly dw i ddim yn siŵr.
- A:** Oedd hi'n cario rhywbeth?
- B:** Oedd, roedd bag mawr du gyda hi.
- A:** Beth oedd oed y person?
- B:** Mae'n anodd dweud. Tua wyth deg, efallai.
- A:** Wyth deg oed? Oedd e/hi'n rhedeg yn gyflym?
- B:** Nac oedd, wrth gwrs.
- A:** Diolch yn fawr am eich help, Mr Williams.

Ynganu - ymarfer y llythyren u

un
hapus

hufen
mefus

dur
stormus

gwerthu
clust

Dych chi nawr yn gallu darllen Wynne Evans – o Gaerfyddin i Go Compare. Dych chi'n gallu prynu'r llyfr yn eich siop Gymraeg leol chi neu ar www.gwales.com.

Dyma'r clawr (cover) ac un paragraff:

▶ Wynne Evans

O Gaerfyddin i Go Compare

Elin Meek

Enw: Wynne Evans

Dod yn wreiddiol: o Gaerfyddin

Blwyddyn geni: 1972

Byw nawr: yng Nghaerdydd

Gwaith: Tenor, cyflwynydd ar Radio Wales, Radio 3 a Classic FM

Enwog iawn am fod yn: Gio Compario ar hysbysebion Go Compare

Beth yw hanes y teulu?

Roedd teulu Dad yn dod o Langynog, ar bwys Caerfyddin. Ffermwyr o'n nhw. Roedd teulu fy nhad yn siarad Cymraeg. Cymraeg oedd iaith gyntaf fy nhad.

blwyddyn geni —— year of birth
hysbysebion —— advertisements
fy nhad —— my father

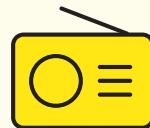
cyflwynydd —— presenter
hanes —— history
iaith gyntaf —— first language

Robin Radio:

a) Atebwch:

Pam mae Robin yn hwyr?

Pwy sy'n gwneud y rhaglen gyda Robin?

Pam dyw Anti Mair ddim yn y gwaith?

b) Gwrandewch am:

Mae'n ddrwg gyda fi mod i'n hwyr. ——— *I'm sorry that I'm late.*

Dw i wedi blino'n lân. ——— *I am shattered.*

a dweud y gwir ——— *to tell the truth, to be honest*

c) Cyfieithwch:

Do you remember?

I had no idea.

She has flu.

Help llaw

1. **Roedd** is the 3rd person singular imperfect tense of the verb BOD.

2. When a part of the body hurts, we use **gyda**.

Mae cefn tost gyda fi.

Roedd pen tost gyda fi.

3. When a condition/illness affects a person, we use **ar**.

Mae annwyd arna i.

Roedd annwyd arna i.

4. Learn how **ar** conjugates (changes):

arna i (arno i) **arnon ni**

arnat ti (arnot ti) **arnoch chi**

arno fe **arnyn nhw**

arni hi

5. Remember the treiglad meddal after singular feminine nouns,
e.g. clust + tost > clust **dost**.

Uned 14 (un deg pedwar) - Ble ro'ch chi'n byw ac yn gweithio?

Nod: Siarad am bethau ro'ch chi'n arfer eu gwneud/
Talking about things you used to do
(Ro'n i, ro't ti, ro'n ni, ro'ch chi, ro'n nhw)

Geirfa

cost(au) ————— cost(s)
crempog(au) ————— pancake(s)
ffordd (ffyrdd) ————— road(s), way(s)

gŵyl (gwyliau) ————— festival(s), holiday(s)
llong(au) ————— ship(s)

côr (corau) ————— choir(s)
cyngor ————— council, advice
de ————— south

deintydd ————— dentist
gogledd ————— north

galw ————— to call
gobeithio ————— to hope

nýrsio ————— to nurse
pleidleisio ————— to vote
teimlo ————— to feel

diog ————— lazy
gwell ————— better

pell ————— far
tost ————— ill

athro cyflenwi ————— supply teacher
cymaint ————— so much
cyn ————— before

fel ————— as, like
i gyd ————— all
o gwmpas ————— around

Geirianau pwysig i fi

X

X

X

X

Y Treiglad Trwynol/Nasal Mutation

t > yn Nh d > yn N
 c > yng Ngh g > yng Ng
 p > ym Mh b > ym M

Dw i'n byw yn **Nh**regaron
 Dw i'n byw yng **Ngh**ymer
 Dw i'n byw ym **Mh**ontardawe
 Dw i'n byw yn **N**owlais
 Dw i'n byw yng **Ng**wynedd
 Dw i'n byw ym **M**edwas

T > **Nh**
 C > **Ngh**
 P > **Mh**
 D > **N**
 G > **Ng**
 B > **M**

TREGARON

CYMRU

PONTARDawe

DOWLAIS

GWYNEDD

BEDWAS

Dyma fersiwn 2 o gerdd (*poem*) gan Cyril Jones

(*Dysgu trwy Lenyddiaeth, CBAC*)

I gofio'r treiglad trwynol:

Mae Ceri yng **Ngh**aerdydd,
 Mae Tom yn byw yn **Nh**alybont
 A Pam ym **Mh**ontypridd.

Mae Gwyn yn byw yng **Ng**wynedd,
 A Dai yn **Ninas** Brân,
 Mae Bob yn byw ym **Mangor**,
 A dyna ydy'r gân.

Ro'n i yn Llandeilo ddoe. ————— I was in Llandeilo yesterday.

Ro'n i yn y gwaith ddoe. ————— I was at work yesterday.

Ro'n i yn y dosbarth ddoe. ————— I was in class yesterday.

Ro'n i gartre ddoe. ————— I was at home yesterday.

Ble ro't ti ddoe? ————— Where were you yesterday?

Ble ro't ti neithiwr? ————— Where were you last night?

Ble ro'ch chi ddoe? ————— Where were you yesterday?

Ble ro'ch chi neithiwr? ————— Where were you last night?

- A:** Ble ro't ti neithiwr? Galwais i yn y tŷ.
B: Ro'n i yn y gwaith. Cyrhaeddais i adre am ddeg o'r gloch.

- A:** Ble ro't ti prynhawn ddoe? Es i i'r gêm.
B: Ro'n i yn y gwely - yn dost. Pwy enillodd?
A: Ni, wrth gwrs. 5-0.

Ro'n i'n byw yn Llanelli pan o'n i'n fabi.
I lived in Llanelli when I was a baby.

LLANELLI

Ro'n i'n byw yng Nghaerfyrddin pan o'n i'n blentyn.
I lived in Carmarthen when I was a child.

CAERFYRDDIN

Ble ro't ti'n byw pan o't ti'n blentyn?
Where did you live when you were a child?

Ble ro'ch chi'n byw pan o'ch chi'n blentyn?
Where did you live when you were a child?

Ble ro'ch chi'n byw?

T	yn	
C	yng	
P	ym	
D	yn	
G	yng	
B	ym	
Dim newid	yn	

Ro'n i'n arfer gwyliau *Blue Peter*. — I used to watch *Blue Peter*.

Ro'n i'n arfer darllen y *Beano*. — I used to read the *Beano*.

Ro'n i'n arfer chwarae hoci. — I used to play hockey.

Ro'n i'n arfer mynd i Llanelli. — I used to go to Llanelli.

Pan o'n i'n blentyn...

Do'n i ddim yn lico hoci. — I didn't like hockey.

Do'n i ddim yn lico cinio ysgol. — I didn't like school dinners.

Do'n i ddim yn lico bwyta sbrowts. — I didn't like eating sprouts.

Do'n i ddim yn lico ymarfer piano. — I didn't like practising the piano.

O't ti'n hoffi cinio ysgol? — Did you like school dinners?

O't ti'n hoffi gwaith cartref? — Did you like homework?

O't ti'n hoffi ymarfer corff? — Did you like P.E.?

O't ti'n hoffi canu yn y côr? — Did you like singing in the choir?

O'n. Nac o'n.

Beth o't ti'n lico?

Ysgrifennwch ateb (e.e. Ro'n i'n lico mynd i'r ysgol / Do'n i ddim yn lico mynd i'r ysgol) a holwch (ask) eich partner.

helpu yn y tŷ	
gwneud gwaith cartref	

mynd i'r sŵ	
mynd at y deintydd	

Dw i wedi ymddeol nawr. ————— I have retired now.

Ond...

Ro'n i'n gweithio mewn canolfan siopa. I used to work in a shopping centre.

Ro'n i'n gweithio mewn ffatri. ————— I used to work in a factory.

Ro'n i'n gweithio mewn amgueddfa. I used to work in a museum.

Ro'n i'n gweithio mewn bwyty. ————— I used to work in a restaurant.

Ro'n ni'n gweithio yn Ysbyty Singleton. ————— We used to work in Singleton Hospital.

Ro'n ni'n gweithio yn y Cyngor Sir. ————— We used to work in the County Council.

Ro'n nhw'n gweithio yn y coleg. ————— They used to work in the college.

Ro'n nhw'n gweithio yn y parc busnes. ————— They used to work in the business park.

Ble ro'ch chi'n gweithio o'r blaen? ————— Where were you working before?

Ble ro'n nhw'n gweithio o'r blaen? ————— Where were they working before?

1 - fi	1 - trist	
2 - ti	2 - hapus	
3 - fe/hi	3 - tost	
4 - ni	4 - oer	
5 - chi	5 - prysur	
6 - nhw	6 - diog	

Ffeindiwch yr ateb!

O't ti'n arfer dawnsio tap? _____ O'n
 Oedd e'n gwybod yr ateb? _____ O'n
 Oedd y swyddfa'n brysur? _____ Nac o'n
 O't ti'n hoffi mathemateg? _____ Oedd
 O'n nhw'n gweithio dydd Sadwrn? _____ Nac oedd
 O'ch chi'n gwybod? _____ Oedd
 O'n nhw'n oer yn y Sahara? _____ O'n
 Oedd Gareth yn chwarae neithiwr? _____ Nac o'n

Ro'n i'n gwybod. _____ *I knew.*
Ro'n i'n meddwl. _____ *I thought (so).*
Ro'n i'n gobeithio. _____ *I hoped (so).*
Ro'n ni eisiau. _____ *I wanted.*

Sgwrs 1

Chris: Ble dych chi'n byw nawr?

Pat: Dw i'n byw ym Margoed.

Chris: Wel, wel! Dw i'n byw ym Margoed hefyd. Byd bach.

Pat: Dych chi'n lico Bargoed?

Chris: Ydw. Ro'n i eisiau byw ynghaeffili ond dw i'n lico Bargoed yn fawr.

Pat: Ble ro'ch chi'n byw cyn symud i Fargoed?

Chris: Ro'n i'n byw yn y Barri.

Pat: Wel, wel, do'n i ddim yn byw yn bell. Ro'n i'n byw ym Mhenarth pan o'n i'n blentyn.

Chris: Ble dych chi'n gweithio nawr?

Pat: Dw i'n gweithio yn Ysbyty Neville Hall yn y Fenni. Dw i'n nysrio.

Chris: Wel, dw i wedi ymddeol.

Pat: Lwcus iawn. Ble ro'ch chi'n gweithio cyn ymddeol?

Chris: Ro'n i'n gweithio gyda'r Cyngor Sir. Ro'n i'n trwsio'r ffyrdd. A ble ro'ch chi'n gweithio cyn yr ysbyty?

Pat: Do'n i ddim yn gweithio. Ro'n i yn y coleg ynghaeffili.

Chris: Braf iawn!

Sgwrs 2

A: Rhys?

B: Yn siarad.

A: Pennaeth yr ysgol yma. Pam dwyt ti ddim yn yr ysgol ar hyn o bryd?

B: Roedd annwyd arna i dydd Llun a dydd Mawrth.

A: Est ti i'r feddygfa i gael papur doctor?

B: Naddo. Ro'n i'n well dydd Mercher, ond roedd apwyntiad deintydd gyda fi dydd Mercher.

A: Trwy'r dydd?

B: Ie. Mae'r deintydd ym Mryste.

A: Pam do't ti ddim yn yr ysgol dydd lau?

B: Doedd y ci ddim yn dda. Roedd bola tost gyda fe.

A: Pam dwyt ti ddim yn yr ysgol heddiw?

B: Do'n i ddim yn deall y gwaith cartre. Do'n i ddim eisiau teimlo fel ffŵl yn y dosbarth.

A: Wyt ti'n dod i'r ysgol dydd Llun?

B: Ydw.

A: Da iawn. Dw i ddim eisiau talu am athro cyflenwi eto yr wythnos nesa.

Ynganu - Enwau llefydd (*Place names*) Pwyslais! Stress!

Ar y sillaf olaf ond un / On the last syllable but one.

**Fflint / Conwy / Aberhonddu / Caernarfon / Caerffili /
Casnewydd / Cydweli / Llandeilo / Aberystwyth / Abertawe /
Aberteifi / Dolwyddelan**

OND – Caerdydd – stress on dydd – 2 words = **caer + dydd**.

Mae castell yn y lleoedd yma i gyd.

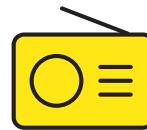
Felly, gyda eich partner dwedwch:

Gwelais i gastell yn/yng...

Robin Radio:

a) Atebwch:

Gyda phwy mae Robin yn siarad?

Ble roedd hi'n gweithio?

Beth mae hi'n wneud pan mae hi'n bwrw eira?

b) Gwrandewch am:

ger y castell *near the castle*

ddim yn bell *not far*

Ydy hi'n bwrw eira'n aml? *Does it snow often?*

c) Cyfieithwch:

I can walk to the castle.

every winter

at the seaside

imperfect

Help llaw

1. Y Treiglad Trwynol/Nasal Mutation

This change happens after the preposition **yn** meaning 'in'.

t > yn Nh	d > yn N
c > yng Ngh	g > yng Ng
p > ym Mh	b > ym M

It does occur in other contexts, but not as often as the soft mutation. Write a place name you can associate with in the gaps above.

2. Notice how the word **yn** itself changes.

3. There is no mutation after **mewn** (in a....) Dw i'n gweithio mewn coleg.
4. The rest of the imperfect tense of **bod** is also introduced here. Here it is in full.

Ro'n i*	O'n i?	Do'n i ddim	O'n/Nac o'n
Ro't ti	O't ti?	Do't ti ddim	O't/Nac o't
Roedd e/hi	Oedd e/hi?	Doedd Ceri ddim	Oedd/Nac oedd
Ro'n ni	O'n ni?	Do'n ni ddim	O'n/Nac o'n
Ro'ch chi	O'ch chi?	Do'ch chi ddim	O'ch/Nac o'ch
Ro'n nhw	O'n nhw?	Do'n nhw ddim	O'n/Nac o'n

* you will also see Roeddwn i.

5. This tense refers to things we did often in the past, rather than a one-off activity. Compare the following sentences:

Cerddais i i'r ysgol ddoe. _____ I walked to school yesterday.

Ro'n i'n cerdded i'r ysgol. _____ I walked to school (usually).

6. We always use the imperfect with the following:

Ro'n i'n hoffi/lico _____ I liked

Ro'n i'n gwybod _____ I knew

Ro'n i eisiau _____ I wanted

7. We usually use the imperfect with adjectives:

Ro'n i'n brysur.

Roedd hi'n oer.

8. Bôn (stem) **galw yw galw;**

galwais i _____ I called

Uned 15 (un deg pump) - Siarad wyneb yn wyneb.

Nod: Ymarfer siarad wyneb yn wyneb ac adolygu unedau 8–14/
Practising speaking face to face and revising units 8–14. (Dw i wedi, arall)

Geirfa

gwers(i) —— *lesson(s)*
llinell(au) —— *line(s)*

Nos Galan —— *New Year's Eve*
taith (teithiau) — *journey(s)*

awdur(on) —— *author(s)*
dant (dannedd) *tooth (teeth)*
dewis(iadau) — *choice(s)*

llyfrgellydd —— *librarian(s)*
(llyfrgellwyr)
wyneb(au) —— *face(s)*

anghofio —— *to forget*
archebu —— *to order*

trafod —— *to discuss*
ysgrifennu —— *to write*

buan —— *soon*
hir —— *long*

rhyfedd —— *strange, funny*

Geiriau pwysig i fi

X

X

X

X

Gêm o gardiau

A	Ble ro'ch chi'n byw yn 1997?	Ble aethoch chi i'r ysgol?	Beth yw'ch gwaith chi?	Sut roedd y twydd ddoe?
2	Ble aethoch chi i siopa yr wythnos diwetha?	Pryd codoch chi y bore 'ma?	Beth gest ti i frecwast heddiw?	Beth wnaethoch chi ddoe?
3	Oes beic gyda chi?	Ble aethoch chi ar wyliau ddiwetha?	Sut cyrhaeddoch chi yma heddiw?	Oes cyfrifiadur gyda chi?
4	Oedd hi'n braff dydd Sadwrn?	Sut ro't ti'n arfer mynd i'r ysgol?	Beth dych chi'n ei wneud y penwythnos nesa?	Aethoch chi i'r coleg?
5	Oes anifeiliaid anwes gyda chi?	Beth dych chi'n ei hoffi ar y teledu?	Oes amser gyda chi i siopa heddiw?	Oes teulu gyda chi?
6	Oedd anifail anwes gyda chi pan o'ch chi'n blentyn?	Beth o'ch chi'n lico ei wneud pan o'ch chi'n blentyn?	Ble aethoch chi i siopa Nadolig?	Beth brynoch chi ddiwetha?
7	Beth weloch chi ar y teledu neithiwr?	Beth gest ti i ginio dydd Sul?	Faint o'r gloch est ti i'r gwely neithiwr?	Ble ro'ch chi Nos Galan ddiwethaf?
8	Oes car gwyrdd gyda chi?	Sut mae'r twydd heddiw?	Pwy oedd yn y newyddion yr wythnos diwetha?	Beth oedd ar y teledu yr wythnos diwetha?
9	Ble ro'ch chi'n arfer gweithio?	Beth do't ti ddim yn lico ei wneud pan o't ti'n blentyn?	Ble ro't ti'n mynd ar wyliau pan o't ti'n blentyn?	Ble ro'ch chi dydd Nadolig?
10	Beth gawsoch chi i swper nos Sadwrn?	Beth weloch chi yn y cinema ddiwetha?	Ble gwnaethoch chi fwyta ma's ddiwetha?	Ble dych chi'n byw?
Jac	O't ti'n lico nofio pan o't ti'n blentyn?	Beth o't ti'n hoffi ei ddarllen pan o't ti'n blentyn?	Beth do't ti ddim yn lico ei fwyta pan o't ti'n blentyn?	Aethoch chi am dro dros y penwythnos?
Brenhines	Wnaethoch chi smwddio neithiwr?	Gawsoch chi baned o goffi bore 'ma?	Tua faint o'r gloch gadawaist ti'r tŷ y bore 'ma?	Est ti i'r capel/eglwys/mosg dros y penwythnos?
Brenin	Wnest ti arddio dros y penwythnos?	Siaradaist ti Gymraeg gyda rhywun ddoe?	Ble est ti i lan y môr ddiwetha?	O ble dych chi'n dod yn wreiddiol?

Sgwrs 1

Chris: Bore da. Wyt ti eisiau paned?

Jo: Coffi du, plîs. Dw i angen caffin. Roedd y traffig yn ofnadwy y bore 'ma.

Chris: Sut aeth y cyfarfod tîm ddoe?

Jo: Da iawn. Trafodon ni'r cyfarfod mawr nesa gyda'r staff. 'Dyn ni'n mynd i gael y cyfarfod ym Mhontypridd.

Chris: Pryd?

Jo: Mis Medi, gobeithio. Beth wyt ti'n wneud heddiw?

Chris: Dw i yn y swyddfa bore 'ma. Dw i eisiau ateb ebost gan y bös. Ond mae dau gyfarfod gyda fi prynhawn 'ma.

Jo: Dw i wedi ateb fy ebyst. Gwnes i nhw neithiwr. Dw i'n mynd i ysgrifennu papur heddiw.

Wedi

Dw i wedi ateb pob ebost. ————— I have answered every email.

Dw i wedi darllen llyfr Harry Potter. ————— I have read a Harry Potter book.

Dw i wedi gweld ffilm James Bond. ————— I have seen a James Bond film.

Dw i wedi bwyta sushi. ————— I have eaten sushi.

Dw i wedi bod yn y gwaith. ————— I have been in work.

Dw i ddim wedi chwarae golff. ————— I haven't played golf.

Dw i ddim wedi canu carioci. ————— I haven't sung karaoke.

Dw i ddim wedi bod yn Las Vegas. ————— I haven't been in Las Vegas.

Dw i ddim wedi nofio yn y Caribî. ————— I haven't swum in the Caribbean.

Wyt ti wedi cael brecwast? ————— Have you had breakfast?

Wyt ti wedi ymddeol? ————— Have you retired?

Wyt ti wedi chwarae bingo? ————— Have you played bingo?

Wyt ti wedi blino? ————— Are you tired?

Ydw.

Nac ydw.

Llongau rhyfel

yfed llaeth soya	gweld gêm hoci iâ	yfed te gwyrdd	gweld ffilm 3D	bwyta candi fflos	gweld gêm pêl-droed America
dawnsio tango	bwyta cyrri madras	canu blŵs	yfed lemonêd pinc	darllen <i>Hello!</i>	bwyta cig cangarŵ
bwyta cig crocodeil	canu carioci	dawnsio llinell	yfed cappuccino	gyrru Ferrari	chwarae tidliwincs
gweld <i>The Sound of Music</i>	bwyta sushi	gyrru tractor	gweld <i>Hamlet</i>	chwarae pêl-droed	yfed prosecco

Sgwrs 2

Llyfrgellydd: Prynhan da.

Eryl: Prynhan da. Oes copi o lyfr *Teithiau Cerdded Cymru* gan Eryl Hughes gyda chi os gwelwch chi'n dda? Dw i ddim yn gallu gweld dim byd ar y silff.

Llyfrgellydd: Roedd dau gopi gyda ni ddoe. Un funud – dw i'n gallu edrych ar y cyfrifiadur.

Eryl: Diolch. Roedd darn yn *Lingo* am y llyfr.

Llyfrgellydd: A, dyma ni. Cafodd rhywun arall y ddau gopi ddoe. Dw i'n gallu cael copi o lyfrgell arall i chi.

Eryl: Diolch yn fawr iawn.

Llyfrgellydd: Dim problem. Beth yw eich rhif llyfrgell?

Eryl: EBCS3987.

Llyfrgellydd: Beth yw'r enw?

Eryl: Eryl Hughes.

Llyfrgellydd: Dyna ryfedd, dyna enw'r awdur.

Eryl: Ie, fi yw'r awdur!

Llyfrgellydd: Wel, un cwestiwn arall. Beth yw'ch cyfeiriad ebost?

Eryl: Eryl.hughes33@llanaber.cymru

Llyfrgellydd: lawn. Dw i'n gallu anfon ebost pan mae'r llyfr yn cyrraedd.

Eryl: Diolch yn fawr. Hwyl.

Arall - another

Ffeindiwch y tri **arall** yn y ddeialog ac ysgrifennwch y brawddegau (sentences) yma:

1.
2.
3.

Ymarfer:

Ces i lyfr arall. ————— *I had another book.*

Ces i lythyr arall. ————— *I had another letter.*

Ces i gerdyn arall. ————— *I had another card.*

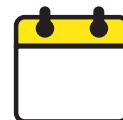
Ces i ddiod arall. ————— *I had another drink.*

Ysgrifennwch bum cwestiwn i blentyn gydag **arall**
e.e. Wyt ti eisiau diod arall?

1.
2.
3.
4.
5.

Misoedd y flwyddyn

Sgwrs 3

Derbynnydd: Bore da, gaf i helpu?

Chris: Bore da. Mae problem gyda fi.

Derbynnydd: Ydy'r ddannodd arnoch chi?

Chris: Nac ydy, ond anghofiaisiai ddod i apwyntiad ddoe.

Derbynnydd: Beth yw'r enw?

Chris: Chris Jones.

Derbynnydd: Gyda phwy roedd yr apwyntiad?

Chris: Gyda Mrs Dent.

Derbynnydd: Pryd roedd yr apwyntiad?

Chris: Bore ddoe am un ar ddeg.

Derbynnydd: Un funud – o ie, mae nodyn ar y cyfrifiadur. Roedd hi'n aros am chwarter awr...

Chris: Wel, mae'n ddrwg gyda fi... Gaf i apwyntiad arall?

Derbynnydd: Pryd?

Chris: Cyn bo hir, os gwelwch chi'n dda.

Derbynnydd: Mae'n ddrwg gyda fi,
does dim apwyntiad
arall gyda Mrs Dent tan fis
Awst. Dych chi eisiau
gweld deintydd arall?

Chris: Does dim dewis gyda fi felly.

Derbynnydd: lawn, apwyntiad gyda
Mr Dent.

Chris: O... dim diolch, ces i boen
ofnadwy ar ôl gweld Mr Dent.
Gaf i apwyntiad gyda Mrs Dent ym mis Awst?

Derbynnydd: Ydy Awst y cyntaf am
hanner awr wedi deg yn iawn?

Chris: Wel... ydy, iawn. Hwyl.

Derbynnydd: Gwela i chi ym mis Awst.
Hwyl.

Robin Radio:

a) Atebwch:

Ble aeth Llinos dros y penwythnos?

Ble bwytodd hi?

Beth wnaeth hi ar ôl bwyd?

b) Gwrandewch am:

wrth gwrs	of course
Beth wnaethoch chi wedyn?	What did you do then?
diddorol	interesting

c) Cyfieithwch:

Who won?

We heard a group.

Did you have fun?

Adolygu Atebion (Yes and No Revision)

Wnest ti'r gwaith?	Do / Naddo.	Uned 9
Brynaist ti fara?	Do / Naddo.	Uned 9
Aethoch chi ar wyliau llynedd?	Do / Naddo.	Uned 10
Aeth Gwen i'r gwaith?	Do / Naddo.	Uned 10
Gest ti freqwast heddiw?	Do / Naddo.	Uned 11
Gafodd / Gaeth y teulu amser da yn Sbaen?	Do / Naddo.	Uned 11
Oes anifail anwes gyda ti?	Oes / Nac oes.	Uned 12
Oes car gwyrdd gyda Gareth?	Oes / Nac oes.	Uned 12
Oedd hi'n braf ddoe?	Oedd / Nac oedd.	Uned 13
Oedd pen tost gyda ti?	Oedd / Nac oedd.	Uned 13
O't ti'n brysur ddoe?	O'n / Nac o'n.	Uned 14
O'n i'n iawn?	O't / Nac o't.	Uned 14
O'ch chi yma yr wythnos diwetha?	O'n / Nac o'n.	Uned 14
O'n ni yn y parti?	O'ch / Nac o'ch.	Uned 14
O'n nhw'n hapus?	O'n / Nac o'n.	Uned 14

Sgwrs 4

A: Helô, cariad; croeso adre. Gest ti ddiwrnod da yn y gwaith?	B: Do.
B: Naddo.	A: Wyt ti eisiau bwyd?
A: Trueni. O't ti'n brysur ofnadwy?	B: Ydw.
B: O'n.	A: Ydy stêc yn iawn?
A: Oedd y staff yn grac eto heddiw?	B: Ydy.
B: O'n.	A: Beth wyt ti eisiau gyda fe? Tatws neu sglodion?
A: Est ti ma's amser cinio?	B: Ie.
B: Naddo.	A: Llysiau neu salad?
A: Gest ti frechdan yn y swyddfa?	B: Ie.
	A: Bobl bach! Dw i'n siarad â'r wal.

Help llaw

1. Yn Uned 15, we have another past tense – **the perfect tense**:

Darllenais i _____ I read
Ro'n i'n darllen _____ I was reading
Dw i wedi darllen _____ I have read

2. The perfect tense is very similar to the present tense, **yn** is replaced with **wedi**.

Dw i'n darllen	_____	Dw i wedi darllen
Rwyd ti'n darllen	_____	Rwyd ti wedi darllen
Mae e/hi'n darllen	_____	Mae e/hi wedi darllen
'Dyn ni'n darllen	_____	'Dyn ni wedi darllen
Dych chi'n darllen	_____	Dych chi wedi darllen
Maen nhw'n darllen	_____	Maen nhw wedi darllen

wedi

Uned 16 (un deg chwech) - Rhifau, Amser ac Arian

Nod: Siarad am amser ac arian/

Talking about time and money

(Faint o'r gloch yw hi?, y cloc, Faint yw...?, arian)

Geirfa

Ffrainc ————— France
mil(oedd) ————— thousand(s)

pys (ll) ————— peas (pl)

arian ————— money; silver
cwm (cymoedd) ————— valley(s)
cwmni (cwmnïau) ————— company (companies)
chwarter(i) ————— quarter(s)

menyn ————— butter
pensil(iau) ————— pencil(s)
newyddion ————— news
ugain ————— twenty

cymryd ————— to take
cynnwys ————— to include
ffermio ————— to farm
perfformio ————— to perform

sgorio ————— to score
trefnu ————— to organise
troi ————— to turn

drwg ————— bad

yn unig ————— only

digon ————— enough
o'r gorau ————— ok, all right
rhy ————— too

tan ————— until
yn ôl ————— back, ago;
according to

Geirianau pwysig i fi

×

×

×

×

Amser

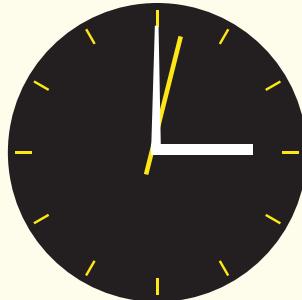
Faint o'r gloch yw hi? _____ *What time is it?*

Mae hi'n un o'r gloch. _____ *It is one o'clock.*

Mae hi'n ddau o'r gloch. _____ *It is two o'clock.*

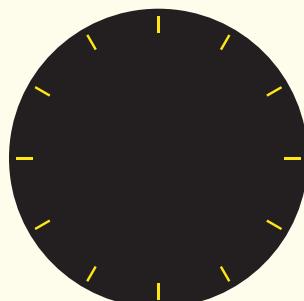
Mae hi'n dri o'r gloch. _____ *It is three o'clock.*

Mae hi'n bedwar o'r gloch. _____ *It is four o'clock.*

pum munud i ddau
deg munud i ddau
chwarter i ddau
ugain munud i ddau
pum munud ar hugain
i ddau

o'r gloch

hanner awr wedi dau

pum munud wedi dau
deg munud wedi dau
chwarter wedi dau
ugain munud wedi dau
pum munud ar hugain
wedi dau

Faint o'r gloch mae'r dosbarth yn dechrau? Saith o'r gloch. ————— What time does the class start?
Seven o'clock.

Faint o'r gloch mae'r dosbarth yn gorffen? Naw o'r gloch. ————— What time does the class finish?
Nine o'clock.

Faint o'r gloch mae'r gêm yn dechrau? Tri o'r gloch. ————— What time does the game start?
Three o'clock.

Faint o'r gloch mae'r gêm yn gorffen? Chwarter i bump. ————— What time does the game finish?
Quarter to five.

06:00		Cyw
	13:00	Cegin Bryn
13:00		Newyddion amser cinio
	13:15	Twydd amser cinio
13:15		Prynhawn da
	16:00	Ffermio
16:00		Awr Fawr
	18:00	Stwnsh
18:00		Newyddion amser te
	18:20	Twydd amser te
18:20		O'r Eisteddfod
19:00		Heno
	20:00	Newyddion
20:00		Pobol y Cwm
	21:00	Garddio a Mwy
	21:30	Y Byd ar Bedwar
21:30		Sgorio
22:45		Y Clwb Rygbi

S4/C
Partner A

S4/C
Partner B

	12:00	Cyw
12:00		Cegin Bryn
	13:10	Newyddion amser cinio
13:10		Twydd amser cinio
	15:00	Prynhawn da
15:00		Ffermio
	17:00	Awr Fawr
17:00		Stwnsh
	18:15	Newyddion amser te
18:15		Twydd amser te
	19:00	O'r Eisteddfod
	19:30	Heno
19:30		Newyddion
	20:30	Pobol y Cwm
20:30		Garddio a Mwy
21:00		Y Byd ar Bedwar
	22:45	Sgorio
	24:00	Y Clwb Rygbi

Codais i am hanner awr wedi chwech. ————— I got up at half past six.

Gadawais i'r tŷ am hanner awr wedi saith. ————— I left the house at half past seven.

Cyrhaeddais i adre am bump o'r gloch. ————— I arrived home at five o'clock.

Es i i'r gwely am ddeg o'r gloch. ————— I went to bed at ten o'clock.

- Faint o'r gloch codaist ti ddoe?** ————— What time did you get up yesterday?
- Faint o'r gloch gadawaist ti'r tŷ?** ————— What time did you leave the house?
- Faint o'r gloch cyrhaeddaist ti adre?** ————— What time did you arrive home?
- Faint o'r gloch est ti i'r gwely neithiwr?** ————— What time did you go to bed last night?

Enw	codi	gadael y tŷ	cyrraedd adre	mynd i'r gwely

Arian

Punt / ceiniog
Dwy bunt / geiniog
Tair punt / ceiniog
Pedair punt / ceiniog
Pum punt / ceiniog
Chwe phunt / cheiniog

Saith punt / ceiniog
Wyth punt / ceiniog
Naw punt / ceiniog
Deg punt / ceiniog
Ugain punt / ceiniog
Dau ddeg saith punt / ceiniog

Faint yw'r gacen?	How much is the cake?
Punt.	A pound.
Faint yw'r gwyliau?	How much is the holiday?
Pum can punt.	£500.
Faint yw'r car?	How much is the car?
Pum mil o bunnau.	£5,000.
Faint yw'r garafán?	How much is the caravan?
Ugain mil (o bunnau).	£20,000.

Pris Tesburys

Cofiwch –
Rhad / Drud iawn!

Partner A	
Tatws newydd	£1
Siocled poeth	
Bisgedi	90c
Pensiliau lliw	£3
Llyfr lliwio	
Moron	
Pys mewn tun	30c
Menyn	
Afalau	£2.99
Cacen Pen-blwydd	

Partner B	
Tatws newydd	
Siocled poeth	£1.50
Bisgedi	
Pensiliau lliw	
Llyfr lliwio	£1.50
Moron	40c
Pys mewn tun	
Menyn	£1.15
Afalau	
Cacen Pen-blwydd	£4.50

Sgwrs yn y Siop

Ceri: Faint yw'r llyfr yna, os
gwelwch chi'n dda?

Sam: Pedair punt naw deg naw.

Ceri: Ddim yn rhy ddrwg. Gaf i
brynu un, os gwelwch chi'n dda?

Sam: Wrth gwrs. Dyma chi. Pedair
punt naw deg naw, os
gwelwch chi'n dda.

Ceri: A faint yw'r calendr?

Sam: Dim ond dwy bunt pum deg!

Ceri: Bendigedig. Gaf i ddau os
gwelwch chi'n dda?

Sam: Dyma chi. Naw punt naw deg
naw.

Ceri: O, mae'n ddrwg gyda fi, does
dim digon o arian gyda fi...Dych
chi'n cymryd cerdyn?

Sam: Ydyn, wrth gwrs.

Ceri: Pam wnaethoch chi ddim
dweud?

Sam: Wnaethoch chi ddim gofyn!

Ymarfer – Rhy

Ydy'r bwyd yn ddrud?

Nac ydy, ddim yn rhy ddrud.

Ydy'r tywydd yn ddrwg?

.....

Ydy'r coffi'n boeth?

.....

Ydy'r te'n oer?

.....

Ydy'r gwaith yn ddiflas?

.....

Ydy'r bòs yn ddiog?

.....

Ynganu

Dwedwch y brawddegau yma wrth eich partner, bob yn ail.

Dw i'n darllen llyfrau Llinos.
Mae chwe chwaer yn chwarae cardiau.
Llwyd yw lliw'r llyfrau yn y llyfrgell.
Dw i'n gweithio mewn gwesty gwely a brecwast.

Robin Radio

a) Atebwch

Ble mae'r cyngerdd?

Pryd mae'r cyngerdd?

Pam mae Anti Mair eisiau mynd?

b) Gwrandewch am:

Sut gallwn ni helpu? _____ *How can we help?*
 bargin go iawn _____ *a real bargain*
 Diolch am eich help. _____ *Thank you for your help.*

c) Cyfieithwch:

We are organizing a bus.

We can share the bus.

I want to hear the choir again.

numbers 1

numbers 2

time

money

Help llaw

1. It is important, as always, to remember to use the soft mutation after **i**, e.g. **chwarter i bedwar**. We also see it here after **am**, e.g. **am bump o'r gloch**.

2. As with the weather, we use the feminine pronoun when referring to time, e.g. **Faint o'r gloch yw hi? Mae hi'n bump o'r gloch**.

3. The number following **yn** takes the **treiglad meddal**:
Mae hi'n bump o'r gloch.
Mae hi'n ddeuddeg o'r gloch.

4. The older forms of the numbers 20 and 25 are used when telling the time:
20 = ugain
25 = pump ar hugain (literally five on twenty)

5. Also, note the placing of the words **awr** and **munud** in the middle of the number:
pum munud ar hugain
pedair awr ar hugain (24 hours)
The reason for adding the letter **h** will be explained later.

6. Money.

Punt and **ceiniog** are both feminine nouns.

The numbers two, three and four have feminine forms (see Uned 14) = **dwy, tair + pedair**.

Remember to change the numbers accordingly.

7. Tri a Chwe

The **treiglad llaes** (aspirate mutation) follows **tri** and **chwe**:

tri theulu	chwe theulu
tri chant	chwe chant
tri phlentyn	chwe phlentyn

8. Yn y ddeialog, dych chi'n gweld **ddim yn rhy ddrwg**. Rhy always comes before the adjective and causes a **treiglad meddal (drwg > rhy ddrwg)**.

Uned 17 (un deg saith) – Bydd hi'n braf yfory

Nod: Siarad am ddigwyddiadau yn y dyfodol /
Speaking about events in the future
 (Bydda i, Bydd e/hi)

Geirfa

cystadleuaeth — competition(s)
 (cystadlaethau)
 ffair — fair
 Gwlad yr Iâ — Iceland

hysbyseb(ion) — advert(s)
 noson — evening
 ochr(au) — side(s)
 seren (sêr) — star(s)

bar(iau) — bar(s)
 castell (cestyll) — castle(s)
 lled — width
 llynedd — last year
 maes (meisydd) — field(s)
 mynediad — entry

oedolyn — adult(s)
 (oedolion)
 pensiwn — pension
 pensiynwr (-wyr) — pensioner(s)
 trydan — electricity
 yr Wyddfa — Snowdon

cefnogi — to support
 chwerthin — to laugh
 digwydd — to happen

gwenu — to smile
 oeri — to get cold
 poeni — to worry

cynnes — warm
 di-waith — unemployed
 hawdd — easy, simple

niwlog — foggy, misty
 posib — possible

ar werth — for sale
 dim ond — only

ledled — throughout
 unrhyw — any

Geiriau pwysig i fi

X

X

X

X

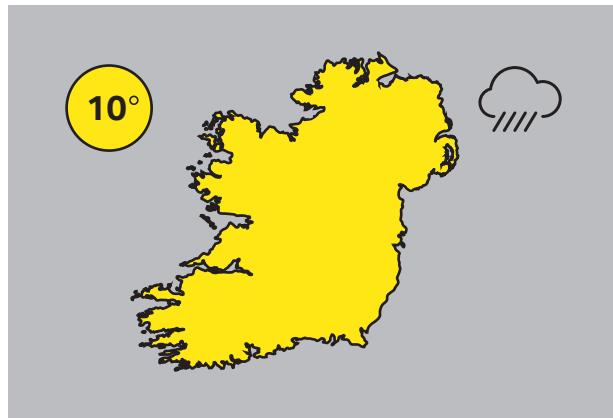
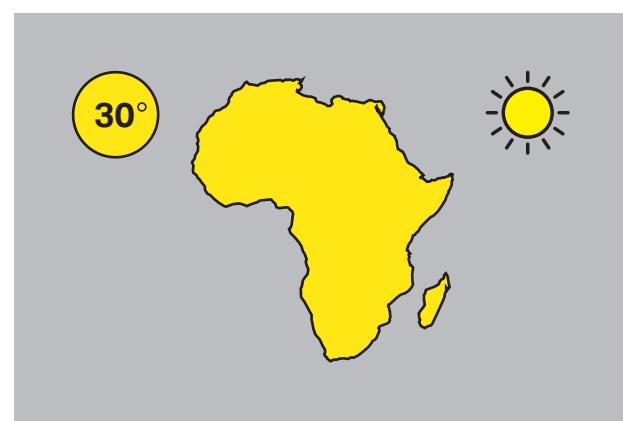
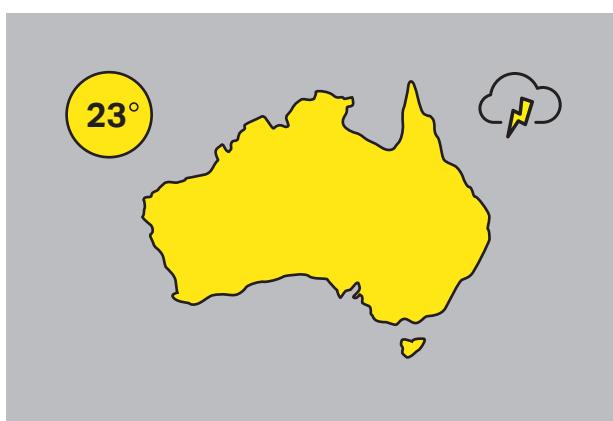

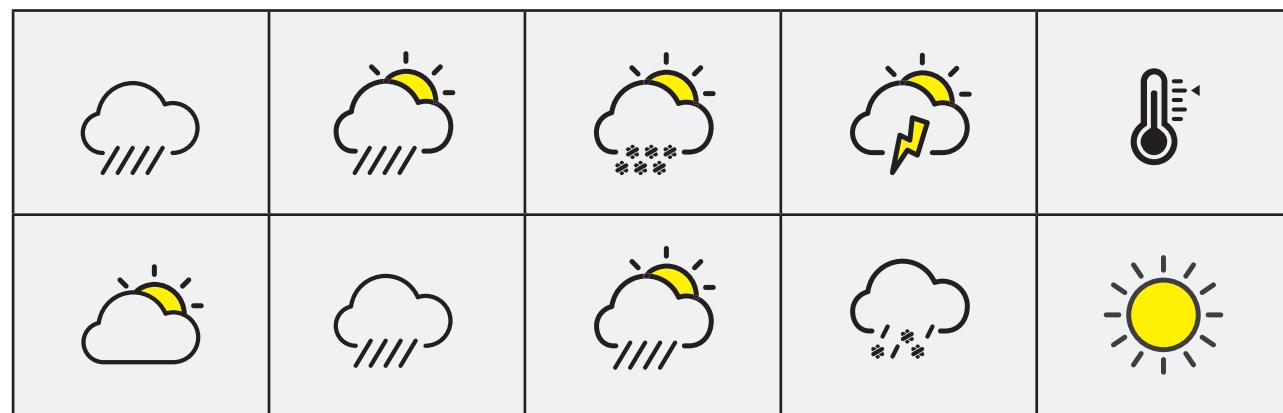
- Mae hi'n braf heddiw.** ————— It's fine today.
Roedd hi'n braf ddoe. ————— It was fine yesterday.
Bydd hi'n braf heno. ————— It will be fine tonight.
Bydd hi'n bwrw eira yfory. ————— It will be snowing tomorrow.

- Sut bydd y tywydd yfory?** ————— How will the weather be tomorrow?
Fydd hi'n bwrw glaw ym ————— Will it be raining in Blaenau Ffestiniog?
Mlaenau Ffestiniog?
Fydd hi'n bwrw eira ar yr Wyddfa? ————— Will it be snowing on Snowdon?
Fydd hi'n boeth yn Siberia? ————— Will it be hot in Siberia?
Fydd hi'n oer yn Dubai? ————— Will it be cold in Dubai?

Bydd. **Na fydd.**

Fydd hi'n...?

Fydd Bethan ddim yn brysur heno. — *Bethan won't be busy tonight.*

Fydd hi ddim yn brysur yfory. — *She won't be busy tomorrow.*

Fydd Bryn ddim yn brysur heno. — *Bryn won't be busy tonight.*

Fydd e ddim yn brysur yfory. — *He won't be busy tomorrow.*

Llongau rhyfel

Fydd Bethan ddim yn y gwaith yfory achos ...

mae tocyn gyda hi i'r opera yn Llundain.	mae hi wedi trefnu mynd ma's gyda ffrind.	mae'r tywydd yn edrych yn ddrwg iawn.	mae hi wedi blino.
bydd hi'n mynd i'r ysbyty.	mae annwyd arni hi.	mae apwyntiad doctor gyda hi	mae cyfarfod yn y banc gyda hi.
mae hi'n cael cegin newydd yn y tŷ.	mae pen tost ofnadwy gyda hi.	mae cyfarfod gyda hi gyda'r athro yn yr ysgol.	mae hi'n mynd i'r dosbarth Cymraeg.
bydd hi'n mynd at y deintydd.	mae hi'n ddiog.	mae llwnc tost gyda hi.	mae hi wedi ennill y loteri.
mae hi'n mynd i Ffrainc am y penwythnos.	bydd hi'n mynd i'r ysbyty gyda ffrind.	mae hi'n gor fod gorffen gwaith yn y tŷ.	bydd hi ar wyliau.

Ble bydd pawb yn mynd?	<i>Where will everyone be going?</i>
Sut bydd pawb yn mynd?	<i>How will everyone be going?</i>
Pryd bydd pawb yn mynd?	<i>When will everyone be going?</i>
Pam bydd pawb yn mynd?	<i>Why will everyone be going?</i>

Ble bydd pawb yn mynd ar wyliau?

Pwy?	Ble?	Bwyta?	Yfed?
A - Tom	Tokyo	sushi	sake
2 - Mari	Milan	pitsa	cappuccino
3 - Morfydd	Morocco	couscous	te mint
4 - Marc	Madras	cyrri poeth	te chai
5 - Mair	Madrid	tapas	gwin Rioja
6 - Sara	Sydney	barbeciw	lager
7 - Mathew	Moscow	strogonoff	fodca
8 - Gareth	Glasgow	haggis	wisgi
9 - Paul	Provence	croissant	siampên
10 - Sam	Seattle	pitsa	coffi cryf
Jac - Jac	Acapulco	tacos	tequila
Brenhines - Liz	Lerpwl	lobsgows	cwrw
Brenin - Carlo	Caerffili	caws	paned o de

Ynganu

Dwedwch y brawddegau yma:

Roedd hi'n stormus yn Rhuthun neithiwr.
 Mae'r haul yn gwenu yn Hwlffordd heddiw.
 Bydd hi'n wlyb ledled y wlad heno.
 Bydd hi'n fendigedig o Fangor i Flaenau Ffestiniog yfory.

Gwrando

Dyma'r bwletin tywydd.

Roedd hi'n iawn ddoe, dros Gymru i gyd. Diolch byth, mae

 hi'n nawr, tywydd i fynd â'r ci am dro. Ond, mae'n
 ddrwg gyda fi ddweud, mae hi'n mynd i heno. Bydd
 hi'n dros nos yn y de a'r gogledd. Yfory, bydd
 y wedi mynd, ond bydd hi'n Dim
 yfory eto! A dyna'r bwletin tywydd.

Bydd a yn y gwaith yfory. *I will be in work tomorrow.*

Bydd a yn y tŷ yfory. *I will be in the house tomorrow.*

Bydd a yn y dre yfory. *I will be in town tomorrow.*

Bydd a yn y siop yfory. *I will be in the shop tomorrow.*

Sgwrs

Derbynnydd: Bore da, gaf i helpu?

Chris: Gaf i siarad â'r bòs?

Derbynnydd: Dyw e ddim yma heddiw. Mae e ar wyliau yn y Bahamas.

Chris: Pryd bydd e'n ôl?

Derbynnydd: Fydd e ddim yn ôl tan wythnos i ddydd Mawrth.

Chris: Gaf i adael neges?

Derbynnydd: Cewch, wrth gwrs.

Chris: Chris Ellis dw i. Dw i'n gweithio yn swyddfa Abercastell. Ar ôl y storm ddoe, mae'r trydan wedi torri yn y swyddfa ac mae hi'n oer iawn yma.

Derbynnydd: O diar, mae'n ddrwg gyda fi glywed. Ac ydy, mae'r tywydd yn oeri. Fydd hi'n bosib i chi ebostio'r bòs? Bydd e'n gallu darllen yr ebost yn y gwesty.

Chris: Fydd hi ddim yn bosib ebostio achos mae'r trydan wedi torri.

Derbynnydd: O, ie.

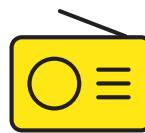
Chris: A dw i ddim yn meddwl bydd y bòs yn y Bahamas yn poeni am y trydan yn swyddfa Abercastell. Ond diolch am eich help chi.

Derbynnydd: Croeso! Unrhyw bryd!

Robin Radio

a) Atebwch:

Am faint o'r gloch bydd y ffair yn dechrau?

Faint fydd rhywun 70 oed yn ei dalu i fynd i'r ffair?

Sut roedd y tywydd llynedd?

b) Gwrandewch am:

mynediad am ddim _____ free entry

Bydd yr haul yn gwenu. _____ The sun will be smiling.

Beth fydd yn digwydd? _____ What will be happening?

llifogydd _____ floods

c) Cyfieithwch:

in six weeks

The doors will open.

very noisy as usual

Help llaw

1. The future form of **bod** (to be) is widely used in Welsh. You will hear it in the context of organising events and talking about the weather.

Bydd e/hi

He/she/it will be

Bydda i

I will be

Fydd e/hi?

Will he/she/it be?

Fydda i?

Will I be?

Fydd e/hi ddim

He/she/it won't be

Fydda i ddim

I won't be

2. The same mutation rules apply as the present form – **Mae hi'n gweithio** / **diwtor** / **brysur**. Nouns and adjectives mutate following **yn**, but not verbs.

Now here is:

the imperfect form - Roedd hi'n gweithio/diwtor/brysur.

the future form - Bydd hi'n gweithio/diwtor/brysur.

Uned 18 (un deg wyth) - Byddai i'n mynd

Nod: Siarad am gynlluniau yn y dyfodol /
Talking about plans in the future
(Byddi di, byddwn ni, byddwch chi, byddan nhw)

Geirfa

cadair (cadeiriau) — chair(s)
fferyllfa — chemist shop(s)
(fferyllfeydd)

gwobr(au) — prize(s)
marchnad(oedd) market(s)
rhan(nau) — part(s)
sioe(au) — show(s)

anrheg(ion) — present(s)
gobaith — hope
mêl — honey

mis mêl — honeymoon
siopwr (-wyr) — shopkeeper(s)
tabled(i) — tablet(s)

cystadlu — to compete
dyfal — to guess
eistedd — to sit
ganhau — to clean

nôl — to get, collect
pacio — to pack
priodi — to marry, to get married

cenedlaethol — national

ifanc — young

ar ôl — after
beth bynnag — anyway
bobl bach! — good grief!
erbyn — by (amser)

ers — since
ers llawer dydd — a long time ago
prif — main, top, highest

Geiriau pwysig i fi

X

X

X

X

Bydd a i'n teithio yr wythnos nesa. — *I will be travelling next week.*

Bydd a i'n siopa yr wythnos nesa. — *I will be in shopping next week.*

Bydd a i'n gweithio yr wythnos nesa. — *I will be working next week.*

Bydd a i'n ymlacio yr wythnos nesa. — *I will be relaxing next week.*

Fyddi di'n smwddio yr wythnos nesa? — *Will you be ironing next week?*

Fyddi di'n siopa yr wythnos nesa? — *Will you be shopping next week?*

Fyddi di'n siarad Cymraeg _____ *Will you be speaking Welsh next week?*
yr wythnos nesa?

Fyddi di'n gweithio yr wythnos nesa? — *Will you be working next week?*

Bydd a. **Na fydd a.**

Yr wythnos nesa...

Enw						
smwddio						
siopa						
siarad Cymraeg						
mynd â'r ci am dro						
gweithio						
ymlacio						
darllen papur newydd						
garddio						

- Beth fyddi di'n wneud heno?** ————— *What will you be doing tonight?*
- Beth fyddi di'n wneud yfory?** ————— *What will you be doing tomorrow?*
- Beth fyddi di'n wneud yn y gwaith?** — *What will you be doing at work?*
- Beth fyddi di'n wneud ar wyliau?** — *What will you be doing on holiday?*

Enw	heno	yfory	yr wythnos nesa	y mis nesa

- Byddwn ni'n pacio heno.** ————— *We will be packing tonight.*
- Byddwn ni'n hedfan bore yfory.** — *We will be flying tomorrow morning.*
- Byddwn ni'n cyrraedd prynhawn yfory.** *We will be arriving tomorrow afternoon.*
- Byddwn ni'n ymlacio nos yfory.** — *We will be relaxing tomorrow evening.*

- Pryd byddwch chi'n pacio?** ————— *When will you be packing?*
- Pryd byddwch chi'n hedfan?** ————— *When will you be flying?*
- Pryd byddwch chi'n cyrraedd?** ————— *When will you be arriving?*
- Pryd byddwch chi'n ymlacio?** ————— *When will you be relaxing?*

- Byddan nhw'n pacio heno.** ————— *They will be packing tonight.*
- Byddan nhw'n hedfan bore yfory.** ————— *They will be flying tomorrow morning.*
- Byddan nhw'n cyrraedd prynhawn yfory.** *They will be arriving tomorrow afternoon.*
- Byddan nhw'n ymlacio nos yfory.** ————— *They will be relaxing tomorrow evening.*

Ble?	Gwneud?	Bwyta?	Yfed?
India	canu carioci	caws	te gwyrdd
Las Vegas	gwyllo pêl-droed a rygbi	mefus a hufen	sake
Hong Kong	prynu gwin	sushi	te du
Tokyo	gwyllo tennis	byrgyr mawr	gwin coch
Caerdydd	siopa	cyrri	wisgi Bourbon
Wimbledon	gweld y Taj Mahal	chop suey	cwrw Brains
Bordeaux	gweld "Elvis"	pysgod a sglodion	Pimms

Fyddi di'n garddio yfory?	Will you be gardening tomorrow?	Bydda.	☒
Fyddi di'n gwrando ar gerddoriaeth?	Will you be listening to music?	Bydda.	☒
Fyddi di'n chwarae ar y cyfrifiadur?	Will you be playing on the computer?	Na fyddfa.	☒
Fyddwch chi'n mynd i fowlia deg?	Will you be going ten pin bowling?	Byddwn.	☒
Fyddwch chi'n mynd â'r ci am dro?	Will you be taking the dog for a walk?	Na fyddwn.	☒
Fyddan nhw'n mynd i'r farchnad?	Will they be going to the market?	Byddan.	☒
Fyddan nhw'n mynd ar fis mêl?	Will they be going on honeymoon?	Na fyddan.	☒

Dyfalu	Ateb
Fyddi di yn y gwely cyn hanner awr wedi deg heno?	
Fyddi di'n glanhau'r tŷ dros y penwythnos?	
Fyddi di'n rhydd nos Sul?	
Fyddi di'n brysur yr wythnos nesa?	

Mae'n ddrwg gyda fi ond ...

Fydd a i ddim ar gael. ————— *I won't be available.*

Fydd a i ddim yn y cyfarfod. ————— *I won't be in the meeting.*

Fydd a i ddim yn y dosbarth. ————— *I won't be in class.*

Fydd a i ddim yn gweithio. ————— *I won't be working.*

Fydd a i ddim yn mynd i'r capel dydd Llun.

Fyddi di ddim yn nofio yn y môr dydd Mawrth.

Fydd Gareth ddim yn chwarae pêl-droed dydd Mercher.

Fyddwn ni ddim yn mynd i'r mosg dydd lau.

Fyddwch chi ddim yn mynd i'r bingo dydd Gwener.

Fyddan nhw ddim yn gweithio dydd Sadwrn.

Fydd y plant ddim yn yr ysgol dydd Sul.

Gwrando

1. Beth mae Siwan eisiau?

Beth yw'r broblem?

2. Beth mae Dafydd eisiau?

Beth yw'r broblem?

Ynganu

A: Gaf i siarad â Ceri Prys, os gwelwch chi'n dda?

B: Mae'r lein yn brysur. Dych chi'n gallu ffonio'n ôl mewn chwarter awr?

A: Nac ydw... Ydy Dafydd Elis i mewn?

B: Mae e mewn cyfarfod. Bydd e yn y swyddfa ar ôl tri o'r gloch.

A: Beth am Ann Davies 'te?

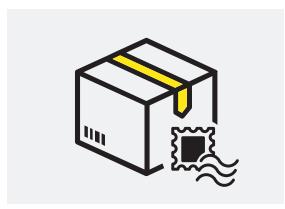
B: Dyw hi ddim yn y gwaith, mae'n ddrwg gyda fi. Mae hi ar wyliau tan ddydd lau nesa.

A: Reit, dw i eisiau siarad â'r Pennaeth.

B: Fi yw'r Pennaeth. Dw i'n rhy brysur i siarad nawr. Hwyl fawr.

Sgwrs

Gwrandewch ar y ddeialog a llenwch y grid:

	Beth mae Jo eisiau?
o'r farchnad	
o siop Mr Clark	
o'r swyddfa bost	
o'r fferyllfa	

Jo: Fyddi di'n mynd i'r dre heddiw?

Chris: Bydda.

Jo: Fyddi di'n gallu prynu un neu ddau o bethau i fi?

Chris: Bydda, wrth gwrs. Beth wyt ti eisiau?

Jo: Fyddi di'n gallu prynu ffrwythau o'r farchnad?

Chris: lawn, wrth gwrs.

Jo: Dw i angen trwsio'r esgidiau 'ma. Fyddi di'n gallu mynd â nhw i siop Mr Clark?

Chris: Wel, o'r gorau...

Jo: Fyddi di'n gallu mynd i'r swyddfa bost? Dw i angen stampiau i bostio anrheg.

Chris: Wel... bydd y swyddfa bost yn brysur iawn...

Jo: Oes ots gyda ti fynd i nôl y presgripsiwn yma o'r fferyllfa? Does dim tabledi pen tost ar ôl...

Chris: Bobl bach, dw i'n dechrau cael pen tost! Bydda i drwy'r dydd! Wyt ti eisiau rhywbeth arall?

Jo: Nac ydw, dw i'n iawn. Bydda i'n mynd i'r dre yfory beth bynnag.

Darllen

Tair Eisteddfod a sioe

Mae'r gair Eisteddfod yn dod o ddau air Cymraeg – **eistedd** a **bod**. Mae bardd (*poet*) yn ennill cadair mewn seremoni.

Roedd eisteddfodau ers llawer dydd yng Nghymru ond roedd yr Eisteddfod Genedlaethol "fodern" gyntaf yn 1861 yn Aberdâr. Erbyn heddiw mae dros 150,000 o bobl yn mynd i'r Eisteddfod Genedlaethol bob blwyddyn. Eisteddfod Genedlaethol yr Urdd Corwen 1929 oedd y gyntaf i bobl ifanc dan 25 oed. Erbyn hyn mae dros 90,000 yn dod i Eisteddfod yr Urdd.

Fel arfer, pan mae Eisteddfod yr Urdd yn y Gogledd mae'r Eisteddfod Genedlaethol yn y De. Y flwyddyn wedyn mae'r ddwy Eisteddfod yn symud i ben arall Cymru.

Roedd Eisteddfod yn Llangollen am y tro cyntaf yn 1947, ble roedd pobl o bob rhan o'r byd yn dod i gystadlu. Mae dros 50,000 yn dod i Langollen i'r Eisteddfod bob blwyddyn.

Ond yn Sioe Fawr Llanelwedd mae dros 200,000 o bobl – a llawer iawn o anifeiliaid!

Ffeindiwch dair ffaith (*find 3 facts*) **o'r darn yma ac ysgrifennwch nhw yn Gymraeg.**

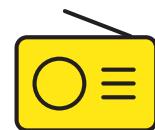
1.

2.

3.

Robin Radio

a) Atebwch:

Ble bydd Mari ym mis Mehefin?

Ble bydd Mari ym mis Gorffennaf?

Ble bydd Mari ym mis Awst?

b) Gwrandewch am:

Dw i eisiau trefnu mis mîl. *I want to organise a honeymoon.*
Pryd dych chi'n priodi? *When are you getting married?*
dim gobaith *no chance, no hope*

c) Cyfieithwch:

I have had an idea.

Will you be working?

Have you got a caravan?

Help llaw

1. You now know all of the verb **bod** in the future tense.

Bydda i	<i>I will be</i>
Byddi di	<i>You will be</i>
Bydd hi/e/y plant	<i>He/she/the children will be</i>
Byddwn ni	<i>We will be</i>
Byddwch chi	<i>You will be</i>
Byddan nhw	<i>They will be</i>

The rules of use are exactly the same as the other forms of the verb **bod** – **Ro'n i...** etc. and **Dw i...** etc. You can add on verbs in the infinitive to form a sentence in the future tense but as in the other tenses you must also use **yn ('n)**.

2. As with other tenses, the answers respond to the verb used in the question:

Fydda i?	Byddi.	Na fyddi.
Fyddi di?	Bydda.	Na fydda.
Fydd e/hi?	Bydd.	Na fydd.
Fyddwn ni?	Byddwn/byddwch.	Na fyddwn/na fyddwch.
Fyddwch chi?	Byddfa/byddwn.	Na fyddfa/na fyddwn.
Fyddan nhw?	Byddan.	Na fyddan.
Fydd y plant?	Byddan.	Na fyddan.

futbod

Uned 19 (un deg naw) – Fy

Nod: Siarad am eich eiddo chi a'ch perthnasau chi/
Talking about your possessions and relatives
(fy nghar i)

Geirfa

allwedd(i)	key(s)
diod(ydd)	drink(s)
ffenest(ri)	window(s)
llen(ni)	curtain(s)
spectol haul	sunglasses
silff(oedd)	shelf (shelves)

silff ben tân	mantle piece
(y)stafell(oedd)	room(s)
wal(iau)	wall(s)
y we	the web
ynys(oedd)	island(s)

beiro(s)	biro(s)
brws(ys)	brush(es)
brws(ys) dannedd	toothbrush(es)
cwpwrdd	cupboard(s)
(cypyrrddau)	

llun(iau)	picture(s)
llygad (llygaid)	eye(s)
pasport(iau)	passport(s)
tân	fire

anghywir ————— wrong

diddorol ————— interesting

ar ————— on
bron ————— nearly

dan ————— under
wrth ————— by

Geirianu pwysig i fi

X

X

X

X

Fy

fy nhad i
fy nghan i
fy mhen i

*my father
my car
my head*

fy nrws i
fy ngwin i
fy mrawd i

*my door
my wine
my brother*

- Dyma fy ffeil i. —————— Here is my file.
 Dyma fy nhocyn i. —————— Here is my ticket.
 Dyma fy ngherdyn i. —————— Here is my card.
 Dyma fy mhwrs i. —————— Here is my purse.

Dych chi wedi colli'r pethau yma:

- 1. pwrs/waled, 2. ffôn, 3. papur, 4. bag, 5. diod, 6. cerdyn banc,
7. tocyn trêñ, 8. cot, 9. beiro, 10. sbectol haul, 11. allweddî.**

Mae eich partner wedi ysgrifennu'r rhifau ar y llun. (Your partner will have written the numbers in on her/his copy of the picture). **Gofynnwch iddi hi/iddo fe am help i ffeindio'r pethau, e.e.**

Ble mae fy ffôn i?

**Mae e ar y gadair.
Mae e dan y soffa.
Mae e wrth y ffenest.**

Cofiwch: **ar, dan, wrth.**

Mae fy nhad-cu i yn Nhregaron.	Mae fy neintydd i yn Ninas Powys.
Mae fy nghariad i yng Nghaerdydd.	Mae fy ngwaith i yng Ngwynedd.
Mae fy mhlant i ym Mhorthcawl.	Mae fy mrawd i ym Medwas.

Pat yw enw fy nhad i.	<i>Pat is my father's name.</i>
Pat yw enw fy mam i.	<i>Pat is my mother's name.</i>
Pat yw enw fy mab i.	<i>Pat is my son's name.</i>
Pat yw enw fy merch i.	<i>Pat is my daughter's name.</i>

Dyma fi

**Dewiswch bum peth i ddweud wrth y dosbarth:
Dilynwch y patrwm: Pat yw/oedd enw fy nhad i.**

	enw	mam/tad
	enw	mab
	enw	merch
	enw	(anifail)
	lliw	(anifail)
	mêc	car
	lliw	car
	enw	bòs
	enw	tŷ
	rhif	tŷ
	enw	partner/gŵr/gwraig/cariad
	enw	brawd/chwaer
	enw	ysgol
	mêc	ffôn
	enw	tiwtor
	lliw	gwallt
	lliw	llygaid

Ymarfer ac ynganu

Gyda'ch partner, llenwch y bylchau ac wedyn darllenwch y paragraff yn uchel:

Ceri dw i. Dw i'n byw yng (Caerfyddin) ond dw i'n gweithio yng (Caerdydd). Mae fy (teulu) i gyd yn byw yng (Gwynedd).

Roedd fy (tad) i'n byw gyda mam yn (Trefriw) ond yn gweithio ar y trêb bach yn (Tal-y-llyn).

Mae fy chwaer i'n byw yn (Dinas Mawddwy) ond yn gweithio yn (Dolgellau). Mae fy (brawd) i'n byw ym (Bethesda) ond yn gweithio ym (Bangor). Mae fy (partner) i, Pat yn gweithio ym (Pontypridd) ond yn byw ym (Pontypŵl). Mae fy (car) i'n hen. Dw i'n gyrru gormod yng (Cymru)!

Sgwrs

Gwrandewch ar y sgwrs a llenwch y grid:

Beth?	Ble?

Mam: Wyt ti wedi gorffen pacio?

Sam: Ydw... bron iawn...

Mam: Da iawn. 'Dyn ni'n mynd mewn hanner awr. 'Dyn ni'n hedfan am un ar ddeg o'r gloch heno.

Sam: Mam!

Mam: Ie?

Sam: Ble mae fy nghêis i?

Mam: Ar y gwely wrth gwrs!

Sam: Ble mae fy fflip-fflops i?

Mam: Dan y gwely, mae'n siŵr.

Sam: Ble mae fy mrws dannedd i?

Mam: Yn y stafell ymolchi, wrth gwrs.

Sam: Ble mae fy nghamera i?

Mam: Dan y gadair yn y stafell fyw, dw i'n meddwl.

Sam: Ble mae fy mhasbort i?

Mam: Yn fy mag i, wrth gwrs.

Sam: O na! Dw i ddim yn gallu ffeindio fy ffôn i. Ble mae e?

Mam: Dim problem, fyddi di ddim angen ffôn.

Sam: Pam lai?

Mam: Dwyt ti ddim yn gallu chwarae gemau ar yr awyren, ac anghofiai i ddweud...

Sam: Dweud beth?

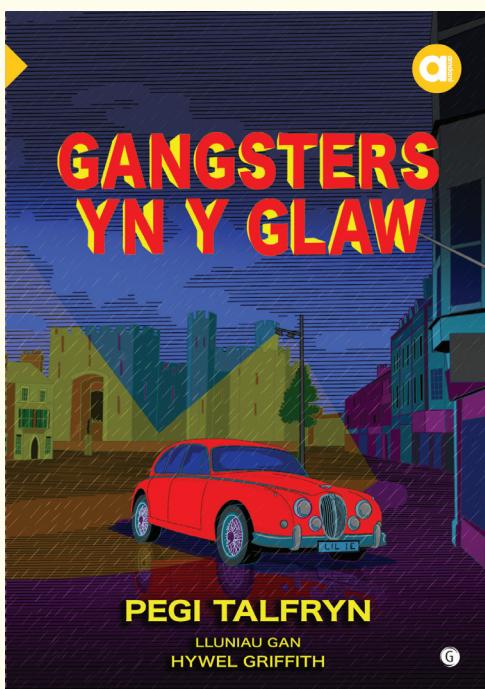
Mam: Dyw'r we ddim yn gweithio ar yr ynys!

Sam: Beth? Dw i ddim eisiau mynd, 'te...

Dych chi nawr yn gallu darllen *Gangsters yn y Glaw* gan Pegi Talfryn. Dych chi'n gallu prynu'r llyfr yn eich siop Gymraeg leol chi neu ar www.gwales.com.

Dyma'r clawr (*cover*) ac un paragraff:

Elsa Bowen dw i. Ditectif preifat dw i. Dw i'n byw yng Nghaernarfon. Dw i'n dŵad o Gaernarfon yn wreiddiol. Dw i'n gweithio yng Nghaernarfon. **Cofidre** dw i. Dw i ddim yn hoffi Caernarfon ond mae Caernarfon yn fy **ngwaed** i.

Cofidre – a native of Caernarfon;

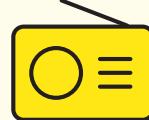
gwaed – blood

Robin Radio

a) Atebwch:

Ydy Rhian yn hoffi rygbi?

Beth mae Rhian a Bethan yn hoffi ei wneud yn Abertawe?

Beth fydd Rhian yn ei brynu i Bethan?

b) Gwrandewch am:

Dw i wrth fy modd gyda chwaraeon. —— *I love sport*

Does dim diddordeb gyda fi. ————— *I have no interest.*

fy hoff siop ————— *my favourite shop*

c) Cyfieithwch:

Thank you for phoning.

She will be sixty.

I forgot to say.

Help llaw

1. This is the first possessive pronoun that you have come across. The pronoun **fy** (my) is followed by the **Treiglad Trwynol/Nasal Mutation:**

T > Nh	D > N
C > Ngh	G > Ng
P > Mh	B > M

2. Often this **fy** is changed in speech to **y** before the above letters, and **yn** before other letters.

3. You will hear both **fy nghar** and **fy nghar i.**

4. You have now been introduced to the two main occasions when we use the **Treiglad Trwynol:**

Following the preposition **yn**, meaning 'in'.
Following the possessive pronoun **fy**.

family 1 family 2

Uned 20 (dau ddeg/ugain) - Dy, Eich

Nod: Gofyn cwestiynau am eiddo a pherthnasau pobl eraill/
Asking questions about other people's possessions and relatives
(dy lyfr di, eich llyfr chi)

Geirfa

gardd (gerddi) — garden(s)
llysferch — stepdaughter
mam faeth — foster mother
mam-ying- — mother-in-law
nghyfraith

maneg (menig) — glove(s)
modryb — auntie
ras(y)s — race(s)
rhestr(i) — list(s)

amser sbâr — spare time
diddordeb(au) — interest(s)
ewythr — uncle

llysfab — stepson
Illystad — stepfather
tad maeth — foster father
tei(s) — tie(s)

dringo — to climb
dwyn — to steal
sillafu — to spell

teithio — to travel
tyfu — to grow
ymarfer — to practise

rhan-amser — part-time

teuluol — family

pa? — which?

Geiriau pwysig i fi

X

X

X

X

Dyma eich ffeil chi.	Dyma eich tocyn chi.
Dyma eich desg chi.	Dyma eich llyfr chi.
Dyma eich ffôn chi.	Dyma eich cot chi.
Dyma eich allwedd chi.	Dyma eich rhestr siopa chi.
Dyma eich sbectol chi.	Dyma eich paned chi.
Dyma eich beiro chi.	Dyma eich menig chi.

Beth yw'ch enw chi? _____ *What is your name?*
Beth yw'ch cyfeiriad chi? _____ *What is your address?*
Beth yw'ch cod post chi? _____ *What is your post code?*
Beth yw'ch gwaith chi? _____ *What is your job?*

Syrjeri Aberheli

Enw	Cyfeiriad	Rhif ffôn	Dyddiad geni

Dyma dy ffeil di.	Dyma dy docyn di.	Dyma dy ddesg di.
Dyma dy ffôn di.	Dyma dy got di.	Dyma dy win di.
Dyma dy sbectol di.	Dyma dy baned di	Dyma dy frawd di.
Dyma dy fwyd di.		
Dyma dy lyfr di.		
Dyma dy restr siopa di.		

Beth yw dy enw di? _____ *What is your name?*
Beth yw dy ebost di? _____ *What is your email?*
Beth yw dy rif ffôn di? _____ *What is your phone number?*
Beth yw dy broblem di? _____ *What is your problem?*

Ble mae dy ddosbarth di? _____ *Where is your class?*
Pryd mae dy ddosbarth di'n dechrau? *When does your class start?*
Pryd mae dy ddosbarth di'n gorffen? *When does your class finish?*
Pwy yw dy diwtor di? _____ *Who is your tutor?*

Aberystwyth 9.30 – 12.30 Wenna Williams	Tregaron 14.00 – 16.00 Delyth Davies	Crymych 18.00 – 21.00 Bethan Barker	Hwlfordd 1.30 – 3.30 Alun ap Aled
Caerfyrddin 19.00 – 21.00 Rhys Rhisiart	Llanelli 9.00 – 13.00 Pedr Parri	Abertawe 14.15 – 17.00 Wil Williams	Port Talbot 9.00 – 12.00 Teleri Tomos
Caerdydd 10.00 – 14.30 Llinos Lloyd	Merthyr Tudful 18.30 – 21.00 Catrin Carter	Casnewydd 9.15 – 12.45 Llion Llwyd	Y Barri 9.45 – 13.15 Dewi Dafydd

Diddordebau

**Be dych chi'n hoffi ei wneud yn eich amser sbâr? /
Beth wyt ti'n hoffi ei wneud yn dy amser sbâr?**

Enw	diddordeb

Ynganu – Y Treiglad meddal

- Ydy dy deulu di'n mynd i deithio i Dreorci?**
- Ydy dy gariad di'n mynd i Gaerdydd i ganu?**
- Ydy dy blant di'n mynd i Bontypridd i brynu'r bêl binc?**
- Ydy dy fôs di'n mynd i fyw i Fedwas?**
- Ydy dy ddeintydd di'n mynd i Ddinas Powys i ddysgu Cymraeg?**
- Ydy dy âr/wraig di'n mynd i Wynedd i weld yr ardd?**
- Ydy dy fam di'n mynd i Fachynlleth i feddwl?**
- Ydy dy lysferch di'n mynd i lenwi tanc y Lamborghini?**
- Ydy dy rieni di'n mynd i Riwbeina i redeg ras?**

Sgwrs - Chi a Ti

A: Ble mae eich tei chi?

B: Pa dei?

A: Eich tei du chi.

B: Dw i ddim yn cofio.

A: Ydy e yn eich tŷ chi?

B: Fallai, ond fallai ddim.

A: Neu gyda eich tad chi?

B: Dw i ddim yn siŵr.

A: Bobl bach! Ydy eich tei du chi yn eich tŷ chi neu gyda eich tad chi?

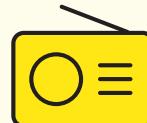
B: Does dim syniad gyda fi.

Nawr gyda'ch partner, newidiwch (change) y ddeialog o **chi i ti**

Robin Radio

a) Atebwch:

Ble roedd Twm yn byw?

Faint o blant sy gyda Twm?

Beth yw gwaith newydd Twm?

b) Gwrandewch am:

Ydw i'n eich nabod chi? *Do I know you?*

Dw i newydd symud yn ôl. *I have just moved back.*
ers llawer dydd *since ages / a long time ago*

c) Cyfieithwch:

Where is your house?

How old are your children?

What is your new job?

Help llaw

1. *The possessive pronoun **dy** (your, informal) is always followed by the soft mutation.*

dy dŷ di
dy gar di
dy bapur wal di

dy ddrws di
dy ardd di
dy feic di

dy fam di
dy lyfr di
dy rieni di

2. *No mutation follows **eich** (your, formal & plural).*

3. *You will hear both of the following:*

dy gar di
eich car chi

dy gar
eich car

Uned 21 (dau ddeg un) Dewch yma!

Nod: Cyfarwyddo/*Giving instructions*

(Codwch / Coda; Ewch / Cer, Dewch / Dere, Gwnewch / Gwna)

Geirfa

braich (breichiau) arm(s)
ceg(au) mouth(s)
coes(au) leg(s)

damwain (damweiniau) — accident(s)
lôn (lonydd) lane(s)

bys(edd) finger(s)
ces(y) case(s)
golau light
golau (goleuadau) - light(s)

lifft(iau) lift(s)
prawf test
tedi(s) teddy bear(s)
trwyn(au) nose(s)
(y)sbwriel rubbish

brwsio to brush
brycio to hurry
cyfieithu to translate
esgusodi to excuse

gwisgo to dress, to wear
taro to hit
tynnu llun to take a photo

chwith left
de right

gofalus careful
gyferbyn opposite

Geiriau pwysig i fi

X

X

X

X

Dych chi'n cofio?

Cymraeg Dosbarth:	Codwch	Eisteddwch	Esgusodwch fi
Ynganu:	Dwedwch		
Robin Radio:	Atebwch	Gwrandewch	Cyfieithwch
	Peidiwch		
Gwaith cartref:	Ysgrifennwch	Anfonwch	Atebwch
	Darllenwch	Ffeindiwch	Llenwch
	Newidiwch	Gofynnwch	

Dyma sut 'dyn ni'n dweud wrth bobl am wneud rhywbeth!

Chi

Codwch! _____	Get up!
Eisteddwch! _____	Sit down!
Symudwch! _____	Move!
Stopiwch! _____	Stop!

Yn y swyddfa: (chi)	
Eisteddwch wrth y ddesg. _____	Sit by the desk.
Agorwch y post. _____	Open the post.
Edrychwch ar y papurau. _____	Look at the papers.
Darllenwch ebost. _____	Read an email.
Anfonwch ebost. _____	Send an email.
Siaradwch â'r bòs. _____	Talk to the boss.
Atebwch y ffôn. _____	Answer the phone.

Cyn mynd ar wyliau...

- Paciwch eich cêس.** _____ Pack your case.
Codwch am bedwar o'r gloch. _____ Get up at four o'clock.
Cofiwch eich pasport. _____ Remember your passport.
Gyrrwch i'r maes awyr. _____ Drive to the airport.
Parciwch yn y maes parcio. _____ Park in the car park.
Ymlaciwch! _____ Relax!

Gyda'ch partner, newidiwch y geiriau wedi eu tanlinellu (bob yn ail).*Change the underlined words (in turn).*

Golchwch eich **gwallt** chi.

Foniuwch eich **bôs** chi.

Bwytwch eich **swper** chi.

Smwddiwch eich **crys** chi.

Cofiwch eich **ffôn** chi.

OND.....

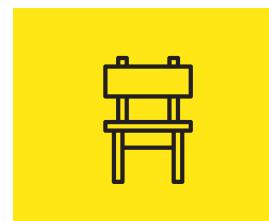
Rhedeg	Rhedwch yn gyflym.	Run quickly.
Cerdded	Cerddwch yn araf.	Walk slowly.
Yfed	Yfwch eich dŵr chi.	Drink your water.
Cymryd	Cymerwch eich cerdyn chi.	Take your card.
Gadael	Gadewch neges.	Leave a message.
Gwrando	Gwrandewch ar y neges.	Listen to the message.
Aros	Arhoswch yma.	Wait here.
Cau	Caewch y drws.	Close the door.
Rhoi	Rhowch y sbwriel ma's.	Put the rubbish out.

Gwrando

Gwrandwech ar y gorchymynion (*commands*)
ac ysgrifennwch rif y gorchymyn wrth y llun.

Byddwch yn ofalus. _____ Be careful.

Byddwch yn dawel. _____ Be quiet.

Byddwch yn barod. _____ Be ready.

Byddwch yn dda. _____ Be good.

Mynd

Ewch i'r dde.

Go right.

Ewch i'r chwith.

Go left.

Dod

Dewch yma.

Come here.

Dewch i mewn.

Come in.

Gwneud

Gwnewch eich gwaith cartref.

Do your homework.

Gwnewch eich gorau.

Do your best.

Ti

Coda! _____ Get up!

Eistedda! _____ Sit down!

Cerdd! _____ Walk!

Stopia! _____ Stop!

Yn y tŷ: (ti)

- Eistedda ar y soffa.** ————— Sit on the sofa.
Edrycha ar y teledu. ————— Watch television.
Darllena'r papur. ————— Read the paper.
Ateba'r ffôn. ————— Answer the phone.
Siarada â Mam-gu. ————— Talk to Granny.

Cyn mynd i'r ysgol...

- Coda o dy wely di.** ————— Get out of your bed.
Rho dy dedi di ar y gwely. ————— Put your teddy on the bed.
Bwyta dy frecwast di. ————— Eat your breakfast.
Gwisga dy wisg ysgol di. ————— Put on your school uniform.
Golcha dy wyneb di. ————— Wash your face.
Brwsia dy ddannedd di. ————— Brush your teeth.
Pacia dy fag di. ————— Pack your bag.
Cofia dy waith cartref di. ————— Remember your homework.
Brysia! ————— Hurry up!

Bod**Bydd yn ofalus.**

Be careful.

Mynd**Bydd yn dawel.**

Be quiet.

Cer i'r dde.

Go right.

Cer i'r chwith.

Go left.

Dod**Dere 'ma.**

Come here.

Dere i mewn.

Come in.

Gwneud**Gwna dy waith.**

Do your work.

Gwna dy orau.

Do your best.

Symudwch eich corff chi! / Symuda dy gorff di!

Codwch!

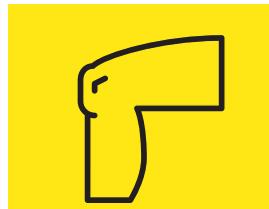
Codwch eich braich dde chi.
Codwch eich braich chwith chi.
Codwch eich coes dde chi.
Rhowch eich coes dde chi i lawr.
Symudwch eich coes chwith chi.
Symudwch eich troed dde chi.
Rhowch eich bys ar eich trwyn chi.
Rhowch eich bys ar eich ceg chi.
Rhowch eich llaw dde ar eich pen chi.
Trowch o gwmpas.
Eisteddwch!

Coda!

Coda dy fraich dde di.
Coda dy fraich chwith di.
Coda dy goes dde di.
Rho dy goes dde di i lawr.
Symuda dy goes chwith di.
Symuda dy droed dde di.
Rho dy fys ar dy drwyn di.
Rho dy fys ar dy geg di.
Rho dy law dde ar dy ben di.
Tro o gwmpas.
Eistedda!

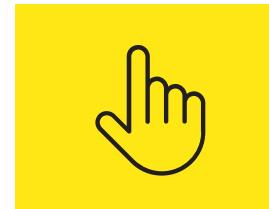
braich

coes

troed

bys

trwyn

ceg

pen

llaw

Penwythnos i ffwrdd yng Nghymru

	chi	ti
Ble > mynd?		
Pryd > mynd?		
Sut > mynd?		
Ble > aros?		
Beth > bwyta?		
Beth > yfed?		
Ble > cerdded?		
Sut > dod adre?		

Peidiwch!	<i>Don't!</i>	Paid!
Peidiwch â gyrru'n gyflym.	<i>Don't drive quickly.</i>	Paid â gyrru'n gyflym.
Peidiwch â thalu.	<i>Don't pay.</i>	Paid â thalu.
Peidiwch â chodi.	<i>Don't get up.</i>	Paid â chodi.
Peidiwch â pharcio.	<i>Don't park.</i>	Paid â pharcio.
Peidiwch ag agror y drws.	<i>Don't open the door.</i>	Paid ag agror y drws.

Mewn parau, edrychwrch ar y lluniau a dewiswch orchmynion:

i) Peidiwch ii) Paid.

**DIM
DRINGO
NO
CLIMBING**

**Dim ysmgu
No
Smoking**

**DIM PARCIO
DROS NOS
NO OVERNIGHT
PARKING**

**DIM NOFIO
NO
SWIMMING**

Ynganu – Darllenwch y ddeialog yma:

A: Prynhawk da, Theatr De Cymru.

B: Prynhawk da. Ydy hi'n bosib prynu dau docyn i'r ddrama nos yfory, os gwelwch chi'n dda?

A: Ydy, wrth gwrs. Ble dych chi eisiau eistedd?

B: Dw i ddim yn siŵr. Mae fy nhad i'n hen, a dyw e ddim yn gallu cerdded yn dda.

A: Eisteddwch wrth y drws, mae digon o docynnau ar gael.

B: Hyfryd. 'Dyn ni'n mynd i gyrraedd tua chwarter wedi saith.

A: Dewch i'r ddesg a bydd rhywun yma i'ch helpu chi.

B: Diolch yn fawr i chi. Mae'r staff bob amser yn hyfryd iawn.

A: Mwynhewch y ddrama a diolch am ffonio.

Sgwrs

Arholwr:

Reit, trowch i'r dde yma.
Ewch ma's o'r maes parcio.
Ewch yn araf.
Gyrrwch yn ofalus!
Arafwch...
Peidiwch ag edrych ar eich ffôn chi!
Edrychwch ar y ffordd!
Arafwch...
Arhoswch wrth y...
Brêciwch nawr!
Stopiwch!
Parciwch yma – nawr!

Mr Evans: Ydw i wedi pasio?

Arholwr: Pasio? Nac ydych wir!

Mr Evans: Pam?

Arholwr: Pam? Dych chi wedi taro wal a stopioch chi ddim wrth y golau coch. Dw i'n teimlo'n dost!

Mr Evans: Ond chaethon ni ddim damwain.

Arholwr: Ewch adre wir, Mr Evans, ar y bws.

Mr Evans: O wel, diolch yn fawr. Gwela i chi y tro nesa.

Arholwr: Dim diolch - byth eto!

Gwylio – Dewch i Ruthun

Gwyliwch y fideo.

Y tro cynta, rhaid i chi gyfrif faint o weithiau dych chi'n clywed **ewch**:

Gwyliwch eto a nodwch y gorchmynion:

.....
.....
.....

Robin Radio

a) Atebwch:

Beth fydd yn digwydd ym mis Awst?

Beth oedd Anti Mair yn wisgo yn y lluniau?

Ble mae Stiwdio Radio Rocio?

b) Gwrandewch am:

Roeddech chi'n sôn... _____ You were saying...
ers y dechrau _____ from the start
gyferbyn â'r llyfrgell _____ opposite the library

c) Cyfieithwch:

I have a present for Anti Mair.

Where is the studio?

I will be in the studio tomorrow morning.

commands 1 commands 2

Help llaw

1. To give a command or instructions, you need to find the stem of the verb. This will come in useful in many other grammatical patterns so it is worth taking the time to learn them thoroughly now.

On the whole, if the verb finishes with a **consonant**, add the ending **-wch** or **-a** to the whole word:

Edrychwch/a, Darllenwch/a, Eisteddwch/a

If it finishes with a **vowel**, drop the last vowel before adding **-wch** or **-a**:

Codi > Codwch/Coda

Ffonio>Ffoniwch/Ffonia

Bwyta>Bwytwch/Bwyta

Ymlacio>Ymlaciwch/Ymlacia

However, there are some irregular stems which you need to learn.

If a verb ends in **-ed** or **-eg**, this ending will be dropped. '**Eds** will roll and **egs** will smash!'

Cerdded>Cerddwch/Cerdda

Rhedeg>Rhedwch/Rheda

Some verbs have slightly different informal commands:

Troi > Trowch/Tro

Rhoi > Rhowch/Rho

2. As usual, the verbs **mynd**, **dod** and **gwneud** are irregular:

Mynd > Ewch (sometimes **Cerwch**)

Dod > Dewch

Gwneud > Gnewch

Cer

Dere

Gwna

3. **Peidio â** – (not to) is ... followed by the infinitive of the verb and an Aspirate Mutation (an added **H**) following the letters **T**, **C** and **P**.

Peidiwch â mynd.

Peidiwch â thalu.

Paid â chodi.

Paid â phoeni.

4. **Â** becomes **ag** before a vowel:
Paid ag agror y drws.

Uned 22 (dau ddeg dau) – Yn y gwaith

**Nod: Siarad yn y gwaith ac adolygu unedau 16-21/
Speaking in work and revision of units 16-21
(Pwy sy...? Beth sy..? Faint sy...?)**

Geirfa

afon(ydd) ——— river(s)

pont(ydd) ——— bridge(s)

cwrs (crysiau) ——— course(s)

parti (partïon) ——— party (parties)

ffigwr (ffigyrâu) ——— figure(s)

pentref(i) ——— village(s)

gwerth ——— worth

dangos ——— to show

rheoli ——— to manage

arbennig ——— special

llawn ——— full

dim byd ——— nothing

neb ——— nobody

erioed ——— never

o gwbl ——— at all

heb ——— without

rhwng ——— between

rhyw (rhai) ——— some

Geiriau pwysig i fi

X

X

X

X

Gêm o gardiau

A	Sut bydd y tywydd yfory?	Faint o'r gloch wyt ti'n bwyta dy ginio fel arfer?	Beth o'ch chi'n hoffi ei wneud pan o'ch chi'n blentyn?	Beth yw enw'r dyn drws nesa?
2	Beth wnaethoch chi ddoe?	Ble byddi di'n mynd yfory?	Oes anifeiliaid anwes gyda chi?	Beth yw enw dy ffrind gorau di?
3	Beth yw/oedd enw dy fôs di?	Sut mae'r tywydd heddiw/heno?	Ble bydd y plant dydd Llun nesa?	Faint o'r gloch dych chi'n codi fel arfer?
4	O ble dych chi'n dod yn wreiddiol?	Dwedwch rywbeth am eich gwaith chi.	Sut roedd y tywydd ddoe?	Beth yw lliw dy gar di?
5	Dwedwch rywbeth am ffrind.	Beth wnaethoch chi neithiwr?	Am faint o'r gloch wyt ti'n bwyta dy frecwast fel arfer?	Beth fyddwch chi'n ei wneud nos Sul?
6	Am faint o'r gloch mae eich cloc larwm chi'n canu?	Beth yw dy enw di? (enw 1af)	Ble byddwch chi dydd Nadolig?	Beth yw/oedd eich gwaith chi?
7	Beth fydd y plant yn ei wneud yfory?	Faint o'r gloch codoch chi dydd Sadwrn?	Beth yw enw'r fenyw drws nesa?	Beth dych chi'n ei hoffi ar y teledu?
8	Am faint o'r gloch dych chi'n mynd i gysgu fel arfer?	Ble aethoch chi i'r ysgol?	Beth fyddi di'n ei wneud y penwythnos nesa?	Faint yw pris peint o gwrrw mewn tafarn?
9	Oes teulu gyda chi?	Ble dych chi'n byw?	Beth wnaethoch chi y penwythnos diwetha?	Beth yw lliw dy esgidiau di?
10	Gyda phwy dych chi'n siarad Cymraeg?	Beth yw lliw dy lygaid di?	O ble mae dy deulu di'n dod?	Sut daethoch chi yma heddiw?
Jac	Ble byddwch chi'n mynd ar wyliau nesa?	Beth yw lliw esgidiau'r tiwtor?	Sut bydd y tywydd yn Siberia heno?	Pryd dych chi'n siarad Cymraeg?
Brenhines	Beth yw eich enw chi? (enw llawn)	Beth fyddwch chi'n ei wneud y mis nesa?	Beth wnaethoch chi neithiwr?	Ble dych chi'n siarad Cymraeg?
Brenin	Faint yw pris paned o goffi mewn caffi?	Sut bydd y tywydd yn y Sahara yfory?	Ble aethoch chi ar eich gwyliau diwetha chi?	Beth dych chi'n hoffi ei wneud yn eich amser sbâr chi?

Sgwrs 1

Gwrandewch ar y sgwrs a llenwch y grid

Ar goll	Ble?

Ceri: Bore da, Ms Davies-Hughes.
Sut roedd y daith yma
heiddiw?

Ms. D-H: Roedd y traffig yn ofnadwy
unwaith eto. Mae'n gas gyda fi
yrru ar y ffordd fawr ar fore
Llun. A dweud y gwir, mae'n
gas gyda fi bob bore Llun.

Ceri: Dych chi eisiau paned?

Ms. D-H: Mewn munud. Ble mae fy
mhost i?

Ceri: Ar y ddesg, yn eich swyddfa
chi.

Ms. D-H: Ble mae fy mhapurau i?

Ceri: Mae rhai ar y silff wrth y ffenest,
ac mae rhai ar y ddesg.

Ms. D-H: Ble mae fy ffeiliau i?

Ceri: Yn y cwpwrdd ffeiliau.

Ms. D-H: Dw i wedi colli fy ffôn
symudol i. Wyt ti'n gwybod
ble mae e?

Ceri: Ar y bwrdd, dan eich post chi.

Ms. D-H: A ble mae fy nghyfarfod
cyntaf i y bore 'ma?

Ceri: Bydd eich cyfarfod Skype
chi yn y swyddfa yma!

Ms. D-H: Bendigedig!

Ceri: A bydd eich paned chi
ar eich desg chi mewn
munud.

Ms. D-H: Diolch yn fawr Ceri, rwyt ti'n
werth y byd!

Gwerth y byd – “worth the world” –
idiom fel “worth your weight in gold”.

Dych chi'n cofio?

- Pwy sy'n siarad?

(RR uned 2)

- Beth sy'n bod?

(RR uned 11)

- Beth sy'n digwydd?

(Cymraeg dosbarth uned 12)

- Pwy sy'n gwneud y rhaglen?

(RR uned 12)

Pwy sy'n gweithio heddiw?

Who is working today?

Gareth.

Pwy sy'n dod i'r briodas?

Who's coming to the wedding?

Pawb.

Pwy sy'n chwarae heno?

Who is playing tonight?

Wrecsam.

Pwy sy'n dysgu'r dosbarth?

Who is teaching the class?

Eleri Elis.

Pwy sy'n actio yn y ffilm?

Who is acting in the film?

Ioan Ifans.

Beth sy'n bod?

What is the matter?

Dim byd.

Beth sy'n digwydd?

What is happening?

Dim byd.

Faint sy'n mynd?

How many are going?

Neb.

Faint sy'n aros?

How many are staying?

Neb.

Pa gwestiwn sy'n mynd gyda pha lun?

Pwy sy'n protestio?

Pwy sy'n gwneud y baned?

Beth sy'n bod?

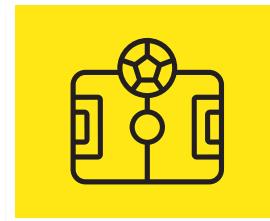
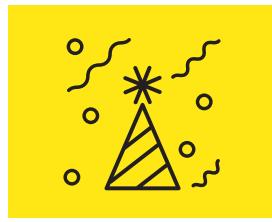
Pwy sy'n canu yn y cyngerdd?

Pwy sy'n rhedeg y marathon?

Pwy sy'n cael parti?

Pwy sy'n siarad?

Pwy sy'n chwarae'r gêm?

Pwy sy 'na? _____

Who is there?

Pwy sy ar y ffôn? _____

Who is on the phone?

Beth sy ar y teledu heno? _____

What is on television tonight?

Faint sy yn y dosbarth? _____

How many are in class?

Sgwrs 2

- A: Fyddi di'n mynd i'r cyfarfod mawr yr wythnos nesa?
- B: Dw i ddim yn siŵr. Pryd mae e?
- A: Dydd Mercher.
- B: Faint o'r gloch mae e'n dechrau?
- A: Chwech o'r gloch.
- B: Ble mae e?

- A: Yn y gwesty mawr drws nesa i'r orsaf yn y dre. Ac mae swper wedyn gyda siaradwr.
- B: Faint yw'r pris?
- A: Un deg pum punt.
- B: Gaf i lifft?
- B: Cei, wrth gwrs.
- B: Grêt. Bydda i'n cofrestru.

Gwrando

Llenwch y grid:

Beth	Amser dechrau <small>* Defnyddiwch rifau * Use numbers</small>	Pris
Barbeciw		
Ras Rafftiau		
Sioe Ffasiynau		
Sioe Flodau		
Noson Karaoke		

Siaradwch gyda'ch partner – ble dych chi eisiau mynd?

Wedyn ysgrifennwch ddeialog fach ar batrwm Sgwrs 2 am y digwyddiad yna.

Choose one event you would like to go to. Write a dialogue on the pattern of Sgwrs 2 about that event.

Sgwrs 3:

Pennaeth: Bore da bawb. Croeso i'r cyfarfod. Croeso arbennig i Twm Tomos o swyddfa Abercastell.

Twm Tomos: Diolch.

Pennaeth: Dych chi wedi bod yn Swyddfa Caerheli o'r blaen Twm?

Twm Tomos: Nac ydw.

Pennaeth: Twm, dyma Rhian, Ryan, Rhys, Rhodri a Rhiannon.

Twm Tomos: Siaradwch yn araf os gwelwch chi'n dda.

Pennaeth: Peidiwch â phoeni. Reit, mae problem fawr gyda ni. Dw i eisiau dechrau gyda'r ffigyrâu yma. Edrychwch ar y graff.

Twm Tomos: O diar, dw i ddim yn deall graffiau yn dda iawn.

Pennaeth: Mae'n hawdd – mae'r ffigyrâu gwerthu yn mynd lawr bob mis, yn arbennig ym mis Awst yn Abercastell. Beth sy'n bod, Twm?

Twm Tomos: Wel, dw i wedi bod ar fy mhen fy hun yn y swyddfa am ddau fis. Mae Gwyn wedi bod yn gweithio i ffwrdd.

Pennaeth: Ble mae Gwyn wedi bod yn gweithio?

Twm Tomos: Yma!

Pennaeth: Pam?

Twm Tomos: Achos dych chi wedi bod ar y cwrs "Ymlacio gyda Yoga" yn Madeira am fis.

Pennaeth: Dw i'n gweld. Reit, amser paned dw i'n meddwl. Wedyn 'dyn ni'n mynd i drafod y Parti Nadolig. Pwy sy'n trefnu'r bws?

Beth yw'r ateb?

1	Fydda i'n cael diwrnod i ffwrdd dydd Nadolig?	Bydd.
2	Fyddi di'n cael picnic ym mis Awst?	Byddwn.
3	Fydd hi'n wyntog yfory?	Byddan.
4	Fyddwn ni'n cael gwaith cartref yr wythnos yma?	Byddi.
5	Fyddwch chi yma yr wythnos nesa?	Byddwch.
6	Fydd y dosbarth yn edrych ar S4C dydd Sul?	Bydda.

work 1

Gwyliau

Gwrandewch ar Gwilym Bowen Rhys yn canu 'Tŷ Bach Twt' a llenwch y bylchau.

Mae dipyn o bach twt,

O bach twt, o bach twt.

Mae dipyn o bach twt,

A'r gwynt i'r bob

Hei di ho, di hei di hei di ho,

A'r gwynt i'r bob

A..... dipyn o gil y

O gil y , o gil y

A..... dipyn o gil y

Gael gweld y a'r tonnau.

Hei di ho, di hei di hei di ho,

Gael gweld y a'r tonnau.

Ac yna byddaf yn llon myd,

Yn llon myd, yn llon myd.

Ac yna byddaf yn llon myd

A'r i'r bob

Hei di ho, di hei di hei di ho,

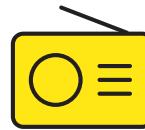
A'r i'r bob

Hei di ho, di hei di hei di ho,

A'r i'r bob

Robin Radio

a) Atebwch:

Pwy yw Mr Richards?

.....

Faint fydd oed Anti Mair y mis nesa?

.....

Beth mae Mr Richards eisiau trefnu?

.....

b) Gwrandewch am:

Mae hi wrth ei bodd. _____ *She is delighted.*
 Dyw hi byth yn hwyr. _____ *She is never late.*
 yma o hyd _____ *still here*

c) Cyfieithwch:

She isn't here yet.

She will be very sad.

Here he is now.

Help llaw

*The use of **sy** will be fully explained in the next coursebook, but for the time being, learn that it follows **Pwy**, **Beth** and **Faint** with verbs and prepositions:*

Pwy sy'n siarad?

Beth sy'n digwydd?

Faint sy'n mynd?

Pwy sy wrth y drws?

Beth sy ar y teledu?

Faint sy yn y dosbarth?

Uned 23 (dau ddeg tri) – Rhaid i fi

Nod: Siarad am orfod gwneud rhywbeth /
Talking about having to do something
(Rhaid i fi, Oes rhaid i fi?, Does dim rhaid i fi)

Geirfa

sigarét (sigaréts) - cigarette(s)

angor ————— anchor
cloc larwm ————— alarm clock
eryr(od) ————— eagle(s)

fideo(s) ————— video(s)
iechyd ————— health
lliw haul ————— suntan
nwy ————— gas

caru ————— to love
cychwyn ————— to start
cyrraedd ————— to arrive

cytuno ————— to agree
dathlu ————— to celebrate
dewis ————— to choose

byr ————— short

ar lan... ————— on the bank of...
ar unwaith! ————— at once!
mewn pryd ————— in time

os ————— if
unwaith ————— once
tu fa's (i) ————— outside

Geiriau pwysig i fi

X

X

X

X

Rhaid i fi siopa yfory. — I must go shopping tomorrow.

Rhaid i fi smwddio nos Sul. — I must do the ironing on Sunday night.

Rhaid i fi bostio llythyr yr wythnos nesa. — I must post a letter next week.

Rhaid i fi brynu car newydd y flwyddyn nesa. — I must buy a new car next year.

Oes rhaid i ti fynd i gyfarfod heddiw? — Do you have to go to a meeting today?

Oes rhaid i ti lenwi'r tanc petrol heno? — Do you have to fill the petrol tank tonight?

Oes rhaid i ti weithio yr wythnos nesa? — Do you have to work next week?

Oes rhaid i ti dalu'r bil treth y mis nesa? — Do you have to pay the tax bill next month?

Oes.

Nac oes.

Does dim rhaid i ni dalu bil heddiw. — We don't have to pay a bill today.

Does dim rhaid i ni brynu petrol heddiw. — We don't have to buy petrol today.

Does dim rhaid i chi fynd i'r cyfarfod. — You don't have to go to the meeting.

Does dim rhaid i chi weld y deintydd. — You don't have to see the dentist.

Taith Dosbarth

Siaradwch! Ble dych chi'n gallu mynd fel dosbarth i ymarfer Cymraeg cyn diwedd y flwyddyn? Rhaid i chi feddwl am ddau opsiwn: Defnyddiwch **Rhaid i ni**.

Wedyn byddwch chi'n dewis!

Rhaid i Marc weithio dydd Sadwrn. — Marc must work on Saturday.

Rhaid i Mari weithio dydd Sul. — Mari must work on Sunday.

Rhaid iddo fe ffonio ffrind. — He must phone a friend.

Rhaid iddo fe dalu bil. — He must pay a bill.

Rhaid iddi hi brynu car newydd. — She must buy a new car.

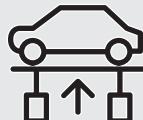
Rhaid iddi hi fynd at y deintydd. — She must go to the dentist.

Rhaid i'r plant fynd i'r ysgol. — The children must go to school.

Rhaid iddyn nhw ddarllen. — They must read.

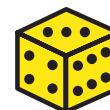
Rhaid iddyn nhw chwarae yn yr iard. — They must play in the yard.

nhw 		dydd Sadwrn
Carwyn 		nawr
y ffans 		yfory
fe 		nawr
y babi 		bore Llun
y plant 		dydd Gwener
hi 		nawr
fe 		heno

Ymarfer

smwddio

torri'r lawnt

garddio

siopa

peintio'r tŷ

golchi'r car

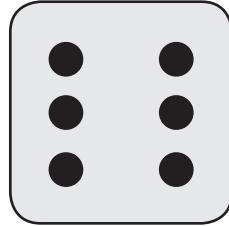
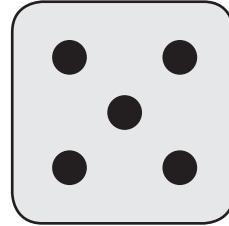
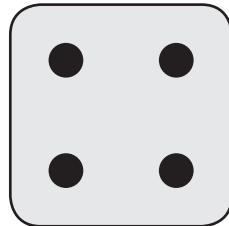
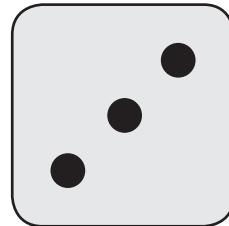
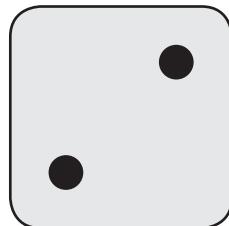
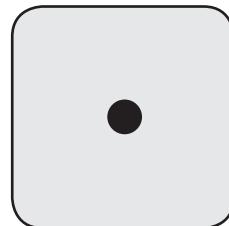
mynd â'r plant i barti

golchi dillad

llenwi'r tanc petrol

coginio cinio dydd Sul

dysgu

1 – fi

2 – ti

3 – fe

4 – hi

5 – chi

6 - nhw

Mae'r gath yn dost.	Rhaid iddo fe fynd at y barbwr.
Dyw'r car ddim yn cychwyn.	Rhaid iddo fe brynu tsili coch.
Dw i eisiau gwneud Tai Kwando.	Rhaid i ti ffonio'r garej nawr.
Collodd y plant y bws eto y bore 'ma.	Rhaid i ti wisgo dillad haf.
Dw i eisiau bwyta tapas.	Rhaid i ni ymarfer siarad bob dydd.
'Dyn ni ar gwrs Cymraeg.	Rhaid iddi hi fynd at y fet.
Dw i'n teimlo'n dwym.	Rhaid i ti symud i Sbaen.
'Dyn ni eisiau mynd ar saffari.	Rhaid i ti wisgo helmed.
Mae Carl eisiau coginio cyrri.	Rhaid iddyn nhw gael cloc larwm.
Mae Bob eisiau gwallt byr.	Rhaid i chi fynd i Affrica.

Rhaid i fi beidio â smocio. ————— I mustn't smoke.

Rhaid i fi beidio â siarad Saesneg. ————— I mustn't speak English.

Rhaid i fi beidio â bwyta gormod. ————— I mustn't eat too much.

Rhaid i fi beidio â bod yn hwyr. ————— I mustn't be late.

Sgwrs

Eryl: Dw i'n caru Tad-cu, ond mae e'n grac iawn heddiw.

Jo: Ydy, mae e wedi bod at y doctor. Mae tipyn bach o beswch arno fe.

Eryl: Beth ddwedodd y doctor?

Jo: Rhaid iddo fe stopio smocio.

Eryl: Dw i'n cytuno, mae sigaréts yn ddrud, ac mae peswch arno fe ers wythnosau.

Jo: Canu gormod yn y clwb ar ôl y gêm rygbi, yn ôl Tad-cu.

Eryl: Rhaid iddo fe stopio mynd i'r clwb i edrych ar y rygbi.

Jo: Dyw e ddim yn edrych ar y gêm, mae e'n chwarae i'r tîm dros wyth deg oed!

Eryl: Chwarae? Ond mae e'n naw deg saith! Rhaid iddo fe stopio chwarae rygbi ar unwaith!

Jo: Roedd y doctor yn cytuno...

Eryl: Wel, iechyd da i Tad-cu, beth bynnag!

Iechyd da – idiom: Literally "Good Health" but idiomatically "Cheers!"

Ynganu

- A:** **Prynhawn da, dych chi'n iawn?**
- B:** Mae tipyn o broblem gyda fi a dweud y gwir. Dw i ddim yn gwybod ble mae fy nghar i.
- A:** **Ydy e yn y maes parcio mawr?**
- B:** Nac ydy. Parciais i ar y stryd, tu fa's i siop bapurau.
- A:** **Pa siop bapurau? Mae pedair siop yn yr ardal.**

- B:** Maen nhw'n adeiladu tai newydd dros y ffordd, os dw i'n cofio'n iawn.
- A:** **Siop Ifan. Mae hi rownd y gornel yma. Ond brysiwch. Dim ond am hanner awr mae'n bosib parcio ar y stryd yna.**
- B:** Hanner awr? O na! Dw i wedi parcio'r car ers chwarter i naw. Rhaid i fi fynd.

Gwyliau – “Os dych chi'n dod i Gaernarfon...”

Edrychwch ar y fideo. Rhowch y brawddegau mewn trefn:

Siarad Cymraeg â phobl newydd
Gweld Lloyd George
Mynd i weld y castell
Gweld yr angor
Cerdded ar lan Afon Menai

Edrych ar yr eryr
Mynd i'r siop lyfrau
Prynu paned neu beint yn Gymraeg
Mynd i'r maes

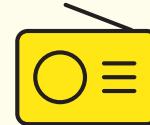
Heb edrych ar y llyfr, gyda'ch partner, triwch gofio beth mae'n rhaid i chi wneud yng Nghaernarfon.

Robin Radio

a) Atebwch:

Pam mae Anti Mair yn hwyr?

Pam mae Llinos yn yr ysbty?

Beth mae Llinos yn ei wneud heno?

b) Gwrandewch am:

Dych chi i fod yma. ————— You are supposed to be here.
Mae'n ddrwg gyda fi mod i'n hwyr. ————— I'm sorry I'm late.
Roedd rhaid i fi fynd. ————— I had to go.

c) Cyfieithwch:

Llinos must work.

I don't have to!

You must make a cuppa.

Help llaw

1. Here is the verb pattern for **Rhaid** in full:

Rhaid i fi
Rhaid i ti
Rhaid iddo fe
Rhaid iddi hi

Rhaid i ni
Rhaid i chi
Rhaid iddyn nhw

The question form is **Oes rhaid i fi?** etc. and the negative is **Does dim rhaid i fi.**

2. The **treiglad meddal** following the pattern **Rhaid i fi** is caused by the **i:** **Rhaid i fi fynd.**

3. There is no **yn** in this pattern.

4. **MAE rhaid i fi/ i ti /iddo fe** etc is the full pattern but the word **MAE** is mainly dropped in speech. However **ROEDD rhaid i fi** (as heard in **Robin Radio**) is essential to show that you are talking about the past. We will practise this pattern in the next revision unit.

5. **Mynd at y doctor/ mynd i'r ysbyty** – In Welsh there are two forms of "going to":

Mynd i'r gwaith/i'r swyddfa	mynd + i + lle
Mynd at y doctor	mynd + at + person

6. Look at the difference between

Rhaid i fi beidio. _____ I must not.
Does dim rhaid i fi. _____ I don't have to.

must & not

Uned 24 (dau ddeg pedwar) – Cyn ac ar ôl

Nod: Siarad am gyfres o ddigwyddiadau yn eu trefn
Talking about a series of events in sequence
(Cyn i fi, Ar ôl i fi)

Geirfa

Cymraes	menyw o Gymru
Iosin	sweets
Saesnes	menyw o Loegr

ŵel cist car	car boot sale
stondin(au)	stall(s)

ambiwlangs	ambulance
Cymro (Cymry)	dyn o Gymru (pobl o Gymru)
gyrrwr (-wyr)	driver(s)
oriawr	watch
paent	paint

syched	thirst
Sais (Saeson)	dyn o Loegr (pobl o Loegr)
tegan(au)	toy(s)
tegell	kettle
tŷ bach	toilet

gweddol	so-so
---------	-------

berwi	to boil
bwydo	to feed
cuddio	to hide

deffro/dihuno	to wake up
meindio	to mind
methu	to fail

achos	because
-------	---------

parod	ready
-------	-------

Geiriau pwysig i fi

X

X

X

X

Ar ôl

Pryd dechreuoedd chi

ddysgu Cymraeg? _____ When did you start learning Welsh?

Ar ôl i fi ddechrau'r ysgol. _____ After I started school.

Ar ôl i fi gael swydd newydd. _____ After I got a new job.

Ar ôl i fi symud i Gymru. _____ After I moved to Wales.

Ar ôl i fi gwrdd â fy mhartner. _____ After I met my partner.

Ar ôl i fi gael plant. _____ After I had children.

Ar ôl i fi ymddeol. _____ After I retired.

	y tiwtor	fi		
codi				
cael cawod				
bwyta brecwast				
mynd i'r tŷ bach				
edrych ar y we/ffôn/cyfrifiadur				
brwsio dannedd				
edrych ar y teledu				
darllen papur				
bwydo'r ci/y gath/y plant				
gwisgo				
codi'r plant				
golchi gwallt				
mynd â'r ci am dro				
yfed paned				
mynd â'r plant i'r ysgol				
mynd i'r dre				
mynd i'r gwaith				

Cyn

Cyn i fi agor y drws, rhaid

i fi ffeindio'r allwedd.

Before I open the door,

I must find the key.

Cyn i fi fynd adre, rhaid

i fi orffen y gwaith.

Before I go home,

I must finish the work.

Cyn i fi fynd i'r parti,

rhaid i fi brynu anrheg.

Before I go to the party,

I must buy a gift.

Cyn i fi yrru car, rhaid

i fi basio fy mhrawf.

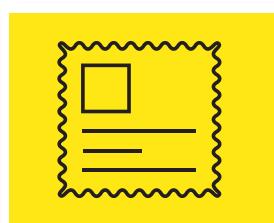
Before I drive a car,

I must pass my test.

Cysylltwch y lluniau a dwedwch frawddegau:

marathon

stamp

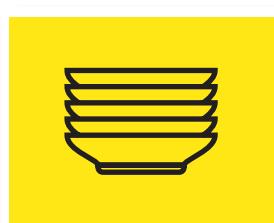
swper

tegell

llythyr

llestri

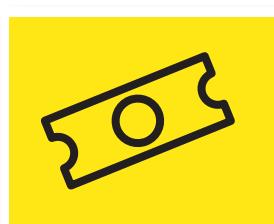
paned

ymarfer

parcio

tocyn

Rhaid i Rhys fynd adre. ————— Rhys must go home.

**Ar ôl iddo fe gyrraedd adre,
rhaid iddo fe smwddio.** ————— After he arrives home,
he must do the ironing.

Rhaid i Rhian fynd adre. ————— Rhian must go home.

**Ar ôl iddi hi gyrraedd adre,
rhaid iddi hi ffonio Mam-gu.** ————— After she arrives home,
she must phone Granny.

Rhaid i Rhian a Rhys fynd adre. ————— Rhian and Rhys must go home.

**Ar ôl iddyn nhw gyrraedd adre,
rhaid iddyn nhw ymlacio.** ————— After they arrive home,
they must relax.

Noson Nefyl

Neithiwr aeth Nefyl ma's am saith o'r gloch.

..... fynd ma's, aeth e i'r dafarn.

..... gyrraedd y dafarn, cafodd e fwyd.

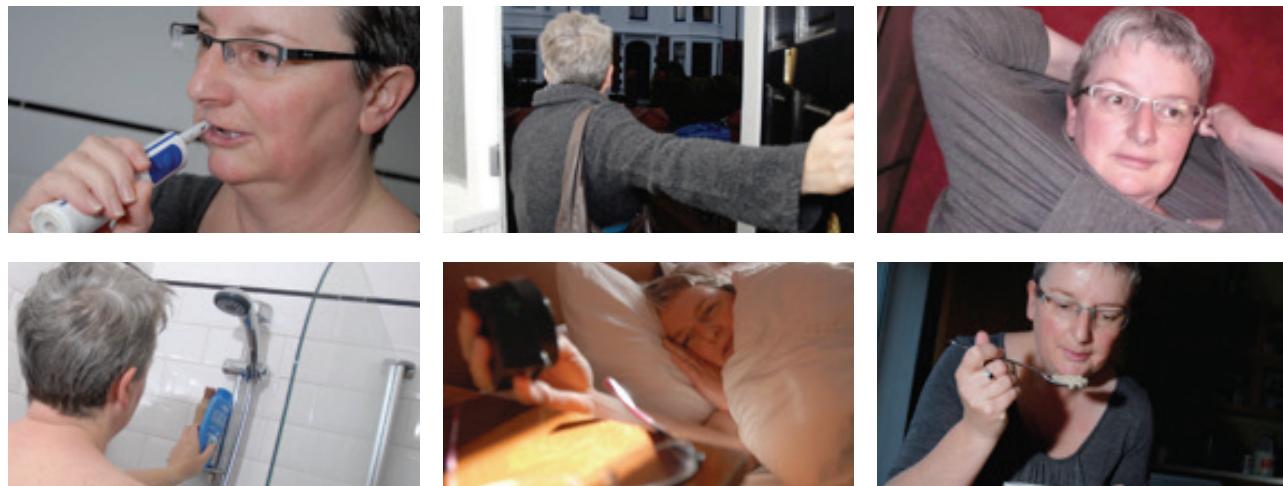

.....**gwelodd e Delyth.**

.....**edrychodd e ar yr oriawr.**

.....**aeth e i godi Llinos o'r orsaf.**

Bore Beti

1.
2.
3.
4.
5.
6.

Pryd byddi di'n mynd adre?

- Ar ôl i'r dosbarth orffen.** After the class finishes.
Ar ôl i'r ffilm orffen. After the film finishes.
Ar ôl i'r bws gyrraedd. After the bus arrives.
Ar ôl i'r dafarn gau. After the pub shuts.

Pryd bydd y plant gartre?		Ar ôl i'r pitsa gyrraedd.
Pryd byddwn ni'n prynu car newydd?		Ar ôl i'r larwm ganu.
Pryd byddi di'n nôl llaeth?		Ar ôl i'r siec loteri gyrraedd.
Pryd bydd y parti'n gorffen?		Ar ôl i'r tegell ferwi.
Pryd byddwch chi'n nôl arian?		Ar ôl i'r ysgol orffen.
Pryd byddwch chi'n bwyta heno?		Cyn i'r banc gau.
Pryd 'dyn ni'n mynd i gael paned?		Ar ôl i'r heddlu gyrraedd.
Pryd byddi di'n codi yfory?		Ar ôl i'r car fethu'r MOT eto.
Pryd byddi di'n ymddeol?		Ar ôl i'r siop agor.

Ynganu

- A: Noswaith dda. Sut dych chi heno?
B: Wedi blino. Roedd hi'n brysur iawn yn y gwaith heddiw.
Ar ôl i fi ddod adre cysgais i am awr ar y soffa.
A: Ble dych chi'n gweithio?
B: Dw i'n gweithio fel gyrrwr ambiwlans yn yr ysbyty.
A: Pryd dechreuoch chi?
B: Tair wythnos a hanner yn ôl, ar ôl i fi orffen fy nghwrs coleg.
A: Dych chi'n mwynhau'r gwaith?
B: Dim llawer. Dw i'n symud i swydd newydd cyn bo hir.

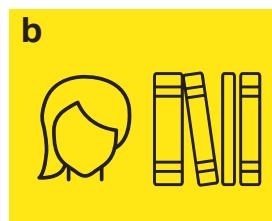

Gwrando

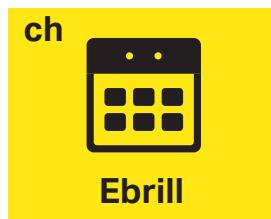
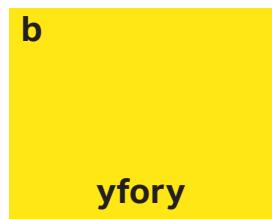

Rhowch lythyren yr ateb cywir yn y bocs:
Put the letter of the correct answer in the box:

1. Ble mae Catrin yn mynd?

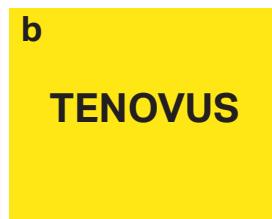
2. Pryd mae Catrin yn rhedeg y ras?

3. Beth mae Aled yn hoffi ei wneud nawr?

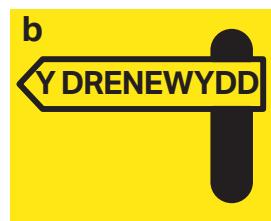

4. I bwy mae'r Clwb Seiclo'n codi arian ddydd Sadwrn?

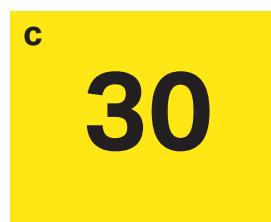

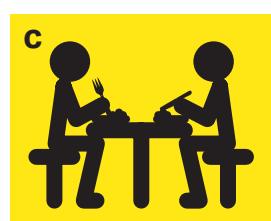
5. Ble mae ras Aled yn gorffen?

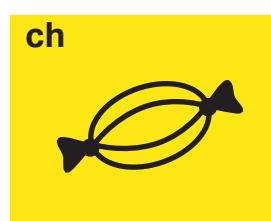
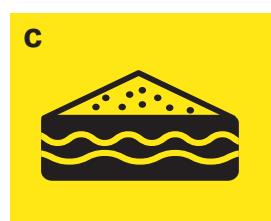
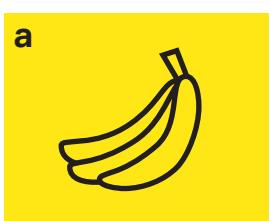
6. Faint o ferched sy yn y Clwb Seiclo?

7. Beth mae Catrin yn mynd i'w wneud am 1.30?

8. Beth mae Aled yn ei brynu yn siop y garej?

Sgwrs - Yn y Sêl Cist Car

Carys: Gaf i barcio fy nghar i yma?

Bill: Cewch, wrth gwrs. Dych chi wedi bod mewn sêl cist car o'r blaen?

Carys: Nac ydw, ond cyn i ni symud tŷ mae'n syniad da i ni werthu tipyn o bethau.

Bill: I ble dych chi'n symud?

Carys: I Aberystwyth.

Bill: Braff iawn. Ro'n i'n arfer byw yn Aberystwyth. Dyna ble dysgais i Gymraeg.

Carys: Dych chi wedi dysgu Cymraeg? Dych chi'n siarad yn wych!

Bill: Diolch! Sais dw i o Chesterfield, ond dysgais i ar ôl i fi gwrdd â fy ngwraig i. Cymraes yw hi, o Grymych.

Carys: O Grymych! Byd bach, mae fy mam-gu i o sir Benfro hefyd.

Bill: Mae'r plant yn hoffi mynd ar wyliau i sir Benfro, mae'r traethau'n fendigedig yna. Gaf i helpu gyda'r bocsys?

Carys: Diolch yn fawr. Carys dw i. Diolch am eich help chi.

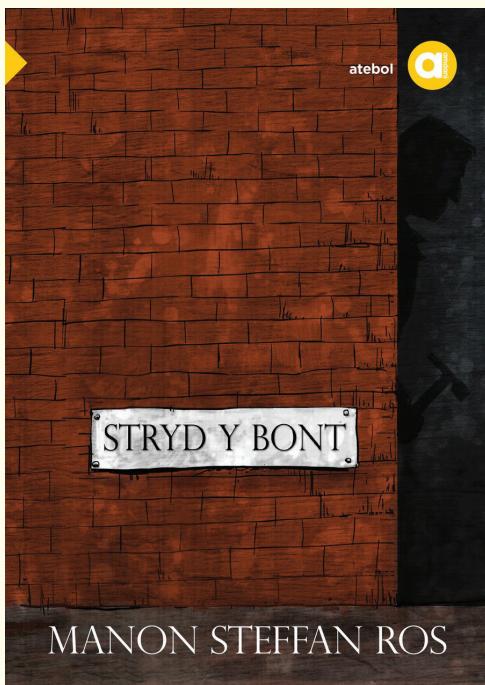
Bill: Croeso, Bill dw i. Ar ôl i ni gario'r bocsys o'r car, dych chi eisai paned o de? Mae fflasg gyda fi yn y car!

Dych chi nawr yn gallu darllen *Stryd y Bont* gan Manon Steffan Ros. Dych chi'n gallu prynu'r llyfr yn eich siop Gymraeg leol chi neu ar www.gwales.com.

Dyma'r clawr (cover) ac un paragraff:

Dydd Gwener, 6.12pm

Mae Sioned yn cerdded drwy'r drws. Mae Rhif 1, Stryd y Bont yn dywyll, ac mae Sioned wedi blino ar ôl diwrnod prysur yn y gwaith. Mae hi'n tynnu ei hesgidiau, ac yn tynnu ei chot.

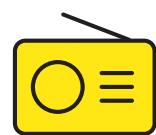
tywyll – *dark*

order

Robin Radio

a) Atebwch:

Pam roedd Gwen yn hwyr yn dod adre?

Pam aeth gŵr Gwen i'r banc?

Pam mae Gwen yn ffonio Radio Rocio?

b) Gwrandewch am:

Roedd olwyn fflat gyda fi. —— *I had a flat tyre.*

Pen-blwydd priodas hapus! — *Happy anniversary!*

Mwynhewch y noson! — *Enjoy the evening!*

c) Cyfieithwch:

After the mechanic arrived...

They didn't take cards.

After I saw the flowers.

Help llaw

This pattern is very similar to Rhaid.

1. Here is the verb pattern for **Cyn/Ar ôl** in full:

Cyn/Ar ôl i fi

Cyn/Ar ôl i ni

Cyn/Ar ôl i ti

Cyn/Ar ôl i chi

Cyn/Ar ôl iddo fe/iddi hi

Cyn/Ar ôl iddyn nhw

Cyn/Ar ôl i Eryl

2. Again, the **treiglad meddal** following the pattern **Cyn/Ar ôl i fi** is caused by the **i**: **Cyn i fi fynd**.

3. Again, there is no **yn** in this pattern. e.g. **Ar ôl i fi ymddeol**.

4. There is no difference between past, present and future.

Look at the rest of the sentence to work out the tense.

Before I go/Before I went = Cyn i fi fynd.

After I go/After I'd gone = Ar ôl i fi fynd.

Uned 25 (dau ddeg pump) – Mae bwyd yn y caffi

Nod: Gofyn am bethau mewn caffi/

Asking for things in a café

(Mae bwyd, Oes bwyd? Does dim bwyd.

Mae'r bwyd... Ydy'r bwyd...? Dyw'r bwyd ddim...)

Geirfa

bwydlen(ni) — menu(s)

gwraig tŷ — housewife

adeiladwr (-wyr) — builder(s)

dwyrain — east

bwletin — bulletin

garddwr (-wyr) — gardener(s)

bwyty (bwyta'i) — restaurant(s)

gorllewin — west

cerddor(ion) — musician(s)

gweithiwr — worker(s)

cig eidion — beef

(gweithwyr)

cig moch/bacwn — bacon/pork

gwleidydd(ion) — politician(s)

cig oen — lamb (cig)

gŵr tŷ — househusband

cyw iâr — chicken

gwynt(oedd) — wind(s)

darn(au) — piece(s)

Pasg, y — Easter

diwrnod(au) — day(s)

porc — pork

pryd(au) — meal(s)

pryd(au) — meal(s)

adeiladu — to build

agos — close

gwan — weak

eitha — fairly, quite

hoff — favourite

unman — nowhere

ychydig — a little, a few

rheina — those

Geiriau pwysig i fi

X

X

X

X

Yn y caffi

Sut mae'r bwyd yn y caffi?

Mae'r te'n oer. _____ *The tea is cold.*

Mae'r brechdanau'n ffres. _____ *The sandwiches are fresh.*

Mae'r coffi'n gryf. _____ *The coffee is strong.*

Mae'r cacennau'n flasus. _____ *The cakes are tasty.*

Ydy'r te'n oer?

Is the tea cold?

Nac ydy.

Ydy'r coffi'n dda?

Is the coffee good?

Ydy.

Ydy'r cacennau'n flasus?

Are the cakes tasty?

Ydyn.

Ydy'r staff yn dda?

Are the staff good?

Nac ydyn.

Siaradwch

Siaradwch am dŷ bwyta yn yr ardal.
Gofynnwch gwestiynau i'ch partner.

Dyw'r bwyd ddim yn barod. _____ *The food isn't ready.*

Dyw'r brechdanau ddim yn barod. _____ *The sandwiches aren't ready.*

Dyw'r te ddim yn boeth. _____ *The tea isn't hot.*

Dyw'r cyrri ddim yn boeth. _____ *The curry isn't hot.*

Cerdyn post o'r gwyliau

Gwyliau gwych

tywydd
gwesty
traeth
môr
bwyd
gwin
plant

Gwyliau ofnadwy

tywydd
gwesty
traeth
môr
bwyd
gwin
plant

Mae...

Mae siwgr ar y bwrdd. ————— There is sugar on the table.

Mae llaeth yn y jwg. ————— There is milk in the jug.

Mae cacennau ar y cownter. ————— There are cakes on the counter.

Mae brechdanau ar y cownter. ————— There are sandwiches on the counter.

Mae llawer o fwyd yma. ————— There is a lot of food here.

Mae digon o fwyd yma. ————— There is enough/plenty of food here.

Mae gormod o fwyd yma. ————— There is too much food here.

Mae ychydig o fwyd yma. ————— There is a little food here.

Oes siwgr yn y coffi? ————— Is there sugar in the coffee?

Oes siwgr ar y bwrdd? ————— Is there sugar on the table?

Oes llaeth ar y bwrdd? ————— Is there milk on the table?

Oes digon o laeth yn y te? ————— Is there enough milk in the tea?

Does dim brechdanau ar ôl. ————— There are no sandwiches left.

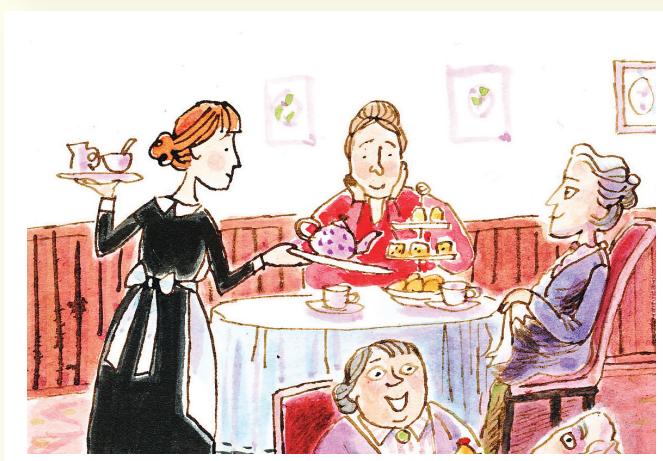
Does dim cacennau ar ôl. ————— There are no cakes left.

Does dim llaeth ar ôl. ————— There is no milk left.

Does dim byd ar ôl. ————— There is nothing left.

Edrychwrh ar y lluniau gyda'ch partner ac ysgrifennwch dair brawddeg yn dechrau gyda 'Mae...' neu 'Does dim...' wrth bob llun.

Yn eich ardal – Oes...?

pwll nofio
gorsaf heddlu
gwesty
ysgol
siop ddillad

sinema
gorsaf drenau
tafarn
garej
siop esgidiau

theatr
canolfan siopa
swyddfa bost
llyfrgell
ysbyty

Sgwrs 1 – Yn y Tŷ Bwyta – Bwyty Bwyd y Byd

A:	Noswaith dda. Croeso i fwyty "Bwyd y Byd". Dych chi ar eich pen eich hun?	B:	Paella... Poeth?
Ie, mae llawer o tsili a phaprica yn y paella.
B:	Mae'n ddrwg iawn gyda fi, mae fy ffrind i, Jen, yn mynd i fod yn hwyr iawn.	B:	Dw i ddim yn siŵr...
Rhaid i chi gael y paella.
A:	Wel, 'dyn ni'n brysur iawn... bwrdd i un, felly?	A:	O'r gorau.
Ac i yfed? Mae ein gwin coch Bordeaux ni yn mynd yn dda iawn gyda'r paella...
B:	Na, dw i eisiau bwrdd i ddu.	B:	lawn... Bydd syched arna i ar ôl bwyta tsili poeth.
A:	lawn. Mae'r pysgod wedi mynd, ond mae un pryd arbennig ar ôl ar y fwydlen.	A:	Mwynhewch eich bwyd!
B:	Beth yw e?		
A:	Ein Paella Poeth. Mae e'n fendigedig.		

Sgwrs 2 – Yn y caffi

A: Pryn hawn da. On'd yw'r tywydd yn ofnadwy!

B: Ydy wir, mae hi'n stormus iawn, on'd yw hi? Mae'r gwynt yn ofnadwy.

A: Dw i wedi bod yn cerdded am oriau! Oes bwyd poeth ar gael yma?

B: Nac oes, mae'n ddrwg gyda fi, 'dyn ni'n cau mewn hanner awr.

A: Oes brechdanau, 'te?

B: Oes, mae brechdanau cyw iâr gyda ni... O na, mae'n ddrwg gyda fi, maen nhw wedi mynd hefyd.

A: Oes unrhyw fwyd o gwbl?

B: Wel, mae cacen lemon a bara brith gyda ni.

A: Reit, dw i eisiau rheina, os gwelwch chi'n dda. Gaf i ddarn o gacen lemon a darn o bara brith – gyda mwg mawr o goffi llaeth, plîs?

B: Dim problem, ar eu ffordd nawr.

Darllenwch y darn eto a newid y geiriau wedi eu tanlinellu i siarad am "Y Dafarn".

Gofyn cwestiwn

Mae

Sut mae'r teulu? *How is the family?*

Sut mae'r gwaith? *How is work?*

Sut mae'r tywydd? *How is the weather?*

Ble mae'r car? *Where is the car?*

Pryd mae amser paned? *When is coffee time?*

Yw

Pwy yw'r tiwtor? *Who is the tutor?*

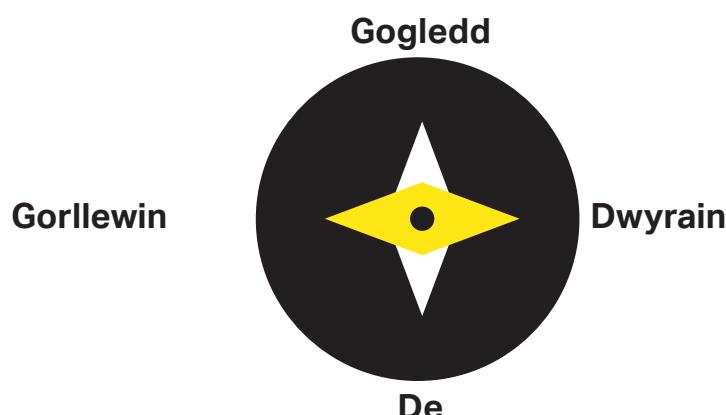
Beth yw eich enw chi? *What is your name?*

Faint yw'r bil? *How much is the bill?*

Faint o'r gloch yw hi? *What time is it?*

Y cwmpawd

Mae Bangor a Wrecsam
yng ngogledd Cymru.

Mae Caerfyrddin a Chasnewydd yn
ne Cymru.

Mae Casnewydd a Wrecsam
yn nwyrain Cymru.

Mae Caerfyrddin a Bangor
yng ngorllewin Cymru.

Mae Bangor yn y gogledd orllewin.

Mae Wrecsam yn y gogledd
ddwyrain.

Mae Caerfyrddin yn y de orllewin.

Mae Casnewydd yn y de ddwyrain.

Ble mae...?

Caerdydd

Tyddewi

Caergybi

Yr Wyddgrug

Nant Gwrtheyrn

Pontypridd

Llangrannog

Y Fflint

Oedran

Beth yw oed y plentyn? _____ How old is the child?

Beth yw oed y plant? _____ How old are the children?

Beth yw oed dy fab di? _____ How old is your son?

Beth yw oed dy ferch di? _____ How old is your daughter?

Mae e'n un oed. _____ He is one.

Mae e'n ddwy oed. _____ He is two.

Mae hi'n dair oed. _____ She is three.

Mae hi'n bedair oed. _____ She is four.

Ynganu

- A: Noswaith dda. Croeso i Dŷ Bwyta'r Ddraig.
- B: **Diolch yn fawr. Ydy hi'n bosib cael bwrdd i ddau, os gwelwch chi'n dda?**
- A: 'Dyn ni'n llawn ar hyn o bryd, mae'n ddrwg gyda fi.
- B: **Mae hi'n brysur iawn yma. Fydd rhaid i ni aros yn hir?**
- A: Tua awr, fallai.
- B: **Mae popeth yn edrych yn hyfryd, ond dw i eisiau bwyd nawr.**
- A: Mae siop sglodion rownd y gornel os dych chi eisiau bwyd cyflym.
- B: **Syniad da. 'Dyn ni'n gallu cael pysgod a sglodion heno a dod yn ôl nos yfory.**

Ymarfer Arholiad

Nyrs/doctor yw hi.	Mae hi'n gweithio mewn ysbty.
Athro yw e.	Mae e'n gweithio mewn ysgol.
Gyrrwr bws yw hi.	Mae hi'n gyrru bws.
Tiwtor Cymraeg yw e.	Mae e'n dysgu Cymraeg i bobl.
Ysgrifenyddes yw hi.	Mae hi'n gweithio mewn swyddfa.
Garddwr yw e.	Mae e'n garddio bob dydd.
Actores yw hi.	Mae hi'n actio ar y teledu.
Cogydd yw hi.	Mae hi'n coginio mewn gwesty.
Adeiladwr yw e.	Mae e'n adeiladu tai.

Dyma Tom.

Byw: Bangor
Teulu: 3 o blant
Hoffi: darllen
Neithiwr: i'r dafarn
Gwaith: (Llun/Picture)

Edrychwch ar y llun o Tom. Gyda phartner, atebwch y cwestiynau:

- Ble mae Tom yn byw?
- Oes teulu gyda fe?
- Beth mae e'n hoffi ei wneud?
- Beth wnaeth e neithiwr?
- Beth yw gwaith Tom?

Gofyn cwestiwn

Gyda'ch partner, ysgrifennwch o leia (at least) tri chwestiwn gyda'r geiriau yn y blwch:

Ble	eich	yw	dosbarth	mae
hi	plant	teulu	Sut	car
gwaith	o'r gloch	mae'r	Faint	chi
Beth	Pryd	enw	tywydd	?

Gwrando – Bwletin Tywydd

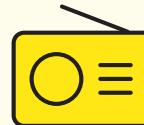
1. Heddiw, roedd hi'n
2. Heno, mae hi'n
3. Yfory, bydd hi'n
4. Dydd Sul, bydd hi'n

Robin Radio

a) Atebwch:

Beth sy'n agor nos Sadwrn?

Beth mae Anti Mair yn hoffi ei fwyta?

Beth dyw Llinos ddim yn hoffi ei fwyta?

b) Gwrandewch am:

yn agos at yr afon *close to the river*

Cymro yw'r cogydd? *Is the chef a Welshman?*

Sais o Lerpwl yw e. *He is an Englishman from Liverpool.*

c) Cyfieithwch:

What is the name of the restaurant?

The menu is in Welsh and English.

Are you a vegetarian?

Help llaw

1. **Mae'r coffi ar y bwrdd.** – *The coffee is on the table. (specific)*
ond
Mae coffi ar y bwrdd. – *There is coffee on the table. (non-specific)*

2. **Ydy'r coffi ar y bwrdd? – Ydy.** *(specific)*
ond
Oes coffi ar y bwrdd? – Oes. *(non-specific)*

3. Learn when to use **yw** and when to use **mae** when there is a definite noun or a pronoun in the question:
PWY, BETH, FAINT+YW
PRYD, BLE, SUT + MAE
However there is only one word in the corresponding patterns in the past and future, but there is a treiglad meddal with pwy, beth and faint.
Sut roedd y tywydd + Faint oedd y bil?
Sut bydd y tywydd + Faint fydd y bil?

4. Age is always feminine in Welsh.
dwy oed **tair oed** **pedair oed**

revision 1

Uned 26 (dau ddeg chwech) - Ei/Ein/Eu

Nod: Siarad am bethau a phobl sy'n perthyn i bobl eraill
Talking about other people's belongings and relatives
 (ei dŷ e; ei thŷ hi, ein tŷ ni; eu tŷ nhw)

Geirfa

sir(oedd) ——— county (counties)

Siôn Corn ——— Santa Claus

annwyl ——— dear
aur ——— gold
pert ——— pretty
gorau ——— best

hyfryd ——— lovely
taclus ——— tidy
trydydd ——— third

defnyddio ——— to use

Geiriau pwysig i fi

×

×

×

×

Adolygu Fy a Dy

Sam yw enw fy mhartner i.

Coch yw lliw dy gar di?

Beth yw dy hoff fwyd di?
Beth yw dy hoff ddiod di?
Beth yw dy hoff lyfr di?
Beth yw dy hoff ffilm di?

Pitsa yw fy hoff fwyd i.
Coffi yw fy hoff ddiod i.
Y cwrs Mynediad yw fy hoff lyfr i.
Batman yw fy hoff ffilm i.

Enw	Beth – bwyd	Beth – diod	Beth – llyfr	Beth – ffilm	Pwy – actor	Pwy – canwr

Llenwch o leiaf (*at least*) 5 blwch:

enw partner	
enw mab	
enw merch	
enw babi	
enw (anifail)	
lliw (anifail)	
mêc car	
lliw car	
enw bòs	
enw tŷ	
enw stryd	
enw mam/tad	
enw brawd/chwaer	
enw ysgol	
mêc ffôn	
enw tiwtor	
lliw gwallt	
lliw llygaid	

Ei _____ e

ei docyn e	ei ddiod e	ei lyfr e
ei gar e	ei wely e	ei faneg e
ei bapur e	ei feic e	ei restr e

mam – Bangor

tad – Treorci

partner – Pwllheli

car – coch

ALWYN

Dyma fy ffrind i.

Alwyn yw ei enw e.

Mae ei dad e'n dod o Dreorci.

Mae ei gar e'n goch.

Mae ei bartner e'n dod o Bwllheli.

Mae ei fam e'n dod o Fangor.

Mae ei wallt e'n frown.

Mae ei lygaid e'n las.

Ei _____ hi

ei thocyn hi	ei diod hi	ei llyfr hi
ei char hi	ei gwely hi	ei maneg hi
ei phapur hi	ei beic hi	ei rhestr hi

mam – Bangor

tad – Treorci

partner – Pwllheli

car – coch

ALWEN

Dyma fy ffrind i.

Alwen yw ei henw hi.

Mae ei thad hi'n dod o Dreorci.

Mae ei char hi'n goch.

Mae ei phartner hi'n dod o Bwllheli.

Mae ei mam hi'n dod o Fangor.

Mae ei gwaltt hi'n frown.

Mae ei llygaid hi'n las.

Mae ein tŷ ni'n hen. Our house is old.

Mae ein tŷ ni'n fodern. Our house is modern.

Mae ein car ni'n hen. Our car is old.

Mae ein car ni'n newydd. Our car is new.

Mae eu tŷ nhw'n hen. Their house is old.

Mae eu tŷ nhw'n fodern. Their house is modern.

Mae eu car nhw'n hen. Their car is old.

Mae eu car nhw'n newydd. Their car is new.

Ynganu

Darllenwch y ddeialog yn uchel gyda'ch partner:

Arweinydd: Tawelwch, os gwelwch chi'n dda. Dyma'r plentyn nesa i ganu yng Nghyngerdd Nadolig Llandudoch.

Mam-gu/Tad-cu: **On'd yw hi'n edrych yn bert?**

Arweinydd: Heulwen Huws yw ei henw hi. Mae hi wedi dod â'r pianydd o'i hysgol hi, Ysgol Hafod y Coed.

Mam-gu/Tad-cu: **Da iawn, Mrs Prydderch.**

Arweinydd: Mae hi'n saith oed. Mae hi'n mynd i ganu'r gân "Annwyl Siôn Corn".

Mam-gu/Tad-cu: **O dw i wrth fy modd gyda "Annwyl Siôn Corn".**

Arweinydd: Felly pawb yn y Neuadd yn dawel a rhowch groeso mawr i Heulwen Huws.

Sgwrs

A.	Dych chi'n nabod Elwyn Evans?	A.	Ydyn. Dyna chi.
B.	Elwyn Evans. Oedd ei dad e'n blismon yn Llanelli ers llawer dydd?	B.	Aeth ei frawd e i Awstralia neu rywle.
A.	Oedd. Dyna chi.	A.	Do, i Seland Newydd. Dyna chi.
B.	Mae ei bartner e'n gweithio yn y Cyngor Sir.	B.	Dyw e ddim yn cadw gwesty ym Mhorthcawl gyda ei frawd arall?
A.	Ydy. Dyna chi.	A.	Ydy. Dyna chi. Dych chi'n ei nabod e?
B.	Mae ei blant e yn ysgol Abercastell.	B.	Nac ydw, dim o gwbl.

Newidiwch y cwestiwn cynta i: Dych chi'n nabod Elwen Evans (hi)?

Siaradwch am eich ffrind gorau/bòs/cymdogion chi.

Beth yw ei enw e? (e.e. Gwyn yw e.)

Beth yw ei waith e?

Beth yw ei ddiddordebau e?

Beth yw ei henw hi?

Beth yw ei gwaith hi?

Beth yw ei diddordebau hi?

Beth yw eu henwau nhw?

Beth yw eu gwaith nhw? yw X.

..... yw Y.

Beth yw eu diddordebau nhw?

Gwyliau

Edrychwr ar y fideo o'r gân 'Traws Cambria' gan Steve Eaves. Bws oedd Traws Cambria, yn mynd bob dydd o Fangor i Gaerdydd drwy Aberystwyth, Caerfyrddin ac Abertawe. Roedd e'n cymryd llawer iawn o amser!

Sut dych chi'n hoffi teithio?

trên/car/bws/awyren/beic/beic modur/llong/cerdded?

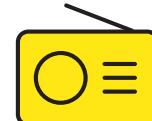
Sut dych chi ddim yn hoffi teithio?

Cofiwch:

Dw i'n hoff o fynd	mewn trêr/car/awyren/bws/llog ar feic/feic modur.
--------------------	--

Dw i'n hoff o gerdded.

Robin Radio

a) Atebwch:

Faint o ystafelloedd gwely sy yn nhŷ newydd Siân?

Beth arall sy yn nhŷ newydd Siân?

Beth mae Siôn wedi ei wneud gyda ei arian?

b) Gwrandewch am:

yr un _____	each
stafell ymolchi _____	bathroom (literally "washing room")
stafell haul _____	conservatory (literally "sun room")

c) Cyfieithwch:

her new car

in his old caravan

his money

Help llaw

family 1 family 2

1. Here is a table of all the pronouns covered in this unit.

	ei _____ hi	ei _____ e	ein _____ ni	eu _____ nhw
tŷ	ei th ŷ hi	ei d ŷ e	ein tŷ ni	eu tŷ nhw
car	ei ch ar hi	ei g ar e	ein car ni	eu car nhw
plant	ei p hplant hi	ei b lant e	ein plant ni	eu plant nhw
brawd	ei brawd hi	ei f rawd e	ein brawd ni	eu brawd nhw
doctor	ei doctor hi	ei d octor e	ein doctor ni	eu doctor nhw
gwaith	ei gwaith hi	ei w aith e	ein gwaith ni	eu gwaith nhw
mam	ei mam hi	ei f am e	ein mam ni	eu mam nhw
lle	ei lle hi	ei l e e	ein lle ni	eu lle nhw
rhieni	ei rhieni hi	ei r ieni e	ein rhieni ni	eu rhieni nhw
oed	ei h oed hi	ei oed e	ein h oed ni	eu h oed nhw

2. **Ei** (his) ... causes the **soft mutation**, like **dy** (your).

Ei (her) ... causes the **aspirate mutation**. This entails adding a **H** to any words starting with the consonants **C, P** and **T**, and also any words starting with a vowel (**A, E, I, O, U, W, Y**).

Plural possessives do not in general take a mutation. However, it is necessary to add a **H** to any word starting with a vowel following **ein** (our) or **eu** (their) - ein **henw** ni, eu **henw** nhw.

3. Adjectives usually follow the noun as in **car du, cath ddu**. However, a few adjectives go **before** the noun. One of the most useful is **hen** (old) e.g. **hen gar**. Notice that after the adjective the noun takes a **soft mutation**.

Uned 27 (dau ddeg saith) – Pobl y Cwm

Nod: Siarad am eiddo a pherthnasau/
Talking about possessions and relatives

Geirfa

cyfnither(od) —— cousin(s)
ffordd (ffyrdd) —— way(s), road(s)
nith(od) —— niece(s)

opera (operâu) —— opera(s)
prifysgol(ion) —— university
(universities)

canol —— middle, centre
capten —— captain
cefnder (cefndryd) cousin(s)
cyfeiriad(au) —— address(es)
cyfenw(au) —— surname(s)
cylchgrawn —— magazine(s)
(cylchgronau)
ffôn (ffonau) —— mobile phone(s)
symudol
gair (geiriau) —— word(s)

hanes(ion) —— history (histories)
hen beth(au) —— antique(s)
mêc —— a make
nai (neiaint) —— nephew(s)
tîm (timau) —— team(s)
ystyr(on) —— meaning(s)

llond ceg —— a mouthful

Geiriau pwysig i fi

×

×

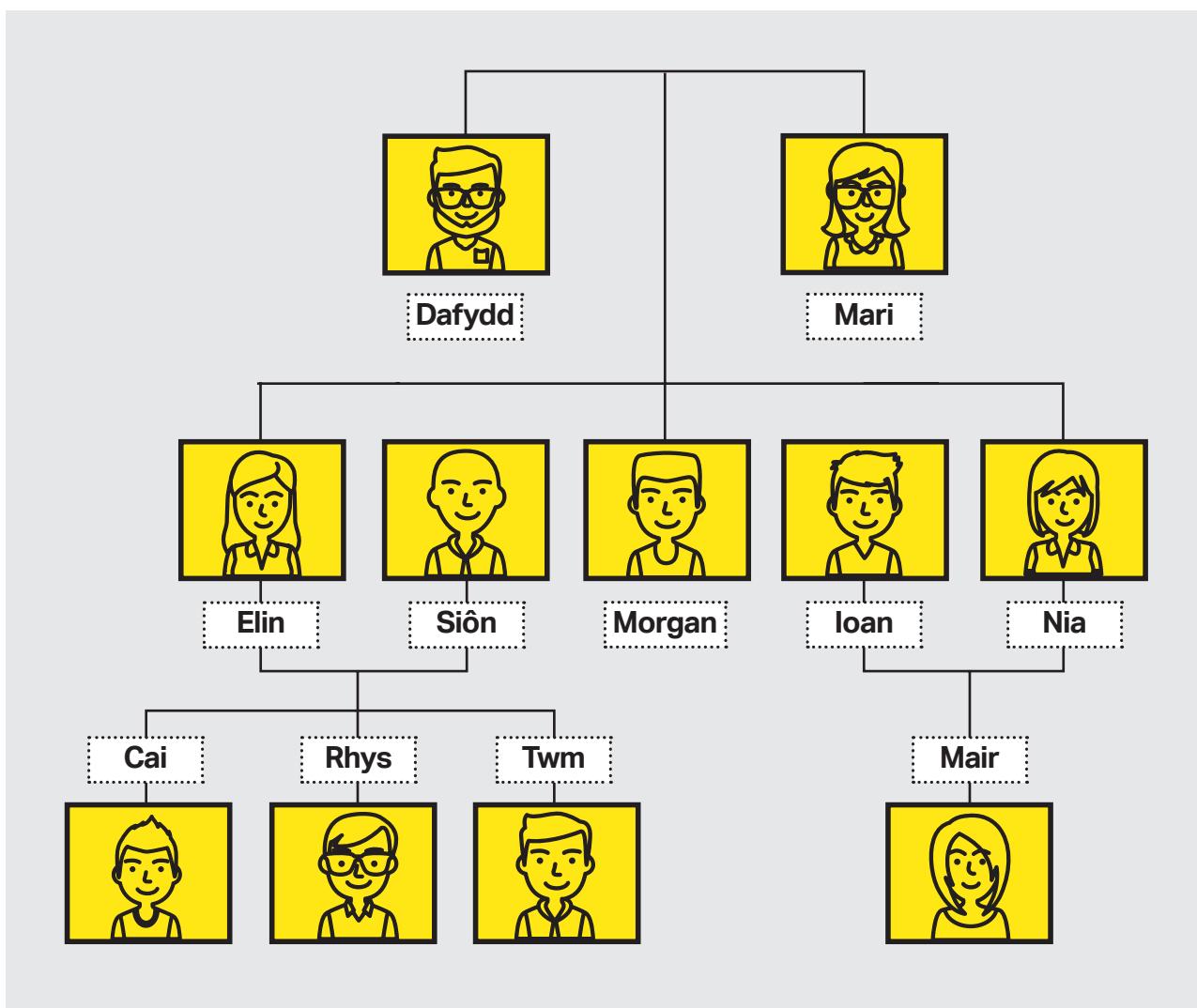
×

×

- Mam Siân dw i.** _____ *I'm Siân's mother.*
- Brawd Siân dw i.** _____ *I'm Siân's brother.*
- Ewythr Siân dw i.** _____ *I'm Siân's uncle.*
- Ffrind Siân dw i.** _____ *I'm Siân's friend.*

Coeden deuluol

- Beth yw enw dy dad di?** _____ *What is your father's name?*
- Beth yw enw dy frawd di?** _____ *What is your brother's name?*
- Beth yw enw dy fodryb di?** _____ *What is your aunt's name?*
- Beth yw enw dy bartner di?** _____ *What is your partner's name?*

Fiesta yw mēc fy nghar i. ————— Fiesta is the make of my car.
Coch yw lliw fy nghar i. ————— Red is the colour of my car.
Dr Jones yw enw fy noctor i. ————— Dr Jones is the name of my doctor.
Banc Bryncastell yw enw fy manc i. — Banc Bryncastell is the name of my bank.

Pwy ddwedodd?

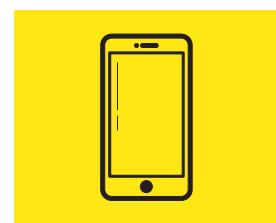
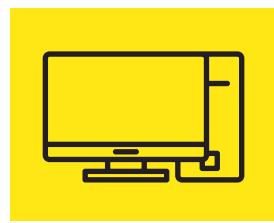
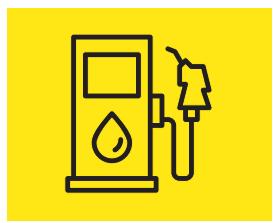
Bart **Simon Cowell** **Sali Mali** **Juliet** **Shakespeare** **Batman**

- Romeo yw enw fy nghariad i.
- Batmobile yw enw fy nghar i.
- Homer yw enw fy nhad i.
- Jac y Jwc yw enw fy ffrind i.
- X Factor yw teitl fy rhaglen i.
- King Lear yw teitl fy nrama i.

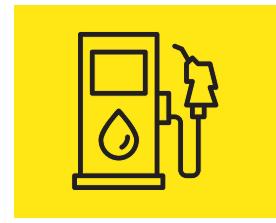
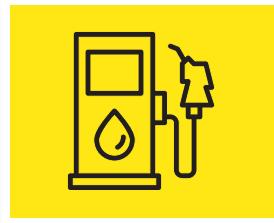
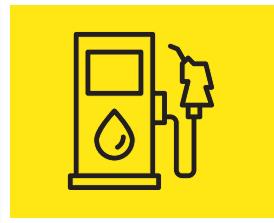
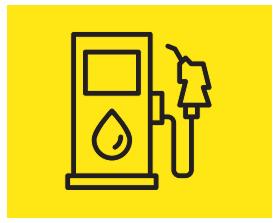
Holiadur – Gofynnwch y cwestiynau i bum person yn y dosbarth

Enw	mēc car	lliw car	enw doctor	enw banc

Beth yw pris petrol? ————— What is the price of petrol?
Beth yw pris cwrs Cymraeg? ————— What is the price of a Welsh course?
Beth yw pris cyfrifiadur? ————— What is the price of a computer?
Beth yw pris ffôn symudol? ————— What is the price of a mobile phone?

- Beth yw pris y petrol? _____ *What is the price of the petrol?*
Beth yw rhif y tŷ? _____ *What is the number of the house?*
Beth yw enw'r tŷ? _____ *What is the name of the house?*
Beth yw enw'r dre? _____ *What is the name of the town?*

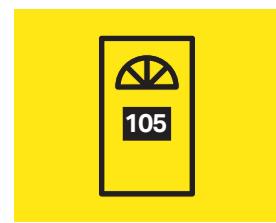

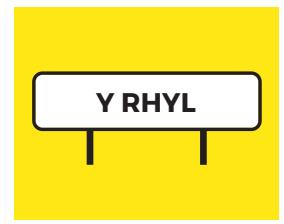
£1.15 y litr

£1.19 y litr

£1.25 y litr

£1.36 y litr

Pwy yw'r capten?	<i>Who is the captain?</i>
Pwy yw capten y tîm?	<i>Who is the captain of the team?</i>
Pwy yw capten tîm Cymru?	<i>Who is the captain of the Welsh team?</i>

Gyda'ch partner, cyfieithwch:

- Who is the head?*
- Who is the head of the school?*
- Who is the head of Aberheli School?*
- Who is the teacher?*
- Who is the teacher of the class?*
- Who is the teacher of Year 6?*
- Where is the middle?*
- Where is the city centre?*
- Where is the centre of the city of London?*

Gyda'ch partner, ysgrifennwch y cwestiwn:

- JK Rowling yw awdur llyfrau Harry Potter.
- Ian Fleming oedd awdur llyfrau James Bond.
- Shakespeare oedd awdur *Macbeth*.
- Bethan Gwanas yw awdur llyfrau Blodwen Jones.
- John Davies oedd awdur *Hanes Cymru*.
- Dylan Thomas oedd awdur *Under Milk Wood*.

Ynganu

Bryn Terfel

Mae Bryn Terfel yn dod o Bant-glas yng Ngogledd Cymru yn wreiddiol ac mae e wedi gweithio'n galed iawn i lwyddo ym myd opera. Erbyn hyn, mae e'n canu dros y byd. Aeth e i'r coleg yn y Guildhall yn Llundain ble enillodd e'r fedal aur. Dechreuodd e weithio i Gwmni Opera Cenedlaethol Cymru yn 1990 pan ganodd e *Cosi Fan Tutte*. Wedyn aeth e i weithio ym Mrwsel cyn canu yn *Figaro* yn Covent Garden yn 1992. Ym mis Medi 2011, canodd e yn Central Park, Efrog Newydd o flaen dros saith deg mil o bobl. Mae e'n helpu Urdd Gobaith Cymru, Shelter Cymru a Chanolfan Therapi Plant Bobath yng Nghaerdydd.

Sgwrs – Yn Siop y Gornel

A:	Helô 'na! Esgusodwch fi,
ond beth yw pris y
cylchgrawn yma?	A:	Rhydderch. Mae'n dipyn o
lond ceg!
B:	<u>Dwy</u> bunt yw pris y cylchgrawn
yna. Bargen!	B:	A beth yw'ch cyfeiriad llawn chi,
Ann?
A:	Wel ydy, mae'n dipyn o
fargen. Mmm! Ydy hi'n
bosib archebu'r
cylchgrawn bob mis?	A:	7 Ffordd y Parc, Aberheli.
B:	Ydy, wrth gwrs. Un funud. Beth
yw'r enw?	B:	Na! 7 Ffordd y Parc! Mam
Dafydd Rhydderch dych chi?
A:	Ann. Ann Rhydderch.	A:	Ie. Pam? Beth mae e wedi
wneud nawr?
B:	Diolch. <u>Ann</u> ... Beth oedd y
cyfenw eto, plîs?	B:	Dim byd. Ond tad Siân dw i,
cariad Dafydd.
A:	Chi yw Mr Davies, tad Siân?
O, byd bach!	A:	Chi yw Mr Davies, tad Siân?
O, byd bach!

Gwyliau - Croeso i Gaerdydd

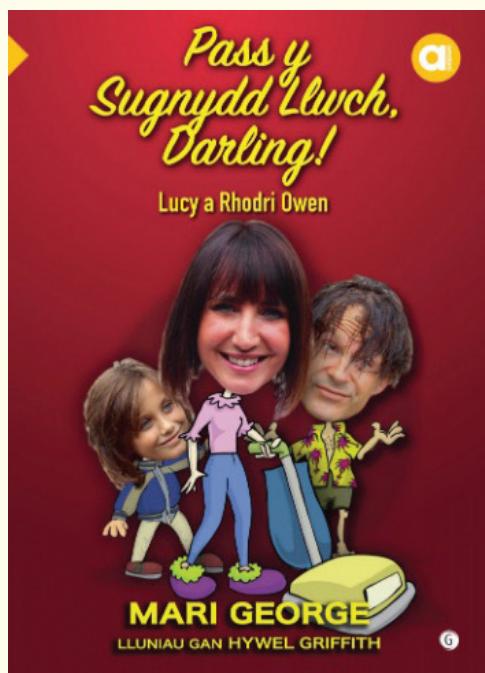

Gwyliau y fideo ac ysgrifennwch y lleoedd dych chi'n gweld – 5 lle.

Dych chi nawr yn gallu darllen *Pass the Sugnydd Llwch, Darling!* gan Rhodri a Lucy Owen. Dych chi'n gallu prynu'r llyfr yn eich siop Gymraeg leol chi neu ar www.gwales.com.

Dyma'r clawr (cover) ac un paragraff:

Mae Rhodri a Lucy Owen yn byw yn **y Bont-faen** gyda eu mab Gabriel. Mae'r ddua yn gwneud gwaith **cyflwyno** ar y teledu. Mae Rhodri yn cyflwyno ar y rhaglen deledu *Heno* ac mae Lucy yn darllen y newyddion ar BBC Wales. Mae Gabriel a Rhodri yn siarad Cymraeg yn **rhugl**. Mae Lucy yn dysgu Cymraeg. Hoff beth Gabriel ydy hanes, hoff beth Rhodri ydy **cadw'n heini**. Hoff beth Lucy ydy **hwfro**. Mae hi'n hoffi hwfro'r tŷ.

Y Bont-faen
rhugl
hwfro

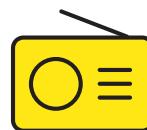
Cowbridge
fluent
to Hoover

cyflwyno
cadw'n heini

to present
to keep fit

Robin Radio

a) Atebwch:

I ba dre/ddinas aeth Catrin dros y penwythnos?

Pam doedd hi ddim eisiau mynd i'r Senedd?

Faint o gestyll sy yn y sgwrs?

b) Gwrandewch am:

Beth yw dy hanes di? ————— *What's your history? (lit.)*
What have you been doing?

Dyfala ble es i. ————— *Guess where I went.*

Dw i newydd fod... ————— *I've just been...*

c) Cyfieithwch:

I don't like antiques.

I must have a clue.

Is The Millennium Centre the answer?

Help llaw

1. This pattern, **pris te**, **pris y te** can sometimes be difficult because it is so different to English. Think of it as **Pobl y Cwm** syndrome.
The People of the Valley = **Pobl y Cwm**.

Un THE yn Saesneg (the price of petrol)
Dim 'Y' yn Gymraeg
(pris petrol)

Dau THE yn Saesneg (the price of the petrol)
Un 'Y' yn Gymraeg
(pris y petrol)

2. When something belongs to or is associated with a person or place, we have no **y** at all:

The Welsh team
The University of South Wales
The National Library of Wales

Tîm Cymru
Prifysgol De Cymru
Llyfrgell Genedlaethol
Cymru

3. Notice that **y** or **yr** appears as '**r**' when following a vowel:

Beth yw rhif y car?
Beth yw cyfeiriad yr ysgol?
Beth yw enw'r rheolwraig?

4. Notice the answer **le** in the Deialog. We answer **le** to an emphatic question. In Welsh, a non-emphatic sentence or question begins with a verb. However, if there is a different part of speech at the beginning, we answer **le** or **Na / Nage**. Look at the examples:

Mam Dafydd Rhydderch dych chi?
Coch yw lliw eich gwallt chi?
Doctor dych chi?
(Dych chi'n gweithio fel doctor?)

le/Na. (Nage)
le/Na. (Nage)
le/Na. (Nage)
(Ydw/Nac ydw).

Uned 28 (dau ddeg wyth) - Adolygu'r cwrs ac edrych ymlaen

Nod: Adolygu lefel Mynediad

Geirfa

campfa ——— gym
ffurflen(ni) ——— form(s)

rownd ——— round (gêm / diod)

iechyd ——— health

lle(oedd) ——— place(s)

torri ——— to break, to cut
trio ——— to try

tynnu ——— to pull, to take off,
 to take out

aml ——— often
diddorol ——— interesting
ola ——— last; final

perffaith ——— perfect
tal ——— tall

gwir neu gau — true or false
llongyfarchiadau — congratulations

ymlaen ——— forward
yn barod ——— already

Geiriau pwysig i fi

×

×

×

×

Gêm o gardiau

A	Sut mae'r tywydd heddiw?	Ble aethoch chi i'r ysgol?	Beth wnaethoch chi cyn i chi ddod yma heddiw?	Sut roedd y tywydd ddoe?
2	Beth wnaethoch chi yr wythnos diwetha?	Pryd codox chi y bore 'ma?	Beth gest ti i frecwast heddiw?	Beth wnaethoch chi ddoe?
3	Ble dych chi wedi bod yng Ngogledd Cymru?	Ble aethoch chi ar eich gwyliau diwetha?	Beth mae rhaid i chi wneud yfory?	Dych chi wedi gweld <i>Pobol y Cwm</i> ?
4	Gofynnwch gwestiwn i fi, os gwelwch chi'n dda!	Dych chi'n mynd i gampfa?	Beth o'ch chi'n hoffi ei wneud pan o'ch chi'n blentyn?	Beth mae rhaid i chi wneud heno?
5	Oes anifail anwes gyda chi?	Beth yw'ch gwaith chi?	Gyda phwy dych chi'n siarad Cymraeg?	Oes teulu gyda chi?
6	Beth fyddwch chi'n ei wneud dros y penwythnos?	Sut bydd y tywydd yn Sawdi Arabia yfory?	Beth dych chi'n hoffi ei wneud yn eich amser sbâr?	Beth brynoch chi mewn siop ddiwetha?
7	Beth weloch chi ar y teledu ddiwetha?	Beth gest ti i ginio dydd Sul?	Faint o'r gloch dych chi'n mynd i'r gwely fel arfer?	Ble ro'ch chi nos Galan ddiwetha?
8	O ble dych chi'n dod yn wreiddiol?	Dych chi'n hoffi wyau Pasg siocled?	Beth dych chi'n hoffi ei wneud ar ddydd Sadwrn?	Am faint o'r gloch dych chi'n edrych ar y newyddion?
9	Pwy yw dy hoff actor di?	Beth yw mêc eich car chi?	Beth yw dy hoff air Cymraeg di?	Ble dych chi'n dysgu Cymraeg?
10	Beth wnaethoch chi ar ôl i chi adael yr ysgol?	Faint o'r gloch yw hi nawr?	Pwy yw dy gymdogion di?	Ble dych chi'n byw?
Jac	Beth yw lliw eich llygaid chi?	Beth dych chi'n hoffi ei yfed mewn caffi?	Beth yw dy hoff ffilm di?	Beth wnaethoch chi neithiwr?
Brenhines	Ble dych chi eisiau mynd ar wyliau?	Beth yw enw eich ffrind gorau chi?	Faint o'r gloch dych chi'n codi fel arfer?	O ble mae eich teulu chi'n dod yn wreiddiol?
Brenin	Ble rwyt ti'n hoffi mynd am dro yng Nghymru?	Sut daethoch chi yma heddiw?	Dych chi wedi bod yn lwerddon?	Beth dych chi'n hoffi ei yfed mewn parti?

Gyda'ch partner, parwch hanner o'r grid cynta â hanner o'r grid nesa.

Rhaid	Nyrs	Ydy'r plant yn hapus?	Dw i'n edrych	Beth yw dy	Dw i'n mynd i'r
Mae'r ferch yn (3)	Bydd hi'n	Mae'r babi'n un	Dyma fy	Rhaid i	Mae hi'n chwarter
Mae'r trênam	Mae'r bachgen yn (4)	Mae'r swyddfa'n	Dw i'n gweithio yn	Sut	Gwnaeth e
Wnaethon nhw ddim	Pwy	Faint	Dw i'n gwrando	Wnaeth	Beth wnest
Roedd hi'n	Beth yw eich	Mae Aled yn gweithio	Mae hi'n hanner awr	Pryd	Ble
*****	*****	*****	*****	*****	*****
bedair oed	i bedwar	dri o'r gloch	i fi brynu bara	oer ddoe	waith di?
brysur iawn heddiw	mae swper?	mae'r teulu?	enw chi?	yw hi	dair oed
ar y teledu	wedi dau	mae'r ysgol?	yw'r pris?	chi fynd	wyntog yfory
yr ysbyty	mewn banc	yw'r bòs?	gwaith nawr	nheulu i	ar y radio
Ydyn	y plant gysgu?	mynd i'r gêm	fynd i'r parti	oed	ti neithiwr?

Gwrando a darllen – Yn y parc

Enw	Pryd maen nhw yn y parc?	Pryd maen nhw'n mynd i'r parc?	Pa anifail anwes sy gyda nhw?
Mair	1	2	3
Gareth	4	5	6
Enw	Pam ro'n nhw yn yr ysbyty?	Ble maen nhw'n mynd ym mis Hydref?	
Mair	7	8	
Gareth	9	10	

Mair: Helô Gareth, sut wyt ti ers llawer dydd?

Gareth: Dw i'n iawn diolch, Mair. Rwyd ti'n edrych yn dda. Wyt ti'n rhedeg yn aml?

Mair: Ydw, dw i'n trio rhedeg bob dydd, ond dim ond ar y penwythnos dw i'n dod yma. Dw i'n mynd i'r gampfa yn y gwaith o ddydd Llun i ddydd Gwener.

Gareth: Dw i'n dod yma bob dydd. Mae'n lle braf i fynd â'r ci am dro.

Mair: Ydy wir. Helô, Pero.

Gareth: Oes anifail anwes gyda ti?

Mair: Dim nawr. Roedd cath gyda ni pan oedd y plant yn fach.

Gareth: Felly pam rwyd ti'n rhedeg bob dydd, Mair?

Mair: Dw i'n ymarfer – dw i'n rhedeg hanner marathon Caerdydd ym mis Hydref.

Gareth: Da iawn ti! Wyt ti'n codi arian at rywbedd?

Mair: Ydw – at ysbyty Abercastell. Maen nhw angen arian drwy'r amser.

Gareth: Roedd rhaid i fi fynd i ysbyty Abercastell pan o'n i'n blentyn. Roedd rhaid i fi gael tynnu fy nhonsils. Roedd y bwyd yn ofnadwy ond roedd y nyrsys yn hyfryd iawn – rhoion nhw hufen iâ i fi un diwrnod. Roedd llwnc tost gyda fi ar ôl i fi gael tynnu fy nhonsils!

Mair: Torrais i fy nghoes yn chwarae hociai yn yr ysgol. Roedd rhaid i fi gael plastar yn yr ysbyty ond arhosais i ddim dros nos.

Gareth: Dyma ti – deg punt, achos dw i'n mynd ar wyliau ym mis Hydref.

Mair: Diolch yn fawr. Ble rwyd ti'n mynd y tro 'ma?

Gareth: I Sbaen, wrth gwrs, fel arfer. A dw i'n mynd yn y car, felly dw i'n gallu mynd â Pero hefyd!

Mair: Braf iawn. Hwyl i ti, a diolch am yr arian. A hwyl fawr i ti ar dy wyliau, Pero!

Gareth: Pob hwyl yn y ras, Mair.

Dych chi'n cadw'n heini? Sut?

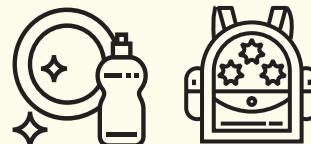
Beth oedd rhaid i ti wneud y bore 'ma? *What did you have to do this morning?*

Roedd rhaid i fi fynd â'r biniau ma's. — *I had to take the bins out.*

Roedd rhaid i fi fynd â'r ci am dro. — *I had to take the dog out for a walk.*

Roedd rhaid i fi olchi'r llestri. — *I had to wash the dishes.*

Roedd rhaid i fi fynd â'r plant i'r ysgol. — *I had to take the children to school.*

Gwrando a darllen - Diwedd y cwrs

Tiwtor: Reit, dyma'r dosbarth ola. Llongyfarchiadau i bawb! 'Dyn ni wedi gorffen y cwrs!

Dosbarth: Hwrê!

Tiwtor: Cyn i ni fynd i'r dafarn i ddathlu, bydd rhaid i ni wneud un peth bach. Rhaid i chi lenwi ffurflen am y cwrs.

Dosbarth: Oes rhaid i ni?

Tiwtor: _____! Gawn ni ymarfer bach yn gynta?
Cwestiwn un. Dych chi wedi mwynhau'r cwrs?

Dosbarth: _____, wrth gwrs.

Tiwtor: Dych chi'n dod yn ôl i wneud y cwrs nesa?

Dosbarth: _____, wrth gwrs.

Tiwtor: Oedd y cwrs yn ddiddorol?

Dosbarth: _____, wrth gwrs.

Tiwtor: O'ch chi'n hapus gyda phopeth?

Dosbarth: _____, wrth gwrs

Tiwtor: Ddysgoch chi'r treigladau yn berffaith?

Dosbarth: _____, wrth gwrs

Tiwtor: Fyddwch chi'n gwneud y cwrs Sylfaen nesa?

Dosbarth: _____, wrth gwrs.

Tiwtor: Dych chi'n mynd i ymarfer Cymraeg cyn y cwrs nesa?

Dosbarth: _____, wrth gwrs.

Tiwtor: Fyddwch chi'n edrych ar S4C?

Dosbarth: _____, wrth gwrs

Tiwtor: Fydd Radio Cymru yn y car bob dydd?

Dosbarth: _____, wrth gwrs

Tiwtor: Reit – dych chi eisiau i fi ddweud popeth eto?

Dosbarth: _____ wir! (x)

Tiwtor: Oes cwestiwn gyda chi?

Dosbarth: _____ wir! (x)

Tiwtor: Dych chi eisiau taflen am y cwrs nesa?

Dosbarth: _____, wrth gwrs.

Tiwtor: Da iawn chi – dw i'n mynd i brynu'r rownd gynta i bawb!

Cyn y dosbarth nesa...*Before the next class...***Cymraeg****Bydd rhaid i ni edrych ar S4C.***We will have to watch S4C.***Bydd rhaid i ni wrando ar Radio Cymru.***We will have to listen to Radio Cymru.***Bydd rhaid i ni siarad Cymraeg mewn siop.***We will have to speak Welsh in a shop.***Bydd rhaid i ni gwrdd â ffrindiau i siarad Cymraeg.***We will have to meet friends to speak Welsh.*

Gwrandeo a darllen – Yn y Siop

Gwrandewch ar y sgwrs ac atebwch y cwestiynau.

Gwir neu Gau:

Bydd Anti Sali yn saith deg oed dydd Sadwrn.

Bydd Tomos yn saith oed dydd Sadwrn.

Mae Carys eisiau prynu cacen i Anti Sali.

Mae Aled eisiau prynu trêb bach i Tomos.

Cyfeithwch:

birthday cake _____

afternoon tea _____

birthday present _____

T-shirt _____

Dych chi'n gallu meddwl am rywbeth arall?

cacen _____ te _____

anrheg _____ crys _____

- Carys:** Bore da Aled, sut wyt ti?
- Aled:** Helô Carys, dw i'n iawn, diolch.
- Carys:** Gaf i ofyn cwestiwn i ti? Pa gerdyn wyt ti'n hoffi? Yr un gyda balŵns pinc, neu'r un yma gyda chacen pen-blwydd?
- Aled:** Dw i ddim yn siŵr, i bwy mae'r cerdyn?
- Carys:** Mae chwaer fy mam, Anti Sali, yn wyth deg oed dydd Sadwrn. 'Dyn ni'n mynd â hi i Westy Dewi Sant i gael te prynhawn.
- Aled:** Bendigedig! Rhaid i ti ddewis y cerdyn gyda'r gacen, dych chi'n siŵr o gael cacen arbennig iawn yng Ngwesty Dewi Sant!
- Carys:** A dweud y gwir, dw i wedi coginio un yn barod, mae Anti Sali yn hoffi cacen ffrwythau gyda digon o frandi – a dw i'n edrych ymlaen at fwyta'r gacen hefyd!
- Aled:** Wel, wyt ti'n gallu helpu gyda dewis anrheg pen-blwydd i Tomos?
- Carys:** Dy fab di? Beth mae e'n hoffi ei wneud?
- Aled:** Mae e'n hoffi trenau. Mae'r llyfr yna'n edrych yn dda, ond mae e dipyn bach yn anodd.
- Carys:** Beth am y crys T yna? Yr un gyda thrên glas.
- Aled:** Perffaith! Glas yw ei hoff liw e. Wyt ti'n gallu gweld un i fachgen saith oed? Mae e'n cael ei ben-blwydd e'n chwech oed dydd Sadwrn, ond mae e'n fachgen tal iawn.
- Carys:** Fel ei dad e! Dyma fe, crys T i blentyn saith oed. Ble dych chi'n cael parti?
- Aled:** Yn y ganolfan hamdden, gyda chastell neidio. Mae'r dosbarth i gyd yn dod a bydd jeli coch i bawb!
- Carys:** Pob lwc gyda'r parti!
- Aled:** Diolch.

Siaradwch

Pryd roedd y tro diwetha aethoch chi i barti? Parti pwy? Ble roedd y parti?

Fyddwch chi'n dathlu rhywbeth yn y misoedd nesa?
Beth? Ble? Sut? Gyda phwy?

Robin Radio

a) Atebwch:

Ble mae Robin yn mynd?

Pam?

Pam mae Anti Mair yn mynd hefyd?

b) Gwrandewch am:

Gaf i air? *Can I have a word?*

Paid â bod yn swil. *Don't be shy.*

Gawn ni weld. *We shall see.*

c) Cyfieithwch:

Can you come here? _____

What am I going to do? _____

It will be terribly boring. _____

Yr Arholiad

Paratoi at Arholiad Mynediad
Preparing for the Entry level exam

Geirfa

blwyddyn ————— year(s)
(blynnyddoedd)

arholiad(au) ————— exam(s)
cyfweliad(au) ————— interview(s)

manylion ————— details
trip(iau) ————— trip(s)

paratoi ————— to prepare

niwlog ————— foggy, misty **tebyg** ————— similar; likely

Geiriau pwysig i fi

×

×

×

×

Papur 1 yw'r Papur Darllen a Deall.

Mae hanner awr i wneud tri chwestiwn.

Cwestiwn 1 – Hysbysebion

Mae'r cwestiwn yn codi yn y Gwaith cartref am y tro cynta yn Uned 17.

Cwestiwn 2 – Deialog

Gyda'ch partner, darllenwch y ddeialog, ac yna llenwch y gridiau ar sail yr wybodaeth a roddir.

Read the dialogue, then complete the grids based on the information given.

Mae Dafydd a Bethan yn cwrdd yn noson gofrestru (registration) y dosbarthiadau nos yn y Coleg.

Dafydd: Helô Bethan. Sut wyt ti? Wyt ti'n mynd i wneud cwrs Sbaeneg eto eleni?

Bethan: Mwynheuais i'r cwrs Sbaeneg yn fawr iawn llynedd, ac ro'n i'n mynd i wneud cwrs Sbaeneg Blwyddyn 2 eleni. Ond dyw'r cwrs ddim yn mynd i redeg achos does dim digon o bobl.

Dafydd: O, mae'n ddrwg gyda fi. Fel rwyt ti'n gwybod, do'n i ddim yn hapus o gwbl gyda'r cwrs Sbaeneg llynedd. Do'n i ddim yn licor tiwtor a doedd y tiwtor ddim yn fy lico i!

Bethan: Pa gwrs wyt ti'n mynd i'w wneud eleni, 'te?

Dafydd: Ro'n i'n mynd i wneud cwrs coginio ond mae e'n costio gormod.

Bethan: O wel, dim dosbarth nos i ti a fi eleni!

Dafydd: Trueni!

Bethan: Ddefnyddiaist ti dy Sbaeneg ar dy wyliau?

Dafydd: Naddo, es i ddim i Sbaen. Arhosais i mewn carafán yn Harlech am wythnos. Roedd y tywydd yn wlyb bob dydd. Byth eto!

Bethan: Wel, ces i wyliau bendigedig yn Sbaen. Roedd y bwyd yn dda, roedd y tywydd yn ardderchog a siaradais i dipyn bach o Sbaeneg bob dydd. Mwynheuais i bob munud.

Dafydd: Rhaid i fi fynd i Sbaen ar wyliau y flwyddyn nesa. Dw i'n mynd i ofyn pwy yw tiwtor y cwrs Sbaeneg Blwyddyn 1 eleni. Os bydd tiwtor newydd, dw i'n mynd i wneud y cwrs eto!

Does dim rhaid i chi ysgrifennu brawddegau, ond rhaid llenwi'r ddau grid.
You do not need to write sentences, but you must fill in both grids.

Enw	Pa gwrs wnaethon nhw llynedd?	Pa gwrs rodden nhw eisiau ei wneud eleni?	Pam dyw hynny ddim yn bosib?
Bethan	1	2	3
Dafydd	4	5	6

Enw	Ble aethon nhw ar wyliau llynedd?	Sut roedd y tywydd?
Bethan	7	8
Dafydd	9	10

Cwestiwn 3 yw Llenwi bylchau (Gap-filling)

Llenwch y bylchau yn y brawddegau yma, gan ddefnyddio'r sbardun mewn cromfachau neu'r llun, fel y bo'n briodol:

Fill the gaps in these sentences, using the prompts in brackets or the pictures, as appropriate:

1. Beth (gwneud) chi ddoe?
2. mae'r bws yn mynd? Am saith o'r gloch.
3. Mae hi'n heddiw.
4. Dw i'n hoffi gwrando y radio.
5. Ydy'r plant yn mynd?
6. Mae hi'n i'r gwaith bob dydd.
7. Mae'r ddrama'n dechrau am hanner wedi wyth.
8. Rhaid John fynd i'r banc.
9. Maen nhw'n gweithio ym (Pontypridd).
10. Roedd hi'n gweithio ysgol.

Trïwch eto!

1. Beth (gwneud) ti ddoe?
2. mae'r cyngerdd? Yn y neuadd.
3. Mae hi'n heddiw.
4. Dw i'n hoffi edrych y teledu.
5. Wyt ti'n mynd ma's heno?
6. Gaf i fynd os chi'n dda?
7. Mae'r dosbarth yn dechrau am awr wedi saith.
8. Rhaid ni weithio heno.
9. Maen nhw'n dod o (Bangor).
10. Mae'r plant yr ysgol heddiw.

Papur 2 yw'r Papur Ysgrifennu (30 munud)

Cwestiwn 1 - Cerdyn Post

Llenwch y bylchau:

Annwyl (enw'r tiwtor)

Dyma fi yn Mae'r tywydd yn Cyrhaeddais i

..... (ffordd o deithio) neithiwr. Dw i'n aros mewn

..... Neithiwr bwytais i ac yfais i

Heddiw dw i'n mynd i

..... Heno dw i'n mynd i

Dw i wedi prynu i til! Dw i eisiau

dod adre! Gwela i ti

Nesa, ysgrifennwch frawddegau yn defnyddio'r geiriau yma:

Ffrainc
Caerdydd
tywydd
gwesty
bwyd
nofio
ymlacio
siopa
bwyt
ddoe
heddiw
yfory

Gwnewch y cerdyn post o'r papur arholiad yn y Gwaith cartref.

Cwestiwn 2 – Portread (*Portrait*)

Cofiwch:

- ym Mangor/o Fangor
- yn Nhreffynnon/o Dreffynnon
- yn Nolgellau/o Dolgellau
- ym Machynlleth/o Fachynlleth
- yn Rhuthun/o Ruthun
- ym Mhwllheli/o Bwllheli
- yng Nghaerdydd/o Gaerdydd
- yn Llandrindod/o Landrindod
- yng Nglyn Ebwy/o Lyn Ebwy

Mae gyda fe/gyda hi:

un plentyn/un bachgen/un ferch (ci/gath)

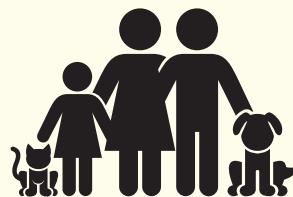
dau o blant/tri o blant/pedwar o blant

dau fachgen/tri bachgen

dwy ferch/tair merch

dau gi/dwy gath

Does dim plant gyda fe/hi.

Aeth e i'r theatr. Roedd e yn y dafarn.

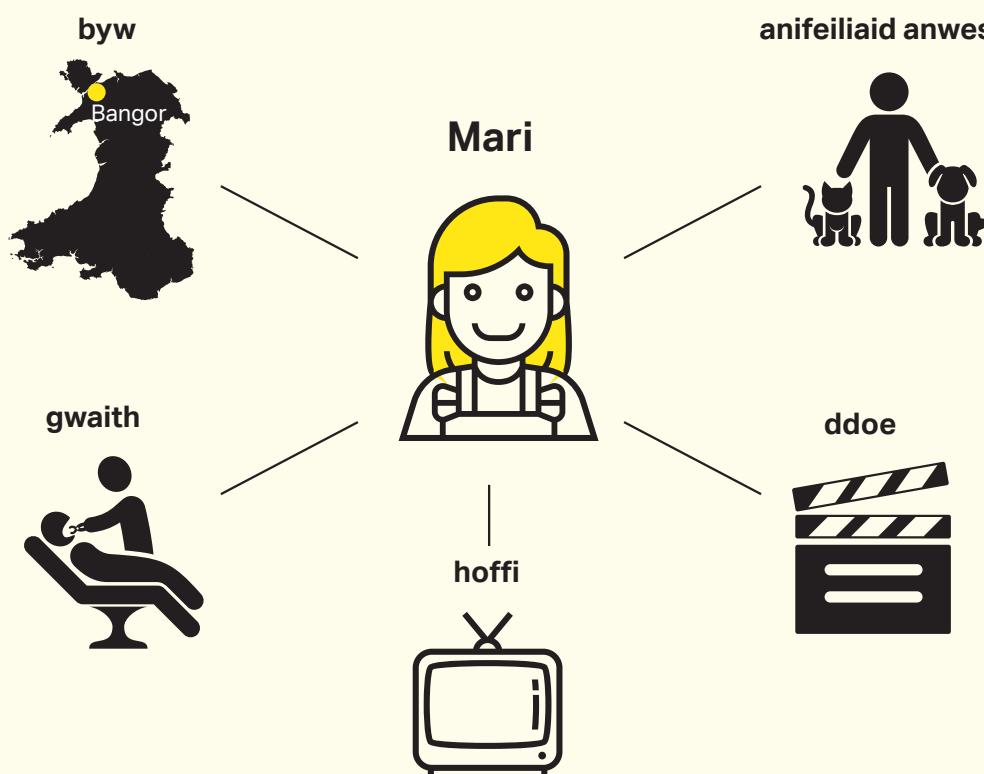
Aeth hi i nofio. Edrychodd hi ar y teledu.

2. Portread /Portrait

Ysgrifennwch 5 brawddeg am y person yn y llun gan ddefnyddio'r wybodaeth yn yr arwyddion o'i chwmpas.

Write 5 sentences about the person in the picture using the information in the surrounding symbols.

Dyma Mari.

1.
2.
3.
4.
5.

Papur 3 yw'r Gwrando a Deall.

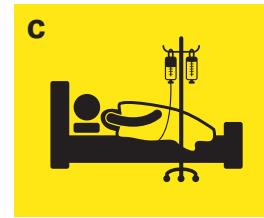
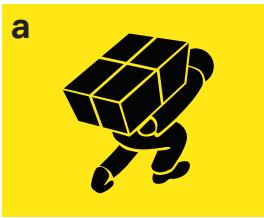
Rhan 1 - Deialog

Mae Lowri a Geraint yn cwrdd mewn siop.

Rhowch lythyren yr ateb cywir yn y blwch:

Put the letter of the correct answer in the box:

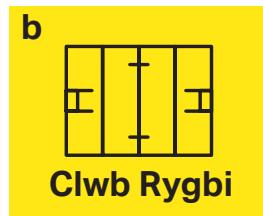
1. Beth sy'n bod ar wraig Geraint?

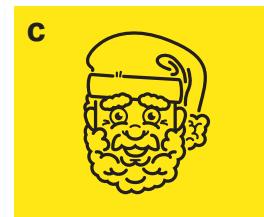
2. Faint fydd oed Siôn yfory?

3. Ble bydd parti Siôn?

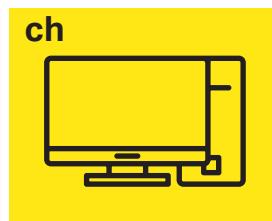
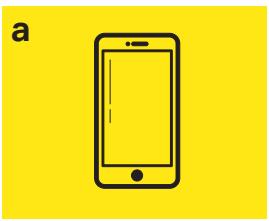

4. Pwy sy'n dod i'r parti, ar ôl i'r plant gael bwyd?

5. Beth fydd Siôn yn ei gael ar ei ben-blwydd?

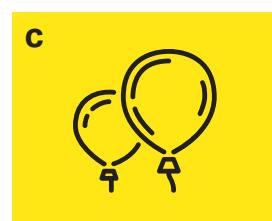
6. Faint gostiodd yr anrheg?

7. Beth mae Siôn yn hoffi ei wneud yn ei amser sbâr nawr?

8. Beth mae Geraint yn mynd i'w brynu nesa?

Rhan 2 - Bwletin Tywydd

Llenwch y bylchau gyda'ch partner.

Dyma'r bwletin ____ y ____ y ____.

Roedd hi'n g ____ m ____ lo ____ ddoe.

Roedd hi'n ____ t ____ r ____ u ____ iawn neithiwr.

Mae hi'n w ____ n ____ o ____ heddiw.

Mae hi'n s ____ ch a ____ r ____ f nawr.

Ond bydd hi'n n ____ w ____ o ____ ac yn troi'n ____ l ____ b heno.

Bydd hi'n b ____ r ____ g ____ a ____ drwy'r nos.

Yn y bore bydd hi'n ____ w ____ w ____ e ____ r ____ , ac yn o ____ r iawn.

Erbyn y prynhawn bydd hi'n ____ y ____ a ____ h ____ u ____ o ____ , diolch byth.

**Gorffennwch y brawddegau yma, ar sail yr wybodaeth yn y bwletin.
Fyddwch chi ddim yn colli marciau am wallau sillafu.**

*Complete these sentences on the basis of the information in the bulletin.
You will not lose marks for spelling mistakes.*

1. **Heddiw, roedd hi'n**
2. **Heno, mae hi'n**
3. **Yfory, bydd hi'n**
4. **Yr wythnos nesa, bydd hi'n**

Llenwch y bylchau gyda'ch partner.

Dyma'r bwletin tywydd.

..... da i chi i gyd. Wel, roedd hi'n iawn dros Gymru
neithiwr. Ond , mae hi'n Amser da i dyn
eira! Mwynhewch y tywydd , achos erbyn bore yfory, bydd
hi'n ym mhob man. Bydd 'n cyrraedd y Gogledd
ddydd Sul eto ond erbyn dydd Llun bydd y tywydd yn iawn
ledled Cymru, a drwy'r wythnos wedyn, diolch byth. Os dych chi eisaiu
mynd rhaid i chi wneud hynny ar ôl A dyna'r
bwletin tywydd.

Rhan 3 - Amserau a phrisiau

punt	ugain punt	chwe phunt	un deg chwech o bunnau	tair punt
am ddim	naw punt	dwy bunt	dwy bunt pum deg	wyth punt
pum punt pum deg	pedair punt	un deg pum punt	saith deg pum ceiniog	pum punt
deg punt	dau ddeg pum punt	pum deg ceiniog	tri deg pum punt	saith punt

**Byddwch chi'n clywed 5 hysbysiad am ddigwyddiadau gwahanol.
Ysgrifennwch amserau dechrau a phrisau'r digwyddiadau yn y
colofnau priodol. Defnyddiwch rifau, e.e. £5.75. Chewch chi ddim
marciau am ysgrifennu geiriau.**

You will hear 5 announcements about different events.

*Write the start times and the prices of these events in the appropriate columns. Use **numbers**, e.g. £5.75. You will receive no marks for using words.*

Beth	Amser dechrau	Pris
Noson gomedi	 	
Taith gerdded	 	
Trip	 	
Sioe ffasiwn	 	
Sadwrn Siarad	 	

Y Prawf Llafar (siarad)

Rhan 1 yw Darllen deialog

Dych chi wedi bod yn darllen deialogau yn y dosbarth.

Rhan 2 – Ateb Cwestiynau

Yn yr arholiad, byddwch chi'n ateb chwech o'r cwestiynau yma.

Gofynnwch y cwestiynau i'ch partner (bob yn ail/every other). Cofiwch ateb gyda 1 frawddeg lawn (full sentence).

Ble dych chi'n byw?

O ble dych chi'n dod yn wreiddiol?

Oes teulu gyda chi?

Oes anifeiliaid anwes gyda chi?

Sut daethoch chi yma heddiw?

Beth dych chi'n (ei) hoffi ar y teledu?

Sut mae'r tywydd heddiw?

Sut roedd y tywydd ddoe?

Am faint o'r gloch dych chi'n codi fel arfer?

Am faint o'r gloch dych chi'n cael swper fel arfer?

Am faint o'r gloch dych chi'n mynd i'r gwely fel arfer?

Ble dych chi'n dysgu Cymraeg?

Ble aethoch chi i'r ysgol?

Beth yw'ch gwaith chi?

Beth dych chi'n hoffi'i wneud yn eich amser sbâr?

Beth mae'n rhaid i chi'i wneud yfory?

Beth dych chi'n wneud heno?

Beth dych chi'n wneud y penwythnos nesa?

Beth wnaethoch chi neithiwr?

Beth wnaethoch chi ddoe?

Beth wnaethoch chi y penwythnos diwetha?

Ble aethoch chi ar eich gwyliau diwetha?

Beth o'ch chi'n hoffi'i wneud pan o'ch chi'n blentyn?

Nawr, edrychwch ar y cwestiynau mewn italig (italics). Gofynnwch y cwestiynau i'ch partner eto, ond y tro 'ma, rhaid i chi feddwl am gwestiwn arall. (Think of a supplementary question.)

Defnyddiwch Ble? / Pryd? / Gyda phwy? / Sut? / Beth?

Yn yr arholiad, bydd dau gwestiwn atodol (supplementary).

Rhan 3 – Ateb cwestiynau am y llun.

Cofiwch – brawddegau llawn (full sentences)

Dyma lun o berson gyda gwylodaeth amdano. Bydd y cyfwelydd yn gofyn cwestiynau i chi a dylech chi ateb gan ddefnyddio'r wybodaeth a roddir, gan ddefnyddio brawddegau llawn.

Here is a picture of a person with some information about him. The interviewer will ask you questions, and you should answer using the information given, using full sentences.

Dyma Dafydd.

Yn wreiddiol: Porthmadog

Ddoe: i'r dre

Teulu: 2 o blant

Gwaith: athro

Amser sbâr: (llun/picture)

Rhan 4 - Gofyn cwestiwn

Yn olaf, gyda'ch partner meddyliwch am gwestiwn gyda'r geiriau yma yn y cwestiwn. Dych chi'n gallu defnyddio cwestiynau o Ran 2 os dych chi eisiau.

byw	enw	heno
yn wreiddiol	teulu	yfory
gweithio	plant	yr wythnos nesa
gwyliau	car	amser sbâr
mynd	neithiwr	Ble
cerdded	ddoe	Pryd
darllen	yr wythnos diwetha	Sut
gallu	penwythnos diwetha	Faint
hoffi	i swper	o'r gloch
tywydd	i frecwast	gwyliau

Gwaith cartref Unedau 1 – 27

Gwaith cartref Uned 1 (un)

1. Atebwch/Gofynnwch y cwestiynau/Answer/Ask the questions:

Pwy dych chi?

Sut dych chi?

..... ? Aberystwyth

..... ? lawn, diolch.

2. Yr Wyddor

Llenwch y bylchau gyda'r llythyren goll (*Fill in the gaps with the missing letter*):

A	B		Ch	D	
E	F		G		H
	J	L		M	N
O	P		R		S
T		U		Y	

3. Ysgrifennwch y rhifau ffôn mewn geiriau /

Write the telephone numbers in words:

0300 323 4324 Y Ganolfan Dysgu Cymraeg Genedlaethol/
The National Centre for Learning Welsh

.....
01758 750334 (Nant Gwrtheyrn)

.....
01970 63963 Mudiad Meithrin –
Welsh Early Years Specialists

4. Write the appropriate greetings for the time of day:

08:00

07:00

15:00

09:00

16:00

11:00

Gair gan y tiwtor/A word from the tutor:

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Gwaith cartref Uned 2 (dau)

1. Sut wyt ti?

A

B

C

CH

D

2. Atebwch (with a full sentence):

i. Wyt ti'n lico cyrri?

ii. Wyt ti'n lico smwddio?

iii. Wyt ti'n hoffi dawnsio?

iv. Wyt ti'n darllen papur newydd?

v. Wyt ti'n mynd i'r dosbarth Cymraeg yfory?

3. Atebwch (with a full sentence):

Beth wyt ti'n lico ei wneud?

Beth wyt ti'n ei hoffi ar y teledu?

4. Translate:

Hello, how are you? I am John. I read (name a newspaper). I don't like (name a TV programme). Bye!

5. Geirfa

Llenwch y bylchau (*Fill in the gaps*).

B_n_d_g_d_g

N_s_a_th

D_w_s_o

Pê_-d_o_d

Gair gan y tiwtor/A word from the tutor:

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Gwaith cartref Uned 3 (tri)

1. Darllenwch y ddau tecst/ Read the two text messages:

Helô Lowri

Nos Wener – hwrê!
Wyt ti eisiau pitsa i
swper?

Hwyl, Ffion

Haia Ffion

Ydw, plîs, dw i eisiau
pitsa, a dw i eisiau
hufen iâ!

Hwyl, Lowri

Llenwch y bylchau/ Fill in the gaps with different words:

Helô

Haia

Nos - hwrê! **Ydw, plîs, dw i eisiau**

Wyt ti eisiau i swper? **a dw i eisiau** !

Hwyl, **Hwyl,**

2. Llenwch y bylchau (Fill in the gaps)

i. Dw i eisiau y Daily Times heddiw.

ii. Dw i mynd i'r dosbarth nofio yfory.

iii. Dw i eisiau bwyta cyrri Findalŵ.

iv. 'Dyn eisiau gweld Batman.

3. Cyfieithwch/Translate:

I eat ice cream.

I want to eat ice cream.

I don't want to eat ice cream.

4. Newidiwch (change) YN i EISIAU

- i. Dw i'n chwarae rygbi heno. Dw i eisiau chwarae rygbi heno.
- ii. Dw i'n chwarae cardiau heno.
- iii. Dw i ddim yn gweithio heddiw.
- iv. Dw i'n darllen y papur newydd.
- v. 'Dyn ni'n cael cyrri heno.
- vi. 'Dyn ni ddim yn bwyta pitsa.

Gair gan y tiwtor/A word from the tutor:

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Gwaith cartref Uned 4 (pedwar)

1. Llenwch y bylchau

- i. 'Dyn ni'n i Aberystwyth ar wyliau.
- ii. O dych chi'n dod?
- iii. Ble rwyt ti'n mynd Fawrth?
- iv. rwyt ti'n chwarae golff?

2. Atebwch (mewn brawddegau llawn/in full sentences):

i. O ble rwyt ti'n dod yn wreiddiol?
.....

ii. Ble rwyt ti'n mynd yfory?
.....

iii. Beth wyt ti'n mynd i wneud nos yfory?
.....

iv. Beth wyt ti'n mynd i wneud dydd Sul?
.....

v. Ble rwyt ti'n lico mynd ar wyliau?
.....

vi. Sut wyt ti'n dod i'r dosbarth?
.....

3. Helô bawb, dw i ddim yn dod i'r dosbarth yr wythnos nesa...

Ysgrifennwch neges/ebost byr i'r dosbarth – dych chi'n mynd i ffwrdd yr wythnos nesa. Ysgrifennwch ble dych chi'n mynd, beth dych chi'n mynd i wneud, beth dych chi'n mynd i weld.

Write a short note/email to the class to say that you are going away next week. Write where you are going and what you are going to do and see.

Gair gan y tiwtor/A word from the tutor:

Gwaith cartref Uned 5 (pump)

1. Atebwch/Answer:

- i. Beth wnaethoch chi prynhawn ddoe?
- ii. Beth wnaethoch chi bore ddoe?
- iii. Beth wnaethoch chi dydd Sadwrn?
- iv. Beth wnaethoch chi nos Wener?

2. Llenwch y bylchau/Fill in the gaps:

- i. Bwytais i neithiwr.
- ii. i yn y tŷ neithiwr.
- iii. i'r gwaith cartre.
- iv. i lyfr neithiwr.
- v. i Pobol y Cwm ddoe.

3. Trefnwch y ddeialog/Make a dialogue. The box on the left hand side is in the correct order.

Beth wnest ti neithiwr?	Garmon Ifans?
Gwyliais i'r gêm hefyd. Dw i'n hoffi rygbi.	Ydw, dw i'n mynd i redeg gyda Garmon.
Yn y clwb, gyda Garmon.	Gwyliais i'r gêm rygbi. Beth wnest ti?
Ie. Dych chi'n nabod Garmon?	Ble? Arhosais i yn y tŷ.
Byd bach!	

4. Geirfa/Vocabulary:

- i. lle i ddarllen llyfrau
- ii. lle i brynu stamp
- iii. lle i chwarae
- iv. lle i weld ffilm
- v. lle i yfed gyda ffrindiau

Gair gan y tiwtor/A word from the tutor:

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Gwaith cartref Uned 6 (chwech)

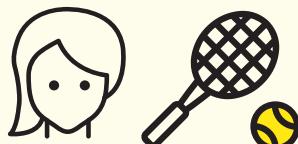
1. Ysgrifennwch y rhifau:

37	28
64	59
71	16
42	83
100	

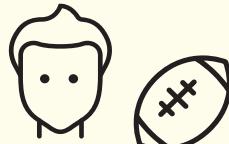
2. Sut mae'r tywydd yn:

- i. Siberia?
- ii. Y Sahara?
- iii. Malaga?
- iv. Skegness?
- v. Iwerddon?

3. Disgrifiwch (describe) Gareth a'r teulu Jones. Dilynwch y patrwm (follow the pattern):

MACHYNLLETH

Rhian
Dod o: Machynlleth
Lico: chwarae tennis
Ar wyliau: Wimbledon

BRYNAMAN

Gareth
Dod o: Brynaman
Lico: gwylio rygbi
Ar wyliau: Iwerddon

CAERDYDD

Teulu Jones
Dod o: Caerdydd
Hoffi: Ffilmiau cartŵn
Ar wyliau: Eurodisney

Dyma Rhian. Mae hi'n dod o Fachynlleth yn wreiddiol. Mae hi'n hoffi chwarae tennis. Mae hi'n mynd i Wimbledon ar wyliau.

Dyma Gareth

Dyma'r teulu Jones

4. Atebwch:

i. Sut mae'r tywydd heddiw?

ii. Sut mae'r gwaith?

iii. Sut mae'r teulu?

iv. Sut mae'r dosbarth Cymraeg?

Gair gan y tiwtor/A word from the tutor:

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Gwaith cartref Uned 7 (saith)

1. Atebwch y cwestiwn: (gyda brawddeg!)

Ydy hi'n braff?

Ydy hi'n bwrw eira?

Ydy hi'n stormus?

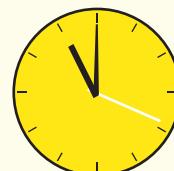
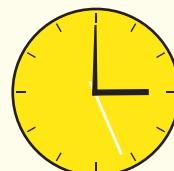
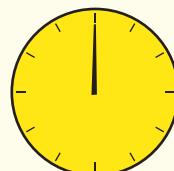
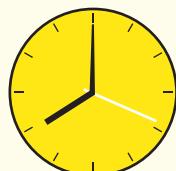

Ydy hi'n wyntog?

Ydy hi'n bwrw glaw?

2. Faint o'r gloch yw hi?

3. Gofynnwch ddu gwestiwn am berson enwog/ Ask two questions about a famous person.

.....
.....

4. Atebwch y cwestiynau yma/ Answer the questions here.

.....
.....

5. Ysgrifennwch bum brawddeg am gaffi/tŷ bwyta yn yr ardal/
Write five sentences about a cafe/restaurant in the area.

.....
.....
.....
.....
.....

Gair gan y tiwtor/ A word from the tutor:

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Gwaith cartref Uned 8 (wyth)

1. Beth yw gwaith y bobl yma?

Dilynwch y patrwm/Follow the pattern:

Dyma Marc. Meddyg yw e. Mae e'n gweithio mewn meddygfa.

Nia

Siân

Tomos

2. Cyfieithwch / Translate:

- i. May I pay?
- ii. May I start?
- iii. May I leave?
- iv. May I have tickets?
- v. May I have cream?

3. Ysgrifennwch baragraff yn cyflwyno eich hun/

Write a paragraph introducing yourself

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Gair gan y tiwtor/A word from the tutor:

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Gwaith cartref Uned 9 (naw)

1. Atebwch:

- i. Beth wnaethoch chi neithiwr?
- ii. Beth wnaethoch chi bore ddoe?
- iii. Beth fwytoch chi i frecwast heddiw?
- iv. Beth brynoch chi ddoe?

2. Atebwch. Dilynwch yr esiampl. Follow the example.

i. Beth wnaeth John yn y llyfrgell?

Darllenodd e bapur newydd.

.....
ii. Beth wnaeth y plant yn pwall nofio?

.....
iii. Beth wnaethon ni yn y disco?

.....
iv. Beth wnaethoch chi yn y sinema?

.....
v. Beth wnest ti yn y siop ddillad?

.....
vi. Beth wnaeth y dosbarth yn y wers?

3. Beth yw'r gair?

lle i goginio

.....

Mae'r Beatles yn dod o

mynd ar y beic

Mae tîm pêl-droed mawr yma. A _____ e.

4. Cyn y wers nesa:

Anfonwch ebost at eich tiwtor yn dweud beth wnaethoch chi dros y penwythnos/*Send an email to your tutor saying what you did over the weekend.*

Gair gan y tiwtor:

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Gwaith cartref Uned 10 (deg)

1. Atebwch mewn brawddegau llawn:

i. Sut est ti i Sbaen?

ii. Sut aeth y teulu i Lundain?

iii. Sut aeth Capten Hook i'r Caribî?

iv. Sut aethon ni adre?

v. Sut aeth hi ar y trip ysgol?

2. Atebwch: (Cofiwch: Es i ddim ma's...)

i. Ble aethoch chi nos Wener?

ii. Ble aethoch chi dydd Sadwrn?

iii. Ble aethoch chi dydd Sul?

iv. Ble aethoch chi nos Sul?

3. Llenwch y bylchau gyda'r berfau yn y bocs/

Fill in the gaps. Use the verbs in the box.

Dros y penwythnos aeth y teulu i lan y môr.

mam yn y môr, dad.

y plant hufen iâ.

nofio	bwyta	ymlacio
-------	-------	---------

4. Ysgrifennwch y tymor/ Write the name of the season.

- Pryd mae Dydd Gŵyl Dewi?
- Pryd mae Dydd Nadolig?
- Pryd mae'r dail yn oren, coch a melyn ar y coed?
- Pryd mae'r tennis yn Wimbledon?

Gair gan y tiwtor:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Gwaith cartref Uned 11 (un ar ddeg)

1. Llenwch y bylchau/Fill in the gaps:

- i. Ces i / Ges i ddoe.
- ii. Cest ti / Gest ti newydd.
- iii. Cafodd Kylie / Gaeth Kylie newydd.
- iv. Cawson ni / Gaethon ni newydd.
- v. Gawsoch chi / Gaethoch chi ?
- vi. Ches i ddim

2. Atebwch

- i. Beth gest ti i ginio ddoe?
.....
- ii. Beth gawsoch chi / gaethoch chi i swper ddoe?
.....
- iii. Beth gafodd / gaeth Pierre i frecwast bore 'ma?
.....
- iv. Beth gafodd / gaeth y plant i ginio yn yr ysgol?
.....

3. Aethoch chi i siopa gyda ffrindiau. Dilynwch y patrwm:

- i. Es i i'r siop chwaraeon,ces / ges i bêl rygbi.....
- ii. Aeth Aled i'r siop lyfrau,
- iii. Aethon ni i'r siop ffrwythau,
- iv. Aeth y plant i'r siop siocledi,
- v. Aeth Mair i'r siop gacennau,
- vi. Est ti i'r siop ddillad,
- vii. Aethoch chi i'r farchnad,

4. Beth yw'r gair?

- cath, ci, pysgodyn
- Maen nhw'n rhedeg yn y Grand National.
- brawd a
- Dych chi'n yn y gwely yn y nos. 😔
- Dych chi'n gorfod cael un i weld meddyg.

Gair gan y tiwtor:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Gwaith cartref Uned 12 (deuddeg)

1. Trowch i'r negyddol/Change to the negative:

- i. Mae problem gyda fi.
- ii. Mae amser gyda fi.
- iii. Mae gwaith gyda fi.
- iv. Mae syniad gyda fi.

2. Atebwch (brawddegau llawn/full sentences)

- i. Oes car gyda ti?
- ii. Oes ffôn symudol gyda ti?
- iii. Oes gwaith cartref gyda ti?
- iv. Oes dosbarth gyda ti yr wythnos nesa?
- v. Oes cyfarfod gyda ti yr wythnos nesa?

3. Chwilair: Teulu ac anifeiliaid (Word search)

g	ch	a	b	th	c	ch	t
w	d	w	a	r	b	d	a
r	l	c	a	r	i	a	d
a	dd	a	m	e	m	e	f
i	r	e	n	t	r	a	p
g	r	ŵ	g	t	ff	g	m
ch	c	e	ff	y	l	ng	a
c	i	n	u	c	d	a	t
m	a	m	g	u	i	a	t

merch, brawd, cariad, cath, chwaer, ci, tad, mam, gwraig,
ceffyl, gŵr, mam-gu, tad-cu, partner.

4. Ysgrifennwch chwe brawddeg am ffrind, e.e.

Mae ffrind gyda fi. Mari yw hi. Mae dau o blant gyda hi. Mae car Volvo gwyrdd gyda hi. Mae ci Labrador gyda hi. Mae gwallt du gyda hi.

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Gair gan y tiwtor:

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Gwaith cartref Uned 13 (un deg tri)

1. Newidiwch o heddiw i ddoe. Dilynwch y patrwm:

- i. Mae hi'n brysur heddiw. > *Roedd hi'n brysur ddoe.*
- ii. Mae hi'n oer heddiw. >
- iii. Mae problem gyda fi heddiw. >
- iv. Mae gwaith cartref gyda'r plant heddiw. >
- v. Mae ateb da gyda nhw heddiw. >
- vi. Mae bola tost gyda fe heddiw. >

2. Pam doedd pawb ddim yn y dosbarth yr wythnos diwetha?

Ysgrifennwch reswm i bum person. Write a reason for five people's absence from last week's class. Use their names.

- i.
- ii.
- iii.
- iv.
- v.

3. Sut roedd y tywydd?

Erbyn y wers nesa, ysgrifennwch ddyddiadur tywydd (write a weather diary) am bob diwrnod.

4. Beth yw'r gair?

Maen nhw'n dda i gario siopa.

dau berson neu ddu beth?

da iawn, iawn, iawn

2019 (.....), 2020 (nawr), 2021 (y flwyddyn nesa)

Gair gan y tiwtor:

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Gwaith cartref Uned 14 (un deg pedwar)

1. Atebwch:

i. Ble dych chi'n byw?

ii. Ble dych chi'n gweithio?

iii. Ble ro'ch chi'n byw pan o'ch chi'n blentyn?

iv. Ble ro'ch chi'n arfer gweithio?

v. Beth o'ch chi'n hoffi ei wneud pan o'ch chi'n blentyn?

2. Edrychwch ar y lluniau ac atebwch y cwestiynau.

(Look at the boxes and answer the questions.)

CAERDYDD		Dyma Carwyn. Ble mae e'n byw ac yn gweithio?	
GLYNEBWY		Dyma Gwen. Ble mae hi'n byw ac yn gweithio?	
TALYBONT		Dyma Tomos. Ble roedd e'n byw ac yn gweithio?	
DOLGELLAU		Dyma Delyth. Ble roedd hi'n byw ac yn gweithio?	

PENARTH		Dyma Prys. Ble roedd e'n byw ac yn gweithio?	
BANGOR		Dyma Bryn a Berwyn. Ble ro'n nhw'n byw ac yn gweithio?	

- i.
- ii.
- iii.
- iv.
- v.
- vi.

3. Ysgrifennwch ebost at y tiwtor yn dweud ble ro'ch chi a beth wnaethoch chi dros y penwythnos.

Gair gan y tiwtor:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

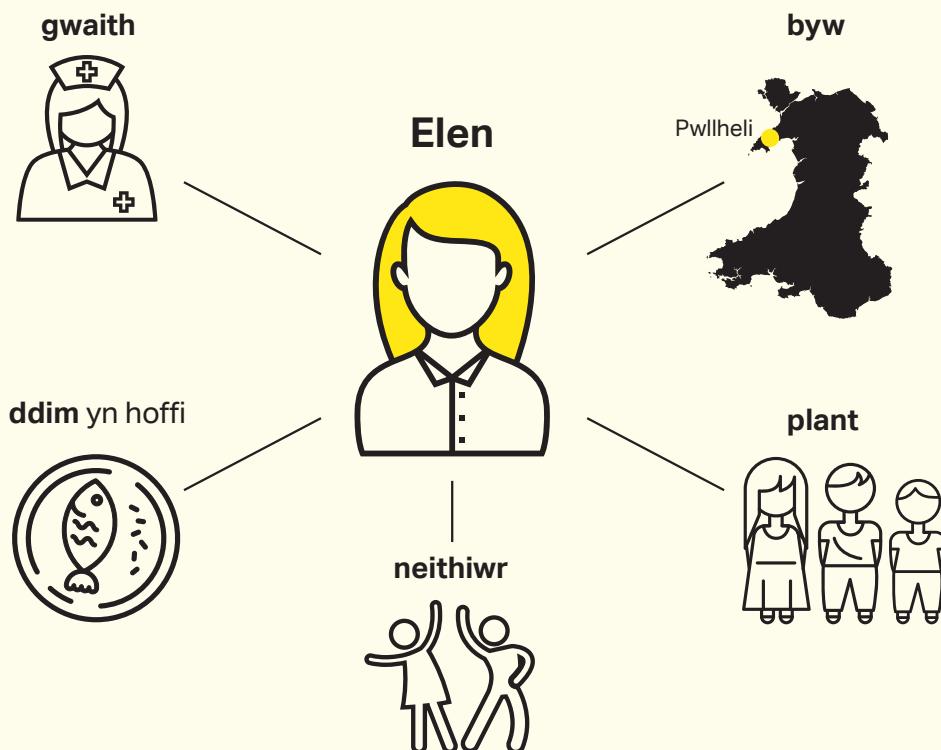
Gwaith cartref Uned 15 (un deg pump)

1. Ysgrifennwch bum cwestiwn yn defnyddio'r geiriau yma / Write five questions using these words:

- i. byw
- ii. teulu
- iii. neithiwr
- iv. swper
- v. Sut

2. Ysgrifennwch 5 brawddeg am y person yn y llun gan ddefnyddio'r wybodaeth yn yr arwyddion o'i chwmpas. / Write 5 sentences about the person in the picture using the information in the symbols around her.

Dyma Elen.

- i.
- ii.

- iii.
- iv.
- v.

3. Ysgrifennwch gerdyn post at y tiwtor:

Annwyl

Dyma fi yn Roedd y daith yma yn

Mae hi'n heddiw ond roedd hi'n ddoe.

Aethon ni i weld ddoe. Heddiw 'dyn ni'n mynd

i
.....

'Dyn ni'n aros mewn Mae e'n

Dw i'n bwyta bob dydd ac yn yfed

Dw i eisiau dod adre!

Gwela i chi

Gair gan y tiwtor:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Gwaith cartref Uned 16 (un deg chwech)

1. Ysgrifennwch yn llawn:

£5.50

£4.30

£6.60

£9.85

02:45

14:20

16:25

16:35

2. i. Faint o'r gloch dych chi'n codi fel arfer?

ii. Faint o'r gloch dych chi'n cael cinio fel arfer?

iii. Faint o'r gloch dych chi'n cael swper fel arfer?

iv. Faint o'r gloch dych chi'n mynd i'r gwely fel arfer?

3. Ysgrifennwch bum cwestiwn yn defnyddio'r geiriau yma/

Write 5 questions using these words:

i. yn wreiddiol ?

ii. gweithio ?

iii. yfory ?

iv. tywydd ?

v. gwyliau ?

4. Darllenwch yr hysbysebion ac atebwch y cwestiynau/*Read the advertisements and answer the questions:***Trip Rygbi**

Mae'r clwb rygbi'n trefnu trip i weld gêm
Cymru yn erbyn Ffrainc
ar 18 Mawrth yn Stadiwm Caerdydd.
Bws yn gadael maes parcio'r eglwys am 8.00 y bore.
Cost: £60 (yn cynnwys tocyn i'r gêm a bws)
£35 i blant ysgol.
Tocynnau ar gael yn y clwb rygbi
neu ffoniwch John ar 01234 987650.
Sieciau: Clwb Rygbi Abercastell.

Cwmni Drama'r Dre

yn perfformio "Castell y Nos"
gan Mari James yn Theatr yr Ysgol.
Chwefror 24-25.
Drysau'n agor am 6.30.
Perfformiad yn dechrau am 7.00.
Pris: £8 (£4 i blant ysgol).
Tocynnau ar gael yn swyddfa'r ysgol
01234 567890.

Bore Coffi

i Ddysgwyr Cymraeg
Yn Neuadd y Dre, Abercastell
(drws nesa i'r siop fara).
Dydd Gŵyl Dewi, Mawrth 1af
yn dechrau am 10 am tan 1 pm.
Mae te, coffi a bisged/bara brith
ar gael am ddim.
Croeso i bawb!

Llenwch y bylchau:

- i.** Mae yn chwarae yn erbyn Cymru yn y gêm.
- ii.** Mae'r bws yn gadael o
- iii.** Mae'r trip yn costio
- iv.** ysgrifennodd y ddrama.
- v.** Mae'r ddrama'n dechrau am
- vi.** Mae tocyn hanner pris i
- vii.** Mae'n bosib prynu tocyn i'r ddrama
- viii.** Mae neuadd Abercastell

ix. Mae'r bore coffi'n gorffen am

x. Yn y bore coffi mae coffi

xi. Dych chi ac un plentyn eisiau mynd i'r gêm yng Nghaerdydd.

Faint yw e?

Gair gan y tiwtor:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Gwaith cartref Uned 17 (un deg saith)

1. Atebwch:

- i. Fydd hi'n braf yfory?
- ii. Fydd dosbarth yr wythnos nesa?
- iii. Fydd hi'n oer yn Alaska heno?

2. Ysgrifennwch bum cwestiwn yn defnyddio'r geiriau yma:

- i. ddoe
- ii. pryd
- iii. hoffi
- iv. heno
- v. plant

3. Darllenwch yr hysbysebion ac atebwch y cwestiynau:

Noson Gomedi Gymraeg

Bar Glyndŵr, Gwesty'r Saith Seren,
Bryncastell
Nos Wener Gorffennaf 16
8.00 i 11.30
Gyda Twm Tomos o
"Comedi Cymru"
Disgo o'r 70au wedyn
Mynediad: £6 yn cynnwys un ddiod
Dewch i chwerthin yn Gymraeg!

Ffair Haf Melin y Cwm

Maes chwarae Ysgol y Felin.
Gorffennaf 24
Bydd seren S4C Llio Llwyd yn agor
y Ffair am 10 o'r gloch.
Castell Neidio, cystadleuaeth
carioci, twrnament pêl-droed 5 bob
ochr. Bydd lemonêd melyn, te a
choffi ar werth. Mynediad am ddim
i blant ysgol, £2 i oedolion. Dewch i
gefngi'r ysgol – a dewch i
gael hwyl!

Dych chi'n hoffi mynd ar wyliau i Sbaen?

Mae Gwersi Sbaeneg yn Gymraeg ar gael yma yn y dre!
Gyda Ricardo Roberts o Batagonia.
Dim ond £80 am 20 gwers. Hanner pris i bobl ddi-waith.
Coleg Abercastell, bob nos Fercher (dim gwyliau ysgol).
Yn dechrau Medi 10, o 7 i 9 o'r gloch.
Croeso i bawb!

i. Pryd mae'r noson gomedi yn gorffen?

ii. Beth fydd yn digwydd ar ôl y comedi?

iii. Beth dych chi'n ei gael am £6 yn y noson gomedi?

iv. Faint o'r gloch mae'r ffair yn dechrau?

v. Beth dych chi'n gallu ei brynu yn y ffair?

vi. Faint yw pris tocyn i'r ffair os dych chi'n 15 oed?

vii. O ble mae'r tiwtor Sbaeneg yn dod?

viii. Faint dych chi'n ei dalu am y cwrs os dych chi ddim yn gweithio?

ix. Ble mae'r gwersi Sbaeneg?

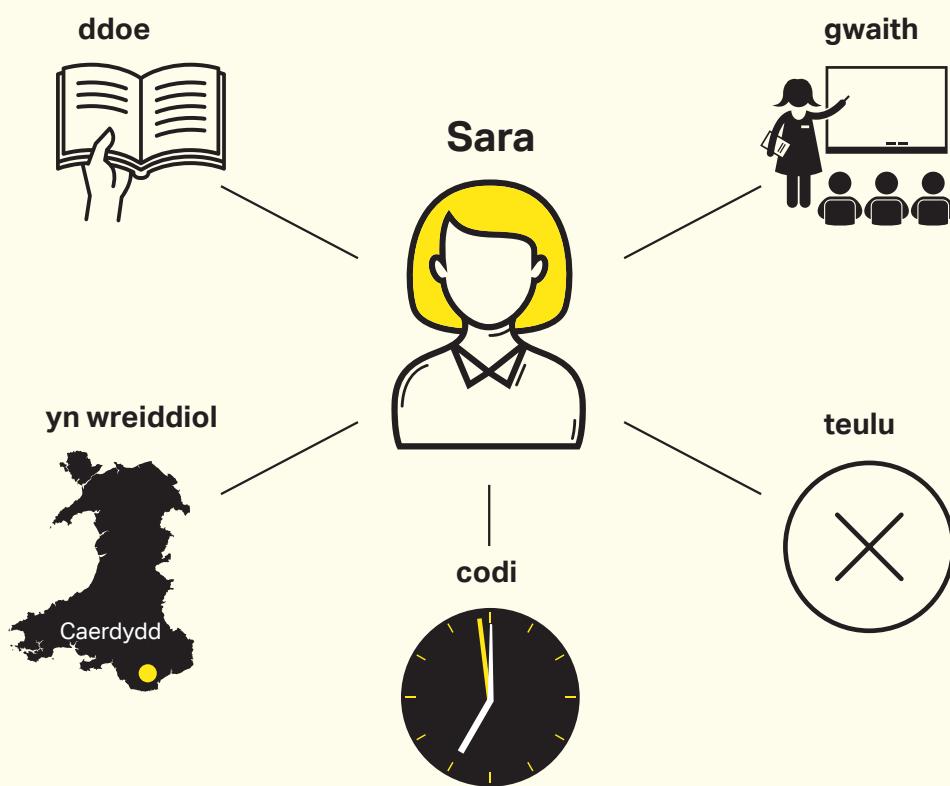
x. Pryd fydd dim gwersi Sbaeneg?

4. Portread/*Portrait*

Ysgrifennwch 5 brawddeg am y person yn y llun gan ddefnyddio'r wybodaeth yn yr arwyddion o'i chwmpas.

Write 5 sentences about the person in the picture using the information in the surrounding symbols.

Dyma Sara.

- i.
- ii.
- iii.
- iv.
- v.

5. Ysgrifennwch bedair brawddeg yn disgrifio'r tywydd yn yr ardal:*(Write four sentences describing the weather in the area)*

Roedd neithiwr.

Mae heddiw.

Bydd heno.

Bydd yfory.

Gair gan y tiwtor:

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Gwaith cartref Uned 18 (un deg wyth)

1. Rhowch y brawddegau mewn trefn ac yna atebwch y cwestiwn!
Unscramble the sentences and then answer the question.

chi wneud nesa ? penwythnos fyddwch beth 'n y

.....
.....
.....

ar ? 'n nesa byddwch ble mynd wyliau chi

.....
.....
.....

byddi gyda mynd phwy di ? wyliau 'n ar

.....
.....
.....

di mynd 'n gwely pryd heno ? byddi i'r

.....
.....
.....

2. Ysgrifennwch bum cwestiwn yn defnyddio'r geiriau yma:

- i. y penwythnos diwetha
- ii. o'r gloch
- iii. cerdded
- iv. car
- v. mynd

3. Bydd y tiwtor yn gofyn yr wythnos nesa dych chi wedi bod mewn Eisteddfod erioed. Os dych chi WEDI bod i Eisteddfod, ysgrifennwch dipyn bach i ddweud wrth y dosbarth (Pryd, ble, pam!)

.....

.....

.....

**4. Ysgrifennwch ebost at y tiwtor yn ymddiheuro eich bod chi'n mynd i golli'r wers nesa. Defnyddiwch "Bydda i/Byddwn ni" i esbonio/
Write an email to your tutor apologising for missing the next lesson.
Use "Bydda i/Byddwn ni" to explain.**

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Gair gan y tiwtor:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Gwaith cartref Uned 19 (un deg naw)

- 1. Ailysgrifennwch y paragraff "Ynganu" gyda eich gwybodaeth eich hun/
Rewrite the "Ynganu" paragraph with your own information.**

.....
.....
.....
.....
.....
.....

- 2. Ysgrifennwch bum cwestiwn yn defnyddio'r geiriau yma:**

- i. faint
ii. yr wythnos nesa
iii. i frecwast
iv. darllen
v. ble

3. Llenwi bylchau Gap-filling

**Llenwch y bylchau yn y brawddegau yma, gan ddefnyddio'r sbardun:
Fill the gaps in these sentences, using the prompts:**

- i. Dw i ddim yn gwybod ble mae fy i.
- ii. Beth yw pris y tocyn? punt. (£3)
- iii. Wyt ti'n mynd i'r dosbarth heddiw?
- iv. Beth (gwneud) ti neithiwr?
- v. Mae hi'n iawn heddiw.
- vi. Mae hi'n gweithio siop.

vii. Sut 'r tywydd heddiw?

viii. Dw i'n hoffi gwrando y radio.

ix. y gêm yn dda iawn ddoe.

x. Mae hi'n bump gloch.

**4. Erbyn yr wythnos nesa, dewch â llun o deulu/ffrindiau i ddisgrifio i'r dosbarth – pwy ydyn nhw, ble maen nhw/ro'n nhw'n byw.
Ysgrifennwch nodiadau (notes) i helpu.**

.....

.....

.....

.....

Gair gan y tiwtor:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Gwaith cartref Uned 20 (dau ddeg)

1. Trowch(*Turn*) o chi i ti:

- i. Beth yw'ch enw chi?
- ii. Beth yw lliw eich gwallt chi?
- iii. Beth yw'ch rhif ffôn chi?
- iv. Beth yw oed eich plentyn chi?
- v. Beth yw mêc eich car chi?

Trowch o ti i chi:

- i. Beth yw lliw dy lygaid di?
- ii. Beth yw rhif dy dŷ di?
- iii. Beth yw rhif dy gar di?
- iv. Beth yw dy gyfeiriad di?
- v. Beth yw dy waith di?

2. Ysgrifennwch bum cwestiwn yn defnyddio'r geiriau yma:

- i. y penwythnos nesa
- ii. gallu
- iii. enw
- iv. amser sbâr
- v. yr wythnos diwetha

3. Darllenwch y ddeialog ac atebwch y cwestiynau

Angharad: Helô, Gwyn. Wyt ti'n mynd i'r pwll?

Gwyn: Nac ydw. Dw i ddim yn gallu nofio o gwbl, ond mae'r plant yn y dosbarth nofio.

Angharad: Mae fy mhlant i'n dysgu nofio ar nos Lun, ond maen nhw mewn dosbarth jiwdio heno. Dyna pam dw i'n mynd i'r caffi yma. Wyt ti eisiau dod am goff?

Gwyn: Dim diolch. Dw i'n mynd i chwarae badminton. Beth yw oed dy blant di, 'te? Tua deg oed?

Angharad: Nage, mae Jac yn ddeuddeg a bydd Siân yn wyth y mis nesa.

Gwyn: Wel, maen nhw'n tyfu'n gyflym! Mae fy mhlant i'n bump ac yn chwech oed erbyn hyn. Wyt ti'n dal i weithio yn y swyddfa?

Angharad: Nac ydw. Dw i'n gweithio'n rhan-amser yn siop y garej. Mae'n braff iawn – dim gwaith papur!

Gwyn: Bendigedig! Mae gwaith papur gyda fi drwy'r amser yn yr ysgol. Ddest ti i weld ein cyngerdd ni yn yr ysgol neithiwr?

Angharad: Naddo. Ro'n i'n gweithio. Est ti?

Gwyn: Do, wrth gwrs. Roedd e'n dda iawn. Roedd y plant wedi ymarfer am wythnosau.

Angharad: Dw i'n siŵr. Wel, pob hwyl gyda'r badminton!

Gwyn: Diolch!

Enw	Beth maen nhw'n mynd i wneud heno?	Ble maen nhw'n gweithio?	Ble aethon nhw neithiwr?
Gwyn			

Angharad		
Enw	Beth maen nhw'n mynd i wneud heno?	Oed nawr?
Plant Gwyn		
Plant Angharad		

3. Ysgrifennwch bum brawddeg am beth dych chi'n hoffi ei wneud yn eich amser sbâr.

Gair gan y tiwtor:

Gwaith cartref Uned 21 (dau ddeg un)

1. Newidiwch chi > ti:

- i. Golchwch eich car!
- ii. Ewch adre!
- iii. Byddwch yn ofalus!
- iv. Trowch i'r dde.

2. Newidiwch ti > chi:

- i. Paid â phoeni!
- ii. Dere 'ma!
- iii. Cofia dy allweddil!
- iv. Gwna dy waith!

3. Rhowch gyngor i rywun – sut i ddysgu Cymraeg yn dda/Give someone advice on how to learn Welsh.

- i.
- ii.
- iii.

4. Edrychwch ar yr arwyddion. Dwedwch wrth ffrind beth i wneud/ Look at the signs and tell your friend what they must do.

- i.
- ii.
- iii.
- iv.
- v.

5. Ysgrifennwch nodyn at eich ffrind yn dweud bod chi'n mynd i ffwrdd am wythnos. Gofynnwch i'ch ffrind wneud pedwar peth yn y tŷ/yr ardd/y dre/y gwaith/*Write a note to your friend saying that you are going away for a week. Ask your friend to do 4 jobs in the house/garden/town/work.*

6. Ysgrifennwch gwestiwn yn defnyddio'r geiriau yma:

- i. Sut
- ii. Byw
- iii. Neithiwr
- iv. Teulu
- v. I swper

7. Edrychhwch o gwmpas (around) ble dych chi'n byw erbyn yr wythnos nesa a ffeindiwch arwyddion Cymraeg neu ddwyieithog (bilingual) – tynnwch lun gyda chamera neu ffôn os dych chi'n gallu!

Gair gan y tiwtor:

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Gwaith Cartref Uned 22 (dau ddeg dau)

1. Beth yw'r cwestiwn? Dilynwch y patrwm:

Mae Wrecsam yn chwarae heno. Pwy sy'n chwarae heno?

- i. Mae Sam yn gweithio dydd Sadwrn.

.....
.....

- ii. Mae Jac yn byw yn y pentref.

.....
.....

- iii. Mae ugain yn mynd i'r parti.

.....
.....

- iv. Mae deg o blant ar y cwrs.

.....
.....

- v. Mae Mari ar y ffôn.

.....
.....

- vi. Mae drama newydd ar S4C heno.

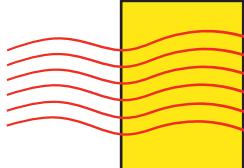
.....
.....

2. Ysgrifennwch gerdyn post yn defnyddio'r 5 gair yma:

neithiwr heulog yfory gwesty bwyta

<p>Annwyl Chris</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>Pob hwyl,</p> <p>.....</p>	<p>9 Mehefin</p> <p>Chris Morris</p> <p>2 Ffordd y Bryn Caerddinas Cymru SY12 2DL</p>
---	--

3. Hysbysebion

Advertisements

Darllenwch yr hysbysebion yma. Yna, atebwch y cwestiynau sy'n dilyn ar sail yr wybodaeth yn yr hysbysebion. Does dim rhaid defnyddio brawddegau.
Read these advertisements. Then, answer the questions which follow on the basis of the information in the advertisements. You do not need to use sentences.

Recordio Carolau Nadolig

Dewch i ganu!

Mae cwmni teledu Arad yn recordio noson o garolau Nadolig nos Wener 8 Mehefin o 7 o'r gloch ymlaen yng Nghapel Moreia (dros y ffordd i'r ysgol gynradd).

Mynediad am ddim, a phaned o de ar hanner amser.

Bydd y rhaglen ar y teledu ar ddydd Nadolig eleni.

Dosbarthnofio

Dych chi eisiau dysgu sut i nofio? Mae dosbarth bob nos Fawrth yn y ganolfan hamdden rhwng 6.00 a 7.00.

Cost: £5 y sesiwn

I bobl sy ddim yn gallu nofio.

Tiwtor: Gwyn Jones
Ffoniwch 07797 263514

Bingo!

Dewch i chwarae Bingo yn neuadd y pentre bob nos lau o 7.00 tan 11pm.

Dych chi'n gallu ennill pum deg punt!

Pris mynediad: £2 y person
Aled Gwyndaf yw'r bingo-feistr.
Llawer o hwyl!

i. Faint o'r gloch maen nhw'n dechrau recordio'r rhaglen?

.....
ii. Ble mae'r capel?

.....
iii. Faint yw cost mynd i'r noson recordio?

.....
iv. Pryd bydd pobl yn gweld y rhaglen?

.....
v. Faint o'r gloch mae'r dosbarth nofio'n dechrau?

.....
vi. I **bwy** mae'r dosbarth nofio?

.....
vii. Pwy yw Gwyn Jones?

.....
viii. Ar ba noson mae'r bingo?

.....
ix. Pryd mae'r bingo'n gorffen?

.....
x. Faint mae'n bosib ei ennill yn y bingo?

4. Chwilair: Ffeindiwch y geiriau.

byw	yfory	Ble
yn wreiddiol	penwythnos nesa	Pryd
enw	amser sbâr	Sut
teulu	gwyliau	Faint
plant	tywydd	mynd
car	i swper	o'r gloch
gweithio	i frecwast	hoffi
neithiwr		cerdded
ddoe		darllen
heno		gallu

b	i	s	w	p	e	r	u	a	i	l	y	w	g	i
dd	h	e	dd	i	w	p	r	y	d	o	f	c	e	f
l	e	b	ff	o	g	a	ll	u	u	i	o	r	g	r
t	n	a	l	p	e	ng	i	t	o	dd	r	â	h	e
l	o	d	ll	m	i	n	y	i	o	i	y	b	n	c
p	r	ph	i	b	y	w	th	r	rh	e	s	s	e	w
t	a	th	a	w	y	i	u	i	w	r	y	r	ll	a
b	c	e	r	dd	e	d	c	ff	e	w	ch	e	r	s
d	p	e	n	w	y	th	n	o	s	n	e	s	a	t
ff	o	r	g	l	o	ch	a	h	u	y	w	m	d	e
dd	d	n	y	m	u	l	u	e	t	n	i	a	f	ch
d	n	e	i	th	i	w	r	s	o	n	th	y	w	a

5. Gofynnwch 5 cwestiwn o'r geiriau.

i.

.....

ii.

iii.

iv.

v.

6. Erbyn y wers nesa, awgrymwch (*suggest*) ble byddwch chi'n gallu mynd i ymarfer Cymraeg cyn diwedd y cwrws yn ystod gwers (*during a lesson*) – fallai caffi/siop/tarfarn/amgueddfa/canolfan.... Byddwch chi'n pleidleisio (*vote*) yr wythnos nesa am y syniad gorau!

Gair gan y tiwtor:

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Gwaith cartref Uned 23 (dau ddeg tri)

1. Llenwch y bylchau:

- i. rhaid i chi fynd?
- ii. Does rhaid iddyn nhw dalu.
- iii. Rhaid fe brynu car newydd.
- iv. Rhaid hi siarad Cymraeg â'r cymdogion.
- v. Rhaid iddyn wrando yn y dosbarth.

2. Atebwch. Defnyddiwch 'rhaid' yn eich ateb.

i. Pam dych chi ddim yn dod i'r dosbarth nesa?

.....

ii. Pam dyw'r plant ddim yn yr ysgol?

.....

iii. Pam maen nhw'n mynd i'r siop?

.....

3. Rhowch gyngor/Give advice (Rhaid ...):

- i. Mae pen tost gyda fi.
- ii. Mae'r ffliw ar mam-gu.
- iii. Mae'r plant wedi blino.
- iv. Does dim arian gyda Tomos.
- v. Mae Ceri eisiau cadw'n heini.

4. Darllen a Deall

Darllenwch y ddeialog, ac yna llenwch y gridiau.

Siân: Bore da, Dillad Dandi, Llanaber. Siân sy'n siarad. Gaf i helpu?

Gwyneth: Cewch. Gwyneth Jones dw i. Dw i'n rhedeg y siop flodau yn Llanaber.

Siân: Dw i'n gwybod. Sut dych chi, Mrs Jones?

Gwyneth: lawn, diolch. Dych chi'n gwerthu gwisg ysgol i blant Ysgol y Parc?

Siân: **Ydyn. Maen nhw mewn stoc yma. Pryd dych chi eisiau dod i'r siop i gael y dillad, Mrs Jones?**

Gwyneth: Rhaid i fi ddod i'r dre i siopa dydd Sadwrn, felly gwela i chi dydd Sadwrn...

Siân: **Mae'r siop ar agor o hanner awr wedi naw tan bump o'r gloch bob dydd, ond dw i'n cau'r siop am un o'r gloch ddydd Sadwrn yma, achos rhaid i fi fynd i weld fy mam.**

Gwyneth: Dych chi'n lwcus. Rhaid i fi agor y siop flodau am saith o'r gloch bob bore. Mae fy ngŵr i'n mynd â'r ferch i'r ysgol.

Siân: **Ydy hi yn Ysgol y Parc?**

Gwyneth: Nac ydy, ddim eto, ond bydd hi'n mynd yno ym mis Medi. Mae hi'n un ar ddeg oed.

Siân: **Mae fy merch i yn Ysgol y Parc yn barod. Mae hi'n ddeuddeg oed.**

Gwyneth: Ydy eich merch chi'n hoffi'r ysgol?

Siân: **Ydy. Mae hi'n chwarae llawer o hoci.**

Gwyneth: Dyw fy merch i ddim yn hoffi chwaraeon. Mae hi'n hoff o chwarae'r trwmped.

Siân: **Bydd hi'n hapus iawn yn yr ysgol, dw i'n siŵr. Mae band pres da iawn gyda nhw.. Rhaid i fi fynd. Gwela i chi ar iard yr ysgol y flwyddyn nesa!**

Gwyneth: Siŵr o fod. Diolch yn fawr.

Enw	Ble maen nhw'n gweithio?	Beth maen nhw'n mynd i'w wneud dydd Sadwrn?	Pryd maen nhw'n dechrau gweithio bob bore?
Siân	1	2	3
Gwyneth	4	5	6
Enw	Faint yw oed...?	Beth maen nhw'n hoffi ei wneud?	
merch Siân	7	8	
merch Gwyneth	9	10	

5. Erbyn y wers nesa, ysgrifennwch script “Rhaid i chi...” am yr ardal ble dych chi'n byw i helpu ymwelwyr, e.e. Rhaid i chi fynd i'r parc.

By the next lesson, write a script using Rhaid i chi about the area where you live to help visitors, e.g. Rhaid i chi fynd i'r parc.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Gair gan y tiwtor:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Gwaith cartref Uned 24 (dau ddeg pedwar)

1. Atebwch: (Defnyddiwch "Cyn i fi/Ar ôl i fi")

i. Pryd cawsoch chi frecwast heddiw?

.....
ii. Pryd byddwch chi'n cael brecwast yfory?

.....
iii. Pryd cawsoch chi baned ddiwetha?

.....
iv. Pryd byddwch chi'n cael paned nesa?

.....
v. Pryd edrychoch chi ar eich ffôn chi ddiwetha?

.....
vi. Pryd byddwch chi'n edrych ar eich ffôn chi nesa?

.....
vii. Pryd symudoch chi dŷ ddiwetha?

.....
viii. Pryd byddwch chi'n symud tŷ nesa?

2. Ysgrifennwch bum pwynt am ddoe, a phump am yfory.

Defnyddiwch "ar ôl i fi" neu "cyn i fi" bob tro:

DDOE

e.e. "Ar ôl i fi godi, gwnes i baned"

i.

ii.

iii.

iv.

v.

YFORY
e.e. "Cyn i fi fynd i'r gwely, bydda i'n mynd â'r ci am dro."

vi.

vii.

viii.

ix.

x.

3. Hysbysebion/Advertisements

Darllenwch yr hysbysebion yma. Yna, atebwch y cwestiynau sy'n dilyn ar sail yr wybodaeth yn yr hysbysebion. Does dim rhaid defnyddio brawddegau.

Read these advertisements. Then, answer the questions which follow on the basis of the information in the advertisements. You do not need to use sentences.

Ysgol Roc

Dewch i gwrs gitâr gyda'r gitarydd
enwog Jeff Peck.

Yn Neuadd y Dre, Caerdydd.

Dydd Sadwrn, 31 Hydref o 10 y bore tan 5 y prynhawn.

Dewch â'ch gitâr drydan.

Ffoniwch Ffred Ffrimstone ar 01339 44590 am le.

Pris llawn: £30

Dosbarth Dawnsio Bol

Tiwtor: Martha Jones

Yng Nghanolfan Gymunedol, Brodawel.

7.00-9.00 bob nos Fercher.

Dechrau: 5 Medi
£50 am 5 dosbarth.

Rhaid talu yn y dosbarth cynta.

Ffoniwch Martha ar 01678 457492 neu e-bostiwch
martha@dawnscymru.co.uk

**Bydd Megan Evans yn agor ei chaffi newydd
am 8.00 bore Llun, 12 Mehefin!**

Caffi'r Groes

Prynwch un brecwast mawr a chael un arall am ddim!

Bydd y chef teledu Chris Evans, brawd Megan,
yno yn y prynhawn.

Dewch i gwrdd â fe!

Cwestiynau

- i.** Pam mae Jeff Peck yn enwog?
- ii.** Ble mae Neuadd y Dre?
- iii.** Am faint o'r gloch mae'r cwrs gitâr yn dechrau?
- iv.** Beth yw gwaith Martha Jones?
- v.** Ar ba noson mae'r dosbarth dawnsio bol?
- vi.** Faint yw pris pump dosbarth dawnsio?
- vii.** Pryd mae rhaid i chi dalu am y cwrs?
- viii.** Caffi pwys yw Caffi'r Groes?
- ix.** Sut dych chi'n gallu cael brecwast am ddim?
- x.** Pwydd brawd Megan yn y caffi?

4. Llenwi bylchau Gap-filling

Llenwch y bylchau yn y brawddegau yma, gan ddefnyddio'r sbardun mewn cromfachau neu'r llun, fel y bo'n briodol:

Fill the gaps in these sentences, using the prompts in brackets or the pictures, as appropriate:

i. Dw i'n hoffi yn y parc.

ii. Mae John yn gweithio swyddfa fawr.

iii. Oes coffi ar y bwrdd? (✓)

iv. Beth (gwneud) hi neithiwr?

v. Roedd hi'n ddoe.

vi. Faint yw oed Aled? (3) oed.

vii. Dw i'n byw ym

Bangor

viii. Dw i'n mynd i'r gwely am hanner wedi deg. **10.30**

ix. Gaf i ofyn cwestiwn, os chi'n dda?

x. Rhaid ni dalu'r bil.

Gair gan y tiwtor:

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Gwaith cartref Uned 25 (dau ddeg pump)

1. Cyfieithwch/Translate:

i. *There is a new menu in the cafe.*

The menu is on the table.

ii. *Is there a restaurant in the village?*

Is the restaurant expensive?

iii. *There's no toilet in the village.*

The toilet isn't working.

2. Llenwch y bylchau:

i. Beth eich chi?

ii. o'r gloch hi?

iii. Sut mae'r ?

iv. Ble car?

v. mae'r dosbarth?

3. Atebwch y cwestiynau yma gyda brawddeg lawn (full sentence):

i. Ble dych chi'n byw?

ii. O ble dych chi'n dod yn wreiddiol?

iii. Ble aethoch chi i'r ysgol?

iv. Beth yw'ch gwaith chi?

v. Oes teledu gyda chi?

vi. Oes anifeiliaid anwes gyda chi?

vii. Ble aethoch chi ar eich gwyliau diwetha?

viii. Beth wnaethoch chi ddoe?

ix. Beth wnaethoch chi neithiwr?

x. Beth wnaethoch chi y penwythnos diwetha?

xi. Beth dych chi'n ei wneud y penwythnos nesa?

xii. Beth dych chi'n hoffi ei wneud yn eich amser sbâr?

xiii. Ble dych chi'n dysgu Cymraeg?

xiv. Sut daethoch chi yma heddiw (i'r dosbarth)?

xv. Beth dych chi'n ei hoffi ar y teledu?

xvi. Beth mae'n rhaid i chi ei wneud yfory?

xvii. Sut mae'r tywydd heddiw?

xviii. Sut roedd y tywydd ddoe?

xix. Am faint o'r gloch dych chi'n codi fel arfer?

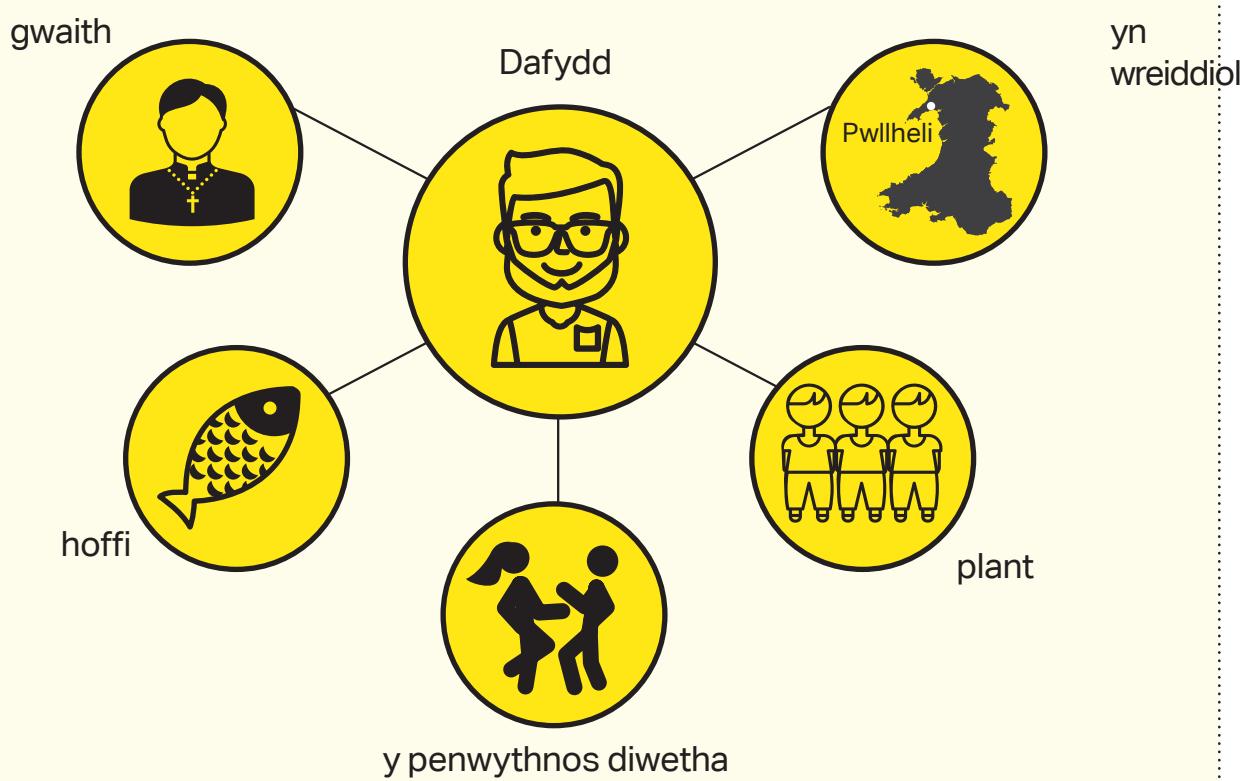
xx. Beth o'ch chi'n hoffi ei wneud pan o'ch chi'n blentyn?

4. Portread/*Portrait*

Ysgrifennwch 5 brawddeg am y person yn y llun yn defnyddio'r wybodaeth yn y symbolau.

Write 5 sentences about the person in the picture using the information in the symbols around him.

Dyma Dafydd.

- i.
- ii.
- iii.
- iv.
- v.

5. Ysgrifennwch fwletin tywydd i S4C am yr wythnos:**Sut roedd y tywydd yng Nghymru ddoe?****Sut mae'r tywydd heddiw?****Sut bydd y tywydd heno, yfory a dros y penwythnos?**

Dyma'r bwletin tywydd. Ddoe

.....

Heddiw

.....

Heno

.....

Yfory

.....

a dros y penwythnos

.....

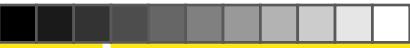
felly

.....

A dyna'r bwletin tywydd.

.....

Gair gan y tiwtor:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Gwaith cartref Uned 26 (dau ddeg chwech)

1. Newidiwch: e > hi:

- i. Beth yw lliw ei lygaid e?

- ii. Beth yw ei enw e?

- iii. Beth yw ei rif ffôn e?

- iv. Roedd ei wallt e'n ddu.

- v. Roedd ei dad e'n gyrru lori.

- vi. Mae e wedi torri ei goes e.

2. Newidiwch: hi > e:

- i. Beth yw mêc ei char hi?

- ii. Beth yw ei hoed hi?

- iii. Beth yw lliw ei gwallt hi?

- iv. Ydy ei phlant hi yn yr ysgol?

- v. Mae ei phartner hi wedi ymddeol.

- vi. Mae ei gwaith hi'n brysur.

3. Cymharwch (compare) chi a'r cymdogion, e.e.

Mae ein car ni'n hen, mae eu car nhw'n newydd.

- i.
- ii.
- iii.

4. Darllenwch y ddeialog ac atebwch y cwestiynau:

Mae Lowri a Tracy'n cwrdd yn y parc.

Lowri: Tracy! Sut mae'r hwyl?

Tracy: O, ddim yn ddrwg. Mae pen tost gyda fi ar ôl bod gyda'r ddau fachgen drwy'r dydd.

Lowri: Mae'n anodd, dw i'n gwybod. Dim ond un sy gyda fi, a dw i wedi blino bob dydd drwy'r dydd!

Tracy: Dw i'n gwybod. Es i i'r gwely neithiwr am wyth o'r gloch.

Lowri: Dw i'n eitha lwcus. Daeth fy mam aton ni neithiwr i edrych ar ôl Gwenllian, felly es i a fy ngŵr am bryd o fwyd.

Tracy: Do? Ble aethoch chi?

Lowri: Aethon ni i'r lle newydd ar y stryd fawr. Rwyd ti'n gwybod... maen nhw'n gwneud pasta da iawn.

Tracy: O ie. Mae fy mam i wedi bod yno. Mae hi'n hoffi coginio bwyd yr Eidal, ac roedd hi'n hapus iawn gyda'r lle.

Lowri: Mae dy fam di'n dda am goginio, on'd yw hi?

Tracy: Ydy.

Lowri: Mae fy mam i'n help mawr hefyd, ond mae hi'n brysur yn chwarae bowls yn yr haf.

Tracy: Ydy hi'n gweithio o gwbl?

Lowri: Nac ydy. Mae hi wedi ymddeol o'r ysbyty. Beth am dy fam di?

Tracy: Mae hi'n gweithio'n rhan-amser yn yr ysgol erbyn hyn. Mae hi'n hoffi dweud fel jôc, 'dw i'n fam-gu amser llawn'!

Lowri: Hal! Mae'r plant yma'n barod i fynd adre.

Tracy: Ydyn. Hwyl, Lowri.

Enw	Beth sy'n bod arnyn nhw?	Faint o blant sy gyda nhw?	Beth wnaethon nhw neithiwr?
Lowri	1.	2.	3.
Tracy	4.	5.	6.

Enw	Beth maen nhw'n hoffi'i wneud?	Ble maen nhw'n gweithio?
Mam Lowri	7.	8.
Mam Tracy	9.	10.

Nawr, ysgrifennwch bedair brawddeg (sentences) **am Lowri, a phedair am Tracy.**

Lowri, e.e. Mae plentyn gyda hi.

- i.
- ii.
- iii.
- iv.

Tracy, e.e. Aeth hi i'r gwely am wyth o'r gloch neithiwr.

- i.
- ii.
- iii.
- iv.

Gair gan y tiwtor:

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Gwaith cartref Uned 27 (dau ddeg saith)

1. Beth yw'r cwestiwn?

- i. Cartref yw enw'r tŷ.
- ii. Jac a Craig yw enwau'r cymdogion.
- iii. CJ19 HHA yw rhif y car.
- iv. Coch yw lliw fy ngwallt i.

2. Atebwch:

- i. Beth yw lliw eich car chi?
- ii. Beth yw lliw eich llygaid chi?
- iii. Beth yw enw'ch deintydd chi?
- iv. Beth yw enw'ch ffrind gorau chi?

3. Ysgrifennwch y paragraff yn y trydydd person/

Rewrite the paragraph in the third person:

Dw i'n byw gyda fy nhad i, Elfed, ym Mhwllheli. Dw i'n gweithio gyda fy nhad hefyd ond dw i ddim yn mwynhau'r gwaith. Does dim plant gyda fi. Dw i'n hoffi darllen a mynd i'r sinema gyda ffrindiau. Es i i'r dosbarth Cymraeg neithiwr a dysgais i lawer. Mae'r tiwtor yn dda iawn.

Mae John yn byw

.....
.....
.....
.....

4. Ysgrifennwch frawddegau/gwestiynau yn dechrau gyda phob un o'r patrymau:

- i. Dw i
- ii. Does dim
- iii. Ro'n i
- iv. Fyddan nhw
- v. Mae e wedi
- vi. Ydy hi wedi
- vii. O't ti
- viii. Fydda i ddim
- ix. Dych chi wedi

5. Geirfa Uned 26. Llenwch y bylchau:

- i. Mab eich brawd yw eich
- ii. Dych chi'n mynd i'r theatr i weld
- iii. "Mae eich yn canu. Atebwch e!"
- iv. Mae un ar ddeg o chwaraewyr pêl-droed mewn
- v. Siân yw fy enw cynta i. Jones yw fy
- vi. Mae plant yn hoffi chwarae yn y

6. Ysgrifennwch gerdyn post yn cynnwys y geiriau isod i gyd.

Does dim rhaid iddyn nhw fod yn y drefn yma.

Dylech chi ysgrifennu rhwng 50 a 60 gair.

Write a postcard including all these words.

They do not have to be in this order.

You should write between 50 and 60 words

ddoe

bwyd

yfory

darllen

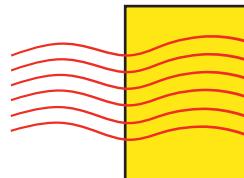
braf

7 Mehefin

Annwyl

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Pob hwyl,

Chris Morris

2 Ffordd y Bryn
Caerddinas
Cymru
SY12 2DL

Gair gan y tiwtor:

Gwaith cartref (Arholiad)

1. Ysgrifennu Cerdyn Post

1. Cerdyn Post

Postcard

Ysgrifennwch gerdyn post yn cynnwys y geiriau isod i gyd.

Does dim rhaid iddyn nhw fod yn y drefn yma.

Dylech chi ysgrifennu rhwng 50 a 60 gair.

Write a postcard including all these words.

They do not have to be in this order.

You should write between 50 and 60 words

cerdded

heno

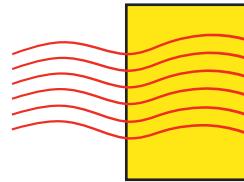
ddoe

ystafell

gwlyb

6 Mehefin

Annwyl Ann,

Ann Evans

3 Heol y Môr
Llanaber
Cymru
SA11 2NJ

Pob hwyl,

2. Edrychwrh ar y geiriau 'Gofyn cwestiwn' ar dudalen 267 ac ysgrifennwrh gwestiwn i fynd gyda phob gair. Defnyddiwch ddarn o bapur (Use a piece of paper.)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Gair gan y tiwtor:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Geirfa

ben. – *fem.*, **gwr.** – *masc.*, **ll.** – *pl.*, **gw.** – see, **bôn** – *stem*

A

a (+ Treiglad Llaes) – *and*
a dweud y gwir – *to be honest*
Abertawe – *Swansea*
actor (gwr.) – *an actor*; actorion - *actors*
actores (ben.) – *an actress*; actoresau – *actresses*
ac ati – *et cetera*
achos – *because*
adeilad (gwr.) – *a building*; adeiladau – *buildings*
adeiladu – *to build* (bôn: adeilad-)
adeiladwr (gwr.) – *a builder*; adeiladwyr – *builders*
adolygu – *to revise* (bôn: adolyg-)
adre – *home (homeward)*
e.e. 'mynd adre' – *going home*
afon (ben.) – *a river*; afonydd – *rivers*
afreolaidd – *irregular*
agor – *to open* (bôn: agor-)
agos – *near*
allan – *out*
allwedd (ben.) – *a key*; allwedi (De Cymru) – *keys*
am – *about*
ambiwlangs (gwr.) – *an ambulance*; ambiwlangs – *ambulances*
amgueddfa (ben.) – *a museum*; amgueddfeydd – *museums*
aml – *often*
amser (gwr.) – *time, a time*
amser sbâr – *spare time*
angel (gwr.) – *an angel*; angylion – *angels*
angen – *to need*
angen (gwr.) - *a need*; anghenion – *needs*
anhofio – *to forget* (bôn: anhofi-)
anghywir – *incorrect, wrong*
angor (gwr.) – *an anchor*; angorau – *anchors*
anifail (gwr.) – *an animal*; anifeiliaid – *animals*
anifail anwes (gwr.) – *a pet*

annwyd (gwr.) – *a cold*; anwydau – *colds*
annwyl – *dear, beloved*
anodd – *difficult*
anrheg (ben.) – *a gift*; anrhegion – *gifts*
apwyntiad (gwr.) – *an appointment*;
apwyntiadau – *appointments*
ar (+ Treiglad Meddal) – *on*
ar gael – *available*
ar lan... – *on the banks of..., on the shore of*
ar ôl – *after, following*
ar unwaith – *at once*
ar werth – *for sale*
araf – *slow*
arall – *other*
arbennig – *special*
archebu – *to order, to book, to reserve*
(bôn: archeb-)
ardderchog – *excellent*
arholiad (gwr.) – *an exam*; arholiadau – *exams*
arian (gwr.) – *money, silver*
aros – *to wait* (bôn: arhos-)
ateb – *to answer* (bôn: ateb-)
ateb (gwr.) – *an answer*; atebion – *answers*
athrawes (ben.) – *a female teacher*;
athrawesau – *female teachers*
athro (gwr.) – *a male teacher*; athrawon – *male teachers*
athro llanw (gwr.) – *a supply teacher*
aur (gwr.) – *gold*
awdur (gwr.) – *an author*; awduron – *authors*
awr (ben.) – *an hour*; oriau – *hours*
awyren (ben.) – *an aeroplane*; awyrennau – *aeroplanes*

B

babi (gwr.) – *baby*; babis – *babies*
bach – *small*
bachgen (gwr.) – *a boy*; bechgyn – *boys*
bag (gwr.) – *a bag*; bagiau – *bags*
banana (gwr.) – *a banana*; bananas – *bananas*
banc (gwr.) – *a bank*; banciau – *banks*

bar (gwr.) – *a bar; bariau – bars*
 bara (gwr.) – *bread*
 bargen (ben.) – *a bargain; bargeinion – bargains*
 barn (ben.) – *opinion; barnau – opinions*
 bechgyn – *boys (gw. bachgen)*
 bechod! – *what a pity! (Gogledd Cymru)*
 beic (gwr.) – *a bike; beiciau – bikes*
 beic modur (gwr.) – *a motor bike; beiciau modur – motor bikes*
 beiro (gwr.) – *a biro; beiros – biros*
 bendigedig – *brilliant*
 berwi – *to boil (bôn: berw-)*
 beth? – *what?*
 beth bynnag – *anyway, whatever*
 bisged (ben.) – *a biscuit; bisgedi – biscuits*
 ble? – *where?*
 blin – *angry (Gogledd Cymru)*
 blodyn (gwr.) – *a flower; blodau – flowers*
 blwyddyn (ben.) – *a year; blynyddoedd – years*
blynyddoedd – years (gw. blwyddyn)
 bod – *to be*
 bol / bola (gwr.) – *a stomach; boliau – stomachs*
 bore (gwr.) – *a morning; boreau – mornings*
 bowlio – *to bowl (bôn: bowli-)*
 braf – *fine*
 braich (ben.) – *an arm; breichiau – arms*
 brawd (gwr.) – *a brother; brodyr – brothers*
 brecwast (gwr.) – *a breakfast;*
brecwastau – breakfasts
 brechdan (ben.) – *a sandwich;*
brechdanau – sandwiches
breichiau – arms (gw. braich)
 bron – *nearly*
 brws (gwr.) – *a brush; brwsys – brushes*
 brwsio – *to brush (bôn: brwsi-)*
 brysio – *to hurry (bôn: brysi-)*
 buan – *soon*

bugail (gwr.) – *a shepherd; bugeiliaid – shepherds*
 bwletin (gwr.) – *a bulletin; bwletinau – bulletins*
 bwrdd (gwr.) – *a table; byrddau – tables*
 bwrw eira – *to snow*
 bwrw glaw – *to rain*
 bws (gwr.) – *a bus; bysiau – buses*
 bwyd (gwr.) – *food; bwydydd – foods*
 bwydlen (ben.) – *a menu; bwydleni – menus*
bwydo – to feed (bôn: bwyd-)
bwyta – to eat (bôn: bwyt-)
bwyty (gwr.) – a restaurant; bwytai – restaurants
byd (gwr.) – a world; bydoedd – worlds
byr – short
bys (gwr.) – a finger; bysedd – fingers
byth – ever, never
byw – to live

C

cacen (ben.) – *a cake; cacennau – cakes*
 cadair (ben.) – *a chair; cadeiriau – chairs*
 cadw – *to keep, to reserve (bôn: cadw-)*
cadw'n heini – to keep fit
cael – to have, to get
Caerdydd – Cardiff
caffi (gwr.) – a café; caffis – cafés
Calan Gaeaf – Halloween
Calan Mai – May Day
camera (gwr.) – a camera; camerâu – cameras
campfa (ben.) – a gym; campfeydd – gyms
cân (ben.) – a song; caneuon – songs
canol (gwr.) – centre, middle
canolfan (ben.) – a centre; canolfannau – centres
canu – to sing (bôn: can-)
capel (gwr.) – a chapel; capeli – chapels
capten (gwr.) – a captain; capteiniaid – captains

car (gwr.) – *a car; ceir – cars*
cariad (ben.) – *a girlfriend; cariadon – girlfriends*
cariad (gwr.) – *a boyfriend; cariadon – boyfriends*
carafán (ben.) – *a caravan; carafanau – caravans*
cardiau – *cards (gw. cerdyn)*
cario – *to carry (bôn: cari-)*
cartref (gwr.) – *a home; cartrefi – homes*
caru – *to love (bôn: car-)*
casglu – *to collect (bôn: casgl-)*
castell (gwr.) – *a castle; cestyll – castles*
cath (ben.) – *a cat; cathod – cats*
cau – *to close (bôn: cae-)*
cawl (gwr.) – *soup; cawliau – soups*
cawod (ben.) – *a shower; cawodydd – showers*
caws (gwr.) – *cheese; cawsiau – cheeses*
ceir – *cars (gw. car)*
ceffyl (gwr.) – *a horse; ceffylau – horses*
cefn (gwr.) – *a back; cefnau – backs*
cefnder (gwr.) – *a (male) cousin; cefndryd – (male) cousins*
cefnogi (bôn: cefnog-) – *to support*
ceg (ben.) – *a mouth; cegau – mouths*
cegin (ben.) – *a kitchen; ceginau – kitchens*
ceiniog (ben.) – *a penny; ceiniogau – pennies*
cenedlaethol – *national*
cerdded – *to walk (bôn: cerdd-)*
cerddor (gwr.) – *a musician; cerddorion – musicians*
cerddoriaeth (ben.) – *music*
cerdyn (gwr.) – *a card; cardiau – cards*
ci (gwr.) – *a dog; cŵn – dogs*
cig (gwr.) – *meat; cigoedd – meats*
cig eidion (gwr.) – *beef*
cig moch (gwr.) – *bacon*
cig oen (gwr.) – *lamb meat*
cinio (gwr.) – *dinner, lunch; ciniawau – dinners, lunches*
clên – *agreeable, nice (Gogledd Cymru)*

cloc larwm (gwr.) – *an alarm clock;*
clociau larwm – *alarm clocks*
clust (ben.) – *a ear; clustiau – ears*
clwb (gwr.) – *a club; clybiau – clubs*
clywed – *to hear (bôn: clyw-)*
coch – *red*
codi – *to get up, to lift, to pick up (bôn: cod-)*
coeden (ben.) – *a tree; coed – trees*
coes (ben.) – *a leg; coesau – legs*
cofio – *to remember (bôn: cofi-)*
coffi (gwr.) – *coffee*
coginio – *to cook (bôn: cogini-)*
cogydd (gwr.) – *a (male) cook, chef;*
cogyddion – *cooks, chefs*
cogyddes (ben.) – *a (female) cook, chef;*
cogyddion – *cooks, chefs*
côr (gwr.) – *a choir; corau – choirs*
cost (ben.) – *cost; costau – costs*
côt (ben.) – *a coat; cotiau – coats*
crac – *angry (De Cymru)*
credu – *to believe (bôn: cred-)*
crempog (ben.) – *a pancake; crempogau – pancakes*
criced – *cricket*
croeso – *welcome*
cuddio – *to hide (bôn: cuddi-)*
cur pen (gwr.) – *a headache (Gogledd Cymru)*
cwestiwn (gwr.) – *a question; cwestiynau – questions*
cwm (gwr.) – *a valley; cymoedd – valleys*
cwmni (gwr.) – *a company; cwmnïau – companies*
cŵn – *dogs (gw. ci)*
cwrdd (â) – *to meet (someone)*
cwrs (gwr.) – *a course; cyrsiau – courses*
cwrw (gwr.) – *beer*
cychwyn – *to begin (bôn: cychwynn-)*
cyfarfod (gwr.) – *a meeting; cyfarfodydd – meetings*
cyfarfod – *to meet*
cyfarth – *to bark (bôn: cyfarth-)*

cyfeiriad (gwr.) – *an address; cyfeiriadau – addresses*
 cyfenw (gwr.) – *a surname; cyfenwau – surnames*
 cyfieithu – *to translate* (bôn: cyfieith-)
 cyflym – *fast, quick*
 cyfnither (ben.) – *a (female) cousin;*
 cyfnitherod – *(female) cousins*
 cyfrifiadur (gwr.) – *a computer;*
 cyrifiaduron – *computers*
 cyfweliad (gwr.) – *an interview;*
 cyfweliadau – *interviews*
 cylchgrawn (gwr.) – *a magazine;*
 cylchgronau – *magazines*
 cymaint – *so much*
 cymdogion – *neighbours* (gw. cymydog)
 cymoedd – *valleys* (gw. cwm)
 Cymraeg (ben.) – *Welsh*
 Cymru (ben.) – *Wales*
 Cymraes (ben.) – *a Welshwoman*
 Cymro (gwr.) – *a Welshman*
 Cymry – *Welsh people*
 cymryd – *to take* (bôn: cymer-)
 cymydog (gwr.) – *a neighbour;*
 cymdogion – *neighbours*
 cymylog – *cloudy*
 cyn – *before*
 cyngerdd (gwr.) – *a concert;*
 cyngherddau – *concerts*
 cyngor (gwr.) – *a council, advice;*
 cynghorau – *councils*
 cynnar – *early*
 cynnes – *warm*
 cynnwys – *to include*
 cynta(f) – *first*
 cyrraedd – *to arrive at, to reach* (bôn:
 cyrhaedd-)
 cysgu – *to sleep* (bôn: cysg-)
 cystadleuaeth (ben.) – *a competition;*
 cystadlaethau – *competitions*
 cystadlu – *to compete* (bôn: cystadl-)
 cytuno – *to agree* (bôn: cytun-)
 cyw iâr (gwr.) – *chicken (meat)*

Ch

chi – *you (plural and formal singular)*
 chwaer (ben.) – *a sister; chwiorydd – sisters*
 chwaith – *either*
 chwarae – *to play* (bôn: chwarae-)
 chwaraeon – *sports*
 chwarter (gwr.) – *a quarter; chwarteri – quarters*
 chwerthin – *to laugh* (bôn: chwerthin-)
 chwiorydd – *sisters* (gw. chwaer)
 chwith – *left*

D

da – *good*
 da-da – *sweets* (Gogledd Cymru)
 dail – *leaves* (gw. deilen)
 dal – *to catch* (bôn: dali-)
 dallt – *to understand* (bôn: dallt-)
 (Gogledd Cymru)
 damwain (ben.) – *an accident;*
 damweiniau – *accidents*
 dan (+ Treiglad Meddal) – *under*
 dangos – *to show* (bôn: dangos-)
 dannodd (ben.) – *toothache*
 dant (gwr.) – *a tooth; dannedd – teeth*
 darllen – *to read* (bôn: darllen-)
 darn (gwr.) – *a piece; darnau – pieces*
 dathlu – *to celebrate* (bôn: dathl-)
 dau (+Treiglad Meddal) – *two*
 dawnsio – *to dance* (bôn: dawnsi-)
 de (gwr.) – *south*
 de (ben.) – *right*
 deall – *to understand* (bôn: deall-)
 dechrau – *to begin, to start*
 (bôn: dechreu-)
 deffro – *to wake up* (bôn: deffro-)
 defnyddio – *to use* (bôn: defnyddi-)
 deilen (ben.) – *a leaf; dail – leaves*
 deintydd (gwr.) – *a dentist; deintyddion – dentists*
 del – *pretty* (Gogledd Cymru)

derbynnydd (gwr.) – *receptionist*; derbynyddion – *receptionists*
dewis (gwr.) *a choice*; dewisiadau – *choices*
dewis – *to choose* (bôn: dewis-)
diddordeb (gwr.) – *an interest*; diddordebau – *interests*
diddorol – *interesting*
diflas – *miserable*
digon – *enough*
digwydd – *to happen, to occur*
(bôn: digwydd-)
dillad – *clothes* (gw. dilledyn)
dilledyn (gwr.) – *a garment; dillad – clothes*
dim – *zero*
dim byd – *nothing*
dim ond – *only*
dinas (ben.) – *a city; dinasoedd – cities*
diod (ben.) – *a drink; diodydd – drinks*
diog – *lazy*
diolch – *thanks*
di-waith – *unemployed*
diwetha – *last (previous)*
diwrnod (gwr.) – *a day; diwrnodau – days*
dod – *to come*
dolur gwddw (gwr.) – *sore throat*
(Gogledd Cymru)
dosbarth (gwr.) – *a class; dosbarthiadau – classes*
drama (ben.) – *a play; dramâu – plays*
dringo – *to climb* (bôn: dring-)
dros (+ Treiglad Meddal) – *over*
drud – *expensive*
drwg – *bad*
drwodd – *through*
drws (gwr.) – *a door; drysau – doors*
Duw (gwr.) – *God*
dwad – *to come* (Gogledd Cymru)
dweud – *to say* (bôn: dwed-)
dŵr (gwr.) – *water;*
dwyn – *to steal* (bôn: dyg-)
dwyrain (gwr.) – *east*
dydd Calan – *New Year's Day*

dydd Gwener – *Friday*
dydd Gŵyl Dewi – *Saint David's Day*
dydd Iau – *Thursday*
dydd Llun – *Monday*
dydd Mawrth – *Tuesday*
dydd Mercher – *Wednesday*
dydd Nadolig – *Christmas Day*
dydd Sadwrn – *Saturday*
dydd Sul – *Sunday*
dydd (gwr.) – *a day; dyddiau – days*
dyfalu – *to guess* (bôn: dyfal-)
dyma – *here is, this is*
dymuno – *to wish* (bôn: dymun-)
dyn (gwr.) – *a man; dynion – men*
dyna – *there is*
dyna drueni! – *what a pity!* (De Cymru)
dyna pam – *that's why*
dynes (ben.) – *woman* (Gogledd Cymru)
dysgu – *to teach* (bôn: dysg-)

Dd

ddoe – *yesterday*

E

ebost (gwr.) – *email; ebyst – emails*
echdoe – *the day before yesterday*
edrych ar – *to watch, to look at*
(bôn: edrych-)
efo – *with* (Gogledd Cymru)
eglwys (ben.) – *a church;*
eglwysi – *churches*
eira (gwr.) – *snow*
eisiau – *to want*
eistedd – *to sit* (bôn: eistedd-)
eitha – *fairly, quite*
ennill – *to win* (bôn: enill-)
enw (gwr.) – *a name; enwau – names*
enwog – *famous*
erioed – *never*
ers – *since*
ers talwm – *a long time ago*
(Gogledd Cymru)

eryr (gwr.) – *an eagle*; eryrod – *eagles*
esgid (ben.) – *a shoe*; esgidiau / sgidiau – *shoes*

esgusodi – *to excuse* (bôn: esgusod-)
eto – *again*

ewythr (gwr.) – *an uncle*; ewythrod – *uncles*

F

faint – *how much, how many*

fel – *as, like*

fel arfer – *usually*

felly – *so, thus*

fi – *me*

fideo (gwr.) – *a video*; fideos – *videos*

finegr (gwr.) – *vinegar*

Ff

ffafair (ben.) – *a fair*; ffeiriau – *fairs*

ffatri (ben.) – *a factory*; ffatrioedd – *factories*

ffeindio – *to find* (bôn: ffeindi-)

ffenest (ben.) – *a window*; ffenestri – *windows*

ffermio – *to farm* (bôn: ffermi-)

ffermwr (gwr.) – *a farmer*; ffermwyr – *farmers*

fferyllfa (ben.) – *a pharmacy*; fferyllfeydd – *pharmacies*

ffigwr (gwr.) – *a figure*; ffigyrau – *figures*

ffilm (ben.) – *a film*; ffilmiau – *films*

ffisig (gwr.) – *medicine*; ffisigau – *medicines* (Gogledd Cymru)

fflat (ben.) – *a flat*; fflatiau – *flats*

ffôn (gwr.) – *a phone*; ffonau – *phones*

ffôn symudol – *mobile phone*

ffonio – *to phone* (bôn: ffoni-)

fforrd (ben.) – *a way, a road*; ffyrdd – *ways, roads*

Ffrainc – *France*

ffrind (gwr.) – *a friend*; ffrindiau – *friends*

ffrwyth (gwr.) – *a fruit*; ffrwythau – *fruit(s)*

ffurflen (ben.) – *a form*; ffurflenni – *forms*
ffyrdd – *ways, roads* (gw. ffordd)

G

gadael – *to leave* (bôn: gadaw-)

gaeaf (gwr.) – *winter*

gair (gwr.) – *a word*; geiriau – *words*

galw – *to call* (bôn: galw-)

gallu – *to be able to, can* (bôn: gall-) (De Cymru)

gardd (ben.) – *a garden*; gerddi – *gardens*

garddio – *to garden* (bôn: garddi-)

garddwr (gwr.) – *a gardener*; garddwyr – *gardeners*

garej (ben.) – *a garage*; garejis – *garages*

geiriadur (gwr.) – *a dictionary*;

geiriaduron – *dictionaries*

geiriau – *words* (gw. gair)

gêm (ben.) – *a game*; gemau – *games*

gerddi – *gardens* (gw. gardd)

glanhau – *to clean* (bôn: glanheu-)

glaw (gwr.) – *rain*;

go lew – *pretty good, middling* (Gogledd Cymru, Gorllewin Cymru)

gobaith (gwr.) – *hope*; gobeithion – *hopes*

gobeithio – *to hope*

gofalus – *careful*

gofyn – *to ask* (bôn: gofynn-)

gogledd (gwr.) – *north*

golau (gwr.) – *a light*; goleuadau – *lights*

golchi – *to wash* (bôn: golch-)

goleuadau traffig – *traffic lights*

golff (gwr.) – *golf*

gorau – *best*

gorvod – *to have to*

gorffen – *to finish, to end* (bôn: gorffenn-)

goriad (gwr.) – *a key*; goriadau – *keys* (Gogledd Cymru)

gorllewin (gwr.) – *west*

gormod – *too much*

gorsaf (ben.) – *a station*; gorsafoedd – *stations*

gwaith (gwr.) – *work; gweithiau – works*
gwalt (ll.) – *hair*
gwan – *weak*
gwanwyn (gwr.) – *spring*
gwario – *to spend (bôn: gwari-)*
gwasanaeth (gwr.) – *a service;*
gwasanaethau – *services*
gweddol – *so-so*
gweithio – *to work (bôn: gweithi-)*
gweithiwr (gwr.) – *a worker; gweithwyr – workers*
gweld – *to see (bôn: gwel-)*
gwell – *better*
gwely (gwr.) – *a bed; gwelyau – beds*
gwenu – *to smile (bôn: gwen-)*
gwers (ben.) – *a lesson; gwersi – lessons*
gwerth (gwr.) – *worth, value*
gwerthu – *to sell (bôn: gwerth-)*
gwesty (gwr.) – *a hotel; gwestai – hotels*
gwin (gwr.) – *wine; gwinoedd – wines*
gwir (gwr.) – *truth*
gwir neu gau – *true or false*
gwirion – *daft (Gogledd Cymru)*
gwisgo – *to dress, to wear (bôn: gwisg-)*
gwlad (ben.) – *a country; gwledydd – countries*
Gwlad yr lâ – *Iceland*
gwleidydd (gwr.) – *a politician;*
gwleidyddion – *politicians*
gwlyb – *wet*
gwneud – *to do, to make*
gwobr (ben.) – *a prize; gwobrau – prizes*
gŵr (gwr.) – *a husband, a man; gwŷr – husbands, men*
gŵr tŷ (gwr.) – *a house husband*
gwraig (ben.) – *a wife, a woman;*
gwragedd – *wives, women*
gwraig tŷ – *housewife*
gwrando ar – *to listen to (bôn: gwrandaw-)*
gwreiddiol – *original*
gwybod – *to know*
gŵyl (ben.) – *a festival, a holiday; gwyliau – festivals, holidays*

gwylio – *to watch (bôn: gwyli-)*
gwyn – *white*
gwynt (gwr.) – *wind; gwyntoedd – winds*
gwyntog – *windy*
gyda – *with (De Cymru)*
gyda'r nos – *in the evening*
gyferbyn (+ â) – *opposite*
gyrru – *to drive (bôn: gyrr-)*
gyrrwr (gwr.) – *a driver; gyrwyr – drivers*

Ng

H

haf (gwr.) – *summer; hafau – summers*
halen (gwr.) – *salt*
ham (gwr.) – *ham*
hanes (gwr.) – *history; hanesion – histories*
hanner (gwr.) – *a half; haneri – halves*
hapus – *happy*
haul (gwr.) – *a sun*
hawdd – *easy*
heb (+ Treiglad Meddal) – *without*
hedfan – *to fly (bôn: hedfan-)*
heddiw (gwr.) – *today*
heddlu (gwr.) – *police*
hefyd – *also, too*
hel – *to collect (bôn: heli-) (Gogledd Cymru)*
help (gwr.) – *help*
helpu – *to help (bôn: help-)*
hen – *old*
hen bethau – *antiques*
heno – *tonight*
het (ben.) – *a hat; hetiau – hats*
heulog – *sunny*
hir – *long*
hocí (gwr.) – *hockey*
hoff – *favourite*
hoffi – *to like (bôn: hoff-)*
hogan (ben.) – *a girl, a lass; genod – girls, lasses (Gogledd Cymru)*

hogyn (gwr.) – *a boy, a lad*; hogiau – *boys, lads* (Gogledd Cymru)

hufen (gwr.) – *cream*

hufen iâ (gwr.) – *ice cream*

hwyl (ben.) – *fun*

hwyl – *good-bye*

hwyr – *late*

hydref (gwr.) – *autumn*; Hydref (gwr.) – *October*

hyfryd – *nice, pleasant*

hysbyseb (ben.) – *an advertisement*;

hysbysebion – *advertisements*

I

i (+ Treiglad Meddal) – *to*

i ffwrdd – *away*

i fyny – *up, upward*

i gyd – *all*

i lawr – *down, downward*

iawn – *OK, very*

iechyd (gwr.) – *health*

ifanc – *young*

isio – *to want* (Gogledd Cymru)

Iwerddon (ben.) – *Ireland*

J

jam (gwr.) – *jam*; jamiau – *jams*

joio – *to enjoy* (bôn: joi-)

L

ledled – *throughout*

lemon (gwr.) – *a lemon*; lemonau – *lemons*

Lerpwl – *Liverpool*

lico – *to like* (bôn: lic-) (De Cymru)

licio – *to like* (bôn: lici-) (Gogledd Cymru)

lifft (gwr.) – *a lift*; lifftiau – *lifts*

lolfa (ben.) – *a lounge*;

lôn (ben.) – *a lane*; lonydd – *lanes*

lwc (ben.) – *luck*

lwcus – *lucky*

LI

llaeth (gwr.) – *milk* (De Cymru)

llais (gwr.) *a voice*; lleisiau – *voices*

llawen – *happy, merry*

llawer – *a lot*

llawn – *full*

llawr (gwr.) – *a floor*; lloriau – *floors*

lle (gwr.) – *a place*; lleoedd – *places*

lle? – *where?* (Gogledd Cymru)

lled (gwr.) – *width*

llefrith (gwr.) – *milk* (Gogledd Cymru)

llen (ben.) – *a curtain*; lleni – *curtains*

llenwi – *to fill* (bôn: llenw-)

llestr (gwr.) – *a dish*; llestri – *dishes*

llinell (ben.) – *a line*; llinellau – *lines*

lliw (gwr.) – *a colour*; lliwiau – *colours*

lliw haul (gwr.) – *a suntan*

Lloegr (ben.) – *England*

llond ceg (gwr.) – *a mouthful*

llong (ben.) – *a ship*; llongau – *ships*

llongyfarchiadau – *congratulations*

llun (gwr.) – *a picture*; lluniau – *pictures*

Llundain – *London*

llwnc (gwr.) – *a throat* (De Cymru)

llyfr (gwr.) – *a book*; llyfrau – *books*

llyfrgell (ben.) – *a library*; llyfrgelloedd – *libraries*

llyfrgellydd (gwr.) – *a librarian*; llyfrgellwyr – *librarians*

llygad (gwr.) – *an eye*; llygaid – *eyes*

llynedd – *last year*

llysfab (gwr.) – *a stepson*; llys feibion – *stepsons*

llysferch (ben.) – *a step daughter*; llys ferched – *step daughters*

llysiau – *vegetables*;

M

ma's – *out* (De Cymru)

mab (gwr.) – *a son*; meibion – *sons*

mabwysiadu – *to adopt* (bôn:

mabwysiad-)

maes (gwr.) – *a field; meysydd – fields*
maes parcio (gwr.) – *car park*
mam (ben.) – *a mother; mamau – mothers*
mam faeth (ben.) – *a foster mother; mamau maeth – foster mothers*
mam-gu (ben.) – *a grandmother; mam-guod – grandmothers* (De Cymru)
mam-ying-nghyfraith (ben.) – *mother-in-law*
maneg (ben.) – *a glove; menig – gloves*
manylion – *details*
marchnad (ben.) – *a market; marchnadoedd – markets*
mawr – *big*
mêc (gwr.) – *a make; mêcs – makes*
medru – *to be able to, can* (bôn: medr-) (Gogledd Cymru)
meddwl – *to think* (bôn: meddyli-)
meddyg (gwr.) – *a doctor; meddygon – doctors*
meddygfa (ben.) – *a doctor's surgery; meddygfeydd – doctors' surgeries*
mefus – *strawberries* (gw. mefusen)
mefusen (ben.) – *a strawberry; mefus – strawberries*
meibion – *sons* (gw. mab)
meindio – *to mind* (bôn: meindi-)
mêl (gwr.) – *honey*
melysion – *sweets*
menig – *gloves* (gw. maneg)
menyn (gwr.) – *butter*
menyw (ben.) – *a woman; menywod – women* (De Cymru)
merch (ben.) – *a girl, a daughter; merched – girls, daughters*
methu – *to fail* (bôn: meth-)
mewn – *in a*
mewn pryd – *in time*
mil (ben.) – *a thousand; miloedd – thousands*
miliwn (ben.) – *a million; miliynau – millions*
mis (gwr.) – *a month; misoedd – months*
mis mêl (gwr.) – *a honeymoon; misoedd mêl – honeymoons*

modryb (ben.) – *an aunt; modrabet – aunts*
moddion – *medicine*
môr (gwr.) – *a sea; moroedd – seas*
moron – *carrots* (gw. moronen)
moronen (ben.) – *a carrot; moron – carrots*
munud (ben./gwr.) – *a minute; munudau – minutes*
mwy – *more*
mwynhau – *to enjoy* (bôn: mwynheu-)
mynd – *to go*
mynd â – *to take*
mynd am dro – *to go for a walk*
mynediad (gwr.) – *entry*

N

nabod – *to know (someone), to recognise*
Nadolig (gwr.) – *Christmas*
nai (gwr.) – *a nephew; neaint – nephews*
nain (ben.) – *a grandmother; neiniau – grandmothers* (Gogledd Cymru)
nawr – *now* (De Cymru)
neb – *nobody, no one*
neis – *nice*
neithiwr – *last night*
nes – *until*
nesa(f) – *next*
neu (+ Treiglad Meddal) – *or*
neuadd (ben.) – *a hall; neuaddau – halls*
newydd – *new*
newyddion – *news*
nith (ben.) – *a niece; nithod – nieces*
niwlog – *foggy*
nofio – *to swim* (bôn: nofi-)
nôl – *to get, to collect*
nos (ben.) – *a night; nosau – nights*
Nos Galan – *New Year's Eve*
noson (ben.) – *an evening*
noswaith (ben.) – *an evening; nosweithiau – evenings*
nunlle – *nowhere* (Gogledd Cymru)
nwya (gwr.) – *a gas; nwyon – gasses*

nyrs (ben.) – *a nurse*; nyrsys – *nurses*
nyrsio – *to nurse* (bôn: nyrsi-)

O

o (+ Treiglad Meddal) – *from*
o gwbl – *at all*
o gwmpas – *around*
o 'ma – *from here, away*
o'r gloch – *o'clock*
o'r gorau – *OK, alright*
ochr (ben.) – *a side; ochrau – sides*
oed (gwr.) – *age (of a person)*
oer – *cold*
oeri – *to get cold, to chill* (bôn: oer-)
ofnadwy – *terrible*
ola(f) – *last, final*
ond – *but*
opera (ben.) – *an opera; operâu – operas*
oriau – *hours* (gw. awr)
oriawr (gwr.) – *a watch (timepiece)*
os – *if*
os gwelwch chi'n dda – *please*

P

p'nawn (gwr.) – *an afternoon* (gw.
prynhawn)
pa? (+ Treiglad Meddal) – *which?*
pabell (ben.) – *a tent; pebyll – tents*
pacio – *to pack* (bôn: paci-)
paent (gwr.) – *paint; paentiau – paints*
pam? – *why?*
pan (+ Treiglad Meddal) – *when*
paned (ben.) – *a cuppa; paneidiau – cuppas*
papur newydd (gwr.) – *a newspaper;*
papurau newydd – *newspapers*
pâr (gwr.) – *a pair; parau – pairs*
paratoi – *to prepare* (bôn: parato-)
parc (gwr.) – *a park; parciau – parks*
parcio – *to park* (bôn: parci-)
parod – *ready*
parti (gwr.) – *a party; partïon – parties*

Pasg (gwr.) – *Easter*
pasport (gwr.) – *a passport; pasportau – passports*
pasta (gwr.) – *pasta*
pawb – *everyone, everybody*
peintio – *to paint* (bôn: peinti-)
peiriant (gwr.) – *a machine; peiriannau – machines*
pêl (ben.) – *a ball; peli – balls*
pêl-droed (gwr.) – *football*
pell – *far*
pen (gwr.) – *a head; pennau – heads*
pen-blwydd (gwr.) – *a birthday;*
penblwyddi – *birthdays*
pennaeth (gwr.) – *a head (person), a principal; penaethiaid – heads, principals*
pensil (gwr.) – *a pencil; pensiliau – pencils*
pensiwn (gwr.) – *a pension; pensiynau – pensions*
pensiynwr (gwr.) – *a pensioner;*
pensiynwyr – *pensioners*
pentref(f) (gwr.) – *a village; pentrefi – villages*
penwythnos (gwr.) – *a weekend;*
penwythnosau – *weekends*
perffaith – *perfect*
perfformio – *to perform* (bôn: perfformi-)
pert – *pretty* (De Cymru)
peswch (gwr.) – *a cough*
peswch – *to cough* (bôn: pesych-)
pigyn clust (gwr.) – *earache* (Gogledd Cymru)
pinc – *pink*
plant – *children* (gw. plentyn)
pleidleisio – *to vote* (bôn: pleidleisi-)
plentyn (gwr.) – *a child; plant – children*
plismon (gwr.) – *a policeman; plismyn – policemen*
pob – *each, every*
pobl (ben.) – *people*
poen (ben.) – *a pain; poenau – pains*
poeni – *to worry*

poeth – *hot*

pont (ben.) – *a bridge*; pontydd – *bridges*

popeth – *everything*

porc (gwr.) – *pork*

porffor – *purple*

posib – *possible*

post (gwr.) – *post*

postmon (gwr.) – *a postman*; postmyn – *postmen*

prawf (gwr.) – *a test*; profion – *tests*

pres (gwr.) – *money* (Gogledd Cymru),
brass

prif – *main, first, top, highest*

prifathro (gwr.) – *headmaster*;

prifathrawon – *headteachers*

prifathrawes (ben.) – *headmistress*;

prifathrawesau – *headmistresses*

prifysgol (ben.) – *an university*;

prifysgolion – *universities*

priod – *married*

priodi – *to marry* (bôn: priod-)

problem (ben.) – *a problem*; problemau – *problems*

pryd? – *when?*

prynhawn (gwr.) – *an afternoon*;

prynhawniau – *afternoons*

prynu – *to buy* (bôn: pryn-)

prysur – *busy*

punt (ben.) – *a pound (money)*;

punnoedd – *pounds*

pwdin (gwr.) – *a pudding*; pwdinau – *puddings*

pwll (gwr.) – *a pool*; pyllau – *pools*

pwll nofio (gwr.) – *a swimming pool*

pwll glo (gwr.) – *a coal mine*

pwy? – *who?*

pwysig – *important*

pys – *peas*

pysgodyn (gwr.) – *a fish*; pysgod – *fish(es)*

Ph

R

radio (gwr.) – *a radio*

ras (ben.) – *a race*; rasys – *races*

rownd (ben.) – *a round*; rowndiau – *rounds*;

rownd – *round*

rŵan – *now* (Gogledd Cymru)

rygbi (gwr.) – *rugby*

Rh

rhad – *cheap*

rhaglen (ben.) – *a programme*; rhaglenni – *programmes*

rhai – *some*

rhan (ben.) – *a part*; rhannau – *parts*

rhan-amser – *part-time*

rhedeg – *to run* (bôn: rhed-)

rheina – *those*

rheoli – *to manage, to control* (bôn: rheol-)

rheolwr (gwr.) – *a manager*; rheolwyr – *managers*

rheolwraig (ben) – *a manageress*;

rhestr (ben.) – *a list*; rhestri – *lists*

rheu (gwr.) – *ice*

rhif (gwr.) – *a number*; rhifau – *numbers*

rhwng – *between*

rhy – *too (before an adjective)*

rhyfedd – *strange, funny, odd*

rhyw (+ Treiglad Meddal) – *any, some*

rhywbeth (gwr.) – *something*

rhywle (gwr.) – *somewhere*

rhywun (gwr.) – *someone*

S

Saesnes (ben.) – *an Englishwoman*;

Saeson – *English people*

Saesneg (ben.) – *English (language)*

Sais (gwr.) – *an Englishman; Saeson – English people*
 sâl – *ill, sick, bad, poor*
 salad (gwr.) – *a salad; saladau – salads*
 Sbaen (ben.) – *Spain*
 sbâr – *spare*
 sbectol (ben.) – *spectacles (glasses)*
 sbwriel (gwr.) – *rubbish (gw. ysbwriel)*
 seiclo – *to cycle (bôn: seicl-)*
 sêl cist car (ben.) – *a car boot sale; sêls cist car – car boot sales*
 seren (ben.) – *a star; sêr – stars*
 sglodion – *chips;*
 sgorio – *to score (bôn: sgori-)*
 sgwennu – *to write (bôn: sgwenn-)*
 (Gogledd Cymru)
 siarad – *to talk (bôn: siarad-)*
 siec (ben.) – *a cheque; sieciau – cheques*
 sigarét (ben.) – *a cigarette; sigaréts – cigarettes*
 silff (ben.) – *a shelf; silffoedd – shelves*
 silff ben Tân – *mantelpiece*
 sillafu – *to spell (bôn: sillaf-)*
 sinema (gwr.) – *a cinema; sinemâu – cinemas*
 siocled (gwr.) – *chocolate; siocledi – chocolates*
 sioe (ben.) – *a show; sioeau – shows*
 Siônn Corn – *Santa Claus*
 siop (ben.) – *a shop; siopau – shops*
 siopa – *to shop (bôn: siop-)*
 siopwr (gwr.) – *a shopkeeper; siopwyr – shopkeepers*
 sir (ben.) – *a county; siroedd – counties*
 siwgr (gwr.) – *sugar*
 siŵr – *sure*
 smwddio – *to iron (bôn: smwddi-)*
 stamp (gwr.) – *a stamp; stampiau – stamps*
 stondin (ben.) – *a stall, a booth;*
 stondinau – *stalls, booths*
 stopio – *to stop (bôn: stopi-)*

stormus – *stormy*
 stryd (ben.) – *a street; strydoedd – streets*
 sudd (gwr.) – *juice; suddion – juices*
 sut? – *how?*
 swnllyd – *noisy*
 swper (gwr.) – *a supper; swperau – suppers*
 swydd (ben.) – *a job, a post; swyddi – jobs, posts*
 swyddfa (ben.) – *an office; swyddfeydd – offices*
 sych – *dry*
 syched (gwr.) – *thirst*
 symud – *to move (bôn: symud-)*
 syniad (gwr.) – *an idea; syniadau – ideas*
 syth – *straight*

T

tabled (gwr.) – *a tablet; tabledi – tablets*
 taclus – *tidy*
 tad (gwr.) – *a father; tadau – fathers*
 tad-cu (gwr.) – *a grandfather; tad-cuod – grandfathers (De Cymru)*
 tad maeth (gwr.) – *foster father; tadau maeth – foster fathers*
 tad-ying-nghyfraith (gwr.) – *father-in-law*
 tadau-ying-nghyfraith – *fathers-in-law*
 tafarn (ben.) – *a pub; tafarnau – pubs*
 taflen (ben.) – *a leaflet; taflenni – leaflets*
 tai – *houses (gw. tŷ)*
 taid (gwr.) – *a grandfather; teidiau – grandfathers (Gogledd Cymru)*
 taith (ben.) – *a journey; teithiau – journeys*
 talu – *to pay (bôn: tal-)*
 tan (+ Treiglad Meddal) – *until*
 Tân (gwr.) – *a fire; tanau – fires*
 taro – *to hit, to strike*
 taten (ben.) – *a potato; tatws – potatoes*
 te (gwr.) – *tea*
 tebyg – *similar, alike*
 tedi (gwr.) – *a teddy bear*

tegan (gwr.) – *a toy; teganau – toys*
tegell (gwr.) – *a kettle; tegelli – kettles*
tei (gwr.) – *a tie; teis – ties*
teimlo – *to feel* (bôn: teiml-)
teithio – *to travel* (bôn: teithi-)
teledu (gwr.) – *a television*
tennis (gwr.) – *tennis*
teulu (gwr.) – *a family; teuluoedd – families*
teuluol – *family* (e.e. y cartref teuluol – *the family home*)
ti – *you (informal singular)*
tîm (gwr.) – *a team; timau – teams*
tipyn – *a little, a bit*
tocyn (gwr.) – *a ticket; tocynnau – tickets*
tomato (gwr.) – *a tomato; tomatos – tomatoes*
torri – *to break* (bôn: torr-)
torri lawr – *to break down*
torth (ben.) – *a loaf; tortau – loaves*
tost (gwr.) – *toast*
tost (ans.) – *sick, ill* (De Cymru)
traed – *feet* (gw. troed)
traeth (gwr.) – *a beach; traethau – beaches*
trafod – *to discuss* (bôn: trafod-)
tref (ben.) – *a town; trefi – towns*
trefnu – *to arrange, to organise* (bôn: trefn-)
trên (gwr.) – *a train; trenau – trains*
trio – *to try* (bôn: tri-)
trip (gwr.) – *a trip; tripiau – trips*
trist – *sad*
tro (gwr.) – *a turn*
troed (ben.) – *a foot; traed – feet*
troi – *to turn* (bôn: troi-)
trwy (+ Treiglad Meddal) – *through*
trwyn (gwr.) – *a nose; trwynau – noses*
trydan (gwr.) – *electricity, electric*
trydydd – *third*
tu allan i/tu fa's i – *outside*
tua (+Treiglad Llaes) – *about*
tudalen (gwr.) – *a page; tudalennau – pages*

twp – *stupid*
twym – *warm, hot* (De Cymru)
tŷ (gwr.) – *a house; tai – houses*
tŷ bach – *a toilet*
tyfu – *to grow* (bôn: tyf-)
tymor (gwr.) – *a season, a term;*
tymhorau – *seasons, terms*
tynnu – *to pull* (bôn: tynn-)
tynnu llun – *to take a picture; to draw a picture*
tywydd (gwr.) – *weather*

Th

U

ugain – *twenty; ugeiniau – twenties*
uned (ben.) – *a unit; unedau – units*
unman – *nowhere*
unrhyw (+ Treiglad Meddal) – *any*
unwaith – *once*
uwd (gwr.) – *porridge*

W

wal (ben.) – *a wall; waliau – walls*
wedi blino – *tired*
wedyn – *after, afterwards*
weithiau – *sometimes*
wir – *indeed*
wrth (+ Treiglad Meddal) – *by*
wrth gwrs – *of course*
wy (gwr.) – *an egg; wyau – eggs*
wyneb (gwr.) – *a face; wynebau – faces*
wythnos (ben.) – *a week; wythnosau – weeks*

Y

y baban lesu – *the baby Jesus*
y llynedd – *last year*
y we (ben.) – *the web*
ych-a-fi! - *horrid, yuck!*
ychydig – *a little, a few*

yfed – *to drink* (bôn: yf-)
yfory – *tomorrow*
yma – *here*
ymarfer – *to practise, to rehearse*
ymddeol – *to retire* (bôn: ymddeol-)
ymlacio – *to relax* (bôn: ymlaci-)
ymlaen – *on, ahead, forward*
ymolchi – *to wash (one's self)*
(bôn: ymolch-)
ymweld (â) – *to visit* (bôn: ymwel-)
ymweliad (gwr.) – *a visit; ymweliadau – visits*
yn (+ Treiglad Trwynol) – *in*
yn barod – *already*
yn ôl – *back*
yn unig – *only*
yna – *there, then*
yno – *there*
ynys (ben.) – *an island; ynysoedd – islands*
Yr Alban (ben.) – *Scotland*
Yr Wyddfa (ben.) – *Snowdon*
ysbyty (gwr.) – *a hospital; ysbytai – hospitals*
ysbwriel (gwr.) – *rubbish*
ysgol (ben.) – *a school; ysgolion – schools*
ysgrifennu – *to write* (bôn: ysgrifenn-)
ystafell (ben.) – *a room; ystafelloedd – rooms*
ystyr (gwr.) – *a meaning; ystyron – meanings*

